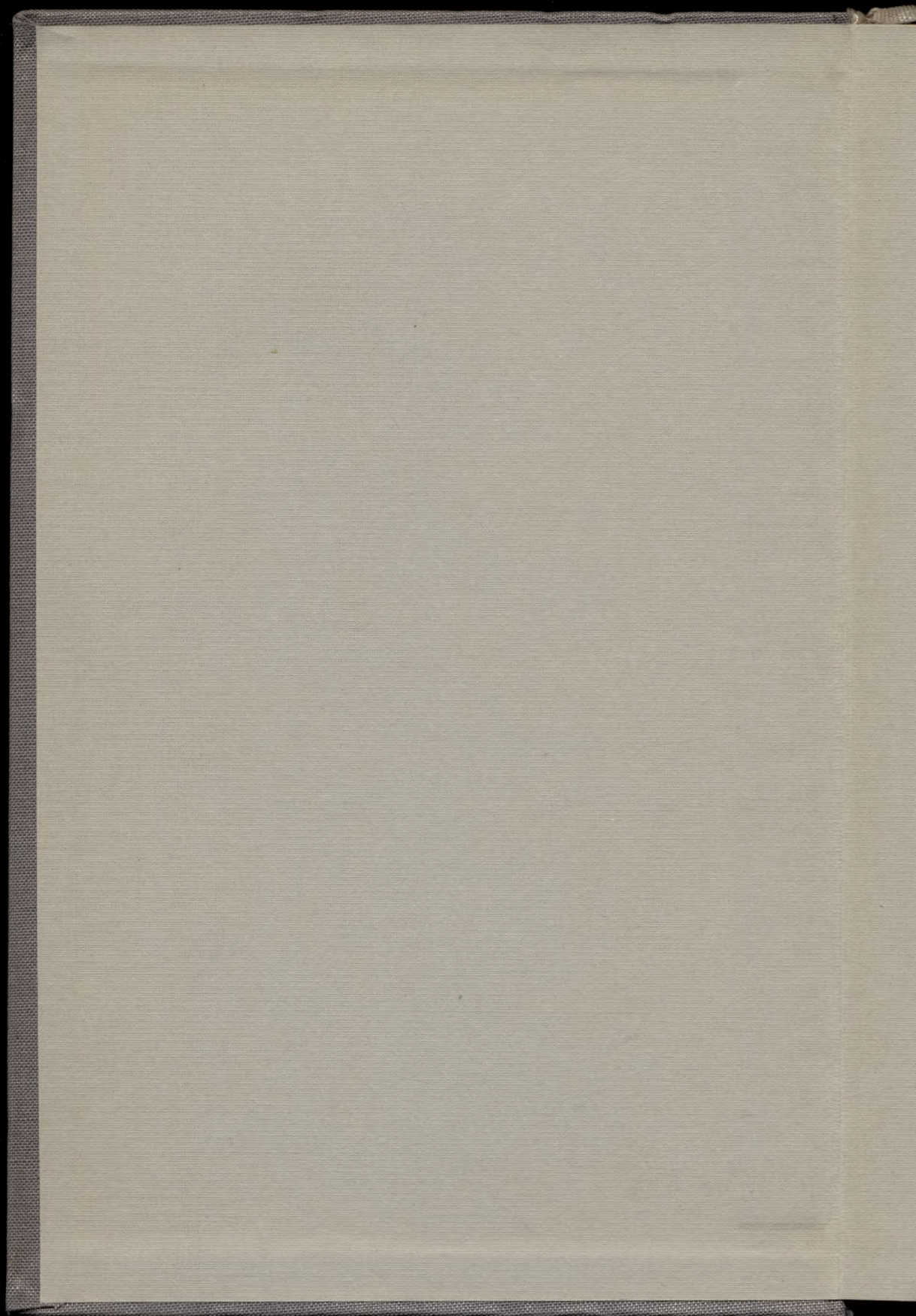
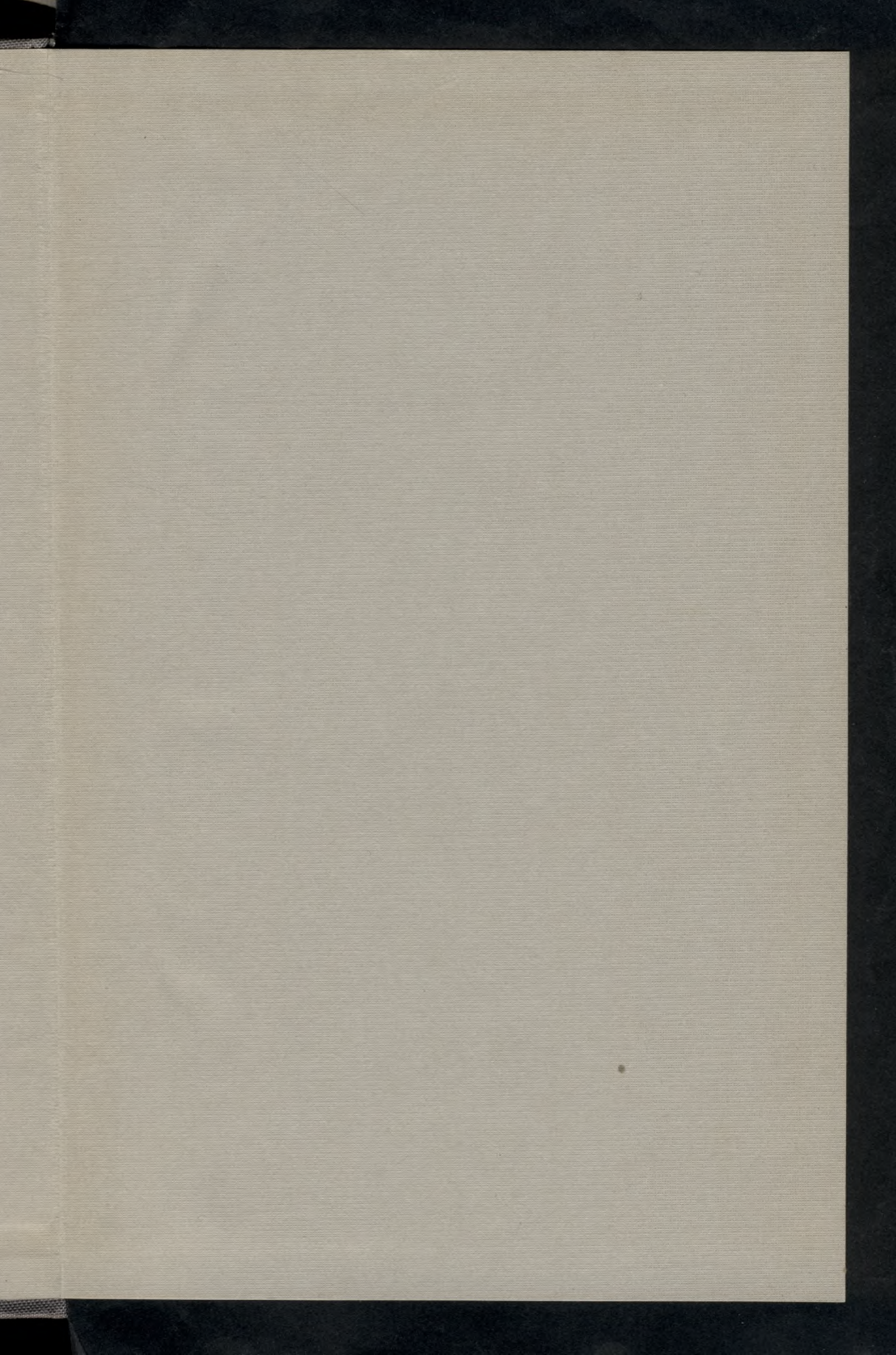
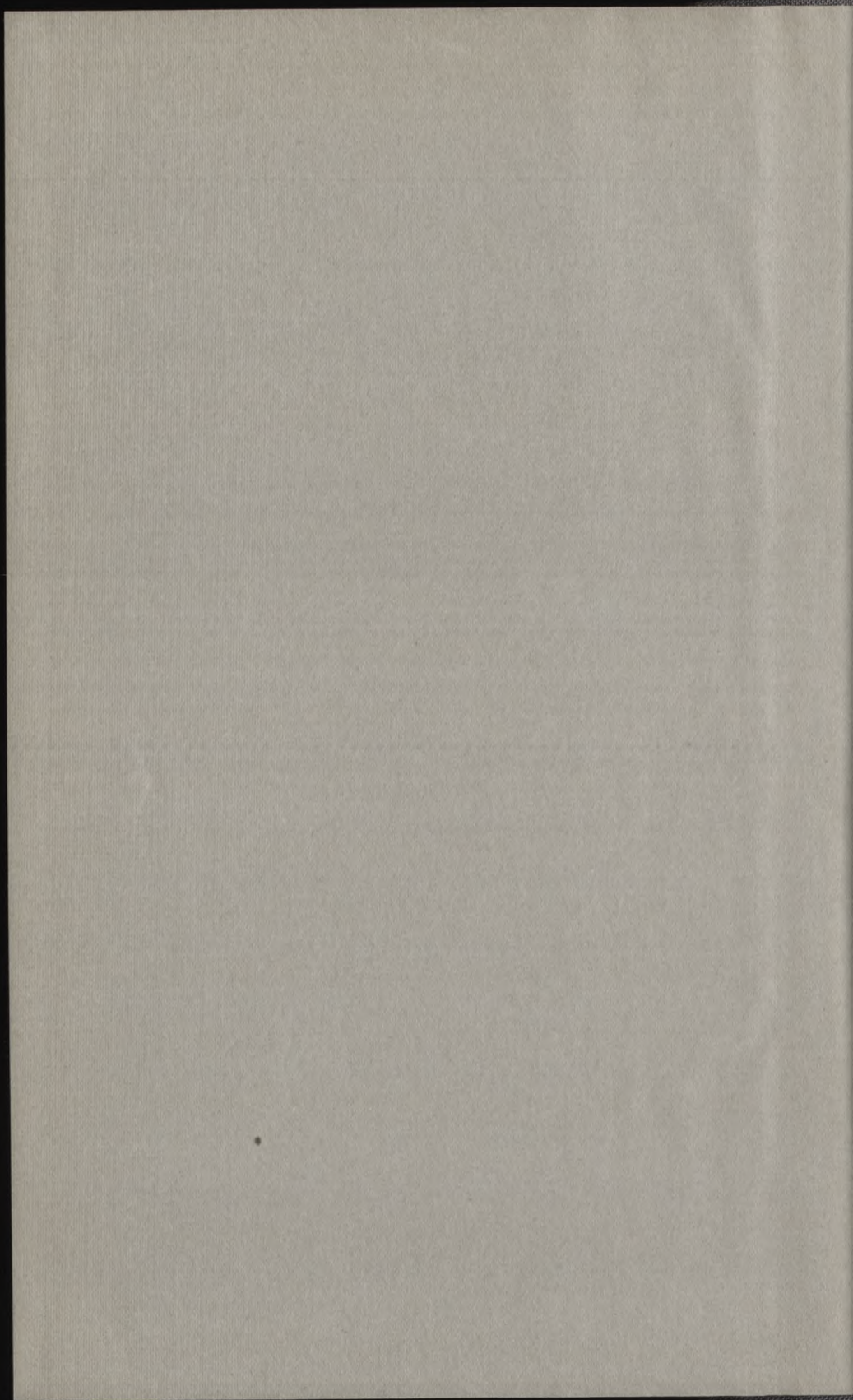

MC

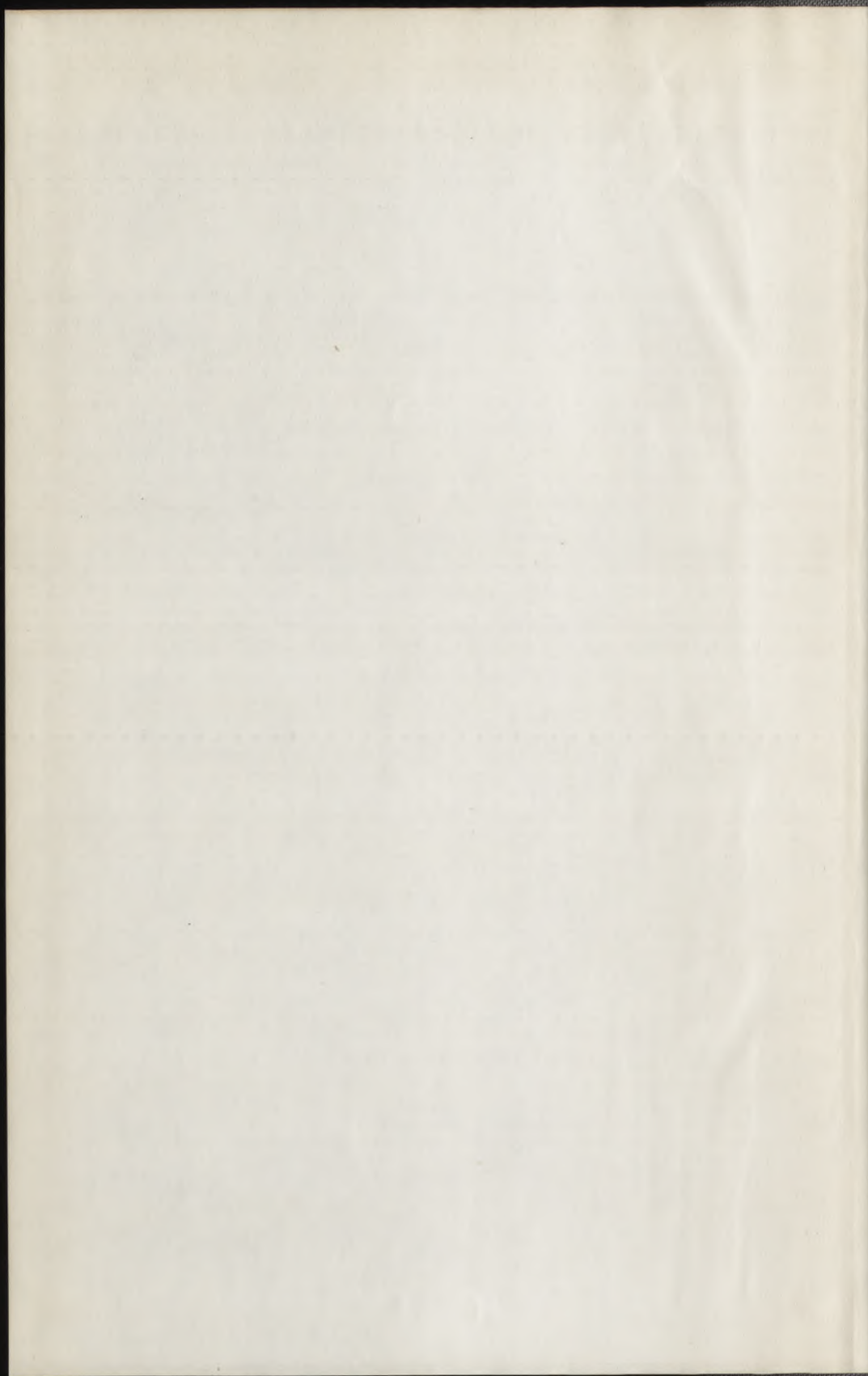
59853

I

VAS ISTVÁN

*Mit akar
ez az egy ember?*

ÖSSZEGYÚJTOTT VERSEK

1930-1969

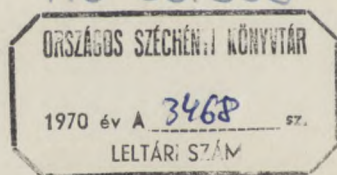
ELSŐ KÖTET

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ

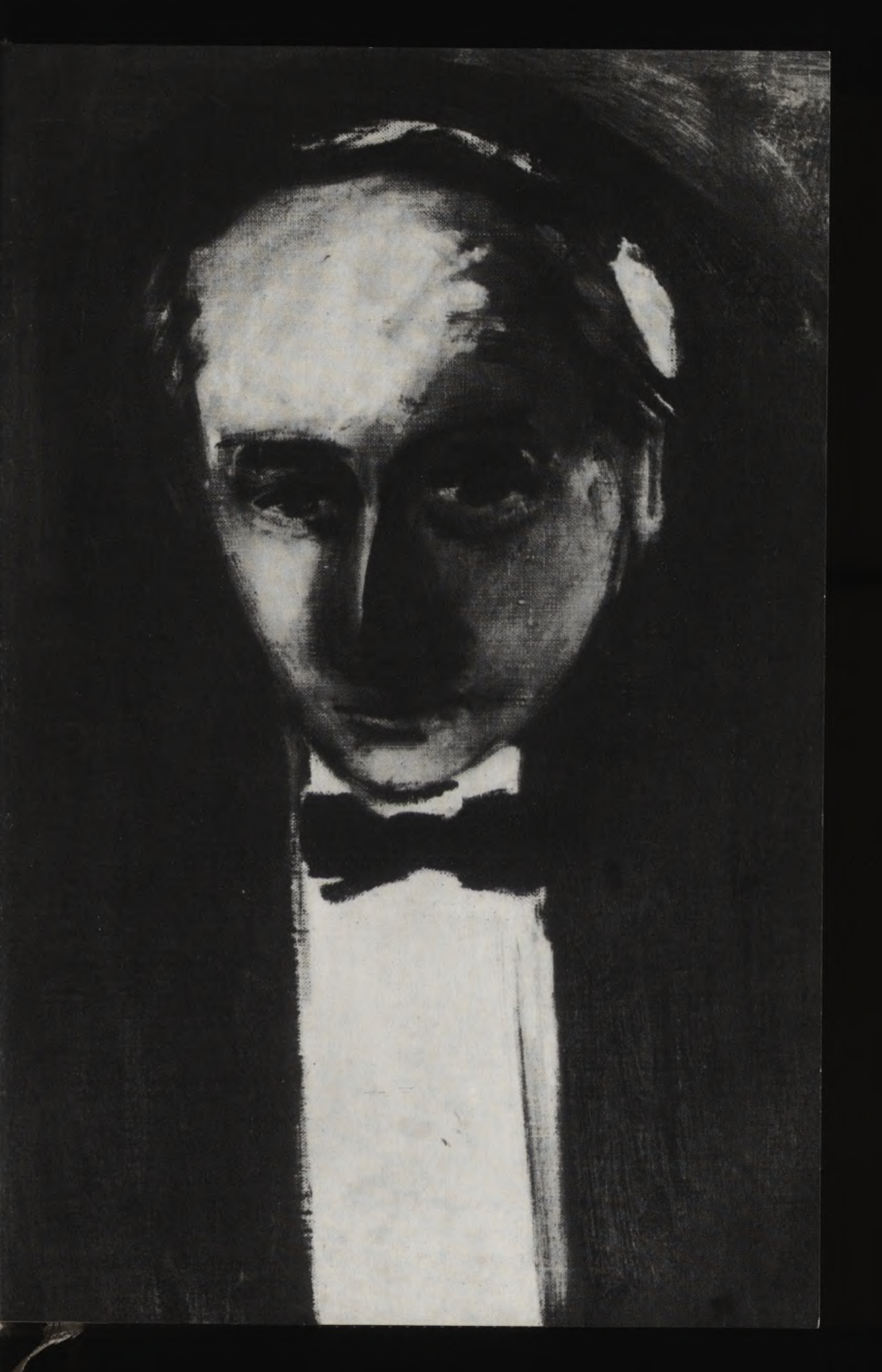
BUDAPEST

A költő arcképe
SZÁNTÓ PIROSKA
festménye

MC 59.853

© Vas István, 1970

Mit akar ez az egy ember?

VARIÁCIÓ GYERMEKJÁTÉKRA

*Mit akar ez az egy ember,
Egy ember?
Ninive, Ninive,
Király, király biztos.*

*Mit akar ez az egy ember?
Mindig ez az egy ember!
Mit nem kér és mit nem mer!
Azt hiszi ez az egy ember,
Meggírhát egy ezreddel?
Nekimegy fejjel a falnak.*

*– Legszebb lányod akarom.
– Legszebb lányom nem adom.
– Úgyis van hozzá jogom.
Adod vagy nem adod, elhozom.
– Kinn maradsz az udvaron.
Csukva az ajtó, ablak.*

*– Betöröm az ablakot.
Benézek és hallgatok.
– Ki ez az egy ember? – Én vagyok.
– Mit akar ez az egy ember? – Tudhatod.
– Katonaságot hívatok.
Majd jön a szánom-bánom.*

*– Katonaságtól nem félek.
– Börtönbe visznek. – Vinnének.
– Kegyelmet nem kapsz. – Nem kérek.
– Mire vagy büszke, mondd, kérlek?
– Egy halál és egy élet,
Egyebem sincs a világon.*

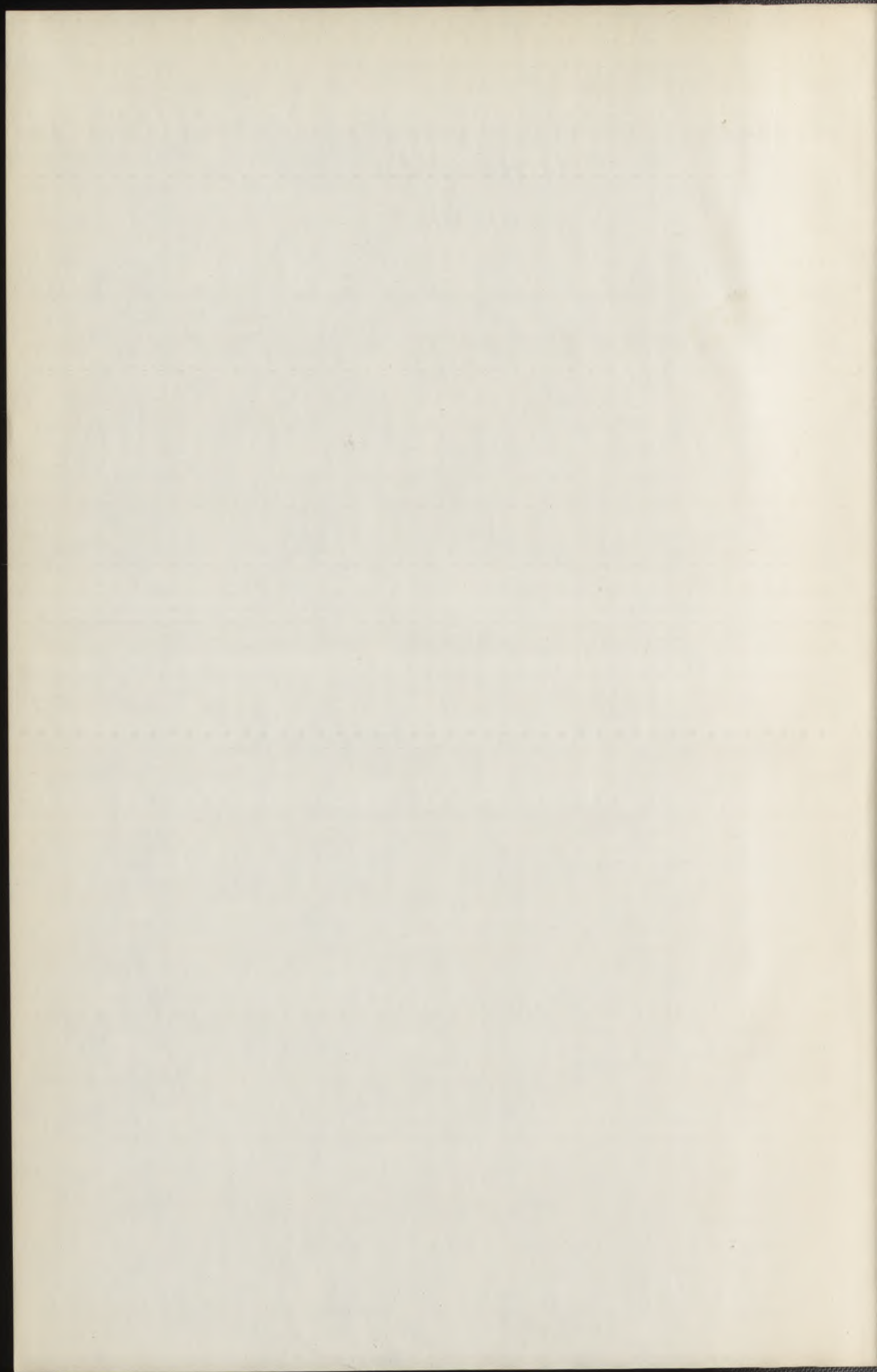
– *Király biztos, Ninive,*
Megtanít majd mőresre.
– *Az egy embernek egykutya*
Király meg a biztos,
Babilon és Ninive,
Eltűnik a semmibe,
S megmarad az, ami biztos.

Mindig ez az egy ember!
Mit akart ez az egy ember?
Bámul utána fegyverrel
Ninive, Ninive,
Király, király, biztos.

1963

Őszi rombolás

1930·1932

Egy erős férfiboz

Ez a te asztalod: hosszú és sivár.
Nincs rajta bor és nincs rajta gyümölcs.
Fölötte komoran lobog a láng.

Csöndesen élsz. Órád az asztalon.
Táncolni nem tudsz, a füttyöt elfelejtet.
Asszonyokra nemigen nézel.

Elnézem, ahogy dolgozol egy fura szerkezeten,
S bevallom, nem értelek:
Mint halálraszánt se jobbra se balra nem nézel.

Látom én, látom, hogy elzártad tüzedet,
Hogy lobog az és hogy feszíti derekad.
Körülötted hullanak a magvak.

Te, ki erős vagy, nézd, haloványan járok.
Szemem nyugtalan, félénken nézek szét.
Egyszer rám ismernek, egy nap elárul a szemem,
S mit régen elhallgattam, kipattan a titok,
És nem tudom még, hová sodor el majd
Életem árama. Te szótlanul állsz majd.
Fölötted komoran lobog a láng.

Őszi pompa

Látod, hogy ősziül már. Folyó arany
A fény fölötted. Üvegtálra van
Rakva a sok pompás gyümölcs, az őszi.
Szerelemnél szíved jobban üdíti.

Gyönyörű e város. Csillagos az ég.
Ősszel korán borul rá a sötétség.
Csillan a víz ezüsttükre, csillan már
A tündérváros millió fénye: régi vár,
Új szálloda s a könnyű esti élet
Zsong és elkábít s a bánatos lélek
Lassan megnyugszik. Ez az esti város.
Ám ha az ég is tiszta, nem homályos,
Őszi délelőttön szép e pompa.
Arany már a fák utolsó lombja
S a lélek felderül az őszi pompán.

A vízentúli hegység egyik dombján
(Kopasz e domb, bár ráderít a nap)
Főlemelt kézzel áll négy diszes pap.

Az egyik fején széles, nagy kalap.
Ez bíboros lehet, hatalmas pap.
Az arca síma, lányos és kövér.
Széles pocakja majd a földig ér.
A másik püspök, hosszú és sovány.
Sok ráncot láthatsz magas homlokán.
Ég felé tartja csontos újjait,
Tanújelül, hogy minden elmúlik.
Komor szeme paráznaságtól int:
Boldog, aki asszonyra nem tekint.

A harmadik alacsony és tokás.
Kis régimódi abbé, franciás,
A szeme szelíd, közönyös és kóbor.
Az ő élete: zöld verandán óbor.
A negyedik kispap, pirosruhás.
Szemében bánat: más az élet, más.
Igy áll a négy pap és arany-ezüst
Ég alatt áldást oszt reánk kezük.

Én e gyümölcsből, drágám, nem eszem.
Ez őszi pompa nem ízlik nekem.
Tegnapelőtt még e város más volt:
A felgyújtott drága autó lángolt,
S mint rozmárokat, úgy borított föl
Villamosokat százezer ököl.
Ez volt az őszi pompa, jó papok,
Ez volt az illedelmes jónapot,
S rendőrtak a fogadjisten. Más,
Nagy pompa volt ez, őszi robbanás.
Az én szívemből szólt e dobbanás.

Láttál-e már komor, szilaj lovat,
Melynek hátán sápadt utas halad?
Igy baktatnak a néma éjen át.
Az én lelkem is únja utasát.
Egy sovány fickó a lelkemre ül.
Kis nyegle szíve rimekre csendül.
De kedvesem, csak beljebb lépj és láss:
Itt ő az úr, az őszi rombolás.

Unokaöcsémhez

Öthónapos vagy. Nyílik a szemed.
Mustrálsz tárgyakat és embereket.
No, mustráld csak! Lám, zizzen a levél,
Megforgatja a hűvös őszi szél.
Rád szórja a hold ezüst sugarát.
Kullog a róka száraz erdőn át.
A hold ezüstje a szememre hull.
Benne a lázadás rőt fénye gyúl.
Húsz évem az, mely írja panaszát.
Díszét hullatja száraz őszi ág.

Aranyos ősz

Őszi szélről hajlanak nálunk már a fák.
Ágaikkal szívedet végigsimítják.
Arany már a fák színe, arany mint a méz.
Símogat hát bús szívet gyenge arany kéz.

Éjszaka még alacsony és csillagos az ég.
Felkelő nap aranyozza sápadt arcom még.
Lám itt milyen aranyfényben fürdik a világ:
Van ahol már hó lepi az állatok nyomát.

Van ahol a száraz erdőn ordasfarkas jár,
Héja száll a levegőben, zsákmányára vár,
Elinal a vörös róka sápadt dombon át,
Álmos paraszt sirathatja sok baromfiát.

Ám a messze éjszakon hó ragyog feléd.
Hideg pompa, csillogás, akármerre mégy.
S ha a hosszú hómezőknek fehérsége bánt:
Iramszarvas röpit ím egy szürkeleples szánt.

Benn a szürke lepel alatt komor halott ül.
Két gyémántos hócsepp lassan szemére gördül.
Fehér útján kíséri száz iramszarvas-szán.
Mordvinok vágatnak a holt törzsfőnök után.

Tán belőlem szakadt ki ez északfoki táj:
Hosszú fehér hómezőkön iramszarvas nyáj.
Játszik még a szájamon az arany szerelem,
De a szemem messzenéző, merev hideg szem.

Nemsokára a hallgatás végképp rám köszön.
Hajladozó fák helyett majd jéghideg közöny.
Hiába is szór az ősz most nehéz aranyat.
De jó lenne már aludni lenn a föld alatt!

Felhőtánc

Táncolsz-e hát, öreg juhász? Nagy fehér szakállad
Belerezdül, úgy bokázol, hó lepi a tájat.
Én szívem is belerezdül, amikor ezt járod:
Öreg ember így járja a fehérfelhő-táncot.

Lám én ugyan fiatalon de szívesen járnám:
Felhők között táncpalota, hópihék a márvány.
Táncolnak a hópihék is, haláltáncot járnak.
Ugyis mire földre esnek, jók lesznek majd sárnak.

Nálunk még a hóesés is fekete és sáros.
Sűrű, mérges ködök alatt él most ez a város.
Szomorú egy város ez, a szemén sötét hályog.
Nagy mogorván az orrunkig húzzuk a kabátot.

Nem így kezdődik a tél fönn messze Kanadában.
Fehér havon utaznánk ott iramszarvas-szánon.
S ha a nap is felragyog a hosszú, havas tájon,
Csillogóan nemes arany játszana a szádon.

Ha hóvihar kerekedne, tetejébe szállnék,
Bőrsüveggel, nagy csizmában felhőtáncot járnék,
Egyik lábam Kanadában, másik Afrikában,
Öt földrész fölött bokáznék egy táncpalotában.

Igy járja a felhőtáncot veszettül a lábam,
Budapestnek ködös-sáros december havában,
Amikor a vad közöny már a nyakamba hágott
S füst borítja el köröttem az egész világot.

Mint a róka

Mint a róka leszáll a hűvös, őszi időben.
Zúgatja ilyenkor a szél az aranylevelű fákat.
A róka setteng a falvak körül és egy-két baromfit felfal.
Készül az álmos nép kapával, bottal a ravaszra.
Hiába készül, sápadt dombokon át ki tudja, hová tűnt,
Mely zug rejtí ravasz fejét és vörhenyes testét?
Vagy mint régi időben egy fiatal mongol harcolt:
Hárman támadtak rá súlyos, egyenes karddal,
S ő hajlékony keleti szablyát tartva kezében
Forog, perdül a sarkán, ügyesen védi a vágást,
Csattog a kis kard, szikrát küld fel az égre.
Vagy mint hal, ha kezébe fogod, kisiklik a kézből.

Úgy vagyok én is. Mint a ravasz róka
Búvik a lelkem távoli erdőn őszi időben.
Mint a kard, villog és szikrát küld fel az égre.
Mint a hal, úgy siklik tőled el, világ.

Ősz van, zúg a novemberi szél, ragyog az őszi
Hideg napsütés. Lassan itt lesz a tél is,
Hull majd a hó, fehéren ragyog a tájék.
No csak fújjon vadul a novemberi szél! Énbennem
Hatalmasabb szél zúg, tavaszi szél. Ettől
Hullámszik a tenger, ettől virul a narancs.
Engem is ez vesz szárnyára, ez röpit engem
A szabadság felé. Tehozzád is ez visz,
Hogy rám ne vess, betakarj és karoddal elringass
Örökre. Szerelem ez, de más,
Asszony vagy és mégis látomás.

A tél

Lassan múlnak az évek, lassan fordul a föld is.
Még künn áll a kalász a mezőn s hullongani kezd már
A sárgult falevél. Vándor, légy könnyűszívű s így
Tán fölemelkedhetsz, hogy az őszi sűrű ködökön túl
Majd egy könnyű levélen utazhass, merre a szél fúj.

Szép az őszi idők suhanása, de kél a hideg szél
S új jelenés, ébenfaszinű paripáján barbár
Férfi vágat a földön. Reng a szakáll, fehér az,
Mégis a fegyvere súlyos acél, megvillan a napban.
Vágat a földön, s mit lova lába suhanva megérint,
Felsóhajt a vidék, hogy a föld csupaszon marad aztán.
Végignéz a vidéken a barbár, int a fejével
És a nyomában kélnek a tél fura népei, szarvval
Homlokukon szörnyek, madarak, feketén tovaszállók,
Durva, kaján lovasok. De megáll és int a kezével
A barbár: megindul a téli tivornya, a hótánc,
Felszáll a barbár lovas a felhők tetejébe,
Ott fönny járja szilaj táncát, ott issza borát is,
Onnan nézi kaján nevetéssel bánatainkat,
Onnan nézi, hogyan mulatunk farsang idején és
Múlik már kezeink közül a kicsiny élet, amíg ő
Járja duhaj táncát a hópelyhek tetejében.

Zúg a hideg szél, hajlik a nád, elhúz fenn a légben
Szürke madárraj, csöndes a tájék, fázik a lélek.
Én meg csak ravaszul nevetem, hogy tombol a barbár.
Tomboljon csak, ahogy tud! Már én látom, amint kél
Hosszú álmaiból, ajkán kedves mosolyával
Érosz, a messzelövő. Majd olvad a holtrafagyott táj,
Hömpölyög a dagadó patak árja a messzi hegyekről
S a karc sú fű szőke hajával jár-ke a földön.
Rótarany a haja, a szeme villog és a nyomában
Érnek a szerelem gyümölcsei, most fanyarak még,

Majd édesre megérnek a nyáron. Fúj a nyomában
Nedves, erős szél s hozza magával a távoli tenger
Sós ízét és a drága szabadság illata árad.

Múlik az ifjúság a kezemből, múlik az élet.
Még a szemem nézése meleg, s a szívem fiatal még
S már mosolyomra közöny veti árnyát és egyedüllét.
Férfikorom szele csapja meg arcomat, az suhan át, de
Akkor is örökös útaidon járok, aranyisten
Érosz, karcu fiú, s a tenger sós szele mindig
Mint a gyümölcsöt érleli szívemet és a szabadság
Fűszere, távoli, távoli illata árad örökké.

Levelek egy halott barátomhoz

KÉRDEZED, BARÁTOM...

Kérdezed, barátom, sorsom mely tájra vitt,
Kereng-e még a hold éjszakáim felett,
Lobog-e még a tűz, feszítve rácsait,
S kényszeredett szájam most is ritkán nevet?

Elmúlt egy tél újra, huszadik telem ez.
Aranyfátyol lepi a nagy hegyormokat.
Felkél a nap. Nedves, fanyar szél lengedez
A tengerről s messze földekre hívogat.

Zúg, zúg az északi hegyek között a szél.
Az olvadt hó sötét patakokban csorog.
Dübörgő moraja a fülembe zenél.
Lábam alatt a föld megindul és mozog.

Pajtás, e bús földre tavasz jött el megint,
Mint amikor együtt csavarogtunk ketten.
Az elmúlt éveknek vidám emléke int.
Szerelmed is látom, szőke haja lebben.

Már én a világnak sötétebb borából
Szürcsölök és csendben múlatom e kicsiny
Életet a régi barátoktól távol.
E nagy hegyek mögött a tenger partjain.

Csöndes egy öböl ez. Népe mint az állat
Dolgozik és tűri erős ostorait.
Szenvedése komor szótlanságba fárad.
Jajjal nem zavarja az égnek tornyait,

Sem a hatalmasok boldog házatáját,
Ott, hol az élet a víg ünnepélyeké
S a gazdag tűzhely mint csorduló háláját,
Küldi vastag füstjét a fényes ég felé.

Igy élek én is csak, dolgozom csöndesen.
Kedvesemhez megyek, ha nőnek az árnyak
A hold alatt. Fejem ölébe fektetem.
Csöndes boldogságnak jóillata árad.

Néha meg, ha kínzó robotom végetért,
E kedves, szelíd domb tetejére futok,
Elnézem az öböl estéli életét,
Hogy térnek haza a sötétgyapjas juhok.

Tengerről is hazafordulnak a bárkák.
Hancúroznak apró gyerekek, állatok.
Szemem a beálló sötétségen átlát.
Szállnak a házakra lassan a bánatok.

Elmúlt egy éve már, mióta temettek.
Szemem elől most a barna föld is elföd.
Mégis tisztán látom villogó szemedet
S fekete csigákba göndörödő fürtöd.

Tizenkilenc voltál! De korán elmentél!
Észre sem veszem és egész nap dúdolok
Mélázó szájjal egy dalt, amit szerettél
S szeretőd tejfehér arcára gondolok.

Csillagos az égbolt. Szétfoly a hold arany
Fénye a lombokon, mint valami hideg,
Részegítő óbor. A Kis Medve rohan.
Hallgat az Orion. Száraz levél zizeg.

Hullámszik a tenger, nekicsap a partnak.
Messziről érkező, fanyar szelet érez.
A hegyvidék ezer vadállata hallgat.
Tengerről zúg a szél. Sötétebb vidék ez.

Rám szegezted-e most villogó szemedet?
Vagy pedig lelked, mely dévaj s izgága volt,
Fellobban a játszi, oszló felhők felett?
Útjain rőt fénnel ettől csillog a hold?

GYAKORTA LÁTOGATSZ...

Gyakorta látogatsz álmomban, barátom.
Mintha vádolómmal, küzködöm én veled.
Téli ködökön át felparázsló álom.
Mosti közönyömet vájó emlékezet.

Ma is találkoztunk. Mindketten fekete
Régies ruhákban, nagy fehér gallérral.
Mindkettőnkön kard volt, arany a verete.
Fénylett, ha kihúztuk, ragyogó acéllal.

Először elmondtam életem folyását.
Aztán kedvesemről mesélgettem neked.
Majd megláttam ajkad gúnyos mosolygását.
Életre-halálra vívni kezdtem veled.

Igy vívok szüntelen, magamban vívódom.
Mentegetőzésül írom e levelet:
Nehogy, aki voltál, mint a szálló sólyom,
Megvessed e szelíd, csüggeteg életet,

E tétova mosolyt, mely most szájam körül
Mint a madár, úgy ül, s megvessed e lomha
Alázatot. Mert míg vándorlásnak örül
A bátor, én ülök csöndesen dolgozva.

Tél van, pajtás, megint, szállnak a szomorú
Ködök már a földre s ködöket kergetnek,
Minthacsak a légben hatalmas háború
Zajlana s vágtatna egy barbár hadsereg.

Zúg, zúg most a tenger és fanyar illatát
Hozza el boldogabb, délszakibb vidéknek,
Ahol mindig napfény csillan a fákon át
S — mondják — az emberek vidámabban néznek

S játszanak is néha, vagy pedig álmatag
Hevernek a réten s nézik a vonuló
Felhőket az égen. E színes tájakat
Kémlelem már régen soha el nem muló

Kivánságaimmal. Ámde én már soha
E csöndes öbölből többé el nem megyek.
Báránybőr bekecsem állig begombolva
Egykedvűen nézem az elszürkült eget.

S aki harcos voltam, órasmester lettem.
Finom csavarokkal halkan bíbelődöm.
Pontos szerkezetet százat készítettem
Hirdetve az időt túl az én időmön.

Nemsokára majd a hó hull szakadatlan,
Fehéren borítja a barna föld ölét
— Buja barna asszonyt szűzi fehér paplan —
S mint a hideg gyémánt, szikrázik a sötét

Éjszakákon aztán a hó és felragyog.
Nappal nemes arany játszik majd a számon.
Mint ez a tél, derűs és egykedvű vagyok.
Kalmárok érkeznek iramszarvas szánon,

Vidám, ravasz népek, híreket hordozók,
Mint pipáik füstje, köszálnak szavaik
S mesélik, hogy messze földön a lázadók
Fegyverrel űzik el már a föld urait.

Hej, jól tudom én ezt! Hideg kék éjeken
Látom a hegyeken tüzek lobogását.
Jól tudom, megannyi jeltűz az énnekem.
De veres fényeik életem folyását

Meg nem másíthatják, mint egy folyóét sem.
Hallom még éjente lovak dobbanását,
Ilyenkor kalandos kedvemet még érzem,
De jóbarát tanyám tüskés őrzőrácsát

Nem lépheti által, sem pedig idegen:
Csaholva fogadják tíz dühös véredek.
Egyedül ülök hát a téli éjeken.
A lámpa imbolygó fényébe révedek.

Kedvesemre nézek s ő mosolyog vissza.
Kotyog, kotyog vígan a bor, amíg öntöm,
S míg mélázó ajkam a hús italt issza,
Asszonyomat látom s a bort ráköszöntöm.

Igy, így élek én. De látjátok, férfiak,
Még ha nem is harcol, fulánkös a darázs.
Én kiáltok itt lenn, e hideg téli nap
Közönyében ember, hamu alatt parázs.

Éles még a régi szablya a kamrában,
Látod még fényleni egy napfényes reggel
Ádáz fegyvereknek villogó sorában.
Jól tudom, száguldok én még a sereggel,

Suhint majd a szablya. Hej, ti hatalmasok!
Ki most itt hajlongok, e harcot megérem.
Suhint majd a szablya és ha ott meghalok,
Nagy vörös korbáccsá lesz áradó vérem

S égis ágaskodva így csap majd le rátok,
Igy sajdítja ezt a havas szolgaföldet,
Suhanó, cikázó, szálló nyílnak láttok,
Karikásnak, akit egy forgószél pörget.

Hajnalodik immár, zárom a levelet,
Elbeszéltem neked, hogy élek, fáradok,
Akartam, megértsd e lappangó életet,
S bocsásd meg, barátom, ezt az alázatot.

Hidd el, a fanyar bor már nagyon keserű,
Kerítenek hideg, nagy, magányos hegyek.
Ne vádolj hát többet, te villogószemű:
Ringassanak el a távozó fellegek.

A költő

Meglebbensz, hát szellő, reggeli fekhelyem
Suhanva érinted, ablakomon zörgetsz,
Szisszenő viharod készül már ellenem,
Elkapsz és a messze tengerekig pörgetsz.

Megdől a délszaki fák sora a szélben,
Cédruserdő közül őz dugja ki fejét
Bámulni utánad, akit olyan régen
Kergettem, libbenő, tündéri álomkép.

Felkelek hát én is, keszeg alakomra
Borítom köpenyem, mint szürke szárny lebeg,
Körülöttem, mintha lehelletem volna,
Csipogva kering a vidám madársereg.

Indulhatsz már, költő, keserű a szájad,
Szítottad idáig tüzedet, egyedül
Madársereg kereng a légben utánad,
Előtted a karcsú szűz, aki menekül,

S mintha szajha volna, úgy mosolyog feléd.
Csikorgó fogad közt sűrű átok forog.
Amit elkapsz, az csak áttetsző semmiség:
Ezüst fénnel kivert, szikrázó verssorok.

Ballaghatsz már, költő, gúnyolódva inal
Árnyékod előtted, csintalan és kövér
Szellemhad pajzánul bököd villáival,
S füstölgő viharod egy szúnyogot sem ér,

Sárból a szegényt nem ragadja ki sodra,
Esője sem égből földre hulló manna,
Villáma sem halál a hatalmasokra,
Halált és életet holott sűrűn adna.

Így vonulsz a tájon és szolgálarc e táj,
Szemei piszoktól, alvástól dagadtak,
Nincs már körülötted sötétgyapjas juhnyáj,
Lánykáid éneke s tánca elmaradtak,

De mire oly régen vágyódtál, a drága
Szabadság, az itt van, élvezd, ahogy tudod:
Kivert állatoknak kóbor szabadsága,
Nem kellesz senkinek, nincsenek zsarnokok.

Vesd föl hát fejedet! E dacos szabadság
Napfényes levegő, fecske lehet benne
Versed, ha akarod, és egy újabb világ
Nyílik, ahova már senki sem követne.

Mint a kalóz

Mint a kalóz, aki régi időben könnyű hajóval
Szállott a széllel a tengereken s kirabolt sok gazdag
Kincsekkel teli gályát és a víz fenekére
Süllyesztett, de megúnva a kóbor tengereket s vad
Harcait, egy kis öböl kikötője fogadja magába —
Jámbor kalmárnak vélnéd őt hosszú szakállal,
Csakhogy, nézd, a szemében lobban a régi gonosz tűz,
Kész még gyujtogatásra s övében gyilkos a tőr is:
Így hagyom én is el álmaimat, hogy úgy tekeregjen
Életem, mint sűrű zöld bokrok közt a patakágyban
Egy kis réti patak tekereg s így várjam a sorsom
S azt, ami jön még: józanon és hidegen, de sunyin és
Készen ugorni, akár az őserdőben a párdúc.

Múlik a február hava immár, múlik a tél is,
Húsz tél, húsz tavasz így vonul el s így leheli vissza
Tűnő illatodat, fiatalság. Bukkan az emlék:
Látom, ahogy rámnyílt a világ, kínálva borával,
Gondoltam, hogy e bort iszom én csak az életen át, míg
Zöld lugasok közt nagy örömben meglep az alkony.
Csak botorul másmerre ne hajtott volna a vágyam:
Messze sodort a pokolbeli szél, a világ szép fénye
Nem ragyogott a szememben, lassan tűnt el előlem.

Látod a bűnös sem veszi észre, mikor viszi sorsa
Arra, ahol nem biztos a föld sem. Előbb csak lassan
Elhúzódik a téli szobák kedves melegétől
S egy kihívó gesztussal a kártyákon teszi éltét
Játékká a szerencse durva kezében, ahol már
Füst csak a lélek s így sodródik, amerre az áram
Hajtja a gyengét. S látod, amint a csillagos égbolt
Fénye elől settengve suhan a sötét folyosókon,
S látod, amint az áldozatába szúrja a kését.

Én is előbb az életemet feltettem a szélre,
Az viszi — így gondoltam — a távoli tengereken túl.
Messzire vitt! Eltűntek előlem a régi barátok,
Lányok szőke haját, mint távoli búzamezőket,
Lengeti a suhanó szél. Így fordultam el én már
Arcodtól, gyönyörű föld, és szememet a sötétebb
Tájra szegeztem, hol a világ bora régi tűzét már
Elvesztette s a könnyű madár is szárnyaszegetten
Hull le, de nagyranyilik szemem és ragyogó lesz.

És ami benne ragyog, az a férfikorom tüze, pontos,
Mint a csillagos égbolt fényei. Múlik e tél is,
Ámde csodálatosabb tavasz az, ami kicsap a szívből,
Míntha a tenger csapna ki medreiből, hogy előntse
Partjait. A tűnő fiatalság búcsúszavát már
Küldi felém. Jössz, férfikorom, s én indulok arra,
Merre magányos tájaid intenek és a szabadság.

Férfikor

Két napon át áztatta a földet lassudad eső.
Most, hogy elállt, már fordul az évszak, tűnik a dévaj
Április a földről, suhanó bukfencei tűnnek
S csintalan árnyékát felszívja a távoli felhő.
Már szeliden, mint karcsu leány, de felajzott nyíllal
Jön-jön a hódító, fiatal testére aranyból
Páncélt vert ki a nap, hosszú haja verdesi vállát.
Itt a tavasz, a folyó mosolyog, ha lehellete éri,
Bókol az erdő, hajlik a szélben, szökken a bimbó.
Lám, ez a nyárfa az ablak előtt kopaszon szomorított
Még nemrég a viharban, most tele zöld levelekkel
És szeliden hajlítja a szél fiatal koronáját.
Itt vagy hát, simító, suhanó szél, májusi szellő,
Bókolok én is alázatosan, mint a fiatal fák,
Igy köszönök neked én is, rázd csak, rázd koronámat:
Jól tudom én, hogy fontos híreket súgsz a fülembe.

Régi időben távoli útra a tengereken szállt
Könnyű vitorlással Juan Alvarez, a fiatal hős.
Már a hajója utat vesztett s így bolygott a vízen
Hónapok óta. Nem egy vad nép szigetén kikötöttek
S bámulták a színes törzs sátrait, ünnepi táncát.
Megszokták a bizonytalan, imbolygó vizeket már,
Kóborlósaikat és egész nap tétlenül ülni
S nézni egész nap a kék hullámok fodrosulását,
Míg váratlanul egyszerre feltűnik a keresett föld:
Itt az idő most ontani vérét, itt van a harc már.
Felköti Alvarez a kardját, de előbb még szétnéz,
Még egy pillantást vet a távoli vizeken át és
Elszánt lépteivel nekiindul halni vagy ölni.

Májusi szél, te is ily híreket suttoysz a fülembe.
Rezzen a lomb, ha simítod, lásd, megrezzenek én is.
Még egy pillantást vetek a suhanó fiatalság
Tája felé. De sokat hagyok itt! Hogy nyílt a világ rám,

Mint gyönyörű asszony, fiatal szerető, ki először
Kóstitatta velünk a szerelmet. Mint a te áldott
Csókjaidat, kedves, úgy szívtam ez ifju világot
S mint a rubin bort, részegen úgy szürcsöltem a fényét.
Tündöklő táj! Benne patak tekeregve tünődik:
Igy futott életem is. Szomorún hajlongnak a fűzek:
Régi barátaim ők, aranyon hullámszik a búza:
Lányok arany haja ez, de madárdal a hangjuk a fák közt
S dombok emelkednek: a vidám örömek, a szerelmek.

Mint a pap, aki szemét a világ szép fényeitől és
Táncaitól fordítja az egy magas isteni fényhez,
Félőrlötté válva, csak öklét rázza a népnek,
S szép vagy csúnya idő lehet, egy dolgot kiabál csak —
Igy szegzem szememet a sötétebb tájra, ahol már
Elhull a dal, elhull a madár is. Mint sűrű villám,
Kattog a gépfegyver s a szabadság itt születik meg.
Jössz-jössz, májusi szél, híreket suttoysz a fülembe,
Érzem, hogy fa vagyok igazán, rázod koronámat,
Vagy könnyű falevél s felemelsz a magas levegőbe,
Igy viszel utjaimon s így járok, amerre nem én, de
Pályám szabja meg útjaimat. S aki voltam az ifjú,
Hajlékony nád, most suhanó korbács a kezében,
Férfikorom fiatal ragyogásu szerelme, szabadság!

Magamra maradtam

Magamra maradtam. Lásd, ez a füstoszlop
Alighogy szabadult vastag hüvelyéből,
Mindegyre vékonyabb karikákra oszlott
S felszállt a kicsiny ház gazdag tűzhelyétől
A tiszta kék égre.

Ily füst vagyok én is. Már kezdettől fogva.
Mint nyári estén át hulló csillag rohan,
Ugy jutottam én el bókoló tájakra,
Ugy hagytam el őket, mindig magánosan,
S nem tudtam, mivégre.

Szerettem én is a nagyszerű tájakat,
Hideg havasokat, a háborgó tengert,
Cikázó vihart a Pamir fennsík alatt,
Kemény homlokával a magános embert
S fegyverek csörgését.

Ma már a kis dombok hajlongó erdeit
Jobban szeretem én s a hömpölygő folyó
Szelíd kékségét s mit tavaszi szél simít,
A zizzenő lombot s közüle kibujó
Piros falu képét.

Inkább szeretnék hát lenni fodor felhő,
Mely hanyagul siklik a bús égbolton át,
S órjas szürkeséggé, felhőnyájjá felnő,
Ha megúnta könnyű, magános pályáját,
Lassú eső támad

S visszatér a földre. Hol a földet érte,
Egy kis erdő mélyén forrás buggyan nyomán,
Szelíden hömpölygő, kék folyam lesz végre,
S napfényben ezüsten csillogó mosolyán
Láthatod a tájat.

Életem is most már így hömpölyög tovább,
Sűrű lombjaid közt látatlanul vész el:
Tündöklő táj vagy te, melynek nyárfasorát
Követném örökké ezüst tekergéssel.

Elégia

I

Ballag a vándor s már a piros falu képe hanyatlik
Háta mögött s fel-felragyog. A sűrű lombokon át mint
Szűrőn ér le a földre a nap. Két víg utitársként
Játszik a vándor előtt is, után is a fény meg az árnyék.
Vége a nyárnak, száll a levél már. Nézd csak a tájat,
Még színes és melegen mosolyog, de mögötte suhan már
Csontos testtel az ősz. Szomorúan ballag a vándor,
Felragyog a letűnő napfényben a kis falu, melyből
Indul a vándor, amerre talán embert se talál majd,
Csak komor, őszi vidéket, ahol fakuló erdők közt
Setteng, búvik az őszi vadállat, a farkas, az őzek,
Illan a lompos róka a sápadt dombokon át és
Leng lebegőn felhőborított hegyeink fölött a sas.
Majd az utolsó, gyenge levél elhagyja a fákat,
S a hulló falevél fanyar illata száll fel az égre,
Hervatag illata hívja a vándort s várja a sziklás
Távoli, téli hegyek között a hideg és fenyegetve
Látszik a hóborította vidék ragyogása, amellyel
A vándort a magány üdvözli s a hallgatásnak
Bölcs közönyét árasztja a téliesen ragyogó táj.

Igy ballagva megálltam a Lánchidon én is a multkor,
Langy augusztusi éjszaka. Égtek a fények. A város
Ott ragyogott körülöttem. Felvillantak a fények a vízen
S a Duna oly melegen csobogott. Hogyan értem a hídra,
Nem tudom én már. Egymagam ültem a távoli kocsmá
Mélyén, ott ittam boromat egyedül, sűrű bánat
S méla tünődés volt mulatótársam meg a holdfény,
Mely boromat simogatta ezüstös, halk mosolyával.

Igy álltam egyedül, te se voltál, kedvesem, ott, hogy
Szép mosolyoddal rám borítottad volna a lomha,
Gyáva felejtést, gyöngé futást a sorsom elől, mely
Nem derüsen ragyogó, csak a bölcs közöny és egyedüllét
Vert aranyát viselem páncélnak e szolgavilágban.

2

Csónakon ültem egy hajnalon, ünnep reggeli fényben,
Fodrosuló víz verte ezüsten vissza a napnak
Fényes arany sugarát. És visszaköszönt az a reggel!
Egyszerre, mintha csupán káprázat volna a fényben,
Egy madarat láttam felszállni a fodrosuló víz
Tükréről aranyos testtel, feketén ragyogott szép
Szárnya a vízen. Nyílegyenesen szállt fel a légbe,
Én meg nagyranitott szemmel bámultam utána.
Ó, ha e csónakból — gondoltam — ahonnan a felhők
Lomha futását rég figyelem már gyáva közönnyel,
Mint a madár, felemelkednék s ragyogó aranyosan
Távoli, távoli, vad buja déli vidékre repülnék...

S már ha komor sorsom ideköt s bús számkivetettként
Élem az életet, úgy legyen én is, mint az a hős, kit
Álmomban láttam, ragyogó karddal hogyan állott,
A keskeny szoros öre a vad hordák dühe ellen
S úgy dőlt el, hogy ifju szívét átdöfte a lándzsa —
Igy legyen én is. Mert aki nyílni akartam a napban,
Hajnali szélben, most mereven védem kicsi völgyem,
Kardom a lélek, csattog, szikrát küld fel a földről,
S majd ha a szívemen átfut a nyíl már, robban a hegy, mit
Védtem s elborít engem is a hamu, mint ama régi
Városokat. S ha az ásatagot meglátja a vándor,
Jusson eszébe a harc, ami itt volt. Látja a költőt:
Lássanak engem is útjaimon, hol két utitársam
Van csak, a gúnyosan égő, mámoros hold s a szerelmem.

Dicséret

Piktor szeretnék lenni, régi festő,
Alázatosan jámbor és szegény,
Hogy szigorú, de nyájas arcod tetsző
És méltó glóriával fessek én,

Festvén köréje kék tavat és nyájat,
Mert senki sincsen, mint te, oly szelíd,
És zúgó erdőt, benne karcsú fákat,
Hogy jelképezsem drága szemeid,

E lankás és meleg, magános tájat,
Hol sűrű erdőn csillan át a tó,
Ahol a fák közt gyantaillat árad
És zizzen a lomb, örök ringató.

S ha látom ezt a sápadt, büszke arcot,
Hol árkot ásott már a szenvedés,
A száj körül s a homlokon a harcok,
Azt mondanám: a piktor itt kevés,

Kevés a toll s a véső itt kevélység,
A vergődő kéz mindhiába van,
Mert lágy az ecset, de kemény a szépség
S hitvány anyag a márvány és arany.

Ha másképpen dicsérhetnék téged,
Lennék teérted déli gyöngyhalász,
Ha jó lehetnék egyszerű kenyérnek,
Lennék a búzamazgából ért kalász,

Kit sütné napfény, hajlanék a széllel,
Fölöttem hol borús, hol fénylő ég,
Ki meghajolnék súlyos bölcseséggel,
Hogy összetörjön majd a cséplőgép.

Megöröltetvén lisztté lennék néked,
Nemes aranyból így készül kenyér,
Mindennap én lennék azontul étked,
Keményen barna vagy puhán fehér.

Vagy lennék szőlő s adnék drága nedvet,
Sötét pincékben forrva erjedvén,
Innál belőle enyhe mámort, kedvet
S gyönyörködnél az áttetsző színén.

Igy képzelődésem hiába fárad,
Festvén a légbe halvány látomást,
De lásd, a két szemem már könnybe lábad,
Dicséretül vedd hát e csillanást.

Levél egy berlini barátomhoz

Hisz én is gondolok terád, barátom,
De írni mégis nem tudok neked,
Most hát e léha rímben megpróbálom,
Mit rég ígértem, azt a levelet:
E fél valóság, fél álarcon át
Panaszom éltem egyhangú sorát.

De így magadra vess, ha únatnálak,
Látóköröm szűk is tán módfelett,
De könnyü néked látni széles tájat,
Ki éled a gomolygó életet.
Lehet, hogy ennél többet is kívánsz?
Berlinben élsz és filmet is csinálsz.

Mert hallom, azt készítesz nemsokára,
S a géppel épp Erdélybe küldenek.
Munkádnak már hírnév és pénz az ára,

Van már lakásod és van kedvesed.
Kis holdam, lásd, ezüstös fényivel
Kering, kering s nyom nélkül tűnik el.

De boldog most a medve barlangjába,
— Cudar hideg van, köddel telt idő —
Hová őt visszaűzte nem hiába
A napsütéses gyertyaszentelő.
Most én is lennék medve szívesen,
Hogy alhatnék egy barlang mélyiben.

Igy vaksi, álmos daccal ébredek fel,
Mogorva arccal szürcsölök teát,
Aztán a többi fásult emberekkel
A Váci úton és Ujpesten át
Döcög, döcög a villamos velem,
Mig én tünődöm száz emlékemen.

Szemem ha közben gyűlölettel néz szét,
Látván az únva ismert gyárat,
Én olvasom a Háború és békét
A negyven percig tartó út alatt.
Ilyenkor két szemem még felragyog,
De este fáradt és letört vagyok.

Most verseim, képzeld, a gyárban írom
A saldacontók és naplók között
Elrejtve apró számolópapíron.
A rímes formát, melybe öltözött,
E rettegések közt szoktam meg én:
Táncolni sorsom égető tűzén.

Egyébként én itt dolgozom keményen,
Hol könyvelek, hol felszólítgatok,
A gyorsírásba diktálok serényen,
Egyeztetetek, felekkel tárgyalok,
Fejem naponta késő estig fő
S a bérem érte százhatvan pengő.

Esténkint szédült, kúsza fejjel állok
A csillagos, kemény égbolt alatt,
Majd eltűnődöm, tétován babrálok,
Fáradt agyamban tervek rajzanak,
Az ágyba mintha sírba fekszem és
Eltűnik minden bús emlékezés.

De tervem, az még van, és mennyiféle!
Novella-ciklus, esszé és regény.
Kalász, amelyből nem lehet már kéve,
De mégis él és integet remény,
E februári, álmos, kormos ég
Ködébe tarka szappanbuborék.

Mert látod, oktalan futás az élet,
Reménytelen a téli, szürke lég,
Elfáradt és aludna már a lélek
És sokszor intenék, hogy már elég,
Csupán egy őszi halvány délibáb,
Az leng a légben és csal még tovább.

De most már szégyelem, hová jutottam,
Hová futott a tollam, hogy fecseg,
Te olvasván elbóbiskolsz nyugodtan,
Felsóhajtasz: apró-cseprő ügyek!
Én jól tudom, az élet arra más.
Az én tüzem csak apró villanás.

De messze estem én e nagy folyótól,
Erdő takarja csillanó vizét,
És mint a lepke lámpafénybe bódul,
Már elveszejt egy indás sűrűség
S míg szüntelen az élet gondja rág,
Tovább csal egy fonák álomvilág.

S nézd, asszonyom van, százezernyi kába,
Bolondos vágy fejembe hogy tolong,
Öltöztetném a legdrágább ruhákba,

S minden harisnya óriási gond.
Mit ér számomra minden biztatás?
Az ő szobája egy padláslakás.

Most látom, mit jelent, ha nincsen pénzem,
Mit szürcsölök, sötétszínű a bor,
Huszonkét éves nem vagyok egészen
S már férfisors és férfigond sodor.
Felváltva így öröm csilingel és
Halálharangot húz a csüggedés.

S a többiek? Már szerteszéledt rég a
Baráti kör, a régi társaság,
Mondd, jutnak még eszedbe néha-néha
A bor mellett eltöltött éjszakák?
Ki él már csendes házaseletet,
Kit Moszkva, Berlin, Párizs rejteget.

A hírek jönnek innen, onnan, készül
Mindenfelé egy újabb, jobb világ,
A változások illatos szelétől
Esténként még pezsgő meleg fut át,
De közben én az emberek között
Járok-kelek mint néma számüzött.

Igy állok én magános, szűzi tájon,
Utat mutat a téli napsugár,
De át e hótól fényes pusztaságon,
Hol már az álmok délibábja vár
S a tiszta, híg, aranyló nyári lég-
Be játszó tarka százezernyi kép.

Az ifjúságom csillanó emléke,
Aranytollú, csodás, apró madár
Ragyogva száll, utat hasít a légbe
S a káprázó szem rá hiába vár,
Ha ezt tudnám a földre hozni én,
Hogy bámulnék az áttetsző színén...

Rémülve látom, tollam mennyit írt át,
De vége már, barátom, búcsuzom,
Lezárom ezt az ócska írka-firkát,
Nos, élek — hogy miért, azt nem tudom.
Hát látod, így lesz minden egyszerű,
S mit néked küldök, már csak bölcs derű.

Tanúság

Mint ahogy a fiatal, tüzes életet elfedi néha
Éji sötétség és betakarja hideg takaróval,
Ugy jött el erre a télre a forró, vad buja nyár is,
Tán hogy az elmúlt téli idő keserű forradalmát
Pompás nyárnak vak, ragyogó temetője borítsa.
Végre ma hirtelen elkezdett dörögni az égbolt,
Lassú, álmos eső esik, az veri ablakainkat,
S én úgy hallom e csendes esőnek halk kopogását,
Mintha megannyi kesernyés vád tolakodna fülembbe.

Volt költő, aki kardalt írt: „De dicső is az ember!”
Mekkora gúnyként érzem e verseket ebben a korban!
Nincs nyomorult, csak az ember! Lám, recsegett e
világ már
S megremegett már sápadtfényű szerelme, a pénz is,
Azt hittük, hogy az ember végre megúnja türelmes
Állati módon húzni igáját s túrni kegyetlen
Ostorait s hogy elűzzék a gyönyörű legelőkről —
Ime azóta egy év telt el szomorúan, anélkül,
Hogy felcsillant volna az értelem ezen a földön.
Mert igaz, elfordult a világ rendjétől az ember,
Daccal szembeszegült a hatalmasabb égi erőknek
S perlekedőn öklét mutogatta az égre, de önnön
Sorsától gyáván hátrál, rettegve huzódik.
Ily keserű váddal kopog ablakainkon az eső

S mélyebben fúródik a nyíl, felbukkan a kérdés:
Hát te magad? Lásd, itt van a nyár simító szele újra,
Alkonyi, felhőktől lila ég alatt érzed a fáradt
Homlokodon, mint karcsú, szánakozó fiatal lány
Félénk ujjainak csitító, halk símogatását.
Gyengül, gyengül a lélek. Mintha sivár, havas úton
Fáradt ló vonszolja magát, míg egyszerre szürke
Farkasok éhes üvöltését meghallja közletről
S nézd, a haláltól hajszoltan hogy reszket az állat,
Még egyszer fellobban a rőt, vad tűz a szemében
És repül ínafeszítve a hóborította mezőn át,
Végül már a veszélyen túl esik össze a földön —
Igy hajszolja a lelket, nem tudom én, milyen öre,
Úzi komor tűzzel s csendes pihenést sosem enged.
S mint aki sűrű, éji sötétben rója le útját,
Azt hiszi, ballagván csak elér egy célhoz a végén,
Hirtelen aztán villámfény suhan át a vidéken,
Fellobogó tüze borzalmas képet mutat és már
Hallja is a körülötte dühöngő harcnak a jajját,
Átkokat, és mint áldozatok szálló, sűrű füstje,
Ugy tör az emberi fájdalom izzó jajszava égre,
És nem látszik a cél, csak a sűrű, éji sötétség —
Igy láttam meg az életet én már évek előtt is.
Küzdött bennem idáig a hang, a kiáltás, féltem,
Nem lesz messzirecsengő, tiszta az emberi fülnek,
Csakhogy várni tovább már nem tudok, áttör a jajszó.
Rettenetes a világ és az ember! Nem tagadom, hogy
Gyáván kerteltem sokat és ellankadt a lélek.
Nem hallgathatok én. Költő vagyok és szavaimra
Bár nem hallgat a föld, mint egykor Orfeuszéra,
Itt az idő már tenni tanúságot a világról
S vallani ellene. Hátha az írás megmarad és majd
Kései, méltóbb férfiak így látják e sorokban
Lázadozásom egy aljas, emberietlen időben.
És ha az írás elvész, hallja saját komor öröm
Tiltakozásom, s tiszta ha nem vagyok, oldjon azért fel!

Mint aki bíróság előtt áll, úgy kezdem a szómat:
Még fiatal vagyok évre, huszonkettő sem egészen,
Mint a zsidóknak, örökrészem már századok óta
Gúny és fojtott fájdalom. Európának a szélén,
Bús Magyarországon lakozom s így jól tudom én, hogy
Mit tesz az elnyomatás. Költői ragyogtak előttem,
Ők tanítottak a dacra, a távoli, drága szabadság
Fénye utáni, reménytelenül lobogó szerelemre.
Gazdagon éltem előbb ifjúkoromat, de korán már
Pénzgond s szürke robot súlyos, kettős köve őrlött,
Vágyakozom kényelmes, dús életre hiába,
Hogy szeretőm öltöztethetném drága ruhákba
S délre utazhatnék vele tengeri, gondtalan úton,
Vagy sűrű erdőben házam ha lehetne magános,
Hol kicsiny életem elrejthetném, mint a bukó nap,
Mely dühösen fordul el az emberi földtől — ilyenképp
Tűnődöm, s járok keserű irodába és elszánt
Bús kedvvel faragok döcögő verslábakat, apró
Rímeket ékül hosszú verseim épületébe
És vallok konokul s imígyen vádolva az embert:

Borzasztó is a gyermekek élete, sorsa a földön,
Hányan vesznek el éhség, nélkülözés közepette,
Hányan nőnek fel csenevészén, lázas esetben
Kívánságokkal húsok, sütemények után, míg
Van, ki szerencsésebb, de korán megmérgezik önző
Hitványsággal a lelkét s vasnyakláncba törik be.
Súlyos mesterség „ércnél maradandóbb” verset
Irni, nehéz veretűt, szárnyas gonddal kalapálva
S készíteni sok arany szobrot kicsi bánataimból.
Hol van azonban a zápor, sistergő harag innen,
Mellyel súlyos, méltó versbe faragva mutatnám,
Ime, így él a szegénység abban a korban, amelyről
Mondják, hogy koronája az eddigi emberiségnek?
Ezt ha találnám, nem kérkednék daktylusokkal.
Vaskos képek zűrzavarát vágnám szemetekbe,
Munkásnő boritékát, mellyel mérik a vérét,
Mérik a végzett munkát ocsmány számjegyeikkel,

Ujpest gőgös gyárait és bűzhödt levegőjét
Meg feketén szálló füstöt, kormot, mely az ember
Torkát és tüdejét ellepvén száll a szivekre,
Sivár ételeikre mutatnék: íme az éltük,
Asszonyaikra mutatnék: íme szerelmük fénye,
S Röntgen-képeket: így festett a tüdő eme korban.
Mert igaz, így volt mindig idáig, nyögte a kisebb
Rész erejét a nagy emberiség. Európa hatalmas,
Fellobogó tüze, gyújtogatásai századok óta
Rőt fénnel bizonyítják, hangos volt ez a földrész
Jajszótól, sűrű átoktól régóta. De vallom:
Még soha hitványabbak nem bitoroltak földet,
Mint akiké most a hatalom s én vádolólok őket,
Léleknélküliek s gonoszok valamennyien, ilyképp
Kétezer év előtt így tanított a Keresztrefeszített:
„Könnyebben jut a tűn tevé át, mint gazdag az égbe”.
S elhiszem, a pénznek szaga van s a szagától döggént
Bűzlik a föld már. S szántsándékkal a drága szerelmet
Ők üzik el s a barátságot s mi szívárványképpen
Intett örökké, s mind, ami naggyá tette az embert.
S vallom, háboru készül, szörnyűbb az eddigieknél,
Nem szükségszerű, felsőbb törvény szabja meg útját,
Készíti szántsándékkal előre az emberi gabszág.

Lásd, ha lehetne, nem így vádolnám én e világot,
Pusztító tűz volna a szó, gépfegyver a versláb.
Ám aki gyöngé vagyok, legalább teszek így tanúságot,
S tiszta ha nem vagyok is, nézd, elfordultam e földtől.

Verseim megjelenésére

Hát megjelentek egybefűzve szépen,
Komoly külsővel, könyvalakban itt?
Nem mint hanyag felhő a nyári égen,
Nem nyíl a légben, mely utat hasít,
Nem mint a nádi hegedű zenéje,
Nem délibáb, játékos, álmatag,
Mely tikkadt vándort csal tovább, eléje
Festvén sosemvolt, színes tájakat,
Nem sujtó korbács, nem forradalom,
Nem táplál és nem öl az én dalom.

S már szinte szégyellem, hogy így e versek
Komoly ruhában állnak sorba, mint
Tanulmányok, sok adattal keverték,
Könyv, mely a praktikus lakásra int.
Vagy mintha Hitler életéről szólna,
Ki népét új világba viszi el,
Csupán fényképfödél hiányzik róla,
Horogkereszttel ékesítve fel.
Lehetne újszerű riportregény,
Nem mesterkél, de józan és kemény.

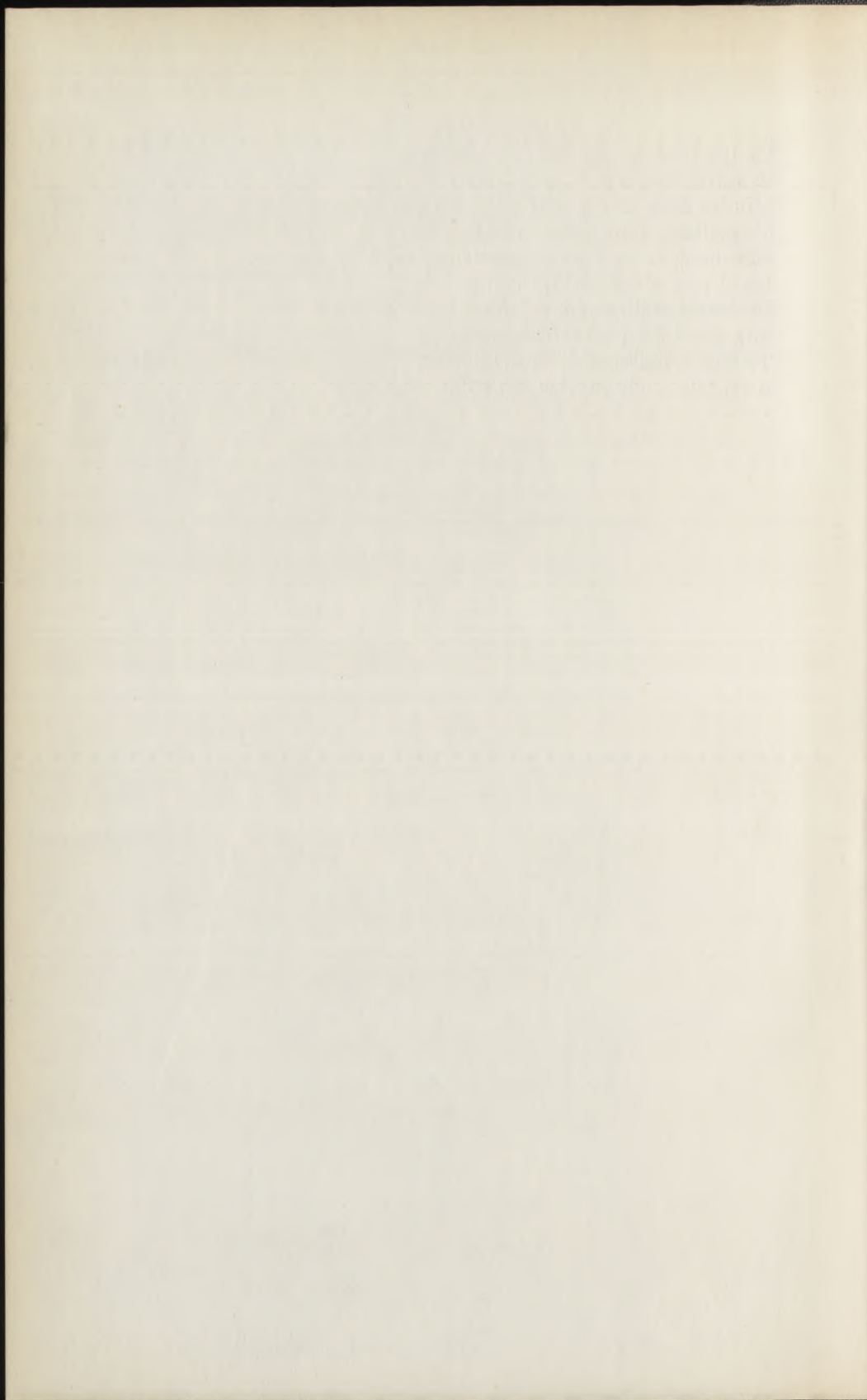
És aki ezt a könyvet kézbe fogja,
Ajkát biggyesztve dobja félre majd,
Húzódik szája gunyoros mosolyra,
Már hallom is a megvető sohajt:
„Miféle ötlet, fiatal barátom,
E súlyos korban verset írni, most?
Ez már egy megszűnt műfaj, ébren-álom,
Kár vele tönkretenni papirost.”
E nyomorultnak mit feleljek én?
Túlszáll a versem zsíros közönyén.

És hallok már a sunyi kritikákat:
„Költője tömegekhez nem beszél,
A mindennapos valóságnak hátat
Fordított és álomvilágban él.
Szögezzük hát le: kollektív a kor ma,
S ő önnön fájdalmában elmerült,
Nem korszerű, nem harcos ez a forma,
Hová az élet elől menekült.
S míg kergeti az örök ideált,
Az osztályok harcából félreállt.”

Ez álforradalmárnak mit feleljek?
Hisz természetből halkszavú vagyok,
S a választ, mit valóban érdemelnek,
Ugy cáromkodni tán nem is tudok.
Az álszent, mérgezett fulánku fajta,
Kit tunyaságból hord hátán a föld!
Egy osztály ébred, élősködni rajta,
A nyárspolgár kollektív arcot ölt.
Szamár, oroszlanbőrbe öltözött,
Gaz, dudva, gyom az új termés között.

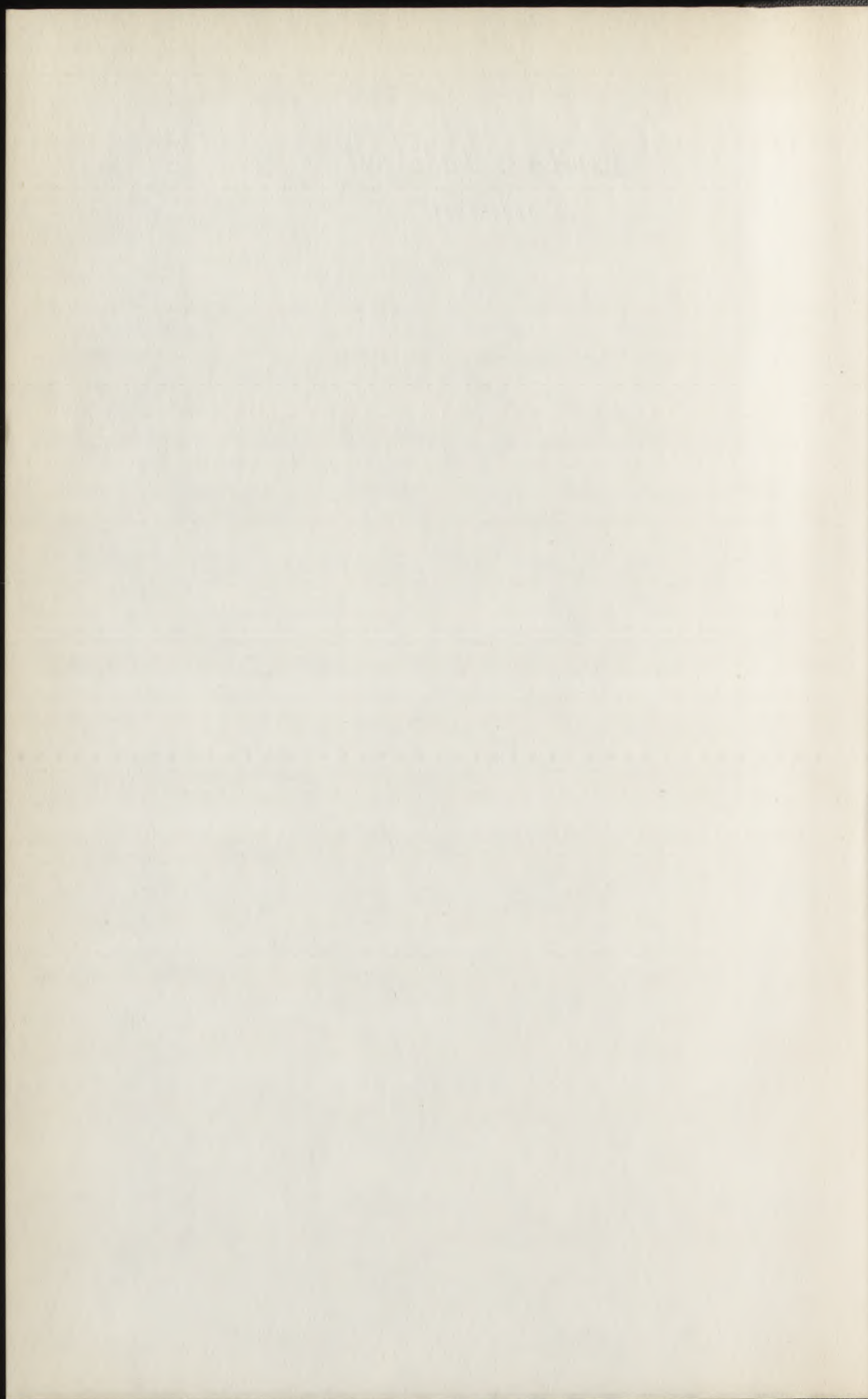
Ha eljön majd egy emberibb kor egyszer,
És eljön majd, mert el kell jönnie,
S e verskötet még addig nem veszett el,
Majd elvállik, hogy férfi verse-e?
Egy férfié, ki nem hátrált meg gyáván
A harc elől, mit kínált végzete,
De önmagához végig hű maradván
Kicsiny erővel szembeszállt vele,
S bár természetből nem volt épp kemény,
Bús elszántsággal megmaradt helyén.

De így tűnődni mit sem ér, kesernyés
Panaszra nyitni szánkat hasztalan,
Mindez csak füst, amely a légben elvész,
Megvillan a fény néha s elsuhan.
Hát menj, te vers, az ismeretlenségbe,
Ha el sem olvas senki, menj te csak
És daccal szállj a fényes, tiszta légbe,
Míg készitőd a földhöz ittragad,
Te légy a nyílvevő, mit ellövök,
A táj felé, mely messze és örök.

Levél a szabadságról

1933-1935

Évfordulóra

Mióta ismerlek, már ötödik tél ez,
Múlnak az évek,
Erős sodruk nekem nem tartott meg senkit,
Egyedül téged.

Aki barátom volt, meghalt, vagy a messze
Idegenben él,
Újakra találni sokat megcsalódott
Lelkem nem remél.

De te itt maradtál, alakod ragyogva
Elöttem mozog,
Mint ezelőtt régen, szívem a láttodra
Ma is feldobog.

Őszülsz, máris őszülsz, fejedben egyre több
Ezüstszál ragyog,
Szemeid még kedves, de már az élettől
Megtört csillagok.

Fáradtságunkban már szánkról egymás ellen
Szisszen néha szó,
De rögtön utána ott jár a mosoly is,
A vigasztaló.

Minden, ami színes, minden tűzijáték
Lassan elmúlik,
Igy leszünk sötétek, egyre sötétebbek
A végső utig.

S amikor köröttünk minden, ami csillog,
Mind csak semmiség,
Megtörve is ketten elérjük az élet
Fénylő tetejét.

A szívnek rejtekén

Mióta eltakart a hant,
Egyetlen jóbarát,
S hogy elrejtőzél ott alant,
Öt év fölöttem elsuhant,
S emléked csak zsarát.

Mind változik az, ami él,
S az élet meg nem áll
S mint tovább él a holt levél,
Te is, te is már más levél,
Nem köt le a halál.

S mint testedet a föld alatt
Bontá a rothadás,
Ugy hogy lent csak a váz maradt
S az ezer finom árnyalat,
A lényeg, újra más —

Ekként hiába kelteném,
Az emlék sírba hullt
S ott bent, a szívnek rejtekén,
Nem tudhatom, csak sejtem én,
Hogy bomlott, alakult.

Mert változó az, nem pihen,
Eloszlik rajtam át,
De nem enyész el semmisem,
Felfogja elmém és szívem
Rejtelmes anyagát.

S már annyi furcsa, idegen
Tudást és hajlamot
Örökségül hagyott nekem,
Igy alakítva szüntelen,
Él bennem egy halott.

Egy kislány emléke

Hogy utólszor szemtől szembe láttam, elmúlt három éve,
Három hosszú év, de mennyi búval és közönnyel érve,
Mégis, ha ma rá gondolok, három fáradt év letűntén,
Szívem mélyén neve él, mint sötét felhők mögé tűnt fény,
Vagy mint hosszú eső után sokszínű, vidám szivárvány,
Emlékéből annyi jóság, annyi arany derű száll rám.
Eszembe jut, hogy egy kissé vaskos volt a lábaszára
S kedves ifjú mackóéhoz hasonlított figurája,
De ha csinos, kerek arca hamvas bársonybőrét láttam,
Őszi finom gyümölcs íze üdítette fel a szájam.
Haja szőke volt, de milyen gazdag volt a szőkesége,
Nem parfümre emlékeztet: kövér, bárányszerűs égre.
Tán a hangja volt leginkább nagyszerű e kedves lányon,
Mintha májusesti szellő simogatott volna lágyan.
Nyelve gyorsan pergett, sokszor nem figyeltem rá eléggé,
De az, amit mondott nekem, átalakult már zenévé,
Vagy hullámszó vízzé, melynek csobogása, lágy csörgése
Ringatott egy ébrenlétnél még éberebb öröklétbe.

A boldogságról

Barátom, hogyha ettél jó ebédet
S a cigarettád füstjén elmerengve
Ugy ülsz, mikéntha a világ s az élet
Játékos füstként oszló semmi lenne,
Vagy ülvén kályha mellett elragad
Kedvenc költőid ismerős zenéje,
S keserű lélek, ringatod magad
Az anapaestus édes ütemére,

Vagy május alkonyatkor enyhe dombra
Felérsz, derűsen megpihensz, lenézel,
A tájat lágy arany homályba vonja
A nap, már búcsuzó tekintetével,
S nemcsak a táj az, mit aranyra fest:
Tebenned is ma ott ragyog a mása,
Oly ifju, könnyü most a szív, a test
S a rét eső utáni csillanása,

Vagy asszony mellett fekszel és a béke
Szived fölé hajol s csitítja véred,
Szép kedvesednek finomizmu térde
A márványnál nyugodtabb és fehérebb,
S míg hűvösen siklik szemed s kezéd
A drágaművü testen át a vállig,
S a hűvösen szép formát élvezed,
A karcsu béke vaskos lángra válik,

Boldog vagy-e ilyenkor? Valld be, nem vagy!
Az enyhe dombon és az enyhe párnán,
A boldogságban félszeg idegen vagy,
Utas, ki széttekint fürkészsze, árván.
Ó, boldog az, ki végzett kéj után
Eszét elejti, minden ócska gondját,
Ledől, elalszik horkoló-bután,
S agyát a zsigerek homályba vonják.

Te meg, barátom, hágsz magas gyönyörre
S vesznél, alámerülnél testi jóban,
Mindig az értelem követ gyötörve,
Faggatva, hogy boldog vagy-e valóban?
S hiába állsz büszkén magas tetőn,
Legszebb idődet ész emészti, vájja,
Szép mámorodból eszmélsz megvetőn,
S eloszlik már a boldogság homálya.

Kutatva mindent elveszít a kába!
Mi balga-büszkén mérőönt bocsátunk
A boldogságnak mély, nyugodt tavába,
S mit értelmünk is tud, csak az sajátunk.
S lehet öröm, oly óriási hát,
Mely felhatolna hódítón az agyba,
Nem tűnne el, mint lenge délibáb,
S az ész előtt is fénylőn megmaradna?

Barátom, én olyan tetőre értem,
Magas gyönyörben már az ész se gátol,
A boldogság már nem fut tettenérten,
De megmaradni, szembenézni bátor.
Mint szép vidékre szépítőn mutat
A tiszta ablak, tisztafényű tájra,
Igy nekem most a gőgös öntudat
A boldogságot éles fénybe mártja.

Ó, nem soká, csak percek tartamára!
De énnekem mind nem remélt ajándék.
A bajban, sárban, fogva bús igába
Ennél többet talán nem is kívánnék.
Szegénység, gondok, vívódás között,
Nem is tudom, e kincsre hogy tevék szert?
E ritka perceimből ötvözők
Halálomig egy apró, drága ékszert.

Távolból

I

Hogy elutaztál, nem volt időd már
Kifesteni az arcodat,
S így bennem most már sápadt arcod
Emléke megmaradt.

S mint kis madár, arcod visszfénye
Szemeimnek elébe rebben,
S azóta ekként látom arcod,
Sápadtan s egyre élesebben.

S mint döntő szó nyomán az agyba
Villan egész sora a gondolatnak,
Arcod mögül elmémbe villan
Ruházatodnak minden kis darabja,
Emlékeim száz fénye csillan,
Felötlenek és aztán megmaradnak.
S mert szegény vagy és így ruháidat
Sűrűn nem válthatod,
Körüllegi meghitt áhitat
Minden szoknyádat, minden kalapod.

S cipőt, selymet, szöveteket betölt
A hű emlékezet,
Látom villanyos lendülettel
Ivelni szép kezed,
Itt látom újra lábad hajlatát,
S mert a valóság hozzám mostoha,
Szegény lelkem ily képekkel mulat,
S mint hosszú versnek néhány szép sora,
Emlékeimben akként villan át
Egy-egy magános, kedves mozdulat.

Ó, mennyi emlék, mennyi, s hogy zenél,
Mikéntha messziről te hajtanád!
Nem lágy, simító szellő ez, de szél,
Mely zúg s én hajlok benne, mint a nád.

2

A gondolat feléd mint pára leng el,
S körülvennének fürge vágyaim,
Mint szigetet játékoskedvű tenger,
Szerelmesen zsibongva partjain.

Lennék a napfény, mely bőrdön áthat,
Melyben fürödnél, én lennék a víz,
Ezer alakban előtted alázat,
Csupa szeszély te, csupa illat, íz.

A képzeletnek, ó, mely villanása:
Szerelmemet már úgy küldöm feléd,
S szerelmed is magához úgy bocsássa,
Mint testies közelben élvezéd.

A léleknek s a testnek ritka, drága
Szövetkezése, kettős fényű lét!
A képzeletnek imbolygó világa
Szürke napok közt így vezet feléd.

Egy bölgybőz

Ó, asszonyom — ki szemben ülsz velem,
S minden ruhádnál sokkal ragyogóbb
Gazdagságból szőtt, elvont köntösöd,
Az áramkör, mely köröttes kering,
E légies sugározás, amely

Vonzóbb a lélek és érzékiség
Bűvös körénél s mosolyod mögé
Oly fényt vetít, hogy az többé nem is
A semmitmondó, megszokott mosoly,
De ércfedezettől átszellemült,
S beszélsz, fecsegsz és szavaid vidám
Folytonosság legében szállanak
Fel és felém, s te nyilván azt hiszed
(Hisz kalapod is régi hölgykalap),
Hogy sólymokat bocsátasz szállani
S lecsapnak rám s prédául ejtenek,
Ám szavaid nem sólymok, asszonyom,
De csiricsáré madarak, rikító
Szép fogaid oszlopsora közül
Csapkodva jönnek, s még előbb színük
Mulattat, később már nem látom én
A színt, csupán szegény fülembé tör
Rikácsolásuk és kétségbeejt
A biztonság, a gazdag butaság
Biztonsága, hatalmasoknak e
Legyőzhetetlen fegyvere, hiszen
Veled mit ér Jézusnak szava is,
Hogy könnyebben jut át a tű fokán
A teve, mint a gazdag üdvözül,
Mert lelked oly vékonyka, hogy maga
Szent Péter észre sem venné s eképp
Besurrannál a mennybe is, tehát
Mivel nincs mód más ellened sehogy
S felszívni nem fognak a fellegek —

Én nem bánám, ha jól ápolt fejed,
Mely most előre dől beszédesen,
Még jobban dőlne, míg elválna majd
Nyakadtól is, gurulva végtelen,
Mint értelmetlen bolygó, el, csak el,
S a tetemet fej nélkül kő alá,
Sok kő alá jó mélyen rejténém.

Ó nem, hölgyem, ne gondold jóleső
Érzéssel, hogy vad ösztönéletem
Sötét mélyén a borzalom s a kéj
Kezet fog és egymás szemébe néz.
Nem, asszonyom, csupán finnyás vagyok,
A pénz szagát már régen nem birom,
S szeretném, hogyha semmi sem zavarná
Kényes szemem szelíd tekintetét.

Egy festőbőz

Ne vedd zokon, barátom, de zavar ma
A harsány kék, piros, az éles barna,
Két izmos hős, ki küzd a képeden.
Nem az erős, de az, ki fáradt,
Nem vonz a gőg, csak az alázat,
Már más a szép nekem.

Hisz szép a nap, ha delelőre hágva
Arany tüzet ragyogtat a világra,
Kedvesebb mégis énnekem, amint
Ellankad fellegekbe bújva,
De egyszer még kivillan újra
S szelíden visszaint.

Nem ígéz engem már a büszke szó sem,
És szebb a fáradt, mint a ragyogó szem,
A szivárványnál szebb egy árnyalat.
A piros arcnál szebb a sápadt,
S szebbnek látom az őszi fákat,
Mint gazdag lomb alatt.

Kék dombok enyhe képe, mint a Tátra,
Hamupipőke szebb, mint Kleopátra,
Mert mit nekem a megszokott arány?
A nagyon soknál több a semmi,
Nem győzni, szebb legyőzve lenni,
Ki boldog, mind silány.

S ha bosszant ez a csendes, bús alázat,
Festőm, hát fessd meg a szegényt, ki lázad
S indul nemes halálba gyulladón,
De száll a golyó, száll sziszegve,
Megáll a szív s egy hős idegre
Hoz zsibbadást az ón.

Felejtve fekszik, hisz már rég esett el.
Festőm, hát fessd meg bús, finom ecsettel
Az elmulásnak sok halvány színét:
A piszkot, port, egykedvű estét,
Az oszlást, amely ifju testét
Szelíden bontja szét.

Egy fölényeskedőbőz

No persze, hogy fölényesen lenézve
Vállad vonod a küzdelemre, vérre,
És megvetőn legyintsz, mert hasztalan.
Lobogva, hősen dúl a harc, de szürkés,
Kis gyáva agyvelőd hiába fürkész:
A nagyságnak vajon mi haszna van?

Hogy értenéd e hirtelen merészség
Elszánt dacát, termékeny szenvedését,
Mít nem verhet le ágyu és bitó?

Ki lehetetlen küzdelmet merészel,
Ha elveszíti, nem hiába vész el:
Történelem törvénye, buzdító.

Haszonleső, hogy értenéd a régi
Dicsőséget: végzettel szembenézni
S bevárni bátran a halálhozót?
Fennáll a régi hősiség örökre,
Nemes fáklyáját ők kapták örökbe:
Az éhesek, szegények, dolgozók.

És semmi az, ha most homályba veszne,
Homály alatt jobban ragyog az eszme,
Mely élni, halni bátor és szabad.
S hiába bomba, gáz és ágyudörgés,
Igézve néz a harcra most a föld és
A példa él és ragyogó marad.

S ragyog, ragyog, ha földreverde, mégis,
Hiába szenvedés, a veszteség is,
S az ellenség, hatalmasodva bösz.
Az igazság még tündökölve fent ég
Olajodon, örök reménytelenség,
Mely mindig éber s mindig újra győz.

1934. február

Egy költőhöz

1

Ó, költőm, voltak régi mesterek,
Oly hősiesek és oly kedvesek,
Kik éldegéltek spanyol és olasz
Kis városokban — látom őket én —
Járkálva piszkos, szűk falak között.
A nép köröttük koldus és szegény
S nem éppen oly szépségbe öltözött,
Mely messziről is felragyog. De lám,
E régi festők, jámbor mesterek
Figyelnek, és ecsetjeik nyomán
Egy-egy szeméten játszó kisgyerek
A vásznon mennyek fejedelme lesz,
A rongyos pásztor égő vértanú,
Madonna mellett álló szent emez,
Mögötte dombsor, édes hajlatú.
Ó, furcsa szentek, furcsa Máriák!
Igy boldogulnak a szegények és
A szentek égi glóriáin át
Szivedhez szól a földi szenvedés.
A földön elnyomott, de itt ragyog.
Körüllegik bájos angyalok.

2

Lásd, te hasonló vagy, szeretett költőm, eme régi
Festőkhöz. Te a földről, sárföldről a sötétlő
Embereket ragyogón kiszinezve élénk vetiteted,
Képeid úgy övezik, mint dicsfény s angyalok, őket.
Mind fiatal forradalmár! Hát ki lehetne velük, ha
Nem mi, a költők? Mert a nemesség vonzza a költőt,
Mind, ami lázad, mind, ami lelkes, mind, ami szárnyal.
S merre találni nemes gesztust ma? A gazdagoké tán?
Pénz nemesíteni nem tud, a pénznek rossz szaga átüt

Csipkén, kölnivizen, selyemingen. A régi nemesség
Hősi szívét ma ki kapta örökbe? Egy eszme nevében
Kik tudnak meghalni ma? Játszva dacolni veszéllyel?
Kik ma „a gondolat elszánt, hős szeretői”? Előttem
Élnek alakjaid, éles a száz színben ragyogó kép,
Látom a kis csapatot hóban, télben dideregve,
Rendőrgépkocsi puszkagolyói elől menekülve,
Látom a hősnőd szép mosolyát és karcsú alakját
Járni a puszkagolyók között is szeretői után és
Hősiesen meghalni szabadságért szerelemből,
Látom a dac makacs újrakelését, újrabukását,
Érzem a vérbebukó vereség keserű izeit még.
Ó, ha e hexameter gépfegyver volna, golyókká
Válnának szavaim, pattogva, sziszegve kiszállók...

3

Ó, költőm, én már régen érzek kedvet
A vesztett ügyért verssel is kiállni,
A vesztett ügyért, mit mindenki megvet,
A változó divattal szembeszállni.

Már mind leverve börtönbe, halálba,
Aztán a rend kilép a pusztá térre,
A nagyszerű! — feszül egyenruhája,
Nyomor s az elnyomás: két hadsegéde.

Ha fegyver nincs, hát verset ellenébe!
De hangszereddel nem versenyzek én,
Az én tollamból nem telik regény,

Ám színesebb a sok hangszer zenéje,
S a dallamot, mit kezdett harsonád,
Én egy tilinkón hadd fujom tovább!

Szerelmes filológia

Mint Magyarország rég elmúlt idejét jövevényi
Féltékeny szeretettel idézgetem újra magamnak,
Múltja nyomát keresem vaskos történeti könyvben,
Elképzelve, milyen lehetett vajon abban a korban,
Még mikor őseim Európában tétova lábbal
Délről zord északra meg újra keletre vetődtek
S régi elődöm nem sejtette, hogy él a Dunánál
Egy kis nemzet, amelyben majd késő unokája
Verseket ír, átvéve a nem vér által elődök
Drága örökségét, s aki hont nem lelhet a honban,
Versében leli föl s ott vált vele ifju szerelmet —
Ugy kutatom gyermekkorodat most, kedvesem, és az
Irkák, hajfonatok csupa drága ereklye szívemnek.
Elnézem, miket írtál polgárista korodban,
Kis betűid s amiket rajzoltál képzeletedből,
Sok fiatal lányt, nagy hegyeket meg tarka virágot,
Ugy kutatok köztük, mint vad fiatal filológus
Régi ruhából, ékszerből s néhány feliratból
Visszaidézi a rég elsüllyedt, messze világot.
S mintha a történész egy egész templomra találna,
Ugy nézem néhány fényképedet én is időnkint.
Félénk arcu, sovány kislány néz itt a szemembe
(Őrizték még éltedet ekkor a zordon apácák),
Mily szomorú lehetett a derengő hajnalidőben
Kelni, hidegben s percek alatt térdelni imához
S kis fejed akkor hányszor ütődött a zárdai rendbe!
Ezen a képen már mosolyogsz kedves, kerek arccal
És Hollandia szőke derűje lebeg körülötted
(Mert oda juttatott ekkor a vándor, kósza szegénység),
S képzellek, kislányt, egyedül idegenben utazva
S Anglia kormos városait bámulva vonatból.
Uj kép, rajta merengve szelíd, de komoly fiatal lány
Néz a szemembe, ruhája fehér, a vonásai néhol
Gyermekek, de a szája, a szemek meg a domboru homlok
Bús szépsége megérett már és ifju mosolynak

Árnyékába szelíden meghúzódik a bánat.
Mért nem is ismerhettelek ekkortájt, amikor még
Jártam az utcákat csavarogva kamaszkori búval
És a magány mázsás terhét hordozva magammal?
Hányszor jártam a várost Vártól a Berlini térig
S nem tudtam, hogy odébb, a szegényebb utcasorokban
Rád lelhettem volna, magány a magányra s a forró,
Zűrzavaros lélek hűsítőül drága baráttra...
Meg ne neheztelj rám, amiért így a multba merültem,
S amit a mult tagadott meg, hozd azt vissza nekem most:
Voltál bölcsen anyás, mikor az volt vágya szívemnek,
Légy most nekem az ifjú lány, ki merengett a képen,
S hogyha öllelek, benned a multat is, azt is öleljem,
S új vágy, új játék hadd szítsa a régi szerelmet!

Ablaknál

Már fordulnak és intenek az évek.
A szerelem, ha néha még betéved,
A mélabú mezébe öltözik.
Az élet, mintha négyökrös szekéren,
Mocsáron át és csörgő, tiszta éren,
Egy más vidékre lomhán költözik.

De költözni mit ér? Mit ér a holnap?
Akárhová mégy, veled vándorolnak
A régi vétkek, régi bútorok.
Egy régi életet hoz mind magával,
Gyerekkorod kaján tanúja rád vall,
És nőttön nő a régi undorod.

Csak emlék a világ. Jobb volna élni,
Jobb magadat merészen felcserélni,
Elhagyva élted rég megúnt körét.

De hű a szív, a régít kezdi újra,
Jobb volna élni, másképp, megújulva,
Mint tavasszal a föld, a fák, a rét.

A padló tompa gúnyt recseg alattam,
A gond harangoz minden gondolatban,
Egy hűs szellő fúj, lankad már a nyár.
A lélek hullna, kétes mélybe veszne.
Mi tartja fönn? Csak egynéhány rögeszme.
Mint zsákmányát a lengő sasmadár.

Nappalok és éjszakák

Mint ahogy a törökök foglalták el Budavárát,
Öltöztetve szegény rongyba merész sereget,
S szállingózva a várba jutottak, senki se félvén
Tétova és gyülevész, fancsali nép erejét,
S máris a várfalakat s tereket megtölti, s a szultán
Győzve a várba vonul, gőgösen és komoran —
Igy a napok gyülevész és tétova népei jönnek,
Egyik a másik után, mind poros és közönyös,
Jön, meglopja az életemet s eszmélni sem enged,
Egyik pörlekedő, másik iszákos öreg,
Ez fecseg, az bambán vigyorog, sok bűzlik a szennyről,
S hasztalanul finnyás néha az orr meg a szem.

Nincs vigaszom, csak az éjek, az ébenhajzatú lányok,
Mind mulatótársam, látogatóm, szeretőm.
Van fiatal s van csúnya boszorkánynép, aki bűvöl,
Van remegő szűzlány, van kitanult szerető.
Egyik megsimogat s betakar nővéri kezével,
Másik rámomol és fojtogatón ölel át.
Van, ki nyakamra ül, úgy lovagol meg, hajszol a lába,
Megtöri testemet és úgy vet a hajnal elé.

Egyike enyhe merengés, másika vak keserűség,
Ez lobogó tüzet ad, gyötrelem attól a csók.
Cinkosok és tündérek: az élet fosztogatói,
Mind rámtör, bekerít, lankad a szív meg az agy.
Majd eljő gazdája a nappalnak meg az éjnek
S ifjú kincseimet nem leli jégszeme már.

Íróasztalom

Rajtam a porszagu évek gyors, kínos suhanása
Hagyta nyomát: ime sok mély, keserű repedés.
Rontasz tenmagad is, látszik, hogy utálod a munkát,
Csúfit ezer vörös és kékszinű tintapecsét.
Rossz zárral nyikorognak a korhadt, ócska fiókok,
Széleimet szomorú aggság tördeli már.
Vén proletár vagyok én, nem sajnál senki sem engem:
Sorstársam lettél s még te is únva utálsz.
Rab vagyok én magam, és gyűlölsz mint börtönöd őrért,
Csüggedten könnyökölsz rám, de kezéd se szeret.
Erdők korcs unokája vagyok, hát azt hiszed, édes
Terhem, amit teeléd tartok egész napon át?
Nappal a munka emészt, túlórán dolgozom én is,
És ha te elmentél, nincs üdítő pihenés.
Oly sívár a terem, ha üres, még búsabb is akkor,
Csukva az ablakok és száll levegőben a por.
Nem jön el, úgy mint hozzád, sem szerelem, sem az álom.
Éberem és egyedül látom, amint fut az éj.

Egy államférfi

Berzsenyi:

Nem te magad győztél, hanem a kor lelke, szabadság...

Napoleonhoz

Kontár vagy, kit az aljas erő segített föl a polcra:

Nem te magad győztél, győzött a bamba világ.

Benned a kor tisztult eszménye jutott uralomra:

Kit követelt a világ, most ime itt vagy, erő!

Műveltséget utál ez a kor, te lehetsz ideálja:

Művészettől ugyan szűz marad eszme köröd.

Asszony a történet, hát hozzád szít ez a szajha,

S majd a bajuszkádat glória fonja körül.

Egy úrilányhoz

Márta, magát én ismertem már évek előtt, mint

Bájos, karcsu, finom, jónevelésű leányt.

Emlékszem még zsúrokon elragadó mosolyára,

S jégen ahogy körözött, látom a szőke fejét.

Most forradalmár lett, de sokat nem változott így sem,

Régi kecsességét megtartotta ma is.

Megbotránkozott akkor is énrajtam csudamódon:

„Fuj, milyen illetlen, durvabeszédű fiú!”

Most ha új illemrendszere ellen vétkezem, épp így

Hord le: „Hiszen maga túl szkeptikus és dekadens!”

Mondja, miért is akar bőréből szökni, kibújni?

Nézze, milyen finom és rózsaszínű ez a bőr.

Egy tudományos elméhez

Ritka sötét korszak nyitott Európára, a győztes
Ellenforradalom ül ma kaján diadalt.
Ámde te nem búsulsz, nem esel kétségbe miatta,
Mind szükségszerű volt, hirdeted is komolyan.
Mert te nem érzelmekből ítélsz, de komoly tudományod
S új dialektikád büszke szabálya szerint.
Így mindent, ami történik, meg tudsz magyarázni.
Ez gyönyörű vigaszod s én irigyellek ezért.
Jó neked így! Mert lásd, ha nagyot rúgnak fenekedbe,
Nem fáj majd a rugás bölcs magyarázat után.

Egy műélvezőhöz

Hol műélvezetet mérnek ki, te mindenütt ott vagy —
Már ha a burkolat is megfelelő elegáns.
Telt hangversenyeken bizonyos, hogy magad is ott ülsz
S forgatod is buzgón áhítatos szemedet.
Tetszik néked, csábit erősen a hír és a márka,
Mind, ami új kiadás, ott hever asztalodon.
Nem mindent, ami újkeletű, természetesen csak
Ami előtt a divat hasraesik zajosan.
Éppen ezért lelkesen imádsz mindent, ami humbug,
Minden kordivatot, minden talmi erőt.
Hogyha te új fiatalság vagy, hát vén leszek inkább,
És ha te műértő, tollamat eldobom én.

Mozibíradó

Néha parádés felvonulást mutat a mozivászon,
Fegyverek és katonák rendbeszedett menetét.
Nézd csak, az ágyúk! gördülnek diadallal az utcán,
Ünnepi városon át jár dübörögve a tank.
Igy önkéntelen is fölidézik az emberek újból
Régi idők kiveszett szörnyeteg állatait.
Győztes azonban az ember! Szégyenkezhet a föld most:
Még sosem alkotott ily iszonyu állatokat.
S csattog az utca kövén paripák patkója, vonulnak
Díszsisakos, ragyogó, könnyű lovascsapatok.
S nézd, a gyalogság hosszu, tömött hadirendje előttünk,
Dobpergés, feszesen koppan a, dobban a láb.
Semmi a lélek e percben, győz tobzódva a forma,
A komor arcra vetít könnyü, hazug lobogást.
Szép is a színek, a mozdulatok játéka, a forma,
Mégis im úr-erejét bomlani látja szemem.
Látom a jólápolt paripát lezuhanni a mélybe,
A lovat és lovasát elnyeli néma sötét,
S a rohanó gyalogost fennakadni a drótkerítésen,
S látom rángani még felszakított beleit,
Látom a holtak üvegszemeit, már látom a lángot,
Látom a gáz rohamát győzni alattomosan.
Még menetel fenn a vásznon díszben erős fiatalság,
Képzeletemben már szenved ezernyi halált.
Látod-e, kedves, e szép sereget majd sárba harapni?
Fojtó hullaszagát érzed-e, érzed-e már?

Ősz elé

I

Fordul, fordul a föld a színes őszbe,
Az ősz, mely mindent mosolyogva győz le,
Már végighúzza csontos újjait
A földön, s az lankadva újraéled
A zsarnok nyár után, s örül a lélek:
Az ősz, az ősz, az ősz van újra itt!

Lankadva éled, úgy bizony. Hiába
Mondják, hogy ez a természet halála,
Az élet az, mely másul, színesül.
Nyár végén minden száraz és halott volt,
Ugy szenvedtük a napsugárt, vad ostort,
Most zúg a szél, szabadság-énekül.

És mit tesz az, hogy mint halotti torra,
Ugy öltözik aranyba és bíborba
Az őszi föld, s pompázva már enyész?
Bár ily halállal halhatnék meg én is,
Ragyogva túl halálom végzetén is!
Ó, élni, halni: füst csak az egész!

2

Jobb is nekem, hogy vége már a nyárnak:
A levelek, ha holtak is, de szállnak.
Az ifjúságom, lám, hogy elsuhan!
A nyár, a nyár, oly forró, ragyogó volt,
Míg én a nyárban, mint az elfogyó hold,
Csak múltam csendben és magánosan.

Mert ránk pirít a nyár, az emberekre,
Mindig meghal s mindig erős a kedve,
Teremt örök varázsu dolgokat.

Dolgát nyugodtan széttekintve végzi.
Magát az ember mindig újnak érzi,
Izgul a sárban s mégis ott marad.

Elfáradt, íme, dőrén elomolva,
A szolgaságba, sárba és nyomorba,
Örök sötétség, mely már megvakít!
Megszégyenít az ősz is, minden évszak:
Mutatva mind az ember szégyenét csak,
Örökké játssza forradalmait.

3

Az ember forradalmát énekelném,
Végigkísérve harcán, győzedelmén,
S nem érdekelne semmi, semmi más!
Vagy gúnnyal átkozódni gazdagokra,
Ha fegyver nincs, hát szóval ostromozva,
Mint fiatal, de bösz Jerémiás!

De az Igazság mikor támad újra?
És nincs erőm szitokra már, se gúnyra,
Mert gyöngé vagyok s egyre gyöngülő.
Igy mi marad hát nékem? Lassan élve
Figyelni csak a nyárra, őszre, télre:
Egyforma, mégis mindig új idő!

Most hát a felhők játékára nézek:
Tán oszlanak a gondok és remények.
Köröttem minden süllyed, változó.
Ó, örök játék, örök változások!
A sötétben is mindig messzebb látok:
Derűs közönnyel hömpölygő folyó!

Vasárnap

Mint akinek már eltűnt ifjusága,
A keresetlen, hamvas örömök,
Még visszanéz az elmúló világra,
Mely eltűnt felhőfátylai mögött,
Az öröm eltűnt, józan élvezet,
Csak az maradt, a férfikorba lépve,
Tudattal szüretelni percekét,
Mint szőlőt szőlőműves újja tép le —

Igy tőlem, tőlem is már messze szállott
Az ifjuság. Kedves vasárnapok,
Szép havas utak, nagy kirándulások,
Hol vagytok már? Hogy elmaradtatok!
Az első szerelemmel majd felér
Hóléceken szaladni, szinte lengve,
Derűs hideg, a táj oly egyféhér,
S csak hullani a tiszta végtelenbe.

Ma szigorúbb és tompább rend fog össze,
A friss gyümölcshöz szájam túl fanyar,
A társasággal nincs mi egybekötne,
És minden új arc úntat vagy zavar.
Kiket szerettem rég, a régiek,
Vagy messze már, vagy ellenségre válva,
S a lomb, az út, a hó, a víg hideg,
Emlékeztet a halott jóbarátra.

Most délelőtt jó későn ébredek fel:
A hivatal ma olyan messze van.
Egy héten egyszer kialudt szemekkel
Olvasni ágyban, fekve boldogan!
Mint hölgyeit kelet vad éjjelén
Kóstita sorba zsarnok, régi szultán,
Vert forradalmak, versek és regény,
Mind szeretőim, sorba rám borulván.

Majd készülődni lassan mosakodva,
És nem sietni hajszás nap elé,
A szőrrel együtt mintha a borotva
A gondokat is vélefejtené.
Vasárnap hosszú reggelije vár,
Tojást, szalonnát enni nem rohanva,
Vajaskenyérre és szivemre száll
A méznek s pihenésnek híg aranya.

Ezt az örömet nem ismeri más, csak
Ki dolgozásra kárhoztatva van,
Ki levegőjét már az elnyomásnak
Megszokta s rugkapálni hasztalan.
S már szeme oly szépségre révedez,
Mit megpillanthat bármikor és bárhol,
A szenvedésnek ékszerésze ez,
Ki drága ékszert percekből kovácsol.

Ő tudja, mit jelent az, elfelejtőn
Sétálni napsütésben délelőtt,
Szétnézni, meg-megállni enyhe lejtőn,
Avert taposni, sárgult süppedőt.
És mit jelent a sült után setét
Vörös bort inni, mígnem lassan átjár,
Bámulni füstöt, inni feketét,
Meleg homály takarja a szobát már.

És délután csak heverészve nézni
Az ős nagy, hódító hadjáratát,
A szegény földet túlerőként égi
Derékhada, vastag köd járja át.
Nagy hadvezér az ős! Ma még csatáz,
De győz hamar s királya majd, a barbár
Tél, az vonul a földre, mit a gyász
S a veszteség jeléül hó takar már.

Ragadjon el magával még az este
A szerelem, e gyors, tüzes szekér,
Öleljen át mezítlén karja, teste,
A fürgén villanó, buján fehér!
Ó, szerelem! Ha néha látogat,
Meglebben még lelkemnek lomha búja.
Ó, szerelem! Ezernyi változat!
Vasárnapomnak drága koszorúja!

Egy telem Bécsben

Akkor még reggel jó soká az ágyon
Hevertem én. Babusgatott a bánat.
A rendetlen szobából lomha vágyam
Indult, első szerelmem, teutánad,
Fülemben csengett még az istenáldjon,
És minden nyári emlék újra támadt,
S míg ráeszméltem, hogy minden hiába,
Már nem mentem az akadémiába.

De aludtam én még ebéd után is,
Álomtól voltam akkor szinte részeg,
A földet a tél, vén, bús generális,
Borongva elfoglalta az egészet,
Győztes kezét kinyújtotta reám is,
De bent izzó kíváncsiság emésztett
És nógatott rekedt, izgága hangja,
A kerevetről hívott el kalandra.

Kaland... no persze, nem a bécsi könnyed
Találkák, énrám nem várt semmi szóke
Mosoly, sem édes fűszer, könnyű könnyek,

Csupán a könyvtárban sötét mezőket
Nytítottak meg a vaskos, szürke könyvek,
Utvesztőjével várt rám ott a Tőke,
Majd Marx után nekihevülve, bátran
Spenglerbe, Freudba és Leninbe vágtam.

Elmém betölté könyvek sűrű gőze,
Elméleteknek volt küzdőporondja,
E csatatéren szívesen időzne
A lelkem most, hogy lekötözte gondja,
De akkor rémültem, hogy egy se győzve,
Mindegyik eszme lelkem dúlja, rontja,
S mint strucc, ha fél, fejét a földbe ássa,
Ugy menekültem én a versírásba.

S hótalpakon a szikrázó hidegben
Siklottunk hárman hófehér vidéken,
Csönd ült a messze tájon, szél se lebbent,
A lejtőkön lengett velünk a béke
S könnyű mosoly a szájon, a szívekben.
Barátság, lelkem régi menedéke,
Hogy eltűntél, az emlék néha fáj még:
Ez messze él, a másik már csak árnyék.

És emlékezve téged hadd dicsérlek,
Kit ócsárol manapság annyi kába:
Unalom, tőled színesül az élet,
Mikor a könyvespolcra már hiába
Nyúl kedves könyvekért a kéz, s a lélek,
Hogy messzebb lásson, elvonul magába,
Igy unatkozva tétlenül, leverten,
A díványon hány délután hevertem!

Most már kitöltve minden újabb óra,
Összébb szűkült az élet láthatára,
Ó, Unalom, már nem vezetsz a jóra,

A lélek soha sem marad magára.
Ha visszanézek most az únt valóra,
Olyan már, mint egy tarka, lenge pára.
Ha legalább az emlék visszacsalna,
Te, bécsi telem érlelő unalma!

A Háború és béke

Tajtékszott és forrt az ifjúság még,
Bánatos és süppedő mocsár,
Egy ezüstös, messzeröptű szándék,
Víjjogó és sívó vízmadár
Szállt velem a „Háború és béke”
Szélesen hullámszó, mély vizébe.

Főnt a Volga, a regény honában,
Hosszú útján lassan hömpölyög,
Engem is az esteli szobában,
Szerelmek és háborúk között
Három kötet hömpölygő meséje
Lámpa mellett ringatott az éjbe.

Nemsokára izgatott vidékre
Vitt a könyvtár és a bécsi tél,
Tetszett, hogy az elme büszkesége
Marx és Bakunin között itél,
Tetszett nekem a sötét, tekergő,
Áthatolhatatlan eszme-erdő.

Könyvek nyughatatlan ifjúsága
Meddő zűrzavarba vezetett,
S mint harapva ért gyümölcs húsába,

Olvastam e három kötetet,
S míg fakult az elmélet hatása,
Élt a tündér Rosztova Natása.

Változó a szerelem esélye,
Forró nyárra gúnyos, őszi szél,
De a regény ismerős meséje
Háborúról, békéről beszél,
S jólesett, hogy nemesebbek, mások
Ott a könnyek, csókok, búcsúzások.

S elborított évekig a munka,
És az élet tompa rendbe állt,
A gyárakat szemem egyre únta
Napra-nap a Váci úton át.
Mi volt akkor lelkem menedéke?
Kezemben a „Háború és béke”.

Már kezemből hullanak a percek,
Nem beszélek szívből senkivel,
De mulattat még az ósdi herceg
S jóbarátom Andrej és Pierre:
Ami közel, egyre halaványabb,
Vastagodnak, nőnek már az árnyak.

Költő, író, mind rajong ma érte,
Hű keresztény, hívebb bolsevik,
Utamat mindeddig elkísérte,
Hadd kísérje most már végeig,
Míg a könyvet kezemből elejtem,
S amiről szólt, azt is elfelejtem.

Téli délután

Kedvesem, úgy véled, hogy szép hangod, meg a szó majd
Visszaszorítja szívünkbe, nem engedi szállni a sóhajt,
Megtéveszti a bút, ki kocogtat az ablak üvegjén,
Hívatlan vendég, aki jön mellénk telepedvén
Ülni velünk hosszan, míg minden kedvet elejtünk,
Támad a kétség, s rossz lángokba kigyúllad a lelkünk,
S végül is egymás ellen szisszen a méreg a szájon,
Hogy mélyebbre sajogjon a szív és az ész velefájjon?

Látod-e kint, hogy a föld is rabja a téli ködöknek,
Utcákat, hegyeket hogy a köd nagy leplei födnek?
Szenved a föld is, mily megadón öltözve darócba —
Elhinnéd, hogy e földből nő ki a rozs meg a rózsza?
Édesem, így mi se féljük a bút meg a szürke ködöt sem,
Végre tanuljunk túrni mi is csendben, közönyössen.
Ülj le, ne szólj, csak bámuld, hogy lassan besötétül,
Míg valamely víg, régi poétát én menedékül
Olvasok és majd nézem a kinti ködöt s a gomolygást,
Melyben az elhaladók megnyúlt, fura árnyai folyvást
Elhúzódnak föl meg alá. Dér üli a fákat,
Törzseiket ferdén rajzolja a ködben a látszat.

Ó, hogy múlik az élet, az ifjúság hogy enyészik!
Már nem üritjük a fájdalom poharát se fenéig.
Fájdalmunk örökös súly már, de viselni ma könnyebb,
Drága szemed kedves patakul ma nem ontja a könnyet.
Már fiatalságunk kétségbeesése se tölt el,
Mélyre ivódott a gond meg a bánat, rontva közönnyel.

Nem látlak már. . . Hogy besötétült! Nyujtsd kezed, édes,
Gondoktól feledőn menekülni a perc öröméhez.
Mért búsulsz, ha ruhád s a reményünk foszladozóban?
Nézd csak az ablakon át, hogy az úton mily sűrű hó van.
Míg mi merengtünk, hófelhők víg pelyhe leszállott
S elkergetve ködöt, kideríti a szürke világot.

Bús művész a köd, el sem készíti végig a vásznat,
Minden műve egy abbahagyott rajz, bús, kusza vázlat.
Nézd csak, a város alattunk! Fel se csavarjuk a villanyt,
Felhők közt is a hold elegendő fényt idevillant.
Lent már gyúllad a városi reklám, sokszínű fények:
Ime a tőke imája, színes jeladása az égnek.
Lankás térre az ablak alatt két varju repült le,
Varjak a tiszta fehér tájon feketén települve.
Igy ülnek, nagy esetlen szárnyuk néha ha lebben,
Súlyosan és némán, két varju a téli hidegben.
Most a nagyobb keresőn ingatja a hóban a testét,
Éhesek és még félszegek is, nézd, tiszta nevetség.

Másra se nézünk már, csak amott a bús madarakra,
Félszege és egyedül s a világból már kimaradva,
Két szomorú rokonunkra szegényen, számkivetetten:
Jobb, ha az ablak üvegjén nem nézünk ki mi ketten.
Búntat idézi a kinti világ jelenése, akármi.
Jó csak e téli világ közepén egymásra találni.

Alkonyat

Az áradatból már a partra estem.
Ó, ritka perc! Meghajszolva a testem
Tétlen fekszik a díványon hanyatt.
A homály mind az ablakomba tódul,
De kinn fehérlik, odakinn a hó hull,
Mindent beleng a téli alkonyat.

Mint finom eső, a homály szítál rám,
Az alkonyat lett ágyam és a párnám,
És puha, omló függönyöm a hó.

Omoljanak hát önmagam határi,
Nem törekszem vitézül ellenállni:
Homály, te légy vitorla és hajó!

Vezess magamba, szél! Már túl sokáig
Néztem a világ átlátszó csatáit:
Belül az álnok, sűrű szövevény.
A kavargót magam is megkavarva,
Úgy lépek én a meghitt zűrzavarba,
Hisz oly sokáig észre sem vevém.

Rebben, szökik az értelem, s utána
Az ismeretlen titkos ingoványa,
Az alkonyat parázslík, sistereg.
Hinár vet síkos hurkot a nyakamra —
Magam ellen ne hagyjatok magamra,
Ti régi, fényes, hűvös istenek!

Jövel, te élet kristályos szabálya,
A titkokkal sötétedő szobába,
Kergetni lelkem nyirkos, vak ködét!
Mint hálót, bontsd le a homályt köröttem —
Ha kitekintek, csillagok fölöttem
És kéklő, téli, szikrázó sötét.

Álmatlan éj

Ki elfáradt, de megbékült szemekkel
Feküdtem mindig, boldogan, bután,
Most éjszakánkint gyakran rettenek fel,
S nem alszom el, csak vergődés után.

Ha kitekintek, ott egy lenge fény
Fehérlik, pontos rajzu, karcsu ábra:
Az ifjuság az... visszaint felém
S eloszlik már a kéklő éjszakába.

Eloszlik már és elviszi magával
A sértődöttség termékeny dacát,
Mely a homályon, szenvedésen által
Reám övezte sérthetlen vasát.
Lelkemben a tagadás mérge forrt
S a soha meg nem nyugvás gögje áradt:
Az elfáradt, a koldus férfikort
Csak te kíséred, mosolygó alázat.

Drága időmet akkor is a munka
Rabolta el, de meg nem görbitett,
Mert, ádáz ellenfél, utálva únta
A lélek még s táplálta gyűlölet.
Az irodában új terhet rakott
Lelkemre akkor minden újabb óra.
A kollegákra, bútorokra ott
Ugy néztem, mint megannyi kínhozóra.

De most, hogy már több mint öt éve járom
A régen oly nagyon gyűlölt utat,
Már megszokottá vált a régi járom,
S tíz óra csak egykedvű kábulat.
A tüdőt és a gyomrot a robot
S az idegeket észrevétlen ássa,
Meghittek már az ócska bútorok
S fakó a lélek méltatlankodása.

S már nem fáj úgy az élet bús magánya,
S hogy idegen lett minden társaság:
Ki a világot igazán kívánja,
Csak az előtt nyílik meg a világ.

Ki megveti, sikert hogy érne el?
Ki gyűlöli, miért is jutna pénzhez?
Sikert és pénzt csupán az érdemel,
Ki legbelül valóban arra éhez.

Most látom már, túl lázadó időmön:
Csak ez lehetett sorsom, semmi más,
Egy vállvonással omlik össze gőgöm,
Ha hiba történt, én vagyok hibás.
Ki háborúmat gyáván feladám,
Mielőtt még megkezdhettem csatámat,
Nem is a világ uszította rám,
Születésemtől jött velem a bánat.

Nem volt kegyetlen énhozzám az élet,
Magam voltam magamnak ellene,
S a szenvedés már méla semmivé lett,
S a tűnődés füstjén ellengene.
Igy csiszolódtam a homály alatt,
Konok egész, így lettem, ami lettem,
S már egyre több a derűs árnyalat:
Ó, nem lehetek én elégedetlen.

Hisz ahogy fordult, változott az évszak,
Egy-egy szelíd, merengő alkonyat
Jutott nekem, s ha nem is volt egyéb, csak
E néhány óra, ami megmaradt!
E néhány óra, néhány íz, a csönd,
Mikor egy jó ebédnek illatával
Egynémely ünnep halkán rám köszönt,
Versek zenéjét hozva el magával.

Verssorokat s szerelem enyhe lángját,
Hisz megadatott nékem, hogy kevés
Kigyúlt percemben drága hővel járt át
Mámoros áram, édes feledés.

Szerelmem, ha eljössz, egy őszi kert,
Szelek tanyája, nyílik íme néked,
Ahol a józan őszi szél levert
A fákról minden hervadt nyári éket.

Oly kert ez, ahol nem találsz virágra,
A színes szirmon lepke nem lebeg.
Zördülnek lábaid alatt a sárga
És vörösarany, száraz levelek,
S a szélben némelyik kerengve száll.
De menj tovább a dombnak tetejére,
A puszta kertben ott szüretre vár
Az érett szőlőfürtök sűrű vére.

Te tépd le hát s táncos kedvvel tapossad
A szőlőt, hadd legyen belőle bor,
Te szüreteld a sárgát és pirosat,
Míg kezdődik a hűvös férfikor.
S kezdődik újra mind a gond, a kín,
Ostoba új nap, új ezernyi bajjal,
Az ifjúság szétfoszlott odakinn...
Ablak mögött a piszkos, szürke hajnal.

Áprilisi reggel

Kilépek a kapun. Esőben ázva
Az utca csöndben nyújtja már a testét,
Hölgyek kalapját esernyő vigyázza,
S hogy ne olvadjon ajkukon a festék,
Langyos eső hull a sok szürke házra,
Kotyog, locsog a bővizű ereszték,
S a fák, a házak, imposztor ma minden,
Kacsintva, mint egy áprilisi csinyben.

Csak tréfa, hogy elhagytuk már az ágyat,
És hivatalba döcögünk unottan,
A felhők lustán szállnak mint a vágyak,
Míg mi szorongunk zsúfolt villamosban.
A sűrű eső halk borúra bágyad,
Ragyognak a nők ajkai pirosan,
S a felhők szürkéségén újra győztes
A tarkatréfás áprilisi szőttes.

Felhők mögül a napnak szebb a fénye!
A Váci úton át varázs sodor ma,
Eloszlik a kémények füstje, szénje,
Opálszínű a gyáarak régi korma,
A piacon a sok zománcedényre
Ragyog a nap, átalakul a forma,
S a hegyeket, ameddig a szem ellát,
A felhők vékony fátylai takarják.

Ma jól aludtam, ritka, bölcs ajándék,
S kit szeptember szólított a világra,
Ma éppen ily szeszélyeket kívánnék,
Mint égnek kéke, földnek tarkasága.
A szél egy lengő, áprilisi játék,
Játékos rügy telepedett az ágra.
A könnyű léggel hadd szívjak le mélyre,
Te áprilisnak reggeli szeszélye!

S már nem bánt, hogy csak este látom újra
Az áprilisi rügyező világot,
Lehelletét az irodába fújja
A szél, s az égre ott is majd kilátok,
S az égre holdat fest az alkony újja,
Ha este ismét villamosra hágok.
Elég nekem az élet ritka rése,
A pillanatnak csilló fénytörése.

Egy percre csak megállok, nézve hátra,
Mielőtt még a terembe belépek.
A víz fölött hogy ritkul már a pára!
Ott túl a hegyek halvány fátyla tépett,
Egy csónak száll a fodrozó Dunára,
Megőrzi szívem ezt a könnyű képet,
S a napsugárban már a por nyalábja
Ugy csillog mint egy tiszta égi ábra.

Nyár

Emelkedik az égbolt s lesz ragyogóvá,
Élénkszemü haddá válnak a téli, vak órák:
Megint, megint a nyár!
S megint csak mennél magasabbra hág
A nap s a nyár, tüzes aranyló ragyogásban,
A kétely bennem mind mélyebbre vág:
A fény közt mennyi kötelék, homály
Marasztal, és a pénz, ami kell, de nincs,
Legvastagabb bilincs.
Hova évről évre jobban vágytam,
A zöld hegyeket, messze tengert már sose lássam:
Ez rendeltetett.
Végelátlan bú ez a tekergő fonál,
Ékkő a napkorong, de már
Borzalmas ékkő,
Hozzá az ég szelíd keret.

Az ég, az ég azonban kéklő,
Magos, de a földdel összeérő.
Part a láthatár, bizonytalan.
A páráktól az égbolt megremeg.
Az égnek fodra van?
Fodor? Nem, hullám ez, morajtalan.

Fejem fölött egy gólyapár kereng el.
Tán fürdenek?
No lám, a nyár lett nékem tenger,
Tündéribb, mint mely megtagadtatott.
Az ég már partjain kiárad,
A sár földet, a szennyeset, vakot,
Elönti a sok házat, ablakot,
Én nem leszek hitetlen mint Tamás.
A levegőben ing a pára,
Hogy zúg a fény, zuhog a fákra,
A lég is fényes tengeráradás.

Ez a színjáték, mit óhajték,
Hullám nagyobb hullámba csap,
A tajték
Hancúroz és elém szalad.

De máris bűgva újra támad
A dőre vágy, csitított bánat.
E színjáték mit nekem!
Jó volna benne elmerülni,
A tengeren könnyű hajóval ülni
És ringani a kéklő vizeken.
Hajómat tán egy áram megragadja
És engem is a végtelenbe dob.
Mert futnék már a nyárral égve
A térbe, a fénybe, a légbe, az égbe,
Hisz nézni szép, parton maradva,
De élni, élni jobb!

Búsítanak derűs káprázatok.
Én, én vagyok-e az, ki lázadok?
Én vagyok-e, ki tengerbe merül
S csak hagyja, ringassák a kék habok,
És az is én vagyok,
Ki elmarad a parton egyedül
És úszni nem mer?
Már nem tündéri kék e tenger.

Forróbb, forróbb a nyár és fojtogat.
Készít mennydörgést, nagy viharokat.
De nincsen oly szörnyű vihar,
Mint az, mit a tündöklő hőség
Felkavar.
Ott fent
A kék, hatalmas csend,
A bősé ég,
Itt lent
Eső a por, villám a fény,
Elvonulok sötétített szobámba,
S mintha a tenger fenekén,
Barlangból nézek szörnyeteg világra.

Majd egyre később jó a hajnal,
Egyre korábban alkonyul,
Még zúg a nyár, de zöld tarajjal,
Az ifjúság is elborul.
Az ősz zendíti énekét
S hever köröttem szerteszét
Egy-egy színes kagylódarab.
Tengerből, nyárból ez marad.

Levél a szabadságról

Nekem is int a szabadság, végre, barátom, az ám,
Munkátlanság, szellemem üdve, valódi hazám!
Persze te fitymálsz most, amiért két hét az egész,
Ám van pillanat is, mi megáll, soha el nem enyész.
Futnak az évek a porban az élet elúnt ütemén,
Oly sebesen surrantak el, észbe sem is vehetém.
Mind elmosta a munka szabálya, szokott hivatal,
Két hétig most hosszú az élet és oly fiatal!

Kérdezed erre, hogyan fogom én kiszínezni időm,
Tengeri társas uton ha hajózva-e délszaki hőn,
Hol feltárul előtted a sokszínű, régi vidék,
S csillan a tenger tiszta kedélye, a földközi kék,
Zúg derüsen körülötted a tenger örök, monoton
Bölcs fecsegése s az útasoké a híres romokon,
S tárgyilagos pompájú teremben rakva eléd
Hét terítékes, inyenc ízű, francia módi ebéd?

S hogy milyen olcsók mind eme szép utazások, igaz,
Ám akinek nincs semmije sem, mondd, mit tehet az?
Igy vagyok én magam is, lásd, nem más, ez csak az ok,
Hogy nem messze hajózva, hanem Pesten nyaralok.
Csak magyarázni akartam, nem panaszkodni, ne hidd:
Szép a szabadság, bárha szegényes, bárha rövid.
Szép a szabadság, bárha belőle egyéb se marad,
Árnyékkép, hiu ábránd és ha a gúnyneve csak!

Aztán meg, no hisz itt születék, itt telt el időm,
Pest levegőjét szíttá be kissé satnya tudóm.
Van költő, aki verssel idézi az ifjukorát,
S élnek előttünk száz üdefényű hasonlaton át
Nyáj és pásztor, ház körül apró csirke, galamb —
Énkörülöttem nem vala természet, csak a gang.
Emlékem ma az elmúlt éveken át idehajt
Nagyságát, szobalányt, egy egész nagy pongyolarajt,
Házmesterszót, vad porolást és konyhaszagot —
Jó emléket az egy kávépörköltde hagyott.
S bár nem nyílt nekem erdők zöld sűrűsége, se rét,
Jól ismertem a város minden sétaterét.
Csókokat is Szent Margit jól ápolt szigetén
Váltottunk később, szívem első hölgye meg én.
Szénakazal nem volt körülöttünk, más e világ,
Áltermészet, sétautak, sok kerti virág.

Izlés nélküli, szürke, cikornyás épületek,
Ez honom, otthonos én már csak köztük lehetek.
Itt a lakosság rossz, cinikus s a beszéde kevert,
Itt a magyar szó nem száll tisztán, torz, kitekert.
Álelegancia illeg az utcán, pompa, hamis,
Ó, hogy utálok, bárha hazámul vállalom is.
Később a munka a város más részébe sodort,
Ott, hol az új templom sem tudta a régi nyomort
Szépíteni, s hol a rongyos lázadók tömegét
Fegyver, kardél és lovasattak kergeti szét.
Sűrű, kormos füst feketíti a rossz levegőt,
Kettős őrszem a tőkét védi a gyáarak előtt. . .

Most legalább Budapestet látom nappal is én,
Munka között idegen lett nékem a nappali fény.
Az sem bánt, ha kegyetlen tűz le napos, heves ég,
Kánikulában nincs hűsítőbb, mint a henyeség.
Majd felüdít uszodában a víz, nagyokat ha uszom,
Víznél jobban régi kötésű Horatiusom.
Nem tenger vize, jól tudom én, e medence, de lágy
Habja ma úgy takar, úgy ölel át, mint télen az ágy.
Selyme ha véd, mit is árt, hogy az égen nagyzol a nap?
Óráim ma baráti mosollyal imígy mulanak.

Ámde ne hidd, hogy csak pihenéssel múlik a hét,
Új nyelvet tanulok, s képzeld csak, az angolokét.
Emlékszel, hogy e nyelvet gyűöltem valaha,
Mert a szememben az üzleti élet nyelve vala.
Bosszut azonban úgy állok e kalmár nyelvezeten,
Nyelvtanomat mindjárt költői felé vezetem,
S bár tele durva hibákkal könnyű gyakorlataim,
Érzékem tüzesül már Shelley nehéz dalain.
Igy eme nyelvet, amely tudományom elől elinal,
Majd utolérem a költészetnek szárnyaival.

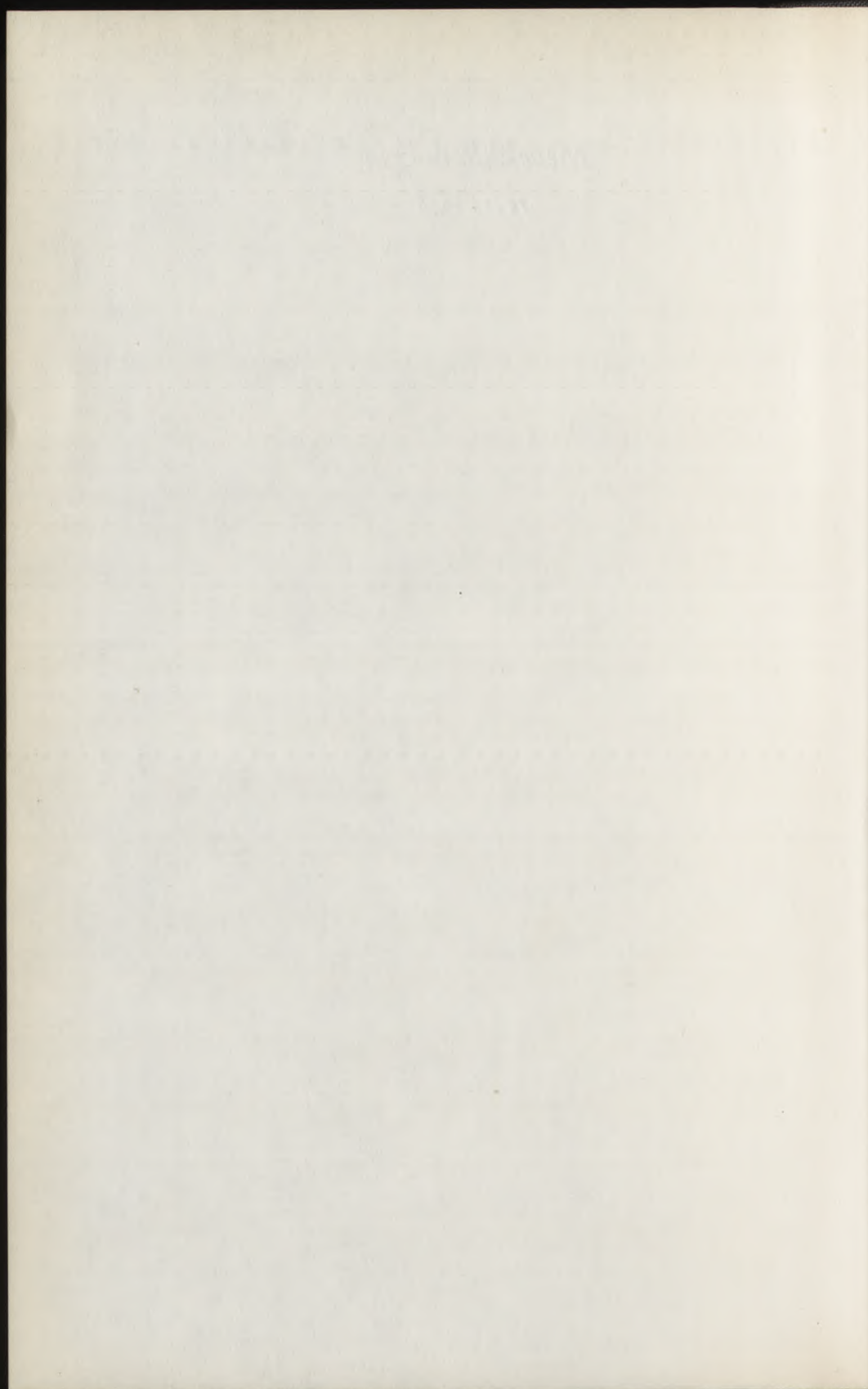
Ugy képzeld, hogy míg neked írom e verslevelet,
Estefelé már kedvesem erkélyén heverek.
Látszik egész Budapest a Dunával a balkon alatt,
Bámulom a hegyeket meg a gyárakat és hidakat.
Lám, mi szokatlan idill! Mert vágyam s képzeletem
Ily ravaszul diadalmas a városi környezeten.

Alkony. A fák közt már a nap éji sötétbe ivel.
Tőlem e két hét és a szabadság így mulik el.
Ámde panaszra időm minek is pazaroljam el én?
Nézem a napsugarat, hogy játszik a fák tetején.

Menekülő műzsa

1935 · 1938

Hajnal

Ezüst szekerek sűrű hadsora vágat,
Eloszlik az éjben, ahogy menekül,
Minden kocsin antik fegyveres ül,
Aki űzi az éjszinü, szép paripákat.

Igy elfut az éj rohanó szekerekkel,
Két felleg az égen, azok nyelik el.
Nagy, szürke, lebernyeges őreivel
Túlán bevonul már lassan a reggel.

És minden eloszlik: az álomi képek,
Oldódnak a mézizü, éji regék,
Már huszonöt év viszi vert seregét,
A semmibe foszladozó suta népet.

Világ adományai, földi kíséret!
Már nékem a méla magány is elég.
Magamra maradtam, az ifjui lét
Sötéthusu, árva gyümölcse megérett.

A századok éje alól egy-egy ének,
Mint ritka madár, hozzám ideleng,
Ragyogása ma túl hideg és idegen
E kor zavarosszinü, tompa szemének.

De visszafelel testvéri zenével
Az én szívem, érti, megérti dalát,
Elrejtí és őrzí, s egész napon át
Sokszólamu, mély zengése kísér el.

Egy nap története

Elég korán fekszem le mostanában.
Nem olvasok. Fáradt vagyok nagyon.
Még nézek némely holmit a szobában,
S ha megmozdulnak: este van, hagyom.
Az írógép megáll a levegőben,
Rá visszanézek én is, süllyedőben.

Felébredek, a torkom szomju-száraz,
Az órán éjfél, nemrég este volt.
Nem is tudom, az asztalon pohár az,
Vagy csak valami kétes, szürke folt?
S elalszom újra, szomjasan, hitetlen,
Hisz annyi szomjuságom enyhitetlen.

Unt szörnyeteg, a keltőóra csönget.
Ott túl az utcán még az éj suhan.
A langy homályt, az álmot és a csöndet
Lemossa rólam a hideg zuhany.
Teát iszom s utána dideregve
Megindulok a reggeli hidegbe.

A villamosra futtában kapok fel,
Itt múlik csak a reggeli közöny,
A kocsiban oly ismerős a sok fej,
S kemény kalappal álmosan köszön,
De túl a dombok más irányt mutatnak
Az érzékeknek és a gondolatnak.

Még kipihent a szervezet, s a vérben
Ilyenkor még kering az ifjúság,
Most érdekel az élet és megértem
Komoly derűjét, méla ritmusát,
És kedvelem, ha újra visszatérnek
Ütemei a napnak és az évnek.

Most örülök mindennapos utamnak,
Még megragyog a szem, ha szétttekint,
És jólesik, hogy konokul rohannak
Az órák és majd este lesz megint,
S az ember, aki erre-arra vágyik,
Nem jut tovább, hanem a vetett ágyig.

És jólesik, hogy látható a pára,
És tudni, hogy az utakon a sár
Majd csilló jéggé fázik nemsokára,
S jó, hogy utána nyár jön, újra nyár,
S így napról napra menni, visszajönni —
A végén mégis illik elkészönni.

Mint függöny, mit egy lusta kéz tovább ránt,
Ugy vonul el a táj fölött a köd,
Az ablakon át kiröpül az ábránd,
Csapong a szürke tengerár fölött,
S alámerül a télies lapályra,
Hol elhagyottan áll a labdapálya.

Itt fönn, a három emelet magasban
A megszokás s a kellemes meleg
Felhője száll, és egy-egy óra lassan
És kézzelfoghatóan ellebeg.
A számok sorakoznak a papíron.
Hosszú a nap — de biztosan kibírom.

Tisztul a köd, hogy elmegyünk ebédre,
S a téli, vékony napsugár ragyog.
Félóra csak. Lehet nyújtózni végre,
S egy percre még tán boldog is vagyok.
Szegényes itt a föld, a füst, a gyárak,
De színe oly finom a napsugárnak.

És jó ilyenkor járni, inni, enni,
A hús, a bor, a fák, a szél, az ég,
De rossz utána újra visszamenni,

De most az élet visszas semmiség.
Mi volna most a lélek legszebb álma?
Csak egy magányos pamlagot kívánna.

Az évek alól fölbuzog az emlék:
Hisz így hevertem én ebéd után...
Ha egyszer még oly gondtalan pihennék
Egyéniségem cifra trónusán,
S amíg a szív fanyar szeszélye tombol,
Ha udvarolnék merő unalomból.

De elmúlik a nyűgös, furcsa százíz,
A hős szeszélyhez nincs ma már közöm.
Az emléket legyűröm és ha fáj is.
Hat óra elmúlt. Lassan öltözöm.
S már önmagamban sem kettős a dalnok
Alakja meg a lomha hivatalnok.

Mert eggyé válik minden, ami kettő,
S mi nem találkozott, de küzde csak,
Már bennem minden egyesülni-kezdő,
Inog, remeg s omolni összezsap,
Hullámverése csapkodja a múltat,
Az öntudat is egyre elfogultabb.

De így helyes. Hisz únom már a részek
Határait, a büszke tényeket,
Inkább a zűrös, áradó egészet,
A köd mögül kisejlő lényeket,
S bár bennem is feszeng a szégyenérzet,
Elvállalom, amit kínál a végzet.

Vállalhatom, hisz nincs okom panaszra,
Nem kell szaladni már a nők után,
Szeszélyt keresni minden új tavaszra,
És csavarogni Pesten és Budán.
Télen hevét és nyáron enyhe hűsét
Kinálja most az édesízű hűség.

Igy élek bástyájában önmagamnak,
A kifelé-vágy visszaveretett,
A régi jóbarátok messze vannak,
A vonzó, oldó férfiszeretet.
A kiábrándult, fájdalmas sötétnek,
Korszaka ez a mélybarlangi létnek.

Mint barlangba, úgy lépek a szobámba,
S mint rejtett fényű mécses, úgy lobog
Az asztalon a zöldernyőjű lámpa.
Papírok, könyvek, tárgyak, bútorok,
Unalmas, semmi limlom volna minden,
Ha nem járnál itt, kedves, könnyű ingben.

Hát megtanultam élni. Ámde könnyebb
Aludni. Ott künn kék az éj, az ég.
Testőreim bólintanak, a könyvek,
És néhány árva cigarettavég.
Az ágyban fázva felhúdom a lábam.
Korán, korán fekszem le mostanában.

Távozóké után

Színt váltanak és megrezzenve szállnak
Az arcok, mint az őszi levelek.
Hogy megváltoznak sejtjei a tájnak!
Köröttem nőttön nőnek már az árnyak.
A szem homályos. Isten veletek!

Mert minden, minden elfordul, elárul.
Hol vannak már a biztató szemek?
Az érzelmeknek sűrű lombja sárgul,
A szív elzsibbad és megint elárvul,
És mint levél a szélben, úgy remeg.

Az oktalan! Hiszen előre sejtve
Az érzelmeknek fájó végzetét,
Egy pillanatra mégis elfelejtve
Veti magát a jóleső delejbe,
Hol könnyebbül a túlterhelt sötét.

De bírom én, ha lassan ég a szégyen.
S a hűtelen dagály ha elhagyott,
Kagyló elég marad a holt fővényen,
A vereségből ez a nyereségem,
Mind sorsomat gúnyolva itt ragyog.

E hulladékot lelkem mind megóttá.
A kedves lányok, a sok jóbarát,
Elmenekültek messze már azóta,
De még fülemben él a régi nóta,
Mely eltemette éjeink borát.

Mehettek messze. Semmit sem felejtetek.
Mit ér, a szívetek ha megtagad?
Amit ti távozóban földre ejttek,
Én fölszedem, s megőrzi ez a rejtek,
És így leszek már egyre gazdagabb.

Eredj tehát. Kiváncsi, gyöngé újjad
Próbálja csak törékeny hangszerét,
A változás vidám dalát, no fújjad,
Sosem leszel te önmagadban újabb,
Hiába űzöl felszínes cserét.

Már csöndes minden. Nem tudom, mi köt meg,
Hogy olyan lettem, mint az árva rög.
Az emlék hulló pelyhei befödnek.
Én itt maradtam, itt bizony, a ködnek,
Mely változó, de sűrű és örök.

Ifjúság

Hogy felkapott és a sötétbe mártott
A szenvedés, dühöngő Góliát,
Az ismeretlen mennyi réme várt ott,
Húsomba vágott óriási rák,
Lobbantak bűzös, zöldes-sárga lángok,
Ütöttek láthatatlanul husángok
Az érzelmeknek útvesztőin át.

De hirtelen a napvilágra léptem,
Hogy meglátom még egyszer, nem hívém,
Tűnődő bárányszerűk úsztak éppen
A lelkes égbolt karcsú, kék ivén.
Hisz mámorítóbb mindenféle szesznel
Az ifjú lét, mely önmagára eszmél,
Dobog a szíve a világ szívéen.

Az új tavasznak és az ifjúságnak
Felszabadító, kettős nyila száll,
Aranyló ércel a húsomba vágnak,
Mi rejtve élt, most napfényre talál.
Nem lehetett még öreg, ami lángolt,
A kesergés is mind az ifjúság volt,
Melynek pajtása játékos halál.

A bölcs tavasszal csendben olt és ültet,
Az emberek nem tudják, mi a szél,
Légyzsivajukkal túl közel kerültek
Szívemhez és ez vénülés, veszély.
Vitás, visszas érzelmek, mennyi hóbot!
Most mintha hűvös, bíborszínű óbot,
Lassan kortyollak, biztató szeszély.

Virág a fán, virág hever a sárban,
Növény vagyok ma én is és sovány,
Az utakról letértem mostanában,
Csak nézegetek árván, tétován.
Mert minden ifjúság oly félszeg, árva...
De eljutottam ama régi tájra,
Az emlék nyargal hófehér lován.

E fákat mintha láttam volna százszor,
E felhőket az égen és amott
A tóparton mereng a hatyúpásztor,
Tilinkón fúj egy régi dallamot.
A fuvola egyhangú dallamára
Keletkezik a bűvös, könnyű pára,
A múltba én is visszaillanok.

Nehéz, nehéz volt a magány tavaszkor,
A terhes, fűszeres órákon át,
A délszaki vadállat, a kamaszkor
Lesett feszülve zsákmányt és csodát.
A lázadásba, szerelembe, éjbe
A tilinkónak panaszos zenéje
Uttalan úton elkísért tovább.

De közben hányszor váltott szint az élet!
A tavasz és az ősz, az megmaradt.
Ilyen tavasz volt, hogy megismerélek
Ezüstös fénnel úszó hold alatt.
A szív hullámozott, áradt, mint a tenger,
Az égre nézz: ott szép felhője leng el,
Titkosan tüzesíti át a nap.

S bíborral ég. Ne bánd, ha minden oly más,
Zöldes tajték csupán a tengerár,
De megmaradt szelídnek a mosolygás,
Ujul a szív, ha közeleg a nyár.

Gyümölcsök érnek, édes már a mézünk,
Vigyázz, vigyázz, hogy mindig szembenézzünk.
Már régen eltűnt minden kis határ.

Szelíd parázs, kitartó gyönyörűség!
Te bárányfelhő, csupa-csupa hab!
Kiújuló seb, felsajog a hűség,
A kapun boldogan kilép a rab.
Mint más költő a szülőfalujához,
Én hű leszek e képzeleti tájhoz,
Az emléknél nincs semmi biztosabb.

Itt minden élet egy és oszthatatlan,
Mit különválasztott a vak világ,
Nyugodtan hullámszik a föld alattam,
Oly ismerős itt mindegyik virág.
Ott túl a fák között csillogva rebben
Az éjben, mély, sötétlő rengetegben,
A patak és a hold. Az ifjúság?

Ó ifjúság, te indás, sűrű erdő,
Ölelgető szél, láttató homály!
Tavasz, te életem körül tekergő,
Bujkáló, játszó, sokszínű fonál!
Emlék, te rejtett boldogságú bánat!
Szép madara a melankóliának
A távoli mezőről visszaszáll.

Laxenburgi emlék

Habsburgok éltek arra hajdanába,
A falakon még kérkedett a múlt,
De már a kertben ugrani tanult
Növendék táncosnőknek karcsu lába.

Langy szél kapott egy szép leány hajába,
Lazán, csigásan a szemébe hullt.
Hogy nevetett rám és hozzám simult!
De éreztem már, hogy minden hiába.

A tóban egy-két fáradt Múza fürdött,
Én meg csak néztem azt a drága fürtöt,
Repült a szélben mint sötét madár.

A kastélyban már gyújtották a villanyt,
A lombok közt halk búcsuszava villant,
S az éjbe tűnt a lány, a kert, a nyár.

Nyári ének

A gondolat sötét madár,
Ahogy röpköd a fákon át.
Nagytestű, barna nő a nyár,
Jön és kínálja mákonyát.

Szikrákat vet a szép világ,
A kő, a víz, a fák, a lég,
Mezőn két karcsu kék virág
Halkan és boldogan elég.

Én is megúntam lomb mögül
Figyelni — árnyas unalom —
S örülni majd, ha lágy köd ül
A dombokon, az utakon.

Örülni, túrni szótlanul,
Mint árva, fiatal növény,
Hallgatni gyorsan megtanul
Kapuk előtt a jövevény.

Előttem éjsötét gulya,
Megúntam felhőt hajtani,
A föld alól egy furulya
Szegény szavát kihallani.

A kétely és egy lomha láz,
Megúntam már e két ekét,
Nem pótolhatja ért kalász
Az ifjúságnak szép hevét.

Hiába, minden én vagyok,
Az is, mi szembenéz velem,
Az ég, mely kéklőn fennragyog,
S a hernyó is a levelen.

Egy régi könyvet felnyitok,
Vagyok a gonosz és a hős,
A múlt ahány borús titok,
Az énvelem mind egyidős.

Megáll az árva kérdező,
Szalad a vad, sötét folyó,
Mindent, mi van, megmérgező,
Mindent magányba burkoló.

Megáll a vándor, messze lát,
De mind rokon az idegen,
Hiába az egész világ,
Csak az van, ami idebenn.

De idebenn a mély hinár,
Kinézek, visszahúz megint.
Mélyragyogású, ifjú nyár,
Messzire száll és visszaint.

Hold utca

Száz keskeny hegyi út volt, hol ingadozva jártam,
Hevültem és lehültem a fagyban és a nyárban,
De már oly messze minden, mi volt és ami voltam:
A Hold utcában élek s úgy élek, mint a holdban.

Miként a lenge holdban!... bár leple durva látszat,
Szemedbe nem mutat mást: szegényes, ósdi házat,
De ha szobámba lépnél, ott elbűvölve, lassan,
Te is velem lebegnél egy emelet magasban.

Halovány, híg aranyfény a tájon már elomlott,
Sötétkék esti szellő köszönti már a lombot,
Ott szemben azt a kertet oly mélán, messze nézem,
Sötét sziget, elúszik tengernyi, sárga mézben.

Majd felhők lassú népe lepi az égi rétet,
Elmenekül a csillag, a mélyben is sötétebb,
Elfárad az öreg szél, lehelle se hallszik,
Az éji kert fűvére ledől és máris alszik.

Az éj fekete tenger; hol van a lomb, az árnyék?
Ezüstös, nagy madárra ébren hiába várnék.
Az éj vízből mélyebb és sűrűbb tóba lépek,
Elalszom én, de élnek a szörnyű-tarka képek.

Majd hirtelen elégnek, a fény esőzve hull rám,
A semmibe emel már egy édesízű hullám,
Virágaim, világom — már mindet elfelejtem.
A szél hátán ki nyargal? már megnyugodva sejtem.

Itt mellettem suhan már, de fél szemem se retten,
Mert ami ellenem tör, én azt is megszerettem.
Remegő, messzi ködben eltűnik, aki voltam —
A Hold utcában élek s úgy élek, mint a holdban.

Burjánzó kert

Barátom, én már azt sem áhitom,
Hogy rend legyen a síma pázsiton.
Már sokasodik mindenütt a gyom!
Nem irtom én ki. Hadd nőjjön, hagyom.
Egy mérges gomba a szemembe néz.
A szökőkúton sűrű, zöld penész.
Szökőkút vize régen nem szökik,
Játék ezüstje végleg megtörik.
Ha szép szavát még egyszer hallanám.
Hogy felvidulnék könnyű dallamán!
A napra éj, az égre hold szökik,
A holdat immár felhők elfödik,
De ködön, éjen, hosszú füstön át,
Ugy int felém, úgy hajlik, mint a nád.
Te égi arc, te bolygó holdalak,
Én istennőmül választottalak.
Hát indulj hozzám, át a völgyeken,
A kerteken, a búzaföldeken.
Rád vár az árva kert, csupán terád,
Te hozd a felhők fennkölt mámorát.
Nézd, mind a dudva, gyom, mely itt terem,
Hogy tündöklük e részeg éjjelen!

Istenek

A csipkeszélű, lenge tűz
Hajtott soká egy úton át,
Most messziről egy karcsú lány
Kinyújtott karral űz tovább.

Féltékeny, mégis hűtelen,
Az ifjúság, mely elhagyott,
Ha útjáról letérek én,
Szeme haragja felragyog.

Egy keskeny úton járok én
Az őszifelhős ég alatt,
Szerelmek, utak, istenek,
Mindenből lassan egy marad.
Holott hány tarka változást,
Omló színt mennyit ismerek,
Ne tűnjetek még semmibe,
Ti kedves, régi istenek!

Még néha látom, itt suhan,
S megáll előttem némelyik,
Olykor, ha minden, ami egy,
Nehézkes ízzel émelyít.
Szakállas, sánta, rút alak,
Kopácsol, fújtat, rám morog,
Amott a rózsza új színét
Idézik nimfák, Amorok.

Lehet e sűrű zürzavar
Egyetlen, örök akarat?
Ugy szállnak itt az istenek,
Mint odafönn a madarak.
Itt járnak még — egy pillanat —
Eltűnnek, észre sem veszed,
A légben ott remeg a kép,
Megtörik és már elveszett.

Köröskörül a táj finom
Titkos zenéje elakad,
A pontos indulat keres
Nehéz, sötétlő szavakat.

A nimfa fázik, menekül,
Alkonyi pára, színezüst,
Elrejtí lenge lábnyomát
Fekete ének, őszi füst.

Őszi ének

Szemem lefogja, incselkedve vélem,
Egy bársonysíma, jóleső tenyér,
Te vagy az, ősz, már illatodat érzem,
Lehelleteddel szívemig elér,
Lüktetve onnan, fűgén sok kis érben
Viszi magával fűszerét a vér.
Tört színed szebb ma nékem, mint a rózsza,
Te barna fűrtű, érett ajkú Múzsza!

Te tanítottál tetsző hangzatokra,
Te hűvös dallam, rendezett szeszély,
Kíváncsú gyümölcsök őszi csokra,
Lázongó bánat, októberi szél,
Emlékszem hosszú, keserű napokra,
Hallgattam, hogy az eső mit beszél,
S míg vastag ködben múltak el az évek,
Kibontakozott az az őszi ének,

Mely összhangját fülembé zengi mármost,
Figyeld, a szívben tisztán hallható.
De szép, ha tenger köd lepi a várost,
A villamos egy rozzant, szűk hajó,
És szeretem Ujpestet, hogyha sáros,
A Belvárost, ha ellepi a hó,
És dallamos esőben este járva
Vidám a vér és csillogó a járda.

Vagy kályha mellett nyújtom ki a lábam,
És Róma elbukását olvasom,
Elszédülök megejtő illatában,
Előttem él a régi hét halom.
Később az utcán, mint egy más világban,
Az autók túlkölését hallgatom,
A fagyos szél, a fáknek nedves ága
Felel a benti hévre, ifjúságra.

Ugy látok mindent, mint egy szép porondot,
Élveteg néző, ülök idebent,
A sárban engem nyomnak el a gondok,
De én magam csak nézem hidegen.
Nem engem üldöztök, ti híg bolondok,
Hanem egy szegény, árva idegent.
Ha énnkem sírsz, kedvesem, mi hasznod?
Fájdalmadat egy bábnak panaszlod.

Nem öreg még, csak bölcsebb lett a lélek,
Gyakrabban hallom nyugtató szavát,
Akármit oszt is énnkem az élet,
Leszűröm én már elrejtett javát,
Szeretem csípő erejét a szélnek,
Az ős esőjét és a tél havát,
Az ölelést, a bort, a vacsorákat,
A zengéseket és metaforákat.

A boldogság ez? Jaj az ostobának,
Ki értelem és cél után kutat,
De ragyogó és fagyos lett a bánat,
Mély hó takarja végig az utat,
Fehéren csillog teteje a fának
És elménkben a lenge öntudat,
Mely mint a jég, oly sikló, síma, éles.
Már minden perc töményen ünnepélyes.

Az éjszaka is tisztább és keményebb,
Az utcán ottfelejtett pocsolják,
A földön, égen tűnő tünemények,
Hold kergeti a felhők gomolyát,
Nem érhet semmi baj, hiszen a Lényeg
Sokáig titkolt, örök mosolyát
Megláttam némely pillanatnyi résen,
És róla szól már minden szívverésem.

Ének a magányról

Finom, bonyolult szöveteknek
Szép színei kopva lazulnak,
Kényes, fiatal szeretetnek
Lágy szirmai fagyva lehullnak.
Ez képe a férfiú télnek,
Mert szívem akárhova szítot,
Ha mihez vonzódott a lélek,
Minden csak visszaszított.

Akikhez egy eszme vezet még,
Azok is mind rendre kivetnek,
Igy lettem — más se lehetnék —
Én üldözött, árva eretnek.
Ahol égtek az ifjui lángok,
Én is melegedni akartam.
Hogy történt? nem tudom. Állok
Most fázva, tünődve, zavartan.

Kit sűrű magány, tömör éj vár,
Ne hidd, hogy a karjai késnek!
Egykedvűen indulok én már
Jegyesül a sötét feledésnek.

Ott látom elúszni a kéklő
Fiatalság távoli kedvét,
S úgy élek, mint a sötétlő
Barlangban az északi medvék.

Egyedüllét, ifjui bánat!
Te védj, egyedüli vitézség!
Hús balzsama büszke magánynak,
Te csitítsd a szívem remegését,
Hogy azt, amit itt vetek el még,
Ne akarjam aratni a porból,
Adj bátor szívet és elmét,
Vígán kimaradni e korból!

Nátba

Az orr szipákol, hurutos a szem,
Három nap óta folyton könnyezem.
Tán mind a könny, mit gőgöm elnyomott,
Föllázad most és bosszut így veszen.

A gyűlölködő

Üsd a magyart! — Latyakos vígan veled indul a harcba.
Üsd a zsidót! — Latyakos már feni ócska vasát.
Sznob vagy? szidd a parasztot, s ünnepe lesz Latyakosnak.
Pór vagy? szidd a nemest, majd helyesel Latyakos.
Szidhatsz bárkit, örül, de dicsérj csak előtte akárkit:
Mérget okádva terád köpködi sanda nyilát.

Alpesi emlék

Alpesi öltözetek divatoztak az alpesi fürdőn,
Furcsa tiroli ruhák, bérci vadászkalapok.
Alpesi öltözetet hordoztak a pesti leányok,
Anglia hölgyei, meg berlini gyáros urak.
Ő, aki ott született, nem járt helybéli ruhákban,
Másul az úri divat, mindenütt egy csak a rongy.
Mégis, ahogy köztünk szaladt ócska ruhába', meztláb,
Véle a fenti hegyek tiszta fuvallata szállt.
Szép arcának rózsaszínében az alpesi alkony,
Szűzies, hajnali fény reszketé szőke haján.
Hangja patakcsobogás, ő volt tündére a tájnak,
Kéklő, réti virág szirma szinezte szemét.
Barna kezét szívesen csókoltam volna, mutatván
Költő hódolatát, hódolat enyhe tüzét —
Végül eszembe jutott, hogy sértés volna, hisz ajkam
Annyit járt urinők lakkozott, úri kezén.

Őszi éj

Csattog az ősz, aranyos láncon fut utána kutyája,
Zeng keserű vonítás, reszket alatta a lomb.
Fázik a Hold, bíbor tunikája fölé kerit immár
Szürke köpenyt, mely alól néha ragyog csak a Szűz.

Egy ifjú költőbőz

Öcsém, lenézel és ezt jól teszed:
Van birtokod és úri, szép neved.
Kényes szemed vidéki holdra néz,
Tudom, hogy neked semmi sem nehéz.
Igy éldelegsz, míg engem itt bezár
E füstös, ócska, rossz hírű bazár.
Kínnak, robotnak piszkos lángja ég —
Ez az a hely, ahol gyerek valék.

Láttam korán, hogy mi van és miért,
Tudtam a munkát és a munkabért.
Megnéztem mindent hosszan, egyaránt,
Láttam a dámát meg a prolilányt.
S most ismerős a finom és a rút,
A Váci utca meg a Váci út.
Más tájról indult el a te szavad,
Hát persze, hogy a finomabb te vagy.
Fejed körül illendő dísz a lonc,
Énrajtam még az emlék is kolonc.
Mert körülöttem nincsen semmi más,
Csak tengődés és dac és elnyomás,
Csak csupa leszorított akarat
És annyi ember, aki lemaradt.
Ha már a végzet közéjük vetett,
Megjegyzem őket. Mit is tehetek?

És igazad van: ami pompa, fény,
Csupán kiránduláson láttam én.
A verseimben túl sok a salak?
Itt készültek újpesti füst alatt.
Még gőzölnek, még forrnak a sorok.
Megértem én e finnyás fintorod.

De nézd, én más fintort is ismerek,
És bennem él még az a kisgyerek,
Ki ott koldult a gyárkapú előtt.
Egy éven át mindennap láttam őt,
Amint pizokkal borítottan állt,
Lyukas rongyán át szellő fujdogált.
Oly eltorzult volt, olyan csenevész,
De mosolya, az gyermeki egész.
Egy rozsdás abroncs volt a keziben,
S ha néha nem jött arra senki sem,
Egy bottal, mintha játékkarikát,
Azt hajtotta a kocsúton át.
De végül is nem jött egy szép napon,
No, nem hiányzott senkinek nagyon.
Igy összesen hat évig élt tehát,
S ezentúl vékony, kolduló szavát
Ki hallaná, ha én nem hallanám?
Hol élne még, ha én nem dallanám?

S a régi jó barát, ki idegen
Föld alatt fekszik csöndben, hidegen?
Gáz ölte meg vagy arab görbe kard?
Ki lesz hű ahhoz, amit ő akart?
A szabadságot védte a derék,
A miénket is, minden emberét,
S most féreg ül tán kedves, jó szemén.
Ki lenne hű még hozzá, ha nem én?

Téged, tudom, nem érdekel az elv,
Elég neked a szó, az anyanyelv.
De én, akit e drága nyelvezet,
A hontalant, egy honba elvezet,
Szeretem azt is, ami rátapadt —
Ó, mennyi láng és mennyi indulat!
Hát mit felelnél, mondd, ha kérdenek,
Vörösmartynak és Petőfinek?
A századokon át e sereget,
S nézd azokat, akik most öregek!

E hagyományt, no lám, te elhagyod,
Megőrzöm én, ki jövevény vagyok.
Tovább adom a századokon át
A kornak, sorsnak forró áramát,
S onnan, ahova végzetem vetett,
Felmutatok egy emberéletemet.

Tudom, szorítja mindnyájunk szívét,
Hogy meddig fog a verse élni még,
Hogy olvadó-e, mint tavaszi hó,
S mint nők testén a parföm, illanó,
Vagy a zenék, hasonlatok mögött
Akad-e láng, legyőzni a ködöt,
Fény, amely innen oda átível?
A vitánkat halasszuk addig el.
Téged kísér a könnyedség, a báj,
Rajtam teher, előttem akadály.
De elválík, hogy lesz-e majd erőm
A partra jutni túl a mély időn
S a feledés vak, szennyezett kódén?
Isten veled hát addig is, öcsém!

Amor fati

Szíved dobban, hánykolódik
Köddel illó éjszakákon,
Egyre messzebb fut előled
Semmiízű, könnyű mákony.
Látom reggel, sápad ajkad,
Két szemed az égre réved.
Mondd, mit láttál álmaidban?
Szörnyűséget, éji rémet?

Napjaidnak fojtott láza
Álmaidban lángra gyullad,
Szürke gondja pokolmélyi
Zöldes színt szemedre hullat.
Ami éjjel villog, éled,
Nappalodnak szörnyű mása,
Mit megtudni nincs erőd már,
Álmaidnak látomása.

Ahogy eltűnt, mit jelentett
— Reggel van már — lassan érzed,
Ködös éjből, puha képből
Tisztán látszik már a végzet.
Ne nézz messze, éjed, álmod,
— Látod, édes — bármi sűrű,
Körülöttünk — merre futnál? —
Láthatóvá lett a gyűrű.

Ott világlik sárga lánggal,
Itt a jel szemünkben égve,
Magad ellen semmi gyógyszer,
Igy kell élned, lásd be végre.
Mindhiába, önmagunktól
Megpihenni hol van ünnep?
Hidd el, nincs, csak egy menekvés:
Megszeretni végzetünket.

Vasnál zordabb rács a végzet.
Nekimennél gyöngé testtel?
Dohogásra, zokogásra
Kis időd ne vesztegesd el.
A miénket, azt kell élni,
Ami másé, fene bánja!
Miért nézzem, hogyan élnek
Krózus meg a cifra lánya?

Több nekem a kínom ködje,
Mint e gazdag fényű szépség,
Minden kéjükért sem adnám
Egy napomnak szenvedését.
Mindig vallom — lenn a sárban —
Többet ér egy sejt a soknál.
Mit jelent a boldog élet,
Hogyha én nem én vagyok már?

Téged is e csontos Törvény
— Nézz szemébe! — kínra szerzett.
Mennyi szenvedésbe mártott!
Lágy anyag te, hogy kicserzett!
Felkapott s a tűzbe tartott,
Edző lángba épp elégszer,
Mily kegyetlen megkovácsolt,
Igy lettél te, drága ékszer.

Ami gyöngé, mind elégett,
Ami csillog, mind leromlott,
Igy jött létre ez a lényeg,
Ez a száj meg ez a homlok.
Hangod minden remegése,
Mosolyodnak minden árnya
Igy szövődött szenvedésből.
Mégfizetted, ez az ára.

Igy lett — aztán újra nem lesz,
Pusztul lassú lánggal égve,
Mosolyog egy pillanatra,
S eltűnik a semmiségbe.
Eltűnik, de ne zokogjál,
Mert egészen sose veszhet,
Ittmarad a testi emlék
Látomásnak, régi szesznek.

Régi szesznek, melyből egy csöpp
Lángra gyullad benn a vérben,
S ősz hajadban ifjúságod
Illatát majd újra érzem.
Vénre torzult arcod mélyén
Szemedet, a régi drágát,
Látom száraz ráncaidban
Tested ifjú símaságát.

Elmaradni, elrohadni
Az remeg csak, aki gyáva.
De mi ketten egyenesen
Hullunk majd a lenge lángba.
Az megőrzi lényegünket,
Láthatatlan szene lángol,
Benne ég egy csepp örökre,
Volt szerelmeink savából.

Lángja, mint az éj sötétje,
Lágy derengés csöndes árnya.
Erre hajlik mind, ki fázik,
Erre indul minden árva.
Sűrű lángnak, éjszakának
Földi képe, enyhe mása!
Visszahív az éjszakából
Két szemednek villanása.

Elégia a moziról

Miként megőrizünk ködös gyerekmeséket,
És nem felejt szívünk néhány varázsigét,
Ugy bennem él a láz, mely kiskoromban égett,
Gomolygó hősvilág, sok régi mozikép.
Miként megőrizünk ködös gyerekmeséket...

Igy nőttem nagyra én, efajta ócska ponyván,
Petőfi és Arany csak azután nevelt.
Ha jött a délután, hazulról elosonván,
Ott ültem és szemem mindent magába nyelt.
Igy nőttem nagyra én, efajta ócska ponyván.

Ki emlékszik ma még a régi, híg zenékre?
Emlékük néha még szívembe visszajár.
S a vásznon megjelent — a nők rajongtak érte —
Vállán sötét köpeny, Psylander Waldemar.
Ki emlékszik ma még a régi, híg zenékre?

Remegni idegem nem szűnt egy pillanatra,
A cowboy jó lován repült, akár a nyíl,
És ugrott vakmerőn gépkocsiról vonatra
Az ördögi merész kalandor, Harry Piel.
Remegni idegem nem szűnt egy pillanatra.

Ekkortájt nők után futottam, ám hiába,
S nem láttam meztelen, csak egy cselédleányt.
De ott fölön villogott a Messalina lába
S húsával elbűvölt a szép Laura la Plante.
Ekkortájt nők után futottam, ám hiába.

Mint régi képeken a táncosnő Camargo
Tündéri fénye él, de ő a föld alatt,
Ugy él tán egykoron a vásznon Greta Garbo,
Ha majd forogni kezd a tépett filmszalag.
Mint régi képeken a táncosnő Camargo...

Öreges mélabúnk egyszer majd visszahína,
Holott lebegsz ma még sok százezerszer itt.
Te vagy nekünk, te vagy ma Anna Karenina,
Királyi Krisztina és Gautier Marguerite.
Öreges mélabúnk egyszer majd visszahína.

Hiába szép szemed, hiába minden éked,
Európa csillaga, addigra hol leszel?
Majd hordoz már a föld egy másik nemzedéket,
S téged a feledés nagy felhője föd el.
Hiába szép szemed, hiába minden éked.

S hiába száz szerep, száz régimódi fátyol,
Miénk vagy, képedet később ki érti meg?
Történelem leszel, szívüktől, ó de távol!
E haj, e karcsúság, ti epedő szemek.
S hiába száz szerep, száz régimódi fátyol.

Ahogy mi bámulunk sok régi, női képre,
Paróka, hústömeg, királyi szeretők,
És nagy szemük előtt állunk, csak félig értve,
E furcsa bábukon mit is szerettek ők.
Ahogy mi bámulunk sok régi, női képre...

Talán a kései korokba elsodorja
Egy vándorkedvű szél szépséged fűszerét,
Mint amikor a föld alatt görög szoborra
Talált egy büszke kor, mely szépséget cserélt.
Talán a kései korokba elsodorja.

De azt az életet, a remegést, a lázat,
Melyet sötét mozik mélyén éreztem én,
Azt nem találja meg ezentúl semmi század,
Nem őrzi szó, se könyv, se kép, se költemény,
Az ifjú életet, a remegést, a lázat.

Tavaszi délelőtt

I

Hosszú esők után fehér virág a fán, zöldszínű az április,
A Duna ezüstjén, gyáarak sűrű füstjén mosolyog át a Pilis,
Mint az ő hegyei, szeretnék zöldelni, megújulni magam is.

Már a fény órái csöngenek, sétálni indulnak a gyerekek,
Ahogy ők ideleln, vonulnak odafenn fehérvidám fellegek,
Látom, köröskörül minden újul, örül, csak én magam
szenvedek.

Engem itt marasztal kopott íróasztal, hivatali, únt robot,
Még sötétebb zárka az, amelyben árva szívem
egyedül forog,
Hiába vergődik, újra s újra ütik láthatatlan ostorok.

De milyen tünemény száll a tavaszi fény aranyfátyola
alatt?
Hogy ragyog idáig, fehérén cikázik, szemem elől elszalad,
Ahogy tűnik, rebben, mint arany szövetben vékony,
ezüstös szalag.

De végleg nem szűnik, ott újra feltűnik, ezüstfehér
mosolyú,
A légen átível, tündöklő égijel, szálló galambkoszorú,
Ahogy repül, játszik, fénye idelátszik s eltűnik a szomorú.

Eltűnik, elszéled, tavaszi szép élet vidámító szele száll,
A fény folyik, árad, előnt füstöt, gyárat, megszépül
az ócska táj,
Mindegy, hogy mi szökik a kéklő ködökig,
kémény-e vagy virágszál.

Eláll a könnyű szél, megáll, lebeg a dél, elindulok ebédre,
Jószagú légen át galambok glóriát rajzolnak a vidékre,
Örülnek a rügyek, remegnek a hegyek s nem tudják,
hogy mivégre.

Már én sem kutatom, homályos utakon örömömré
mi marad,
Ha minden elveszett, megmaradtak ezek a felhők
és sugarak,
Duna lassú vize, szél fűszeres íze, szálló, játszó madarak.

2

Istenem, istenem, adassék meg nekem, hogy ennyivel
beérjem,
Hiszen vallom bátran, jeledet megláttam, Te üzentél
énértem,
Sugarat, madarat, eleven szavadat látom, hallom,
megértem.

Minden oly lebegő, a kéklő levegő áramlik most Tefeléd,
Szellő, felhő, napfény képében jössz felém, láthatatlan
istenség,
Hadd leljek Tebenned békét a szívemnek, mely rossz
lánggal égten ég.

Nem kértem, hogy mit adsz, olvad a régi dac, ifjúságom
aláhull,
Nem kérek jutalmat, csak egy kis nyugalmat, mert most
éles zavar dúl,
Nem kértem, hogy ki vagy, nem kértem, merre vagy,
földön-e vagy földöntúl?

Nem kérdem, mit tehetsz, szeretsz vagy nem szeretsz
s törődöl-e énvelem,
És ha már nem élek, aztán mit reméljek s üdvösségem
hol lelem,
Nem tudom nevedet, de a Te jeledet többé sose feledem.

Délidő áthatja, büszkén ragyogtatja gyárák feketült falát,
Amint lassan megyek, a budai hegyek intenek a folyón át,
Látom elrepülni, a fénybe merülni galamboknak csapatát.

Este – hajnal

A keserű kórházból hazatértem.
Ki mindenem lett, fekszik ott az ágyon.
Még szólt hozzám, de tudtam, hogy nem értem,
Mert a betegség behálózta lágyan.
Csodát meg nem tesz semmi isten értem,
Egy sem akarja, hogy örülve áldjam.
A földön, égben, vízben mennyi isten!
És nincs közöttük egy, aki segítsen.

Holott én kész vagyok imádni mindet,
Ha görög isten, egyiptomi állat,
Azt, aki istene volt őseimnek,
És azokat is, kik nevetve szálltak.
Ha egy közülük néha visszaintett,
Örültem én, bár tudtam, hogy csak áztat,
Mert tetszett a sok isten, istenasszony,
És nem kutattam soha, mi a hasznom.

Imádtam én az egyedüli, rejtett,
Féltékeny Urat s valamennyi hellén
Istent, s akit a világ elfelejtett,
Demeter maga ringatott a mellén.

Mikor az élet nagyon mélyre ejtett,
Egy középkori költő ült le mellém,
S magamnak néha, büszke, torz haragban
Egész külön bálványokat faragtam.

De nem jönnek, csupán egy pillanatra.
Ha bajba jutsz, hát úgy kell járnod, árván,
Lásd, téged is most rábíztak magadra,
Hogy egyedül vívd csatádat a párnán,
S az istenektől sorra megtagadva
Az egyedüllét ébersége vár rám.
De ha az isten közeledni sem mer,
Ilyenkor lesz csak emberebb az ember.

Ez hát a szoba, melyet úgy szerettem,
Még benne ragyog a te tisztaságod,
Itt játszottunk egy hét előtt mi ketten,
Az erkélyen még tudják a virágok.
Lefekszem, bárha vacsorát sem ettem,
Sajnálunk is a gesztenyefaágak.
Mert nélküled oly üres itt ma minden,
Most el kellene menekülnöm innen.

Már megyek is, egyedül, mintha régen,
De közben érzem, vége már a nyárnak,
Felhő szalad az augusztusi égen,
Lent bánatosak mind a kerti árnyak,
A csillag, az is bánatosan ég fenn,
A lombok is az őszi szélre várnak.
Szakállas úr áll furcsa kis köpenyben,
S úgy néz felém ott, mintha várna engem.

Belém karol s megyünk. Az esti kertet
Elhagyjuk és belépünk nemsokára
Egy nagy terembe, hol sokan hevernek,
Fejük fölött bíborló, lenge pára.

Egy hosszúhajú ifjú, szinte gyermek,
Borokat tölt sok szépmívű pohárba,
Van, aki dalol, van már, aki részeg,
Fuvoláznak a szakállas zenészek.

Mert mindenkinek van ám itt szakálla,
Sőt, amint arcomat kezemmel érem,
Megállok, mintha sóbálványra válva,
Egy régi álmom teljesült be, érzem:
Sűrű szakáll borítja végre állam,
Vigyázni kell, a levesbe ne érjen.
Már a levest is meg kell enni lassan.
Ó, gyönyörűség! Hisz itt rákleves van!

Ilyesmit ettem egy strassburgi, drága
Kis étteremben — de tíz éve is van —
Utána pedig könnyűízű, sárga
Rajnai borokat vidáman ittam.
A mai bornak lassú, bíbor árja
Nehezebb, mint amit nyakaltam ifjan.
Nem is tudom, mely torkomat fürösztí,
Falernumi ez vagy lacrima Christi?

De úgy képzeltem, csak a déli bornak
A színe ilyen bíborfénnel ékes,
Amint a kortyok olajosan folynak,
Az íze olyan fanyar, mégis édes.
Köröskörül a részegek dalolnak,
Hozzáfogunk a vadhoz, pecsenyéhez,
Pedig hát azzal kezdtem el az estét,
Hogy meggyötört a gyomoridegesség.

S mint régi görög szobrokon figyeltem,
De nyitott szemmel, élénk mozdulattal,
Belép öt asszony, fehérszínű, telten,
Az asztalra lép, megremeg az asztal,

Az arcom lángját poharamba rejtem,
Vajszínű hús, rubint bor így vigasztal.
Ti domborodó karok, mellek, combok!
Ti hívogató, bujaívű dombok!

Mellettem heverészik utitársam.
A citerás elhallgat, újrahúroz.
„Ó, megbocsáss, de kicsiny a tudásom”
— Így szóltam ehhez a szokatlan úrhoz —
„Ki vagy? Az agyamat hiába ásom.
Sokrates? Empedokles? Epikuros?
A nevedet ne tagadd meg ma tőlem.”
„Minek az neked?” — szólt rá megvetően.

„Mert tudnom illik, milyen lakomának
Vendége voltam? Kik közé kerültem?
Részegek, költők, bölcselők valának?
Vagy álszakállú tündérekkel ültem?
Hová tűnt az a vadhomályú bánat,
Amelybe nemrég — rémlik — elmerültem?”
„Csak ennyit mondok neked: Itt és egyszer.
Igyál tehát, igyál!” — felelt a mester.

És iszom újra. Bíborszínű mámor!
A fenti pára lassan tovaterjed.
A fuvola még szól hozzám, de távol.
A kezemből is kiesik a serleg.
Ott még egy nőnek drága lába táncol.
És újra látom azt a régi kertet,
Bár Epikuros — mert ennél maradtam —
Eltűnt, és megmozdult a föld alattam.

Most hirtelen aranyló, hosszú hajjal
— A megszokott diványon fekve látom —
Kilép a térre már az ifjú hajnal,
Arany kezével simogat a fákon.

Az ébrenlét megindul — mennyi bajjal.
De hol voltam? Miféle lakomákon,
Hogy cseppjei a bíbor, éji bornak
Lelkemben újabb eszméltre forrnak?

Köszönöm neked, olajos, csodás bor!
Igaz, igaz! Csak itt és egyszer élek.
Mi volt e ritka éberségű mámor?
Csak itt és egyszer. Senki sem cserélhet.
Csak itt és egyszer! Soha, soha máskor.
Arany a színe a hajnali szélnek,
Mely illatát az ablakon befújja.
Az erkélyre kilépek, élni újra.

Te meg, ki fekszel messze-messze tőlem,
Ne vedd zokon te sem, hogy ily vidáman
Mulattam nélküled az éjidőben,
S az öröm is kiárad most a számon,
Mint titkos áram száll a levegőben,
Lebeg, lebeg egy szép arany fonálon,
Tán, kedvesem, még téged is elérhet,
Ha szétnézel most, biztosan megérzed.

Elér hozzád, egész közel az ágyhoz,
A kívánságom száll remegve benne.
Símulj, símulj a hajnali sugárhoz,
Mely behatol a lázas kórterembe.
A betegséggel soha se barátkozz!
Ugy nézz rá, ahogy szoktál, szem a szembe,
Mielőtt minden átalakul köddé.
Csak itt és egyszer! Soha, soha többé!

Szeptemberi vallomás

Még az előbb füstöltek a dombok fellegeket,
Bővizű, vad rohanás hasította a dúlt egeket,
Szálltak a színek a mély feketétől a sűrű fehérig,
Melyben a jég csontos, kopogó keze bennefehérlik.
Láttam az őskori sárkány megremegő taraját
Elkanyarogni a méla, dunántuli dombokon át,
Gyászszinű torka időnkint gyors villámot okádott,
Zúgtak a régi diófák, féltek a kerti virágok.
Gyorsan elért a hegyekről egész a Dunáig a köd,
Eltűnt lassan a város a zápor fátyla mögött.
Dörgött a nagyfejű szörny és szétfoslott azután,
Könnyű szivárvány játszik már odalent a Dunán.
Vízben a tengeri, sírnak a kettétört venyigék,
S már odafönt megzendül a menny színe, távoli kék.
Szebbre színezte a városkát ez a búcsuvihar.
Hogy remeg ott sok temploma ódon tornyaival!
Földerül asszonyi, lágyivelésű mosollyal a messze,
Már a vidéket a szép magyar ősz arany övvel övezte.
Mintha arany színű méz leperegne a nyílt, üde szájba,
Ugy hull e kései nap finom édessége a tájra,
S úgy csordul ki a hála arany remegése belőlem:
Szép is e tájat nézni az őszi napon heverőben!

Erre meg arra utaztam, gondtalan ifju valék,
Láttam a gótivű Prágát s régi zsidónegyedét,
Jártam a Burgban, jártam a császárlombok alatt,
S láttam az új diadalt is, a munkásvárosokat,
Láttam a valcer bölcsőjét, a bécsi nagy erdőt,
Jártam Svájcot, az Alpesekeket s a sok alpesi fürdőt,
Láttam, az ég meg a tó színe arra milyen lebegő kék,
Szíttam a büszke, ripacs havasok meredek levegőjét,
Jártam a Rajnavidéken s enyhe Vogézeken át,
Láttam a drága Velencét, régi, regés Veronát.
Hát amiket bekalandozott egykor a képzeletem!
Járt az a Vadnyugaton s utazott a vadabb Keleten.

S most, ahogy itt heverek, most árva szivembe hasít —
Rég kigunyoltam e szót — hogy nem lehet élni, csak itt.
Ugy, ahogy itt, lélegzeni, látni sehol se lehet,
Nincs ilyen ég se, csupán Pannonia földje felett.
Párás, őszi időben kékszinű, zöldszinű dombok,
Halk, aranyos szél és ti pirosló, sárga falombok!
Lent a Dunán megvillan a lassu, ezüstszinű hab —
Vergilius Múzsája se volt ennél finomabb.
Lejjebb csónakok úsznak a római part közelében,
Ujszerű villák állnak a farkasok ős szigetében.
Csillog az alkonyi fényben a sárga, a kék, a piros,
Tarka színük s ez a táj s ez az élet olyan latinos!

Közben a falvakon ott tündöklük a mélytűzű bánat,
Az veri vissza a fényt tetejéről a rótszinű fának.
Ballag a dűlőúton a lomha paraszti szekér,
Nyúlik a két ló, míg a halom tetejére felér.
Már továtűnik az út egyenetlen hajlatain,
Véle a bú döcög és körülötte a táj se latin.
Míg a dió meg a szőlő várnak a fürge szüretre,
Fél lelkével a táj vágyódik messze, keletre.
Visszatekint a futó nyár s még egy percre megáll:
A Duna és a hegyek közt Berzsenyi szelleme száll.

Megszelidült lobogás, keserűség, mélyen elomló,
Nincs a világon még, ami hozzád volna hasonló,
Érett mérték, széptűzű forma, lazulni nem enged,
Hetyke szeszély, de amely kanyarogva teremti a rendet.
Tőled kaptam a dalt, még gyermeki lantomon én is,
Itthoni Múza te, barbár klasszika, szittya poézis!
Őseim egykori végzete erre a földre vetett,
Oly gyönyörű, hogy ez alkonyi fénynél itt lehetek.
Elmém lángja, dalom fiatal muzsikája tiéd,
Már elhagytam a régi, nagy utat, az őseimét.
Visszataszít-e karod, vagy símogat és befogad?
Számkivetetten is így vagyok, így leszek én a fiad.

Mindent, mindent, még ami itt a tiéd, szeretek,
Szép, nemes arcokat, ősi, de elfinomult fejeket,
Földeidet szeretem meg a népét s népe dalát,
Búzavetések nyári színét, gyönyörű mosolyát.
Éjt-napot átölelő vigadás, amely ünnep a szemnek,
Lassú mozdulatok, melyek erre, csak erre teremnek!
Bánom is én, hogy e vágy oly félszeg, olyan felemás!
Meggűvölt ez a fáradt, alkonyi, mély ragyogás.
Mind feketébb-feketébb lesz a kert, megnőnek a fái,
Jó itt a domb tetején a vidék fölött este is állni.
Hegytől a vízig a sors száll csöndesen, éjfeketén.
Ég a szivemben örökre a méla, dunántuli fény.

Menekülő műzsa

Csak lassan süllyedek álomba most naponta,
Ideges felszínén sötét gond visszafog,
Ágyamból végül is finom hálóvagonba
Csöndesen zökkenek, s a gyorsvonat robog
Amerikába vagy messzebb, gyerekkoromba.

Vagy lövegben ülök, ahogy megírta Verne,
A Holdba repülök a tiszta űrön át,
Mellettem ül s beszél, vidáman elheverve
— Tűz járja át szemét — egy kedves jóbarát,
Akit bezárt hideg, kegyetlen, barna verme.

Pacifik, Afrika... akárhol, csak ne itten,
Borulj reám, ravasz, áttetsző, lágy szövet.
Egy lélegzet elér és megremeg a szívben.
Ki mellettem pihen, az is velem jöhet,
Nyugodt, erős, fiús leány, akiben hittem.

Mert tudd meg, ami van, én mindazt elvetettem.
Létezel? nem tudom. Rád nézek, nem te vagy.
Lappangó, sűrű láz sorvaszt, a lehetetlen,
Tűzében imbolyogsz, te kedves, szép alak.
Minden inogni kezd, alighogy észrevettem.

Nekem sírsz, kedvesem? A könnyed mindhiába:
Nem rajtad búsulok, mikor panaszkodol,
Sosem taposhat el a végzet szörnyű lába,
A képzelet merész dagálya elsodor
Más végzetekbe, más, nemes tragédiákba.

Gyávulok, elfutok. Szégyen? miért tagadjam?
Mindjobban elmaradsz, erős, való világ.
De aki fojtogat, nyakamat annak adjam?
Oda menekülök, hol senki meg se lát.
Ott megnyugszom talán, a ködben, a szabadban.

S ha bizton bujdosom nemlétező vadonban,
A most meg a jövő szívemről lepereg,
Mert azt az igazat, amelyről álmodoztam,
Nem éri el se ész, se nép, se fegyverek.
De képzeletemet a börtönből kihoztam.

Versemből tűnjön el az áradó valóság,
Te Múza, fogj kezen, hogy innen elvigyél.
A szép mezőkre fuss, hol nyílnak még a rózsák,
Hol senkit nem követ, nem üldöz, nem ítél
Detektív és ügyész, szegénység és hatóság.

Vezess te, képzelet, álomnál könnyebb álom,
Hol nem tudom, mi az, hogy engedély, adó,
Hol nem faggat, mi volt vallásom és családom,
Nem néz le megvetőn komor fogalmazó,
És Ujpest kolduló gyermekeit se látom.

Tündéri szép alak, te áltató, te drága,
Te egyetlen hazám, te szépséggel teli!
Nem jelen arcod az, mely szívem élő vágya,
Szerelmem Magyarország, a képzeletbeli,
Arany, Balassi, Zrínyi, kurucok szebb világa.

S kik harcoltok ma még, barátaim, ti bátrak,
Hát Isten veletek, én messze költözöm.
Ha rátok nézek is, talán már sose látlak,
És nem láttok ti sem, mert ködbe öltözöm,
És álomból verek a pusztán tarka sátrat.

Mely engem fogva tart, nem épült meg a börtön,
Nem jöhet háború, mely végezzen velem.
Ne szánjon senki sem, akármi ér e földön,
Mert a homály mögött majd földerül szemem,
S úgy leszek boldogabb, ha sorsomat betöltöm.

Téli ének

Súlyos felleget át tánc közeleg felém,
Karcsú ballerínák, szállnak a hópihék,
Följebb s újra alább fújja a lassu szél,
S ringó, lágy ütemet dalol.

Már mindenre fehér, szép takaró borult,
Gögös kucsma ragyog túlhan a hegy fején,
Ujpest gyárait és a proletár mezőt
Tündér hókoszorú fedi.

A természet erős, régi hasonlatát
Bámuld fán, fűvön és a folyamok jegén,
Költő, tőle tanuld, mint lesz a lomha sár
Csipkés rajz, nevető, kemény.

Nem bánom, mi lehet lentebb, a hó alatt,
Érés vagy rohadás, szikla vagy árva rög.
Tátongó sebedet meg ne mutasd soha
S fájdalmad feketébb színét.

Most sok pince fölött hó terül el, fehér,
Nyirkos boltjuk alatt érnek a jó borok,
Vénebb lángra lobog a fiatal szeszély,
Gyűjtván felvidító erőt.

Érleld ifju szived jóizü mámorát,
Nem dülhatja fel azt a fene háború,
Ádáz békevilág, sem sunyi, barna gond,
S el nem lopja a víg halál.

Kikeleti óda

Nyirkos, téli börtönödből,
Horgas fagyból, hosszú ködből
Fénybe fordulsz, víg világ.
Kegyes mennyből kiszakadva
Langy eső hull szöghajadra,
Oszlanak a nyavalyák.

Kitöltöd a csontos vázat,
Legyőzöd a náthalázat,
Tisztul már a szív, az orr,
Illegnek a rétek, kertek,
Földben fanyar illat erjed,
Részegítőbb, mint a bor.

Utagon a karcsú-kedves
Ifjú jár, a termő-tegzes,
Rózsa ragyog két szemén,

S mint a nőstények, a hímek,
Párosodnak fürge rímek:
Kikeleti költemény.

Ó istenek visszajöttek,
S mint a régi, hellén földet,
A budai tájat itt
— Csókolózva, úgy forogva
Bíborszínű alkonyokba —
Táncos lábbal döngetik.

Aphrodite trónol pőrén,
Uj virágok zsenge bőrén,
Pihegése lágy zene.
Lába előtt forró vérrel
Ostobán dadogva térdel
A hadaknak istene.

Szűk, magányos börtönömből,
Mord homályból, közönyömből
Fényre vonszolsz engem is,
Termő, nemző, teli élet,
Hívtál és megismerélek,
Fáradt szemem újra friss.

Akaratom megfeszül még,
Vad öledbe elmerülnék,
Inna szomjas szellemem.
Belenézek mély parázsba,
Víg világ, te szép parázna,
Meg nem állhatsz ellenem.

Tenger volt, kik mind szerettek,
Szeretőid eltemetted
Föld és víz és tűz alatt.
Nem csünghetek rajtad én se,
Egyetlenegy ölelésre
Hív az égő pillanat.

Mégis majd a mosolyodban
Élek és ha szíved dobban,
Benne dobban hús porom.
Amikor már fekszem holtan,
Érzed még, hogy férfi voltam,
S öleltelek egykoron.

Szomjúság

Ahol ebédelek naponta,
Ujpesti, füstös, ócska kocsmá.
Amin az ajtón ma beléptem,
A söntés mellett állva éppen
Ívott egy férfi rongy ruhában,
Napégett arccal, bús-soványan.
Silány fröccséből enyhe pára
Szállt vad, fekete bajuszára,
Bozontos, árnyas, mély szemére,
Látszott, hogy hullámszik a vére.
Megremegett belé a hátam,
Ilyen szomjat még sose láttam!
Szívemben nem tudom, mi lángolt,
Arca maga a szomjúság volt.
Nem emlékszem, bizony, fájára,
Cigány, ugor, zsidó vagy árja —
Ívott, nyakalt, mint fene lázban.
Uristen, mennyi szomjúság van!

Enyhítsd meg őket, mind Te küldöd,
Szívünket érte el ne üldözd,
Adj cifra pezsgőt könnyű nőknek,
Anyatejet a csecsemőknek,
Liter tejet szegény gyerekeknek,
Gint igyanak, kik keseregnek,

Teát igyon, aki barangolt,
Whiskyvel itasd meg az angolt,
A németeket barna sörrel,
Spanyolokat bíbor gyönyörrel,
Igyanak, akik inni szoktak,
Pálinkát adj az oroszoknak,
Fehér havat a rőt avarnak,
Ne lőré a megvert magyarnak,
Csendes esőt a nyári földnek,
Férfierőt az asszonyölnek,
Könnytől enyhüljön néma bánat,
Könnyű mosolygást adj anyámnak,
Tiltott szerelmet víg kamasznak,
Bóséget a sovány parasztnak.

Az én testvérem volt e férfi,
Szomját a szám, szívem megérte.
Mellette álltam, nézve hosszan,
Hisz én is annyit szomjúhoztam.
Szomjaztam égve és lihegve
Hús sörre, hűsebb zengzetekre,
Itáliának óborára,
Velençe régi mámorára,
Betűre, nőre, alkoholra —
Uram, ne juttass vad pokolra,
Mert epedésem messze tévedt,
De visszahozzák most az évek,
Hogy elindúljon Teutánad.
Uj szomjuság aszalja számat.

Berzsenyi emlékének

Mint a bölcs, ki Mád aranyborának
Értő ínnyel esténkint örül,
Elmém is, ha partját veri bánat,
Klasszikus borodba elmerül,
S ábrándozva édes, lassú kortyon,
Szép tüzednél fölmelegszik sorsom.

Verseidben lüktet sűrű véred,
Árad hozzám át egy századon,
Általjár egy rejtett lángú méreg,
Kinézek a pesti ablakon:
Éj borítja messze a világot,
Néma-sötét végtelenbe látok.

Nem sok változott, mióta árván
Fölzengett hatalmas éneked,
Árpád honja megtépett határán
Most is forrnak ádáz tengerek,
S leigázott népek szívverése
Szomorúbb, mint Bosporus nyögése.

Panaszolta sorsát fanyar ének,
Tunguz jobbágyodra rátalálsz,
Rak palotát heverő helyének
Ma is még a szibarita váz,
S most sem szélvészttől, de benne termő
Férgektől ritkul a tölgyes erdő.

Társtalan nép kis, kemény szigetje,
Mérges hullám partjaira hág.
Mégsincs veszve minden. Hirdeted te,
Csuda dolgot nem tesz sokaság.
Zengjen bennem vértezett szavad még,
Lesz talán itt lélek és szabad nép.

Hún erővel és görög zenével
Szólaltak e földön verseid,
Pannonia nem felejtí még el,
Őrzi még a Múzsánk Berzsenyit,
S megvetetten, zűrös zajba járva
Visszahallgat Graecia dalára.

Árpád megfinomult, régi népét
Vaskos nemzetek veszik körül:
Mint a kardját egykor, most a békét
Hadd forgatná ékes fegyverül,
S új hajtása nőne ősi fának,
Boldog népe szittya Attikának.

Enged-e még az idő az arcán
Felragyogni ily szelíd mosolyt?
Lenn a rikkancs fürge torka harsány
Esti külön kiadást rikolt.
Milyen híre komor riadásnak?
Korán is lesz meghallani másnap...

Óborát arany, tömör zenédnek
Elbúsult szívembe hadd igyam,
Ritmusodból hadd tanuljam én meg,
Szép magányra edzeni magam.
Kényes dallam, értem én a hangját,
Más a vér, de egy a nyugalanság.

Nincsen szőlőm, nincs búzám a csűrben,
Van tüzem, de nem lobogva ég,
Zord időmből mégiscsak kiszűrtem
Egy derűsebb, ringató zenét,
S őrzöm én, hogy megbékülve halljam
Gondjaim közt s majd az ágyúzájban.

Száll a perc, a patakok rohannak,
Örök-egy és mégis elszalad,
Tudjuk sorsát büszke Babylonnak,
Minden így jár itt az ég alatt.
S mit használ a láng, mely el nem éghet?
Él a dal. De meg nem áll a végzet.

Levél Weöres Sándorhoz

Nem vonzanak a félretett borok,
Nem jössz föl Pestre, Sándor, azt irod.
Három palack hiába vár reád,
Nem iszod velem Szekszárd jó borát.
No, sajnálom, de mégis jól teszed:
Pesten forogni nem nagy élvezet.
Ne is gondolj rá, azt ajánlhatom,
Sőt ujságot se olvass, Sándorom,
Mert városunkban minden, ami élt,
Kifordította visszas belsejét.

Szent Ágoston, tudod, megírta rég,
Piszok és arany nem egyképpen ég.
Az aranyat a tűzzel tisztítod,
Pörköelve jobban bűzlik a piszok.
S köröttünk lobog olyan fene láng,
Már füstje és pernyéje hull le ránk.
Nem mondom, láttam én is aranyat,
Hanem a bűz, az szörnyen fojtogat.

Tudod, hogy festi Shakespeare Shylockot,
Amint leánya eltűntén zokog?
„Ó lányom, ó dukátjaim!” — kiált,
Siratva lányát, jobban aranyát.

Ily Shylock köztünk is szalad elég.
„Jaj, hova lett a szebb emberiség?
Ausztria meg a lélek, értelem?
A hagyományok?” — így sír szüntelen.

De közben persze van mit féltsen itt,
A birtokát, a bankbetétjeit.
Barátom, annyi gazdagabb akadt,
Kinek én adtam vigasztavakat,
S így sóhajtott a végén: „Jó neked,
Mert nincs, mit tőled elvehessenek.”
Még jobb, aki fülembe nem jajong,
És fölkeresi boldog Albiont.
Még többet ér az álszenteskedő,
Mint aki megmutatja, mit tud ő,
És Európáról többé nem gagyog.
„Az emberiség — így szól — én vagyok”.
Ez foggal és körömmel megy neked,
Ha még a más baját is emlited,
Kik nem gyűjthettek soha javakat,
Őket, a számból kimaradtakat,
Az ötven százalékot, akinek
Nincs útja, bár törvény se köti meg,
Ellenük szükség még törvényre sincs,
Törvénynél zordabb rajtuk a bilincs.
Ha erről szólsz, a szíve mint a kő,
A teremtésben nincs vesztes, csak ő,
Ki másról beszél, szégyellje magát,
Zsidógyűlölő az, vagy renegát.
S ha akad még nemes lovag, aki
Megszánja őt és megvédelmezi
Az emberség nevében, nem örül,
Mert mindenkivel egy sorba kerül.
Egyenlők vagyunk? ő kikéri azt,
Elvégre ő nem néger és paraszt,
S ha országunkban már kultúra van,
Ősei hozták ide batyuban.

S a többiek, kiktől a tér zajos?
Agyuk eszmék piszkától kótyagos,
S mert olvasni akárki fia tud,
Rájöttek, hogy nekik is van szavuk.
Szavuk van persze s ennél semmi több,
De nem tudják még, hogy a szó ma köd,
Mely elterjeng a ravaszabb valón,
S leszáll hozzájuk dróton, rádión,
A levegőben szavak mérge száll,
Mint pálinkát issza a szomju száj,
S Ujlak, Soroksár küldi hű fiát,
Hadd mentené meg romlott Hunniát.
Az este láttam éppen egy vicét,
Amint pofozta bárgyú gyermekét,
Mivel a „mozgalomnak” tagja lett.
Pedig hát ennél jobbat sem tehet.
Fajoknak harca! Fény, mely megvakít!
Igy ő is még lenézhet valakit.

És mindig egy a játék odafenn.
Harsog megint: „Vitam et sanguinem”,
„Sed avenam non” — mindig ez a vég...
Mohó a sok száj, kevés a fazék.
Az éhes vadak tanyája ez itt,
A tyúkom-búkom rút volt, megeszik,
Az őzem-bőzem most van a soron,
A szarvast is falják majd egykoron.
De ha szimatja, értsd, gubája van,
A róka-bóka megszökik vigan.

S a költőt kérded? Szellem emberét?
A rossz táplálék megmérgezte rég,
Mert pályájának szürke hajnalán
Nem versen okult, de politikán.
Mit akkortájt meg nem emészthetett,
Kiadja most a sok elméletet,
És amit egykor bevett a balon,
Most kiokádja a jobboldalon.

Az ilyennek mindegy a jobb, a bal:
Akármit egyképp ostobán szaval.
Hőskorban még az író is vitéz,
Talpig fegyverben áll ki az ítész,
Ügyészre néz, míg vágja versemet,
„Szocialista” — dörgi s eltemet.
A költők élcsapatja kedvesen
— Akár az ismert Guttman-képeken
A sok legény, ki nadrágot cibál —
Megjelenik és szépen rajba áll.
Jövőt magának azzal biztosít,
A névjegyét leadja ő is itt.
Nevével aztán annyi áll, ha sok:
Futottak még... ez is felolvasott...
A költő ma a tudóstól tanul,
A vér meg ösztön, ez a győztes új,
Mint száz év előtt a természet és
Ötszáz év előtt a gondviselés.
De mindezekből mit érezhetünk?
Rousseau szerint még jó az ösztönünk,
Szerintük rossz, mert ez most a divat.
Kettő közül melyik a naivabb?

Az öregek elefántcsontfalát
Lenézik ők s akolba mennek át.
Ez nyolcdioptriás üveg mögül
„Harc! Harc!” — kiált rettenthetetlenül.
A harcra ennek némi oka van:
Zsidónál szolgál a boldogtalan,
S havi ezerért túrni kénytelen,
Hogy gazdája silány és szemtelen.
Szolgál neki, de mert legfőbb a vér,
Azt üti, akit ő is még elér.
A másik minket mélyen megvetett,
Mint ómódi esztéta-lelkeket,
Felborzolta a szabadság szele,
Közügyről szólt a versének fele,

Aztán a közügy feszélyezte őt
S magányos lett, mert így előkelőbb.
Magány s közügy közt mitévő legyen?
Két szíve közt hintázik szüntelen.

De míg én itt a többit átkozom,
Hibámat hordom én is hátamon.
Nem láthatom, de púpot viselek,
S rajtam nevet, kit én kinevetek.
Mert legbölcsebb a Biblia szava:
Hogy ne ítéltesz, ne ítélj soha.
Jobb lesz tehát, ha ehelyett vigan
A szekszárdi bort megiszom magam
S a keserű izt gyorsan lenyelem:
Ha nem szól szám, tán nem fáj majd fejem.

Óda a hegycsúcson

Lent lángol a zsarnok, völgyi meleg,
Itt szélben a fák laza fűrtje remeg,
Ott a Börzsöny hegysora ível.
Odalent elegáns, karcsú fasorok,
Ideönt a szakállas hegy mosolyog
Sok nyájás, domboru színnel.

Most jó a kiterjedt földeken át
Bámulni a zöld ezer árnyalatát,
S káprázva lenézni a mélybe:
Mint báli ruhán széprajzu szalag,
Közepén az Ipoly kanyarogva szalad,
Amerre sodorja szeszélye.

Szikrázik a fényben a drégelyi fal,
A rét, a folyó, meg a szénakazal,
És úszik a gólyák szárnya.
Sötétlik a hegy, tündöklük a sík,
Szikrázik a fű nagy, zöld tava, míg
A paraszt ringón lekaszálja.

Lebegnek a Fáttra, a Táttra, s idebb,
Akárcsak egy ódon, olaszthoni kép,
Ipolság játszik a fénnel.
Tornyokkal a dombon olyan gyönyörű!
Vigyáz körülötte kaszárnyagyűrű,
S fegyvert és háborut érlel.

Idefönt nem látszik a lenti határ,
Játék a határhíd, szőnyeg a táj,
Hímzése finomszinű, drága!
Itt tiszta a lég, nem fojt el a por,
Nem csipked a légy, nem sír a nyomor,
Nem bűzlik az ólban a trágya.

Enyém odalent az a köznapi táj,
Hol a húrból a föld panaszos dala száll,
A szegényt ott a tüske lehúzza.
Hogy elfújna a vidám, hegyi szél
A kint, ragyogó hegycsúcsra vigyél,
Lobogó haju, ünnepi Múzsá!

Becsukódik a tóban a rózsaszírom,
Felhőbe hanyatlik a drégeli rom,
Hányadszor, századok óta?
Felhőben a rom, lágy fényben a táj,
Az égen a hold bíbor lova száll,
Repülj vele, alkonyi óda!

Ebéd után

Az asztalon hever a furulyám.
Felleges, fülledt, őszi délután.
Fut a nyár, jön az utolsó vihar.
Szájamban lassú, lusta-nagy szivar.
Szép nyáj gyűrűzik füstjéből körém.
Az egyedüllét ringat hű ölén.
Száll a szeptember sárga méze kint.
A véremben egy korsó sör kering.
Lángbetű ég a szemközi falon.
Az ördögé lett minden hatalom.
A világ fölé vak hálót borít.
Hogy meg kell halnom, az se szomorít.
Detektivregény ring a térdemen.
A gyönyörűség önnön érdemem.

Régi esték után

Finom kezével többé sose csönget:
Mi minden este vártuk, amig élt.
Mint páncélját, úgy ölti fel a csöndet
A karosszék, amelyben üldögélt.
Márványból vésett, dombos homlokára
Leszállt a síma, tiszta szeretet,
Szép, nagy szeme előtt a teapára,
Piros-aranyló fátyol, lebegett.

Napközben sárba gázolt karcsú lába,
Ügyes és éles, koldus dáma volt,
Itt méreg nem vegyült a mosolyába,
Ha simogatva néha rád hajolt.

Kint féltve illesztgette újra össze
Az ifjúságnak széttört cserepét,
De itt próbálta horgolgatva, kötve,
Megbékült, késő mama-szerepét.

Langyos derűben léhán mért fürödtünk,
Mig tréfa csengett, jóleső beszéd?
Nem sejtettük, mi tündöklük közöttünk:
Az áldott perc is szép volt, csodaszép.
Az utcakőre, sírkeresztre, rögre
Majd nemsokára újra hull a hó,
De ő nem látja, eltűnt már örökre
Sötét szeme, a törten ragyogó.

Már — „lányka, lányka” — többé nem kiáltoz,
Megvillogtatva hófehér fogát,
Szemérmes, új nagymama-mosolyához
Nem kér ezentúl tőled unokát.
Most messzebb van, mint Erdély és Velence,
Ahova akkor vágytunk, ostobán,
Mert álruhában járt itt a szerencse,
És nem láttuk a fényt a homlokán.

Keselyű idő

Gyanútlanul mosolygó, szőke Bécsben
Találkoztam először teveled,
Ott hallottam, keringős, könnyű éjben
Mongol zenével édes nevedet.
A két karod ragyogott meztelen,
Kamasz szívemnek oszlott már homálya,
Hogy belenézett téveteg szemem
Bogárszemednek bölcsebb bársonyába.

Éreztem én, hogy hangodnak, szemednek
Szép sugarán sötétség suhan át,
Árván mosolygott bátor, ifjú kedved:
Sem istened, sem apád, sem anyád.
Nem volt meleg kabátod, kalapod,
A téli szél, mint ostor, arcbavágott,
Födetlen fejed, lenge alakod,
Hevített mégis engem ifjúságod.

Gyümölcs voltál te, hamvas, árva, édes,
Amelynek szívtam rejtett jóízét,
A lángoló perc első öröméhez,
Hullám hullámra, hömpölygött tíz év.
Az öröm tarka szigetét neked
Már megköszönte néhány lassú ének,
De hadd daloljak most köszönetet
A szenvedések mélyzöld tengerének.

Mert engem régesrég valamely áldott
Folyóba márthatott az én anyám,
Vagy tán egy isten. Szenvedés nem ártott,
Nem is hatolt át közönyöm falán.
Úgy jártam, új Achilles, félszegen,
Trójához értem, megpillantva téged,
Bástyád fokáról intett már nekem
A dicsőséges és fekete végzet.

Magány, szegénység nem sebezhet engem,
Se mérgezett nyíl, csak teáltalad.
Hogy megremegtem, amikor a tenger
Első hulláma rajtam átszaladt!
A bronzkapukon zölden zörgetett,
Betört a kertbe rohanó dagállyal,
Panaszoljam, hogy szennyet, szörnyeket
És vad tritonokat sodort magával?

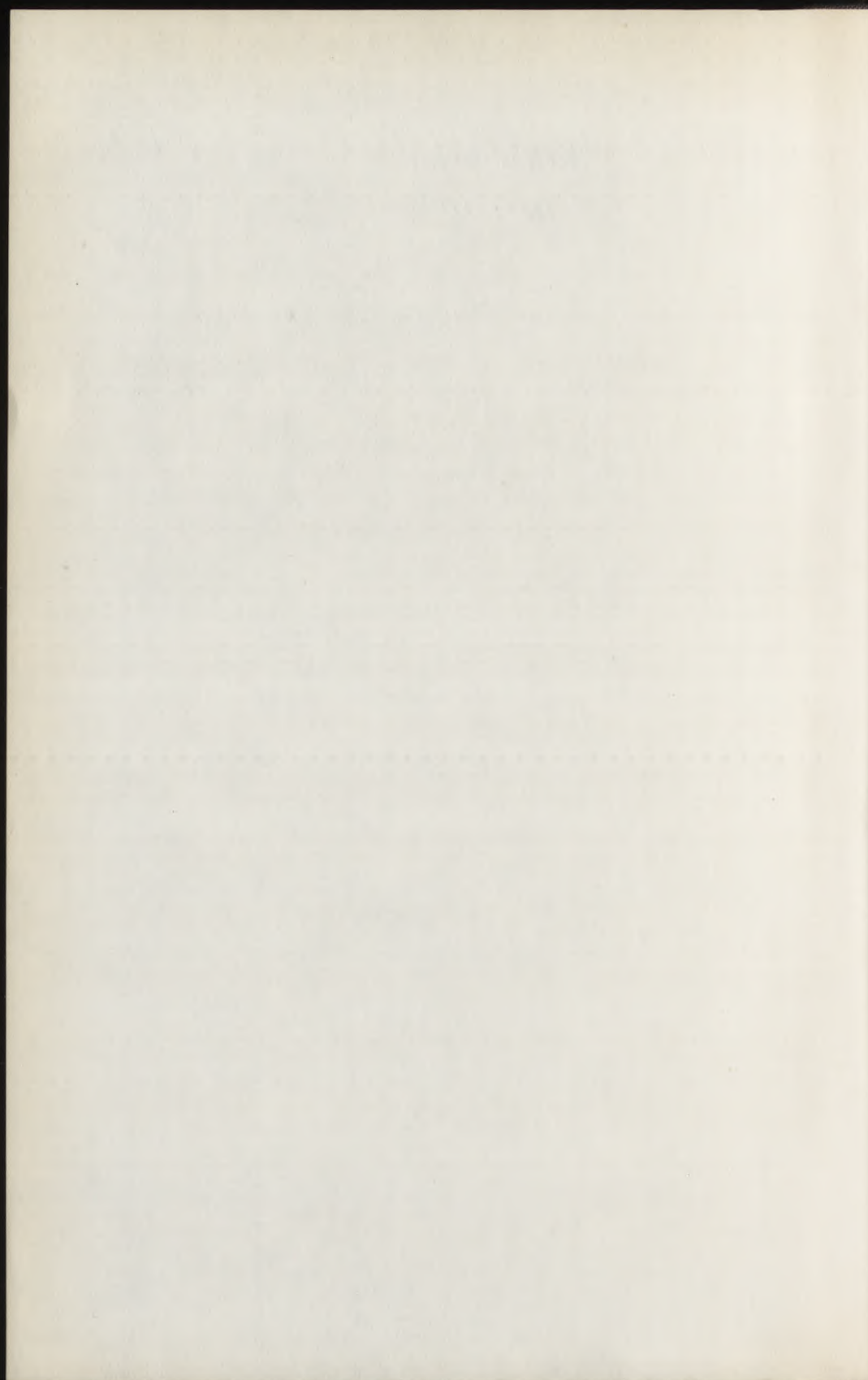
Hiába már, hogy felövezve vérttel
A mindenséget vígan nézem én,
Valaki, aki engem sosem ért el,
Rajtad keresztül közeleg felém.
Eszem, iszom még, nevető bolond,
De már az áldozatra kifaragtál,
Te szenvedések szobrásznője, mondd,
Tudod-e hát, hogy engem kinek adtál?

Csak bábjátékot játsszunk itt mi ketten?
Már akkor is valaki vezetett?
Tudod-e, mondd, te gyönyörű hitetlen,
Ki húzza drótján drága kezedet?
Tán mosolyogva tervet tervre szótt,
Hogy megalázza páros büszkeségünk.
Nem hittünk benne. Most már látjuk őt,
Ha egymás megzavart szemébe nézünk.

A világban, e kotyvasztó fazékban,
A történelem gőzölögve fő,
Fölöttünk, egyre keskenyebb karéjban,
Keringve száll a keselyű idő.
Mi vár reánk ezen túl, ne keresd,
Ne gondolj már, csupán a jelen évre,
A többit pedig bízzuk egyenest
A szenvedések árva istenére.

Kettős örvény

1939 • 1944

Ringott a világ

Ringott a világ, az anyám haja még
Feketébb volt, arca soványabb,
Mélyebb színű volt a magasban az ég,
Szébb illata volt a teának.

Kékes karikát lehelő szivarok
Közt körben forgott az alsós,
Azután felzúgtak a nagy viharok,
A szél kinyitotta az ajtót.

Szüneteltek a játszmák éveken át,
Mert messzire tűntek a játszó,
Fényképeken ültek, mord katonák,
Fejükön pólyák, hadicsákók.

Végül hazajött valamennyi rokon,
Elmúlt az a vérszínű ünnep,
Kevesebb lett minden az asztalokon,
Ágyúk zaja verte fülünket.

Az utcán forradalom s a redők
Mögött a lakás kicsi bárka,
Úgy ringtak az esték, mint azelőtt,
Forgott kék füstben a kártya.

Szivarok, nevetések, zongoraszó,
Jött sorban a boston, a foxtrott.
De hol van a kedvük, az akkori hó?
Játékuk a semmibe foszlott.

Még néha az éjben felfigyelek,
Mielőtt köd hull szemeimre,
— Mint régen a dalra fülelt a gyerek —
Odabent nem játszik-e Imre?

De köröttem nem száll semmi, csupán
A dalok visszhangjai, felhők,
Húsz éve letűnt estéi után
Kapkodva tünődik a felnőtt.

Eltűnnek sorba, se szó, se beszéd,
Éjnél feketébb teve hátán.
Nem is adta nekem búcsúra kezét
S örök éjbe szökött Miki bátyám.

Már nincs a fülében zongoraszó,
Ezután sose várja a kártya.
Megzörren a rög, lehanyatlik a jó,
És nem marad itt, csak az árnya.

Budapesti körkép

Cseresznyefák, barackfák, almafák
Között megállok ringó, zöld magasban,
A város lent fekete sóhaját
Leheli napra nap, hogy égre hasson.
A balparton Pestet a rónaság,
Mint nagy gályák raját, úsztatja lassan.
Szelíd lapály aranyló tengere
A messzeségbe lomhán leng vele.

A századok lassankint összehordták
— Latinok, svábok, zsidók, magyarok —
E tenger várost, amely Magyarország
Közepén cifra habbal kavarog,
Sorsok, egyének és emberi hordák
Sötétlő árja idekanyarog,
Enyésző arcát a kövekre írja
S a régi habnak új hullám a sírja.

Szenvedve és szeszélyesen dobog —
Hogy szeretem rendetlen szívverésed!
Uj kávéházat, ócska templomot,
A beképzelt és drága keveréket,
Bár lényeged, mint léha lim-lomot,
Ugy gyűlöli az újabb gazdaréteg:
Elmúlt szerelmek illatos hevét,
Az utcák lelkes, megszokott nevét.

Mert nem tudták a véres, régi vészek
Szépségedet végképp lerontani,
Sem ötven év alatt az építészek
S a hivatalok görbe gondjai,
Nem változott meg lelke az egésznek,
Bár porladoznak régi csontjai,
S a századoknak nemes maradéka
Rámosolyog a szürke habarékra.

Egy régi, jó királynak szelleme
Tán fintorogna ennyi változásra,
Ha örök honából kilengene,
Hogy régi palotáját újra lássa,
És szellemsarkantyúja pengene
Az utcákon, hol — sok szépmívű násfa —
Templomok, házak öreg arca int,
S nézné a várból városát megint.

De megbékülne biztosan ha Pestre
Vonulna aztán, át a Lánchidon,
És hallgatózna nappal is, meg este,
Ülne a nép közt némely alkonyon,
És meglátná, hogy nincs közöttte egy se,
Kit ne láthatott volna egykoron,
Fajták, beszédek épp olyan keverték,
A dombokon se csúnyábbak a kertek.

És látná őket nyáron is, amint
Rágondolnak a szőlővenyigére,
A búzára, mely érlelődve ring,
S aggódva néznek az esőtlen égre.
A kerti vendéglőkben enne kint
Paprikás csirkét, melytől újra égne,
És eloltaná a királyi szomjat
Bora Egernek, Mádnak, Badacsonynak.

Hát még ha tudná azt is, hogy mi minden
Történt itt, amióta ő leszállt!
Ott fürdött a török basa és innen
Petőfi ostorozta a királyt,
Hol nők derülnek kirakati kincsen,
Száz év előtt még Vörösmarty járt,
S ahol most üdül pénzes idegen,
Arany merengett ott a szigeten.

És itt volt nemrég az a nagy szüret,
Bő termését egy ország ideadta,
Ajándékul legszebb gyümölcsüket
Küldték el Szekszárd, Szeged és Szabadka,
És mennyi kedvet, nedvet és tüzet
Öntöttek át az újszerű szavakba!
De benned zengett legszebben a dal,
Te öreg város, örök fiatal!

Tavaszi szellő száll és enyhe lázban
Megborzolja a kövek erdejét,
Ott, arrafelé ül egy kávéházban
A parasztköltő s mennydörög feléd.
Mert nem tud élni, — minek magyarázzam? —
Csak ha tebenned tölti idejét,
S míg feketét, csigát kíván a gyomra,
Átkokat szór a bűnös Babylonra.

Az utcában, hol Petőfi lakott,
S boldogan sétált felesége karján,
Nézem a házat és az ablakot,
Ahol az anyám élt mint fiatal lány,
Látom a régimódi alakot,
Sötét szeme ábrándos, arca halvány,
Ugy sétált, fején tollas, nagy kalap,
A Stefánia úti fák alatt.

És ott, ahol most újsütetű, sárga
Színekkel gazdag városrész nevet,
Életem társa, tövise, virága
Taposta rég a proletár füvet.
Arrébb a gimnáziumok királya,
Mely viseli a Berzsenyi nevet,
Mert nincs tanítás, nyújtózik most éppen
A törvényszék s a börtön közelében.

S hol szembenéz a kültelki nyomor
Arcával gyárok beton büszkesége,
Hol Budapest fekete szennye forr,
S fekete füstje csap az örök égre,
Hol ősszel sár ül, nyáron sárga por,
A levegőben száll a munka mérge,
Mely rajtam is hagyott néhány nyomot:
Nyolc éven át mindennap jártam ott.

És jártam irodába másfelé is,
Hol németes a házak új sora,
Az ajkakon fitogtatott beszéd is,
A nők ruhája, szobák bútora.
Mert magánhivatalnok voltam én is,
Nem is kívánnék szebb pályát soha,
De most, úri körükből kivetetten,
Lézengő költő, más nem is lehettem.

Balkéz felé, a kis templom fölött,
A Rózsadombon ott a ház, amelyben
Mint rózsák sűrű bokra, úgy fődött
Az ifjúságom, kedvem és szerelmem.
Tavaszi estén, örömek között,
A lenti villanyfényeket figyeltem.
Az erkélyen tán most is száz titok
Vidám emléke halkán játszik ott.

Szerényen bújva paloták sorába
Ott a lakásunk szemben egyenest,
Homlokzatán romantikus ciráda,
Rózsáiban mereng a régi Pest.
Te múlt századnak hervadó virága,
Melyet most kettőnk élő lelke fest!
A sorsunk minden szenvedése, tánca
Illeszkedik százados fényű láncba.

Hatalmas lánc, te zárd be életem!
Fogadj magadba, tág, gyönyörű korsó!
Te zűrös város, te vagy énnekem
A szülőföld, a bölcső és koporsó.
Hol ábrándoztam nyári éjeken,
Tarkán tündöklük lent a Dunakorzó.
Bárány szereti úgy a legelőt,
Mint ülni én e teraszok előtt.

A zsarnok zűrzavarban, suta rendben
Aranyszabályom, bűvös, bölcs ígém!
A szenvedély, mely szenvedett szívemben,
Hányszor pihent a város nagy szívé!
Hát ringass tömény ütemedben engem,
Párizsom, Trójám, Rómám, Ninivém!
A Duna habjai beléd szeretnek,
Rólad mesélnek messze tengereknek.

Régimódi dal

Mint a kígyó, amikor
Porban csúszik, csupa por,
Az időnek szemetje
Szívemet is belepte,
De a porba nem ragad,
Majd csak lassan szárnyra kap,
Tűnő erdő alkonyán
Lesz belőle csalogány,
Máris mindent levedlett —
Szeretlek és szeretlek.

Öklét rázza, kiabál
Napoleon, Hannibál,
Összegyűjti seregét,
Végigjátssza szerepét.
Ameddig a sors enged,
Játsszuk el a mienket.
Tudjuk már a regulát:
Öl meg ölel a világ,
Vihart arat, szelet vet —
Szeretlek és szeretlek.

Hittem azt és hittem ezt,
Minden isten elereszt,
S megtanúltam, hogy a hit
Előbb-utóbb kiteszt.
Még csak az egy szerelem
Nem hagyott el sohasem,
Én is már a világon
Egyedül ezt imádom,
Nem is leszek eretnek —
Szeretlek és szeretlek.

Állatkerti közjáték

Felállt a farkas ketrecében,
Fáradtan járt körül s a rácsig
Lomhán ugrott fel egynéhányszor,
Aztán leült. Szemét és orrát
A kéklő égre fordította.
A rácson át a tágas égbolt
Mosolygott félig-nyílt szemébe.
Egyszerre lassan felvonított
S üvöltött hosszan és kitartón.
A kéklő ragyogásba sűrű,
Nagy, téli éjnek borzadálya,
Éles agyar vad bölcsesége,
Magányosság cudar zenéje,
Csontok didergő koccanása
Vegyült a szép, tavaszi légben.
Szemközt csudálkozón a róka
Bámult az erdő hercegére,
A kis sakál egész zavartan
Futott lyukába s újra vissza,
A pulikutya tisztelettől
Meredten állt, egyet se vakkant,
És két hiéna tébolyultan
Sétálgatott szűk ketrecében.
Végül a farkas abbahagyta,
Feküdt lihegve, kimerülten.
Gyorsvonat robogott a hídon —
Ki tudja, mit hozott nyugatról?
Mentem az édes, híg aranyban,
Elpárolgott szívem sötétje.
Ez volt a dal, melyet kerestem,
A vers, amelyet meg nem írtam.
Bátyám, poéták oktatója,
Köszönöm neked, árva farkas,
Hogy eldaloltad ezt helyettem.

A Béke-téri Krisztus

Piros téglás gótika a téren,
Belül kedves, falusi fehérrel
Szent Lászlónak temploma.
Zsongó koradélelőttben
Az utcáról ideszöktem.
Szenvedélyes csend hona.

Nem díszített téged szobrász, festő,
Nem kínálja szépségeit freskó,
Fal és lélek meztelen.
Magam vagyok, nem zavarnak.
Oldozz ki a zűrzavarnak
Hálójából, Istenem!

Minden ima elakad a számon,
Te voltál a virradati mámor
Első, boldog hajlama.
Megjelentél, elsuhanál,
Felvillantál, elvillantál,
Hajnaloknak hajnala!

Hogyha lángom csak tehozzád szállna,
Miért ölel itt egy álom álma,
Fák és nők és csillagok?
Mért nem tudom megtagadni?
Mért lobogok megragadni
Izt és színt és illatot?

Mosolyog a kis templom fehérén,
Pirosodik arcomon a szégyen,
Indulok s a menny ivén
Kis felhő száll, könnyű, boldog,
Suta szemmel csak hunyorgok:
Földön-égen mennyi fény!

Átlehelnek a budai dombok,
Ráfelelnek a zizegő lombok,
Felhevül a kövezet.
Köröskörül gépek, gyáarak,
Szabályozott áru árad,
Vasak, bőrök, szövetek.

Dombokon túl — innen nem is látni —
Gazdagoknak tarka, szép villái
Tündökölnek csöndesen.
Azon túl a zengő napnak
Aranyában most aratnak
Dunántúli földeken.

Béke-téren lombos béke suttog,
A világban gyilkos, sűrű titkok
Érlelődnek. Jaj nekünk!
Ragyogó nyár, kaján katlan,
Forral benne mondhatatlan,
Hajthatatlan végzetünk.

Most látom, hogy kereszt mellett álltam,
A mosolygó világragyogásban
Fekete és szomorú.
Itt van! Itt van! Őt kerestem!
Krisztus teste kőkeresztben,
Fején töviskoszorú.

Feje körül vasfekete tüskék,
Nem látja az aranytenger tükrét,
Csak azt, aki szenved itt.
Most egy fáradt nő igézi,
Ki ott térdel, Jézust nézi
S átöleli térdeit.

Rongyos fiú jön a téren, karcsú,
Barna testű, álmodozó arcú.
Egyetlen, nagy ékszerét

Lányos bájjal hízelegve
Emeli a feszületre:
Éjfekete, mély szemét.

Elfelejtik pártok, birodalmak
Őket, akik árván élnek, halnak,
Te vagy hozzájuk közel.
Te tudod, hogy minden egyért
Megfizetik majd a nagy bért,
S azokért is könnyezel.

Te tudod, hogy árvák a királyok...
Lábaidnál virágok, virágok,
Bazsarózsa, szarkaláb.
Rózsza színe a Te véred,
Liliom a fehérséged,
Te vagy minden tarkaság.

Te a Pásztor és Te vagy a Bárány,
Te vezess majd halálom óráján,
Szó és Tett és Mennyország!
Te békéje minden térnek,
Add, hogy vissza-visszatérjek
Mindentörökké Tehozzád.

Amor redivivus

*A malomnak nincsen köve,
Mégis gyöngyöt jár,
Tiltják tőlem a rózsámat,
Mégis hozzám jár.*

Népdal

Poharamra hull a villany,
Reszketnek a régi árnyak,
Szép színében, mély ízében
Nehéz borok párlatának.
Kifogy, töltök, iszom újra,
Őszi, sötét ködbe lesve:
Tiltják tőlem a rózsámat,
Mégis eljön minden este.

Már a ködben selyme lebben,
Karcsú, fehér lova táncol,
Testén fehér burnusz, lábán
Uticsizma kordovánból.
Térdenállva húzom róla,
Csillog büszke szín alatta,
Elefántcsontszínű bőre
Hívja ajkam hódolatra.

Szeme, szája, hangja, bőre,
Ölelése csupa bársony.
Minden izmod ismerős már,
Én egyetlen útítársam,
Aki eltűnt, aki nincsen,
Akit nedves földbe tettek.
Hova múltál? Meggyógyultál?
Nem tűnődöm, csak szeretlek.

Barna hajad ezüst szállal . . .
Te lehetsz csak, nincs ilyen más:
Ez a tűz és ez a márvány,
Ez az örvény, ez a ringás,
Ez a napfény, ez az éjféli,
Ez a kerek, drága hajlat,
Ez a mámor, ez a mákony,
Ez a vágy, hogy belehaljak!

Szemed nézem, hadd becézzen.
Ez a béke, ami lángol.
Hova szöktél? Honnan jöttél?
Mennysországból? alvilágból?
Szép anyaggal teli forma!
Ott öllek, ahol érlek.
Nem jöhettél alvilágból,
Ilyen édes nincs kísértet.

Milyen ország az, hogy engem
Nem tudtál még elfeledni?
Üdvösség, hol semmi sem kell,
Csak szeretni, csak szeretni.
Ez a kincs, mely nem fogyott el,
Akárhogy is tékozoltuk,
Ez az édes szomjúság, mely
Ugy üdít, ha el sem oltjuk.

Ott szeretnék a karodban
Élni örök mosolyodban.
Alig maradt már a szeszből,
Künn az éjben patkó dobban.
Már a ködben selyme lebben.
„Holnap este visszavárlak!”
Reszketnek a poharamban
Régi esték, földi árnyak.

Húsvéti ének a testről

Tavaszi vad szelek vizet árasztanak,
Vadak, madarak most társat választanak,
Körül égen-földön gyürkőzik az élet,
Tavaszi fűszer száll, vérszaga a szélnek,
Véré, mely élvezni, nemzeni türemlik,
Gyönyörű vére, mely szelíden kiömlik,
Erő ágaskodik, ölelve meg ölle,
Férfiak hullanak, ki sírba, ki ölbe,
Részeg ködben úszik minden, ami közel,
Az tudja, mi a test, aki árnyat ölel.

Megtudja, mi a test, ha éjszaka retteg:
Hol van most az asszony, kit ősszel temettek?
Komor olvadáskor, vakult-rideg órán
Látja befolyni a vizet koporsóján.
Az tudja, mi a test, aki külön-külön
Mereng el egy bokán, egy hajfürtön, fülön.
Nem játszik már rajtuk koratavaszi fény...
Mi maradt, mi maradt barna szeme helyén?
Egy bece-szót mormol, de senki se felel.
Az tudja, mi a test, aki árnyat ölel.

Ifjú nő a sírban, ifjú rügy az ágon,
Tavaszi szél fújja, virágom, virágom.
Tavaszi szél... messze földek illatával
Csábított hajdan, most fiatal halállal.
Jobb volna sötétbe elomolni, mint te,
Hullani a mélybe, teveled egy szintre,
De az a forma, mely odalent enyész el,
Ragyog idefönt is örök epedéssel,
Fű, fa, virág, tavasz színe tőle tüzel,
Az tudja, mi a test, aki árnyat ölel.

Az tudja, mi a test, aki szenved vele,
Te tudod, Istenem, szenvedés istene,
Te tetted, a lélek jogát el nem veszti,
Bár a tavaszi szél vérszagban fürösztí,
Kezed alkotását szeretni se bűn még,
Mielőtt e földről végkép tovatűnnék,
Alkony rózsaszínét, reggel kékjét, zöldjét,
Az embert, akinek testét itt felöltéd,
Amit teremtetél, szereted, szeretted
Akkor is, mikor már vitted a keresztet,

Szeretted akkor is, mikor már szögeztek,
Szenvedés istene, Te tudod a testet,
S amióta láttam, mi érte a váltság,
Elhiszem már én is test feltámadását.
Nekem is az kellett, mint régen Tamásnak,
Hogy hitetlen ujját drága sebbe mártsak,
Megtanultam én is, amióta láttam
Édes-dacos arcát feketedni lázban —
Igy szállt el a lélek...utána azonban
Felragyogott a test bátor nyugalomban.

Elárvult testének büszke biztonsága
Mosolyogva indult sírba, őszi sárba,
Mosolyát őrzi az újuló kikelet,
Hegyek, habok, hosszú útra hívó szelek.
Tavaszi szél zendül, mintha az az angyal
Szólana belőle vad, tavaszi hanggal,
Aki rég a nőknek — amikor kerestek
S nem lelték fűszerrel kenetetett tested —
Kiáltott. Most nekem zeng, zenél, zúg, zizeg:
„Holtak közt az élőt miért keresitek?”

Hol van most az asszony, kit ősszel temettek?
Csak Te tudod, aki vitted a keresztet
Vérben, verítékben Koponyák Hegyére,
Mit kapott gyönyörű testéért cserébe,

S felzendülő fűben, felzendülő szélben
Tudom halálodat, érte, értem,
Dárdának dúlását, tavasz gyors múlását,
Szép erős ifjúság hirtelen hullását:
Keresztre feszülni, borulni a rögre,
Aki elveszíti, az nyeri örökbe.

Kereszten, olajban, vérben a szent sereg:
Bűnhődik a földön, aki nagyon szeret.
Tavaszi szél fújja, hozza a szép hitet:
Szétomló testünket szebben megépíted.
Engem is merítsél, bár el is veszítsél,
A vérszagba, melyet hordoz ez a víg szél,
Virágzó sebedet ültess el testemben,
S áldani foglak majd csúf, hörgő estemben.
Szomjazó, bomlasztó gyönyörűség, jövel!
Az tudja, mi a test, aki árnyat ölel.

Te akartad?

Te akartad? én akartam? vagy a sors csak tévedett,
Amikor a közelembre hozta szókeségedet?
Csak te tetted, hogyha újra telet érzek, nyarakat,
Csak te, hogy a régi húron pengetek új éneket.
Elhiszem, te nem akartad és most félsz és gyöngye vagy
S elfutnál a láng elől, mert eddig sosem égetett,
Csakhogy amit fukar szájad sápadt szóval megtagad,
Megigéri fehér bőröd, szőke hajad, kék szemed.
Amit adtál, visszavennéd, hajlasz hozzám és kibújsz,
Pedig hidd el, azért kaptad szép hideg szemérmedet,
Amiért gyümölcs a burkát, gubóját a pillangó:
Hadd veszítsd el szerelemben, ameddig a vér meleg.
Nyisd ki kelyhed, szőke rózsza — minden rózsza hervadó —
Halvány, rózsaszínű szádat, páros, hósín térdedet.

Szentendrei elégia

A templomokra rávillan az alkony,
A kúsza város csillog bíborában,
Csobban a Duna lassú vize halkan,
Mint amikor még őmellette álltam,
Hajlik a nyár a hirtelen viharban
És mosolyog, akár az ő korában.
Az út, a domb, a lomb is ugyanaz még,
Járok, mintha a múlt felé utaznék.

A tátikának arany még a hamva
És törökszekfű nő a buja kertben,
Hol akkor még gyönyörű, árva hangja
Megszólalhatott minden drága percben.
S ilyenkor töltött kávé édesanyja
A tornácon, hol mellette hevertem.
A boldogság de hamar elvirágzik!
A fák mögött új pár szerelme játszik.

Már lehullottak anya és leánya.
Két szép gyümölcs, a két egytest a földé.
A boldogság a leggyöngébb palánta,
De illata az esteket betölté
És megtanított bús, pogány dalára:
„Csak itt és egyszer! Soha, soha többé!”
A tücsökszóból, a suhanó szélből,
Ezt hallottam ki dobogó szívéből.

És ragyog újra hajnali színekben
A táj, de hol a valóság varázsa?
És hol van már az akkori hitetlen,
Ki pogányul néz a pogány parázsba?
Megtanult hinni a csodás hírekben,
Mert szellemét a kétség megalázta,
S most áll és néz az útmenti keresztre:
A semmi nincs, — de nem vigasztal ez se.

Mert mit is ér, ha róla szól az álom?
Szörny, csillag, állat — mindig ő az, érzem.
Oly édes érzés, hogyha alva látom,
S oly keserű, ha visszanézek ébren.
Tán így lelünk egymásra a halálon
Túl is abban a százalakú éjben?
A változásokban, az új szerepben
Mi marad abból, amit itt szerettem?

S az éj mögött ha Isten mennyje vár ránk,
Mely nem méltatlan se hozzánk, se Hozzá,
S a megszabadult lélek bontja szárnyát,
Lehet-e, hogy majd ne is szomjúhozná
Szava hatalmát, mosolyának árnyát,
S lesz-e ott szépség, amely visszahozná
A villanást vigasztaló szemébe?
Csak egyetlenegy esténk visszatér-e?

Minden jelben

Minden jelben tegnap óta csak te vagy.
Új dalomnak ringatója csak te vagy.
Reggel, délben, alkonyatkor néztelek,
És most minden gyöngyszem-óra csak te vagy.
Leng szívemben rózsakendőd, kék ruhád,
Csillag hull sötét folyóba: csak te vagy.
A virágok szép nevére megtanítasz:
Kosbor, bükköny, mályvarózsa csak te vagy.
Bőröd, ajkad, lélegzésed boldog íz:
Életemnek fűszersója csak te vagy.
Zöld szemedből vígarany rezeg felém:
Nap ha fényét lombra szórja, csak te vagy.
Élet fája, hajtsd ki ágadat fölém!

Kajszinarcod néz le róla: csak te vagy.
Nyár és hajnal, rét és erdő, Duna, domb:
Versem édes csattanója csak te vagy!

Hideg nyár

Jöttél, mintha hozzám hajlanál.
Olyan voltál, mint e csalfa nyár.
Tammúz hava hideget hozott.
Zúg a megcsalt földnek jajja már.

Szomorú hódító

Ragyog a rövid nyár, bőröd is lesülve
Mosolyog, barnán.
Mosolygó, ragyogó zsákmány-életedet
Bár ne akarnám.

Mint izgága nemzet, amelyet szorongat
Szigorú zárlat,
Kétségbeesetten nekivág idegen,
Gyöngé határnak,

S hódító, hódított, prédája mindkettő
Egy akaratnak,
Igy törtem rád, hogy a halál hálójában
Meg ne maradjak.

Szőknél szívesen, de hiába, énnálam
Maradsz remegve.
Mint zöldelő tájra, bukik az ellenség
Víg zöld szemedre.

Megszöknél? Nem magad szabad meg sorsodat,
Oly nagyon kellesz.
Úgy akarlak már, mint sas a gödölyét, mint
Napot a felleg.

Pusztul majd a győző s minden hódításért
Meg fog lakolni:
Meg leszel bosszulva, ne félj te sem, édes,
Hozzám hajolni.

Viseld el szelíden s diadallá válik
A vereséged:
Ami az én bűnöm, a te érdemed is
Az lesz, hogy élek.

Zöld láng

Zöld láng szemed alján, remeg és fényleni nem mer.
Jó így nekem, édes, ne siess a szerelemmel.
Figyelnek az istenek.
Mint erdei úton, köveken, holdtalan estén,
Lépj lassan, a mélybe tekereg majd ez az ösvény
S lesz majd egyre keskenyebb.

Láttam puha lomb közt kanyarogni a halálba,
Mindent, ami színes, belehullni ama lángba —
Kivillant a pusztá csont.

Szárnyas szerelemtől nehezült meg, ami könnyed,
Sejtés lett a fátyla a finombőrű örömnnek,
Oly pontosan egybefont.

Zöld láng szemed alján, le ne csapjon a szivedre!
Két sors ha kibomlik, ölelésben tüzesedve
S két lélek egy igaz láng:
Boldog lobogásuk csupa illat a halálnak —
Bűnhődnek a földön, akik egymásra találhatnak.
Bár magasra ne szállnánk!

Nyár van, de az ősz vad oboái belezengnek.
Szökjünk — mire jó, mondd, ha a könnyű szerelemnek
Szép rácsain túllátunk?
Kezd már komolyodni ez a perc is, de te fékezz.
Órizd meg az első napokat. Hadd legyen édes
A föld felé hullásunk.

Így bódítász...

A kisagyamban egyre nyom,
A lábszárcsontjaimban éget.
Te nyüzsgő, éles fájdalom,
Hogy tudjalak feledni téged?

Már mit használ, ha üzlek én
És mondom újra: „Menj el innen!”
Te sudáron és feketén.
Lengsz föl-alá szemgödreimben.

Magamban mélyül a hinár,
S hiába ellened veszem be,
A muzsika, a luminál
Téged hord szét idegzetembe.

Gyomromban émely kavarog,
Meszesedel tüdőm ködében,
Torkom tüzel, fogam vacog,
Nehéz a fejem és a térdem.

Az idegek erezetén
Igy terjedsz. Figyelem kajánul.
Végül talán már nem is én
Leszek, aki a föld alá hull.

Igy téged falnak egykoron
Majd énhelyettem is a férgek.
De sértetlen még egy torony,
Ahová hadad fel nem érhet.

Éjfélkor, ha a vár ledül,
A torony fénye kiviláglik,
Mert védekezett egyedül
És ellenállt neked halálig.

Gyertyaszentelői elégia

Barlangját elhagyja ilyenkor a medve, sovány még,
Bánatosan szimatol,
Nem megy vissza, mivel nem látszik az árnyék,
A ködökbe fény se hatol.
Imbolyog, indul, vár kikeletre ő is — könnyü neki!
Télidejét barlangban alussza. Megteheti.
Medve-szívem de irigyli! Nekem
A homályt kell élni tudattal,
Este hiába teszem le fejem,
Engem álom se vigasztal.
Agyam ég, vérembe fájva nyilall
Az emlék, mélytüzü, halk láz,

Nehéz az éjszaka, árnyaival,
S nehezebb lesz egyre az alvás.
Ciripel a bánat: „Jaj, hol a nyár?”
Varju-eszem rádünnyögi: „Kár!”
S én hallgatom ezt a beszédet.
Hova lett, hova lett a gyümölcs, a virág,
A kert, a tömött fürtök, teli ág,
Az illat, az íz hova széledt?
A nyári gyümölcs, a sudár szerelem,
Lázálmok gyermeke volt csak?
Keskenyebb egyre, ami eleven,
S növekednek bennem a holtak.
Tömény ize részegít engem a halálnak,
Az életet nem őrzi már, csak e párlat,
Kihull a világ a goromba szitán.
Csontvázam hasonlít az árva kereszthez,
Ideges vonzás, majd ha eleresztesz,
Indulhatok én is az árnyam után.

Csordul a hókupacok szennyes leve, enged a téli
Keménység, elfeketül.
Laza sár a világ. Nehéz nekem élni
Keményen és egyedül.
Szép volt a kemény élet teveled,
Csupa gög, csupa tömb, csupa kristály —
Én már az a forma nem lehetek,
Amivé gonddal kifaragtál.
Forma, hol a síkos, laza titok
Jelképpé nemesül, —
Az életed engem úgy szoritott,
Mint abroncs dongákra feszül.
Képzeletem kipirult a szavadra
S most magaddal megelégszel?
Te neveltél férfiuvá s a fiadra
A sötétből vissza se nézel?
Nézd, a lélek alig tartja magát,
Csapkodja a zajlás árja,

Lazul a kötés, oldódik a gát,
Úgy hullok a sűrű homályba.
Segíteni nyujtsd ide csontkezedet,
Szoríts vele össze keményen,
Míg végülis fehérén megmeredek
S nem kell formátlanul élnem.
A lucsokból, a sárból kikelet éled.
Várnak változatok. Ne cseréljek?
Csak én ne cseréljek soha már?
A határon, tavaszi szél, te sodorj át,
Mert énnekem újszerű, mesteri formát
Nem hozhat, csak a halál.

Utóhang

Felvidít megint, ha étkezem.
Felragyog megint az értelem.
Nem álmatlan minden éjszakám.
Gyógyulok már, bárhogyszégyelem.

Hetek a kint lassan fékezik.
Értem már az „így van” érveit.
Nem pirít vágy, nem hánytat csömör.
S kit ölelsz most? az sem émelyít.

Nagyobb éjbe süllyedt éjszakák!
Érzem még a percek mély szagát.
Szégyelljem-e most a szerelem
Holdvilágos, nyári évszakát?

Szégyelljem, hogy versre vers zihált,
S megraboltam érted Perzsiát?
Rólad szólt a dobbanó gázél,
Ázsiából gonddal nyert virág.

Verssorok tartós aranyporát
Könnyű kézzel hintettem terád.
Gordonkahang nem hozzád való,
Zengtek hát a sípok, citerák.

Fordítsam most őket ellened?
Vagy még élnek, ünnepeljenek?
Csattos ékkövek selyemruhán —
Hadd viselje múltó kellemed.

Hadd viseld! Nyertél. Elismerem.
Leckédőtől még véres a fejem.
Férfikorom ködös közepén
Megtanultam, mi a szerelem.

Mért kutassam, ki volt a hibás?
Ajándékok volt e tanítás.
Az a régi nem is szerelem
Volt. Valami több. Valami más.

Jó sugárzás, szentség, feladat.
Kettős-mély *ismerd meg magadat*.
A szerelem szerényen szökellt
Nagy, komoly hullámai alatt.

Most tudom, hogy pőrén mily hamis,
Most tudom, hogy szép, ha illan is.
Modern lábad ósnyomokba hág.
Igy csinálta Laura, Lilla is.

Miért van, hogy mindez érdekel?
Miért van, hogy mégis élni kell?
A gyümölcs, ha szélvihar veri,
Kérde-e, miért hogy érni kell?

Mélyül egy vonás az arcomon.
Vesztettem? Magamat sarcolom.
Aki plántált, ojtott, megnyesett,
Gyümölcsömmel annak tartozom.

Jákob panaszaiból

I

Bilha él még. Annyi este néztem,
Hogy vette le róla a ruhát.
Szolgálója volt s előtte térden
Oldotta meg kicsiny saruját.
Fújdogált a tánchoz lágy sipot.
Haja szőke, orra mint a répa.
Most kényesen nyávog és szipog,
Ha karomban nyújtózik ki néha.

S él még Silpa. Lábaszára görbe.
Hord alatta oszlopos bokát.
Felvillant rám tigrisszeme zöldje
És szívembe szórta mosolyát.
Zöld mosoly volt, éreztem, becsap,
Míg epedve ölelem a csontját.
Lettem aztán egyre szomjasabb.
Kígyózik a derekán a rontás.

Lea bőrén, tagjain megérezem,
Mint hajdan, az egy-forrás nyomát.
Látom részeg, árva ölelésben,
A kárpótlást, jó homályon át.

Felébredek, a homály lehull,
Durván mozog, szemepárja bandzsa,
S jobb, ha ostobán és szótlanul
Fekszik, mint ha zümmög lassú hangja.

Pipiskedő táncosnők, cselédek,
Göndör fürtök, szép, ravasz cipők,
Jönnek sorba, akiket cseréljek,
Kánaáni, egyiptomi nők.
Élnek még. S én elnézem, amint
Csillog rajtuk szem és bőr és ékszer.
Hogy lehetne őket sorba mind
Eltüntetni egy-egy öleléssel?

Csak ölelnék, azután felednék.
Mennyi hullám! mennyi változat!
Hogy ragyognak! S mindegyik lehet még
Büszke rabnő, édes áldozat,
Csak akiért hét évig vigan
Szolga voltam Lábánnál hiába
És megint hét évig boldogan,
Hogy sátramba lépjen könnyű lába,

Csak akit szolgáltam életében,
Míg a fény az ő fején pihent,
S kit szolgálnék újra a sötétben,
Holtak országában, odalent,
Csak ő tűnt a semmibe, csak ő,
A mézhangú, az igazi hitves.
Isten! Isten! Zsarnok hitszegő!
Mit tettél Ráchellal? Hova vitted?

2

Jól tudom, hogy magom sose győzhet,
De az idő lázálmain át
Megmarad és túlél sok erőset,
Ninivét és Nagybritanniát.

Fiaimat megőrzöd. Hová
Viszed őket, kétélű Igéret?
Tőlük is, hogy éljenek soká,
Azt veszed el, ami igaz élet?

Jól tudom, hogy bűnömet letörlöd
És kinyúlik értem jobbkezed,
S magad ellen azt is visszapörlöd,
Akit régen föld és bűn temet.
S föld megnyílik, tenger elapad,
Megmentesz az ősi rothadástól,
Fájárol majd Egyszülött-Fiad
Alászáll, hogy bennünket kiváltson.

S szemed rebben, titkod fátyla lebben,
Aláhull a világ ős sara:
Ott ül Ráchel majd a közeledben,
Mint mosolygó, apró ősanya,
És feje, a fénybe öltözött,
Évának a válláig sem ér fel,
Ott ül Sára, Rebekka között,
Szerelemtől csillogó szemével.

Ott szemem szerelmes borulását
Meglátja-e ragyogó szeme?
Ott szemérmes, puha suttogását
Nagy zenéből majd kihallom-e?
Ott a sorsunk vértelen, szelíd
Jelkép lesz, mint Ráchel árva sírja?
S ha valakin újra betelik,
Mit tehet majd? Jajgat és kibírja.

Nincs híd

Némán heverünk itt, kikötöttünk.
Nincs híd, csak a tested, miközöttünk.

De a hátad vonala,
De a vállad mosolya,
Szomjaimat oltja.

Csak tested az élet igaz érve.
Mellette feküdtem ma egy éve.

Hű természet, jó titok,
Ringatott és gyógyított,
Útba igazított.

Tőled az az út mért vezetett el?
Téged nem a testem veszített el.

A test békét akarna,
Száll a lélek kalandra,
Nincsen nyugodalma.

Csak száll, hova száll, hol van az Ország?
Jó volt ma megint hullani hozzád.

Lelkem újra nagybeteg,
Tested gyógyíthatja meg,
Ágyát leli benned.

Ágyát, betegágyát. A te tested,
Bőröd színe, lábad, nem a vesztett

Édennek egy részlete?
Oda visszatérek-e?
Jön majd, jön az este.

Harminc után

Megszoktam, hogy ne keressem
Társamat már, ha lefekszem.
S ha aludni nincsen módom,
Fölkelek és kinyújtózom.

Ébredezni izmaimat
Megérezem a zuhany alatt.
Reggelim van, vajjal, mézzel.
Napomat már győzőm ésszel.

Munkám szörnyét értelemmel,
Legyűröm már félkezemmel.
Lassan járok, el se késem.
Hunyorgok a napsütésben.

Ez már nem az öntudatlan,
Ifjú erő mély kútakban,
Egészség, mely sosem érez,
Tágult, okos delelő ez.

Szép napom, de rút a tükröd!
Érdemes-e idesütnöd?
Vársz még bennem egy-két évig,
Utam aztán lefelé visz.

Most volna jó enni, inni,
Most szeretni, tenni, hinni.
De amiben gyönyörködnék,
Átalakul minden köddé.

Útam vége, árva kereszt!
Hadd higgyem, hogy van, aki ezt
Számbaveszi, aki tudja,
Miért küldött ilyen útra,

Miért adott gyilkos fagyot,
Szikkadt földre miért ragyog,
Tudja, aki elvetette,
Életemet hova tette.

Ifjúságom már a ködé,
Azzal száll a hegyek mögé.
Mért kutassam, mit jelent ez?
Szoktasd fületem a csendhez:

Életemnek kopár delén
Hadd halljam meg szállni felém
Azt a sötét, nagy madarat,
Aki innen Hozzád ragad.

Hirtelen nyár

Minden a tűz! Fodros, lebegő felhő fut az égen,
Ég, mosolyog. Zöld láng reszket a földön, a lomb.
Tegnapelőtt fáztunk, tegnap naphosszat esett még,
Szél és zápor alól ránk lobogott ez a nyár,
S most csupa láng a világ, a katángok lángban
enyésznak,
Sárgul a búza, pipacs gyúllad a rozs közepén,
Kéklík a búzavirág, vigan ég, darazsak paraszával
Telve a lég, duruzsol. Lobban a réten a fű.

Csak forrald agyamat, szép nyár, tüzesítsd pocsolyáját,
Érzem a Lényeg elé szállani rest anyagát.
Gőzöl a bőr meg a vér, elkúszik a lomha kívánság,
Nagy lobogásra felel bennem a tiszta parázs,
És körülöttem ezer szerelem tündöklík a parton,
És az ezüst folyamon leng arany Aphrodité.

Énnekem is ragyogott tavaly, itt, szentendrei parton,
Lomb közt, domb tetején még idelátszik a ház.
Ó az a kert, az a nyár, az a lány, telihold ragyogása!
Süppeteg éjbe, sötét, téli mocsárba merült.
Reszket a város már, szép tornyai égre lobognak,
Emlék, tétova fény, ég el a nyár olaján.

Így diadalmas a láng! A halál egy percre juházik:
Testben a nedvek, a vér, szívben a régi homály.
Lángol a nagy Duna is, kék tűzbe hasít be a csónak,
Pattan a szikra, ahol csobban a gyors evező.

S megjön az alkony, a láng lelohad, szomjas lesz az ember,
Ízlik a kedv meg a nedv, könnyü sör és szerelem.
Most kezdődik a nyár, rövid éj jön, ölelni siessünk,
Mától nő meg az éj, mától lankad a láng.
S megjön az ősz, az eső beszivárogoz az ócska koporsón,
S győztesen ül a kukac majd a csupasz koponyán.

Gyerekek

Nehéz leckéjét fejembe az élet
Bunkóval veri. Lassan tanulok.
Bölcsőbb se lettem, de mindent megértek,
Mindent elejtek, mindent megunok.

És egyre nő szívemben a bocsánat,
És egyre kisebb lesz a szeretet,
S már nem vidámit az se, ha vidámak
A jó ruhában játszó gyerekek.

S ha hallom őket néha, hogy zenélnek,
Mint jóltáplált és tiszta angyalok,
Oly furcsán hangzik szájukból az ének,
A szenvedéssel édes népdalok.

És ilyenkor a mezitlábásokra
— Szeretted őket — visszagondolok.
Szép vadvirágok tarka, árva csokra,
Hullott reájuk nyári mosolyod.

S ha Angyalföldön járok, ahol egykor
Keményen és szegényen éltetek,
Szeretem még elnézni alkonyatkor
A burjánzó kis gyerekfejeket.

Elárvult lelkem az időbe szédül,
Megborzongat az eszelős remény:
Egy kócos kislány elvadult szeméből
Nem villan-e örök szemed elém?

Mert újra itt élnél, ha újra élnél,
A külvárosok koldus, gyér gyepén,
Ha nem őrizne a féltékeny éjfél,
Ha nem tűnne el minden tünemény.

De tán egy kisfiú, ki a magánynak
Jegyese már s a messzeségbe lát,
Egy bátor asszonyt gondol el magának,
Ki itt kínálja kislány-mosolyát,

S gyerekoszobából úgy indul merészen
Feléje majd, mint egykor én feléd,
És mi élünk majd minden ölelésben,
Hol gátjain kicsap a földi lét

S a tiltottat akarja mindenáron
S az ellenséggel vígan egyesül,
És mi leszünk majd mindegyik határon,
Ahol az ég a föld ölébe dül,

És mi leszünk az alkonyi határon,
Hol eggyé lesz két idegen elem.
Mindig csak te meg én. A vad halálon
Egy győzelem van: a vad szerelem.

Eszmék és fegyverek

Érett szőlőfürtök gyöngyszemét
Kínálja az ősz a nyári szomszjra, —
Kevesebb a liszt, a zsír, de még
Nem zuhant a városunkra bomba.
Csak ha száraz, hull le a fa lombja,
Csak ha megfestette őszi nap —
Van, ahol most éretlen halomba
Férfitestek ifjan hullanak.

S szívben, agyban az arasznyi béke
Meghajsoltan néz keletre, vár:
Hull-e már az első hó a bércre?
Mélyül-e a pusztákon a sár?
S rombol a tank, robban aknazár,
Rom vigyorog, repülő kerengnek —
Tisztázza tízmillió proletár
A jövő társadalmi rendet.

Fenyegetve fegyverek vasán
Ölekeznek harcolva az eszmék —
Kit követtünk elménk tavaszán,
A tündöklőt meglátjuk-e ismét?

Tán a gépek füstje közt kilesnéd
Érc és por és alvadt vér alatt?
Mivé torzulsz, hová tekeregsz még,
Szép szerelmünk, hűtlen Gondolat?

Élsz-e még? És mit hozol fejünkre?
Szabadságot? Zsarnok babonát?
Élünk-e még és megismerünk-e,
Ha szétzúzódnak majd a kalodát?
Levegőben, mocsarakon át
Halnak, ölnek, buknak, újra győznek —
Fáznak most a szegény katonák
S fák és lombok bókólnak az ősznek.

Október

Érett vadszöllő venyigéje biborlik a sárga
Lombok közt, a hegyen,
Oldja a tájat a hegy tetején települve a pára,
Hogy finomabb legyen,

S oldja az ős is az emléket, hogy visszaderengjen,
Ahova lép a jelen.
Még a nap is melegít, bibor ágaival befut engem
A fiatal szerelem,

Mint odaát kanyarogva biborral az inda befutja
A szürke romot, —
Hajlékony venyigék disze még szépíteni tudja
Azt, ami összerogyott.

Itt van az ősz, emlékszik-e még ez a táj a virágra?
Látod-e, szép venyigém?
Épp ez a lázas, tarka, biborlila, róttüzű, sárga,
Őszi vidék vagyok én.

Már a gyümölcs is ritka az ágak közt, de peregnek
Levelek hervadva eléd —
Lehet-e, mondd, hogy bátor, alázatos, ifju szivednek
Ennyi elég?

Lehet-e? Barna szemöldöködet figyelem, kinyuló,
Karcsu, szeszélyes ív —
Sorsom képlete már. Alóla aranszinű tó
Ölelni a mélybe hív.

Jaj, mit is adhat az ősz teneked? No, maradj vele mégis,
Gyönyörű áldozatul.
Hűvösödik. Most vérszinű már a világ, a vidék is
Borzongva átalakul.

Vérszinű most a világ

Vérszinű most a világ, feketednek az alkonyi árnyak,
Reszketnek a fények az este előtt.
Fél a világ, mert már az idő nagy tengere árad
S partjára kidobja a lomha jövőt.

Lassan mozdul már a jövő csodaállata — mit hoz?
Semmit sem ígérhet a lépte nekem.
Én nem ajándékért kelek át — ha kibírom — e piszkos,
Vad, kultura-alkonyi tengereken.

Én viszem át adományomat arra a partra. Kivárom,
Mivé alakulnak az őselemek,
S akkor majd a világ megújult arcába bevájom
— Hogy messze ragyogjon — az én jeletem.

Nem magamat, magamét kell arra a partra kirakni.
Az én jelem ősmintája halott.
Félredobott anyagot, kezdett engem kifaragni
És félbemaradt művet, abbahagyott.

Így lettem felemás. Némely szöglet, suta görbe
Még visszaeped szobrásza után.
Szándékát belevéste. Halott ura büszke nyakörve
Tündöklük az ázott, árva kutyán.

Ott a távoli partokon is csak róla mesélnék:
Ki volt, hogyan élt, s hogy a semmibe fult.
Azt akarom, hogy majd ha nem élek, örökre megértsék,
Hogy felragyogott s beborult. Beborult.

Kérdezed, barátném...

Már beborult. Csavarogsz-e Budán még? Én sem igen.
Drága barátném, hol van a nyár? Csak a képeiden.
Kint és bent zug a szél, bús télire-takarítás,
Lobog a vásznon a fény, a torony meg a kukoricás.
Mért sikerült nekik az, ami nekünk nem sikerült?
Kettőnk szép lobogása a sáros anyagba merült.
Tűz mellett, ha a tél jön el és megnó a sötét,
Nem teveled fogom inni a bort, a teát, feketét.
El sem bírta az őszt mosolyod könnyű anyaga,
Te vagy a nyár, csak a nyár tündöklő pillanata,
Perc, mely alatt a szegény szív századokat mulat át,
Elhoztad Tammúz hava tündér kábulatát.

Elleplezte e mákony a lét keserű velejét —
Jó, hogy végre leszoktam zsongó bűvöletét,
Jó, hogy a lét vad örületét már bírja szemem:
Kell a halál meg az élet szörnyü egésze nekem.
Kell a valóság. De ami nincs, az még igazabb.
Úz a halál meg az élet is, úznek a gyors agarak.
Az, ami van, és az, ami nincs. Köztük te legyél
Tarka szivárvány életemen, te Ezeregyéj!
Drága barátném, mi ez a fátyol? A lélek, a test?
Egyik sem. S hogy mért van ez így, most azt se keresd.
Csak ne szakadjon szét mosolyod párája, ne még,
Mégis kell a világ könnyelmű felszine még.
Elmulik úgyis az ősz s majd csillog a jég a sziven.
Drága barátném, hol van a nyár? Csak a képeiden.

Angyalföldi elégia

Emlékszik még a rég lehullt esőkre
A föld, amelyet tapodok megint,
A szürkesség szítál a szürkességre,
A villamos a kárhozatba ring.
A szürke földre szürke köd szítál,
Szívembe fáj az őszi szél fűrésze —
Te proletár ősz, kemény őszi táj,
Te lelkemnek már örök alkatrésze!

Ha téli reggelen a nap kigyúllad,
Felmosolyog a sár, az árva rög,
A szürke fal mögött a tébolyultak
Fanyar fejében megragyog a köd.
Te lesbenálló, új, parázs idő!
Rőt színű szesz, amelyet rejtve isznak!
Te nehéz ködön, kormon átsütő
Komor ígérlet, imbolygó vörös nap!

Az életemmel mért hogy egybeforrtak
Telepek, házak, gyér fű, farakás?
Az emberek szeme alatt a sorsnak
Únt képlete, otromba faragás?
A szégyenkező templom, feszület?
(Hisz voltaképpen mért áll itt? Vigasznak.)
Ezen a fakó földön született,
Akivel örülhettem a tavasznak.

És átsütött ragyogó évszakán
E komor nap s figyelte a világot,
S ott hallgatott zárt, kemény ajakán
E kemény táj, e hétszer megalázott.
Ha mosolygott is, ez a zárt szigor
Oly fényt villantott, rövid, görbe kardot,
Hogy lehajtottam fejemet, mikor
A munka először e tájra hajtott.

Ha másért nem, hát érte is szívembe
Fogadtam volna ezt a földet és
Az emberét. Gondoltam, könnyű lenne
Feloldani e szürke szenvedést.
Hát nem néztem a mélyére sokat —
Nem érdemes már e kevés időre.
Csillogva csalt a hűtlen gondolat
S tekeregtek a szép eszmék előre.

De hol maradtak és én hol maradtam
Szép vadászkutya-eszméim mögött?
Süppedni kezdett az idő alattam:
S e táj belém szitált, akár a köd.
Amit már szétrágott a kétkedés,
A törvényt mégsem tudtam nem-kívánni —
Csak istenésszel lett volna kevés
E színjáték végét vígan kívánni.

És felkapott és fojtogatni kezdett
— Nem is tudom — egy óriási kéz,
És hirtelen megláttam a keresztet
És azt is, aki fájáról lenéz.
Szégyeltem persze. Szégyelem ma is.
És szégyenkezve fogok elenyészni.
De így járt Athén, így járt Róma is,
Mikor már nem bírt a halálra nézni.

Szégyeltem és nem tudtam, hogyan élek
S az emberek szavát megértem-e.
A homlokomon ott süttött a bélyeg,
A szenvedés magányos szégyene.
Iker-magány volt. . . aztán végetért.
Magam maradtam s nem hulltam a rögre.
Élnem kellett, még nem tudom, miért.
E táj gondját is rám hagyta örökbe.

Én könnyű lettem volna s észrevétlen
A vállamon volt terhének fele.
Ő könnyű lett már, könnyű a sötétben.
Én most lettem csak súlyos, ővele.
Én szöktem volna. Gyász és szerelem
Két mámorában menekvést kerestem.
Nem lehetett. Ő ott maradt velem
És most ez őselemben visszaestem.

Ha már a sors megint idetaszított,
Minek nekem az irgalmas homály?
A táj is faggat, hogy mire tanított
Engem a szerelem meg a halál.
A nap utolsó, téli sugara
Visszaragyog nekem, hogy mélybe lássak,
És példázza a fán a zuzmara,
Hogy nincs helye már az ellágyulásnak.

Önelemzés

Az önelemzés keskeny üregében
Itt heverek sanyarú ágyamon.
Bűnök parázsán forgok, a sötétben,
S az alvilágról gyakran álmodom.
És visszanezek képek zavarára:
Hol lelhetnék lelkemnek csavarára,
Mely túlel majd rút halálomon?

De oly hínáros, rontó szövevény ez,
Mely áltitkokat csillant álnokul,
Ha egyik percben megdöbbsz a lényeg,
Rá rögtön kertelő homály borul.
Elmém és szívem elnyomott salakja
Így rakódik e mély futószalagra
És éjenként előttem elvonul.

S van úgy, hogy a tengeralatti álmon,
Mint kábelen, titkos hír suttog át —
E jelenéseket nem én csinálom:
Valami más mutatja meg magát.
Lehet-e hát, hogy gyermeteg meséssel
Üzenne a hatalmas Mene-tékel,
Mely ép agyamba vágta vad fogát?

De túl az álmon és elemző eszmén
Egy hang zokog s fülembe felhatol.
Bennem zokog — léleknek sem nevezném,
De van és él és vinnyog valahol,
S én nem találok irt sehol sebére,
Csak fordítgatom emberi beszédre,
Amit rejtelmes nyelven így dalol:

„Fekete tölcsér nyílik meg alattam
S csavarmenetben örvénylik velem.
Te, akitől már régen elszakadtam,
Te szabadíts meg, örök őselem!
Bekerítették engem — hova futnék?
Ó jaj, ha egyszer emlékezni tudnék,
Ki vagy Te és hol vagy Te, Istenem?
Ki vagy Te és hol vagy Te, Istenem?

De nem lehet, mert összekeveredtem
És bonyolódtam, oldódtam vakon,
És nem fogok már emlékezni itt lenn,
Mivel a bűn, a bűn lett lovasom.
És megnyergelt és nem tudom ledobni,
Ezért fogok majd összezsugorodni,
Ha lent lakom, ha árnyak közt lakom,
Ha lent lakom, ha árnyak közt lakom.

És ott fogok a vérre várni, lengve,
Emlékezésre várni odalenn,
S akit most szeretek, majd éjjelente
Zihálva, kínban álmodik velem,
S ha bort iszik vagy idegent ölelget,
Eszébe jut, hogy én ott hogy didergek,
És így leszek egy percre eleven,
És így leszek egy percre eleven.

Lehet-e, hogyha egyszer majd lehulltam,
— Hozzád vagy Tőled — ne lehessenek én?
De nem felejttem, amit itt tanultam,
Se mennyekben, se poklok fenekén.
Ha értem is haltál a kereszten,
Ne vedd el tőlem, amit itt szereztem,
A változások konok kerekén,
A változások konok kerekén.”

Így szól vagy így se. Fűrész az agyamban
És megborzong, előre didereg.
Mint barlang mélyén, elnyúlok magamban
És kopogok s a hangra figyelek.
Még elrejt az éj, de rejtelemmel
A fal mögött morajlik már a tenger
És csillognak a messze szigetek.

Ének a félelemről

Kökörcsin a földből alig bújt ki, szegény,
Alig nyílik virág az almafa hegyén,
Későn jött a kikelet.
Felhőkön át alig süt az arany évszak,
Vadvizek áradnak, idelehel Észak,
Fáznak az új levelek.

Gyümölcsből, búzából idén se lesz bőven,
Benne járunk a hét sovány esztendőben —
Talán hét se lesz elég.
Vadvizek áradnak, seregek dobognak,
Föld és ember érzi a csillagzatoknak
Rosszhatalmú delejét.

Csak *fél*ni nem félek. Már nem is szégyelem.
Hánykódó rettegés nappalom, éjjelem —
Vonulnak a katonák.
Lidérc-álom kínál kígyó-kosarából:
Esélyek villannak — börtön, munkatábor
Tekergeti iszonyát.

Zokog, vacog, fél a tavaszi természet,
Nem készíti ágyát gyönyörű termésnek
E sátáni vetésen.

Lesz még jó sugárzás, lesz, hogy újra örül?
Hány fog visszatérni a mieink közül
Helytállni a sötétben?

Eső zuhog. Ágyúk, lovak és katonák
Vonulnak kifelé a Kárpátokon át —
Bár *fél*ni ne félnének!
Föld, víz, ég, siratja őket minden elem.
Szívemre, agyamra zuhog a félelem,
S pusztulnak a vetések.

Kezed

Ránézek csontos, gyermeki kezedre:
A munka görcse barna bogain.
Szép ujjaidat nem-mulón színezte
A sok festék, a nap, a nikotin.

Játékos kéz: ez feszített keresztre
És duzzadó dalt gyöngyözött a kín.
Az agy, a szív *egy* hangszer újra. Kezdd te
A játékot figyelmes húrjain.

Ne félj, csak érh hozzá és újra peng,
A véges ütemből a végtelent
Lobbantja égni ez a könnyű szikra.

Érintsd merészen. Én meg figyelem,
Mit válaszol gyakorlott idegem
Kíváncsi és szeszélyes újjaidra.

Fanyar szonettek

A BUJA FÉNY...

A buja fény, a puha rózságy,
Lásd, nem nekünk való, szegény szerelmem.
Ráfújtál és a hamvadó zsarát
Nem lobbant boldogító lángra bennem.

Nem érzem mámorodnak jószagát,
Minek hát kígyó-testedet ölelnem?
Mélyebb szívem bolondos óhaját,
A titkos vágyat, mondd, hová tereljem?

Tudod-e, mondd, mi az, ami parázna
Szívünket ilyen vágyakba alázza?
Mért ég agyunk, s ha meddő, mért e láng?

De így van ez. E dörzsölő csuhából
Nem szabadulhatunk. A fattyú Ámor
Bandzsítva és röhögve néz le ránk.

KOVÁSZ

Gyönyörű ízek, finom falatok
S vad csordulása duzzadó gyönyörnek —
Utána mint a seb, melyet gyötörnek,
Sajgok megint s új vérre fakadok:

Üres szememre villan alakod,
Kígyózó karod, könnyű, karcsú törzsed,
A szomjúságra emlékszem s a könnyed
Mosolyra is, amellyel itatod.

Te kút, mely szomjúsággal így itat!
Te illatozó, napkeleti váza!
Már minden vágyon lassan túlmutat

E vágy, amelynek nincsen nyugovása.
Hát így erjeszted szép nyugalmamat,
Te lomha szívem keserű kovásza?

POGÁNYOKAT VÁLASZTOTT...

Pogányokat választott térítésre
A kegyetlen és legfőbb szeretet:
Vígán parázsló, vad-zöld szemedet
Használta fel bonyolult törvetése.

Téged is így aláz. Veszed-e észre,
Dacos vidámság, hova vezetett?
Szerelmünk, amely annyit veretett,
Így lett a gyönyör lassú temetése.

S ez a lemondás, ez lesz majd az estém?
De idebent egy árva és sovány
Vadállat vonít boldogsága vesztén,

Mivel a törbe futott ostobán.
Szerelem? Így lesz végül két pogány
Vergődve és kedvetlenül keresztény.

A nyár műhelye

Nézd, a nyár nagy műhelye most ez a táj. Heve forr már
Mindennek mélyén. Csillognak a művei: szőlők,
Búzamezők, lila mák. Az ecetfa gyümölcse piroslik.
Fürdik a holdban a hal, ha lesiklik a vízre az este.
Siet a nyár, sok, amit rábíztak. A krumpli virágán
S a koronás mogyorón is dolgozik. Erre meg arra
Néz, ügyel és a tengeri lány haja leng a kezétől.
Éjszaka sem nyugszik. Nyög a lomb, mert érzi a kurta
Éjben a nagy sietést. A gumók, a gyümölcsök is érzik.

Téged is így dolgoz ki a nyár legjobb anyagával.
Őszibarackok rózsaszínét s a dohányleveleknek
Szívvidító barnáját bőrödön összekeverte
És szemedet most, zöld szemedet telítette a nyírfák
Éles ezüstjével, lángjával a déli mezőknek,
S benne sötétlik a lombok sejtelmes zizegése.
Te vagy a nyár értelme, a villám vad lobogása,
Te vagy az éjfél és telihold.

Feketednek a dombok.

Már odalent a Dunán ellopta az éj az ezüstöt
És letörülte az égről a rózsaszín és lila párát.
Csak Budapestről villan fel két misztikus ábra
S kék sugarakkal a nyári eget pásztázva kutatják
Gellérthegytől Rákosig. Aztán összeborulnak
S földöntúli fehérrel a század uj angyala csillog
Köztük, a bujkáló repülőgép. Míg mi sötétben,
Tücskök közt, dombon heverünk és érik a szőlő —
Érik a nyárnak más műve is. Keleten, Nyugaton meg
Északon és Délen zuhannak a bombavető és
Aknát, csapdát nagy leleménnyel készít az ember —

S annál szebb ez a csönd. Iszonyú szépsége a gyilkos
Gépeknek meg az ész öngyilkos, vad tudománya
Ennek az esteli tájnak békéjét gyarapítják.
Távolban dübörögnek a tankok, a Sors dübörög majd
Tán mifelénk. Ó, míg szabadon szívhatjuk az este
Tág levegőjét, nézz a szemembe. Nevess, hiszen engem
Csak fanyarabbá tett ez a nyár. Kinek és mire érlel?
Éjszaka van, nagy éjszaka. Már elaludtak a színek.
Csak te ragyogsz és benned a nyár minden ragyogása:
Barna karod meg zöld szemed és nevető, piros ajkad.

Elkésett nyár

Az elkésett nyár pazarolva ontja
A felgyülemlett, hasztalan tüzet.
Az est is gőzöl és a nyári szomszár
Még nem jött el az őszi enyhület.

Ki veszi észre, hogy az ősz kibontja
A pára-hálót már a föld felett?
Az én szívemre települ borongva,
Ott rejtőzik az őszi révület.

Micsoda nyár volt, ami itt kiégett?
A szenvedélyek szikkadt Szaharája...
Feküdj, figyelj. Hallod, hogy hull a lomb?

Az életem kiábrándulva várja
Az októberi, fázó bölcseséget.
Bolond vagyok, tudom. Bolond, bolond.

A boa etetése

Mély szédülés az agyban és torokban.
A gőzben alig pislákol a szem.
Utáltam őket már, hogy ki se robban
A fáradtságuk kínja még. Hiszen
Émelyítő, erős dögbúze szállt
A kevert, állati nyersanyagoknak,
A két kazán pokoli hőt zihált,
A szemgolyók beestek, kiugortak.

A munka tegnap reggel óta tartott
Egyhuzamban s már múlt a délután.
A fakó, piszkos, szőrös férfarcok
Csak tátogattak némán és bután.
S az asszonyok! Némelyik kiaszott
Testtel a zsírt nagy bödönökbe rakta.
A testesebbek duzzadt, viaszos
Arcán áradt a könnyek szennypatakja.

A mesternőtől kérdeztem, miért
Sírnak. „Hisz látja, nem is bántom őket.
Látott már ilyen hitvány, vézna vért?
A fáradtságtól! Két nap és kidőltek!
Hé, ne aludjon! Valaki cibálta
A kontyát most, hogy hatfelé vadul?
Mit néz rám úgy? No, ostoba libája,
Ugy reszket, végül még majd térdre hull.”

Ő virgonc volt még. Takaros fejét
Szellőzni vitte néha. Kis bekecsben
Állt odakint. Kemény volt mint a jég
A levegő az esti, kék hidegben.
De hamarosan visszament. „No, mert még
Ott álltukban mindjárt elalszanak.”
S a levegőnél jobban üdítették
A villogó és gyors parancsszavak.

Megnéztem őket jól. Mi ez a hajsza?
Hogy bírják ezt a munkát, munkabért?
Nem saját szervezetük heve hajtja
Őket az életért, az ételért.
Hisz annyi erő soha se marad
Bennük, hogy még a másnapot kivívja.
Valami nagy, idegen akarat
Az, ami őket mindig visszahívja.

És rájuk szegeződött a szemem.
A gőznél szédítőbb volt már a kétség.
És éreztem, hogy épp úgy figyelem
Őket, akár a boa etetését.
Egy kecskegida állott épp előtte.
A kicsi, gyöngye állat remegett,
Mivel a hüllő előbb rávetette
A kemény, hideg kígyószemeket.

És állt és nem bírt megmozdulni sem,
Csak ürtett a boa lágy ebédje.
Kemény akarat, híg engedelem —
S az óriáskígyó megmozdult feléje.
Azóta évek múltak. A kívánság
Ködösebb lett és keményebb a Van.
A boa meg a gida tanítását
Megérti már öregedő agyam.

A mi földünkön e gyönyörű rendet
Megtartani a fegyver túl kevés.
Van, aki akar, van, aki csak enged.
Ez a Törvény. A többi fecsegés.
Kiléptem aztán. Rég-reménytelen
Hadat visel e két szomorú fajta.
A Göncöl-szekér fénylett odafenn,
De nem látszott, hogy van-e, aki hajtja.

Rám nézel

Rám nézel és talán már gyűlölsz is, cserélve
Szíved két áramát, s kit éltettél, megölnéd.
No, csúsztasd vissza pillád hüvelyébe
Szemednek karcsú törét.

Sötéten ülsz. A szél most újra felkavarja
A sors tanácstalan, kettős örvényeit.
Hát kellett neked létünk mély kudarca?
Megint megszégyenít.

Szédülök és sajog még minden ín, ereszték.
Ki vagy te, hogy szemed engem mozogni rendel?
Mint meg nem valósulható, nagy eszmét,
Nézlek merev szememmel.

Vonszol s röhög a sors. Minden fölösleges volt.
Az apály titkosan duzzadni kezd feléd.
Úgy mozgatsz engem, mint vad, vörhenyes hold,
Beteg, bús tengerét.

Arany hálóban

Arany hálóban lépeget a fácán,
A bóbitája kék.
Arany parázs nehéz, ezüst palástján:
Alkonyi ég.

Bokron a lila bazsarózsa kelyhe
Ontja nagy illatát,
Aranyló lombbal mosolyogva zsenge
A szilfaág.

E virágok közé úgy illenél te,
Virágszirom-hajad.
Öreg fa ágán táncoló levélke,
De messze vagy!

Májusi gáze

Május, május gyújtogat — mért nem vagy velem?
Lobbant lepke lángokat — mért nem vagy velem?
Ág hegyére bomlani új virág siet —
Gyenge gyepen, fák alatt, mért nem vagy velem?
Zsálya kék a réteken, kék a könnyű ég,
Tátika már tátogat — mért nem vagy velem?
Fű hullámsík, hamvas-új selymén szél suhan,
Míntha lengne lágy hajad — mért nem vagy velem?
Csipkerózsa bimbáját bontja bokrokon,
Tested szirma bársonyabb — mért nem vagy velem?
Nevedre a víz Duna fodra felragyog,
Csókolgatná lábadat — mért nem vagy velem?
Gyógyulj meg, a gyöngy idő úgyis elborul.
Míg virág és nyár fogad, mért nem vagy velem?

Boldog bíradás

KETTŐS FOGAT

Te voltál az a fehérszínű fehérebb,
Éjnél sötétebb cikázás karomban?
Te voltál, akit habzsolt szörnyű szomjam?
Te személytelen tengere a vérnek,

Beléd torkolltak az egyéni mérgek,
És kihúnytak a fények a toronyban.
A nyáj, amelynek sorsáért szorongtam,
E legelőre ugrándozva tért meg.

Te voltál az? ilyen határtalan?
Ó nem lehet, hogy pusztán általam
S tőlem tudod e bős liturgiákat!

Most az ragyogja körül arcodat,
Hogy mi voltunk a kettős, vad fogat,
Mellyel a lét az örületbe vágat.

A MÁMOR TENGÉRÉBŐL

Rajtad a szépség biztos vonalát
Most látom csak, mert oszlik már a köd,
Szívembe fut merész szemöldököd,
Szeszélyes ív a félhomályon át.

Borús szemem arany szemedbe lát,
Már csillog párás pilláid mögött,
S derengni látom rózsával szövött
Kis hasadt ajkad halvány mosolyát.

Az édes formát vékonyodó fátylon
Keresztül egyre élesebben látom
Lábújjadtól hullámozó fürtödig.

Aphrodité habból-felmerülését
Nézem tebenned. Mert a tiszta szépség
A mágus tengeréből születik.

Vérzett a menny s a nemző cseppeket
Felfogta lent a szörnyek óceánja.
A szépség, a mámorból született,
Valami másra utal, nem magára.

Ha áhítattal nézem szemedet,
Arany sugara magasabb arányra
Mutat, mivel a földi szeretet
Az égi szépség sugarát kívánja.

Minden tagod valamit közvetít,
A homlokod, a hátad, fürtjeid,
Betűi egy bonyolult ékírásnak.

A testednek is szépséget az ad,
Amiről szól. És egész te-magad
Egy felvillanó, boldog híradás vagy.

A baragvóhoz

Hát tékozold, én azt se bánom,
Az életet, csak vissza ne kérd.
Majd meg fogod látni, drága virágom,
Hogy milyen kár e percekért.
Ha nem nekem, majd hiszel az Időnek,
Mikor keresnél s nem találsz sehol,
Vagy te dideregsz majd némán és belőled
Csak az él, hogy hozzám tartozol.

Ha nem tőlem, tanulsz az Időtől,
Szeretni azt, ami van,
Talán mire már a hajad megőszül,
Vagy mereven és nyirkosan.
Tudnád, virágom, ránk mi várhat,
S hogy így vagy úgy, ahogy lehet,
Szívnánk, mint vénnek, rögök, árnyak,
Egy percnyi meleget,

Ha tudnád, mit tartasz kezedben
S hogy mi marad belőle odalent,
Élnéd szerényen s gőgösebben
Azt, ami csak itt a mienk:
Hogy míg hullám hullámra gázol,
Csillogva a víz színére vettetünk
S a folyam rejtélyes akaratából
Egy percig együtt lehetünk.

Szívtelen búcsúztató

Az orvosok tudatlan kertelése
Nem érdekel. Csak fel-felébredek
S nem is tudom, e pillanatban élsz-e,
S hajtja-e még velem-egy véredet
A rémült szív. Vagy már az életet
Felváltja egy misztikus zsákba-macska?
Nyugodt vagyok. Én nem úgy féltelek,
Mint kapkodó önzések gyáva rabja.

Nem kellettünk egymásnak, jól tudom —
Mit vesztenék? Hiszen nem is szeretlek.
Nem voltam bátyád, nem voltál hugom,
S ha nem leszel, majd akkor se kereslek.

Halott szemeid énrám nem merednek,
Nyugalmam lesz majd tőled, édesem,
S ha rám nézel, csak úgy, mint élve tetted,
Fanyaron és kissé szemérmesen.

S majd rólad is mondják, hogy jobb neked —
Mert jobb nekik. De ebből sose kértem.
S most mindazt, amit van még vesztened,
Érthetetlen gyökeremig megértem,
S mintha te volnál végső, kicsi részem,
Csak lélegzem és gyötrődve nyelek
S a nyári csillagot csalódva nézem
S nem szeretlek, csak egy vagyok veled.

E suta haldoklás — mennél? maradnál? —
Édesebb, mintha hullna rád a rög.
A sötétlő, elszabadult kalandnál
Jobb vánszorogni fényben, föld fölött.
De minden szépséged már megszökött,
Csak csont és bőr, siralmas, ferde váz vagy —
Legalább nem marad majd semmi több
A földalatti, aljas osztozásnak.

Őszi stancák

A meleg ősz, a déli napsütés,
A reggelek jó, hűvös ébredése,
Minden mint lassú emlékeztetés,
Mint éber mákony, úgy hatol a vérbe.
Ez az a perc, mikor a szív, az ész
Lassít, hogy bölcsen, csöndesen lemérje
A kurta nyár kifáradt erejét,
Az eljövendő tél ígérését.

Ez volt a perc, mikor a szénre, fára
Gondoltunk már... padlón a szőnyegek
Sötét tüze... mikor a barna kályha
Lehellte már az első meleget.
A közös ágy és asztal mágiája
Rejtelmesen megint csak meglepett,
Valami kényes, lassú, tiszta rezgés,
Mely boldoggá avatott minden estét.

Ő a nyarat szerette, őt meg én
Jobban szerettem sápadtan, a téiben.
Ha tanítás után kijött elém,
Jaj, milyen is volt talpig feketében!
Selyemkendő szigorú, szép fején...
S ha fáradt, sápadó ajkára néztem,
Lelkét szerettem akkor vagy a testét?
Villanó váltás, oszthatatlan egység!

Boldogok voltunk? akkor nem kutattam,
De éreztem, hogy másképp nem lehet,
S az ütemes telekben és nyarakban
Megéreztem az örökéletet.
Vergődtünk egyre s közben mozdulatlan
Volt kettőnkben egyetlen vetület.
Büszkén, mert úgy éltünk, ahogy nekünk kell,
Boldogok voltunk? Egyek végzetünkkel.

Milyen hamar lazult meg az egyetlen
Egész! Már bennem is csak részei
Élnek. Az elmúlás a sejteket, lenn,
S itt fenn az emlékét is szétszedi.
Az érzékek párája új egekben
Oldódik fel, és el nem érheti
A konok vágy, a félszeg léghajó.
Legillanóbb a kézzelfogható.

Az él tovább, amit bennem teremtet,
A Tanítás, de megcsontosodik,
Akár a vallásalapító szentek
Után a gyenge és még zsenge hit.
Mint árva ortodox, egy dogmarendet
Őrzök most már egész halálomig?
S pezsgő szerelmünk kezdeti kedélye?
Elmúlna tőlünk akkor is, ha élne.

És bennem már csupán a lehetetlen
Sajog, sajog s örökre eleven:
Hogy te látod meg azt is majd helyettem,
Ami azóta megtörtént velem,
És mindazt, amit tettem, ami lettem,
Tőled és általad megérthetem,
S mint a Megváltó érinti az örvényt,
Értelmet adsz mindannak, ami történt.

S ha nem Hades az Isten s nem Anyag,
De az, akit a szentjei ígértek,
És megláthatom én is általad
Az életet, az egyet és egészet,
Megértem és megértem magamat,
Ha téged látlak és veled beszélek.
Vagy szólni sem kell, csak tanulni tőled?
Ha hangod hallom, minden érthető lesz.

Egyenlőség

Az egyenlőség komor babonáját
Hadd higgye más. Ezen már túl vagyok.
Fiatál felhők lágy és lenge nyáját
Szétugrasztyják megrögzött csillagok.

Csupa kegyetlen, titkos, tiszta, téli
Képlet tündöklék kéklő burkon át.
Sugárszerelmükből villannak élni
Földön a lelkek, testek, koponyák.

Az eredet rangsora rajzol ábrát
A homlokon s a száj s a szem körül —
Az egyenlőség is csak zsarnok ábránd,
S az elme viszolyog és különül,

S a beletörődés szokása falja
Éveken át, a szürke szörnyeteg,
S a válni vágyót elvegyülni csalja
A megszabott s öröklött környezet,

Míg undorodva lassan észretér:
Ez volna hát a természet-kiszabta
Rangsor és rend? és ránéz a kövér,
Virágzó, felsőbbrendű változatra,

A főnökökre és az ügynökökre,
Tanácsosokra, nőkre, lovagokra,
Kik csámcsogva, szuszogva és röhögve
Vagy nyújtózva, nyafogva, mosolyogva

És immár tisztult lelkiismerettel
Fogyasztják, élik, végzik azt, amit
Nekik a pénz, a fegyver és a rendszer
S az új tudás törvénye biztosít —

Ez volna hát a természet törvénye?
A különbek? az elme fintora
Felel az elmélet gyanús hevére,
Mert tudja már, minek a cinkosa,

S a kéz-kezet-mos és a bér és ár
Nagy összjátékát régen megfigyelte —
A különbek? az úri lócsiszár
Fennmaradása ez, s a fanyar elme

Kétkedve szűr s előre s hátra néz —
Ki vitte többre természeti rangban?
A zöldkötényes, szüksézáú cipész
Fenn a hegyen, a nádtetős Tihanyban,

Vagy lenn a part csevegő söpredéke,
A szállodák vidám vendégei,
S a mindenáron elkülönülésre
Törekvő kezdi már megérteni,

Hogy mi a fenn s a lenn, a színe s alja,
S míg konokul embert s egyént kutat,
Két parasztlányra gondol s szinte hallja
Kemény és mégis mézes hangjukat,

S egy kifutó gúnyos-lovagias,
Ajtót kitáró, szép mozdulatára:
Francia márkik rég-letűnt, magas
Csínját kopott alakján megtalálja

S azokra gondol, akik a „szabad”
Versenyt alulról kezdik, s már a célnál
Nagy elméjük szelíden meghasad,
És félreállnak őrlöngve vagy némán,

S az egyenlőség konok babonáját
Nem tudja hinni, de a csillagok
Rendjét sem, mely a téli éjszakán át
Egyenlőtlen szépséggel felragyog.

S a csontváz-egyenlőségben hihet csak,
Melyet a féreg és a föld teremt,
S tudja, hogy egy játékos akaratnak
Nagy kedvtelése ez a síri rend,

Melyből a pusztulás után kibontja
A különbségek szép változatát —
Igy az elégedetlen elme szomszárja
Is arra vár csak, hogy a vad világ

Zúrzavarában egyszer megteremtsek
Az egyenlőség zord esélyeit,
Melyekből majd az igazi különbség
Tarka vetése még megérhetik,

S bár nem kíváncsi már az áhított
Véres és ünnepélyes helycserére,
S már nem kíván bosszút s dinamitot
Az ész tapasztalatlan szenvedélye,

De pártatlanul s tárgyilagosan
Néz majd a pusztítások új sorára.
Mert új agyakban újra megfogon
Az egyenlőség komor tudománya.

Monádok

Véletlen őseit, a vére vak folyóját,
Eredet ágbogát, hagyom, kutassa más —
A perc határain elmém ma este túllát,
Életem messziről cikázó villanás
S az évezredekben csak énem hangja szól át.

Minden családom és elődöm, nemzedékem,
Eredet, folytatás, magamnak én vagyok.
Lehet-e múltidő, amelyben én nem éltem?
Eszméletem megint sejtelmesen vacog.
Milyen kevés a Most, milyen nagy úr a Régen!

Világtörténelem csak az, amit megélek.
Ez származásom és arisztokráciám.
Halványzöld lombon át a kerti ünnepélyek
Renaissance-napja süt tavasszal néha rám.
Aranybrokát ruhák, tengerszaga a szélnek...

Ha testemet vad nyár aszalja déli strandon,
Szívem delejtűje Karnak felé mutat,
S álomban éjszaka, meghitt borzalmú hangon,
Holtak közt, föld alól, Anubis felugat.
Lelkem temetkező barlangokban barangol.

És szél és téli ég, ködös, nagy búcsúzások,
És csók és indulás és vissza még feléd.
Kucsmád, karmantyud és szép szempillád megázott,
Hosszú felhő födi a fázó hold felét,
Mint vállamat köpeny. Kezemből vér szivárog.

Homályos út... paták süppednek sűrű sárban...
S csupán gondolni rád, tűz mellett, pamlagon...
Emlékszem, volt ez is. Hol is volt? Merre jártam?
Weimar volt vagy Siráz? Varsó vagy Trianon?
Jaj, mennyi mozzanat! S mind megtörtént korábban.

Magas törvénye egy nagy csillagfordulásnak
A lenti dolgokon finoman átdereng.
Tudod-e, mit jelent e valószerű látszat,
Hol összeér a múlt s a most, a fent, a lent?
Szívemben ó tudás borogat ifjú lázat.

Semmi se múlik el szívemben és szívedben,
És fáj és fölbuzog az, ami rég letűnt.
A saurusok korát megéltük már mi ketten,
És tudjuk már, hogy ott reszket majd életünk
A föld halálakor, a végső, nagy hidegben.

Ha emlékezetünk vissza, a ködbe néz is,
Évmilliókon át kezdetre nem lelünk.
A föld, a víz, a nap, a Káosz, a Genézis
— Ujjong az öntudat — nem történt nélkülünk,
Mert ott voltunk mi már a dolgok kezdetén is.

Kosztümök, korszakok, dallamok, merre szálltok?
Mi marad? atomok, éónok... te meg én.
Te már talán tudod — ugye, te hétszer-áldott? —
Milyen szabály szerint keringünk, mint szegény
Göröngyök, csillagok, boldogtalan monádok.

A törvény

Feszül az elme, remeg,
Már érteni kezdem őseimet,
Akik Istent nevelve maguknak,
Teremtettek örök nevelőt
És színe előtt
Javultak és alakultak.

Tán én is így alkottalak,
Elképzelhetetlen alak,
Hogy te teremts meg engem?
És Törvényed volt, csupa gyönyör,
Most érthetetlen lángja gyötör
Konok, árva szívemben.

És szárad a hit merevedve,
Mint őseim istene, mennybe
Szálltál, alighogy néztelek,
Aki, tűzoszlop, cikázó felleg,
Vezetted, ahova kellett,
Formátlan népedet.

Emlékszik a homok, a tenger, a fű,
Itt ülök, sötét óhitű,
A lényeg martjára sodortan.
Lehet-e, hogy hajdan azt a zenét
Hallottam, hangodat — Istenét
Mózes a csipkebokorban?

Lehet-e? A Törvényt csak betüzöm
Tétovázva a küszöbön.
Gyáva vagyok s csábít a varázslat.
Mit őrzök én? csak tabukat.
Eltorlaszolta már az utat
A meddő magyarázat.

Míg érted merevedem,
Te talán elevenen
Alakulsz, hol a mennyei tűz ég?
Jaj, minden óra új maratás!
A változás vagy a megmaradás
Hozzád az igazi hűség?

Vagy én is a nevedben
Feszitem meg azt, ami bennem
Reinkarnációd?
Segíts, hogy az újuló Istent
Rossz hűséggel el ne veszítsem,
Mint ama tragikus zsidók!

A Törvény? hűtlenül-hiven
Követ a szív, az értelem,
És épülök, összeomlok.
Te Ígéret Földje! Te Sosemelég!
Majd meghasad a tenger, s boldog gödölyék
Szökellnek újra, a dombok.

Tizenöt év

Igen, barátom, tizenöt éve már
A hivatalok járma alatt nyögök,
Napjaim csak úgy menetelnek
Szürke köpenyben üres halálba.

Az udvaron kint ládahalom, zsiros
Gumikötényben torzfejű asszonyok
Dobozok fénylő sokaságát
Földre dobálják érczörejjel.

Földön fagyasztott kis kacsa-, pulyka- és
Nagy birkahullák nyersvörös és fehér
Kibelezett rendjei várnak,
S fortyog a lé s véreznek a kések.

Látod, barátom, az anyag ez s belül
Értelme vibrál, sok kicsi, fürge szám.
Az ablak piszkos üvegén át
Nyüzsgeni látom a két világot.

Ajtó csapódik, állati bűz, gyanús
Főzési pára, rossz-szagu női száj.
Szól: „Kezicsókolom... kisasszony...”
„No mit akar?” — nyafogó fölénnyel.

A másik ajtón többnyire testesebb
Ügynökök, éber libakereskedők
Lépnek ki s lomha, lágy mosollyal
Kebelezik be a százalékot.

A perzsabundás, benti világra én
Már nem haragszom. Tán nem is undorít.
Csak nézek rá s a „szervezetlen”,
Kinti, mogorva, lesúnyt szemü népre.

Hát hivatalnok, ez kategóriám?
Hátam mögött a kollega-gágogás.
Tudják, hogy nem akármifélék.
„Férjem után vagyok úriasszony.”

A vénkisasszony férfitagok helyett
Fonák hevével kartonokat kever.
— „Halló, itt a főkönyvelőnő” —
S rebeg az áldozatos szerelemről.

Játékba fognak korcs, fiatal kutyák.
Borostás arcon vad veriték csorog.
Itt is kitörnek majd megint a
Vágy s az anyag keserült csatái?

Én meg gőzölgő, friss feketét iszom,
A Média kék vígaszu füstje száll,
S tizenöt éve az anyagból
Párlom a szeszt elmém italának.

Nincs itt rossz dolgom. Már sose bántanak.
Nem nyomorít sem szolgál-, sem úr-szerep.
S ha rátok gondolok, barátom,
Míntha a hercegi udvarokban

Valódi verssel telt fülü, boldogabb
Társakra gondol az, aki átkozott
Végvár fokáról néz alá a
Gyaur meg igazhitű tetemekkel

Rakott mezőre, hol keselyűk komoly
Ebédje zajlik, strázsa kiált, dobog
A had a hídon, ő pedig csak
Bort iszik és könnyököl közönnyel

S tollat fog: „Ámor” — írja, de fintorog,
A régi dallam csikorog, érdesül.
Csak bámul és Ámor helyett a
Fátumot érzi hűlő szívében.

Füstön át

A szivarfüstön át,
Az esti ködön át,
A téli holdpárákon át, az esőfátylon át,
Az első álom könnyű, bizonytalan,
Zöldarany
S bíbor meg ében
Jelenetében,
S ha számvetés és fordítás között
Tíz percre ledülök,
És hálót sző a pók, a fáradt agy,
Mindig te vagy
A szép zöld dongó, akit megfogok,
A lehetetlenség, mely fellobog,
És te vagy minden kép és gondolat
Húnyt szempillám alatt.

Márciusi eső

Fölvettem a könnyebbik kabátot,
Holott hideg eső verdesi
Az utcákat s kalapom peremét.
Hol vagy ilyenkor? Tudsz-e még
Utolsó estéinkről? Kergeti
Hideg szél az úrben a világot

S bennem a vért. Jólesik a fázás,
Éreztet jövőendő meleget.
A zörgő eső hosszú fátylai. . .
Mögötte már aranyban vár a mi
Kegyetlen kerítők, a kikelet.
Tar ágak az esőt borzongva rázzák.

Galléromba víz csöpög, zizeg
A függöny, lent a sárcipő
Cuppog a tócsában — milyen romantika!
Elmúlt séták fanyar hangjaira
Utal ez a filozófus idő.
Meglátogassalak? Minek?

Zöld is lesz meg rózsaszín az ég.
Jársz alatta messzi alkonyatban.
E nagy esőtől duzzadt patakok
Sárga habját hol hallgatod?
Ki gyönyörködik hosszú hajadban?
Szemed baljós gyűrűjét

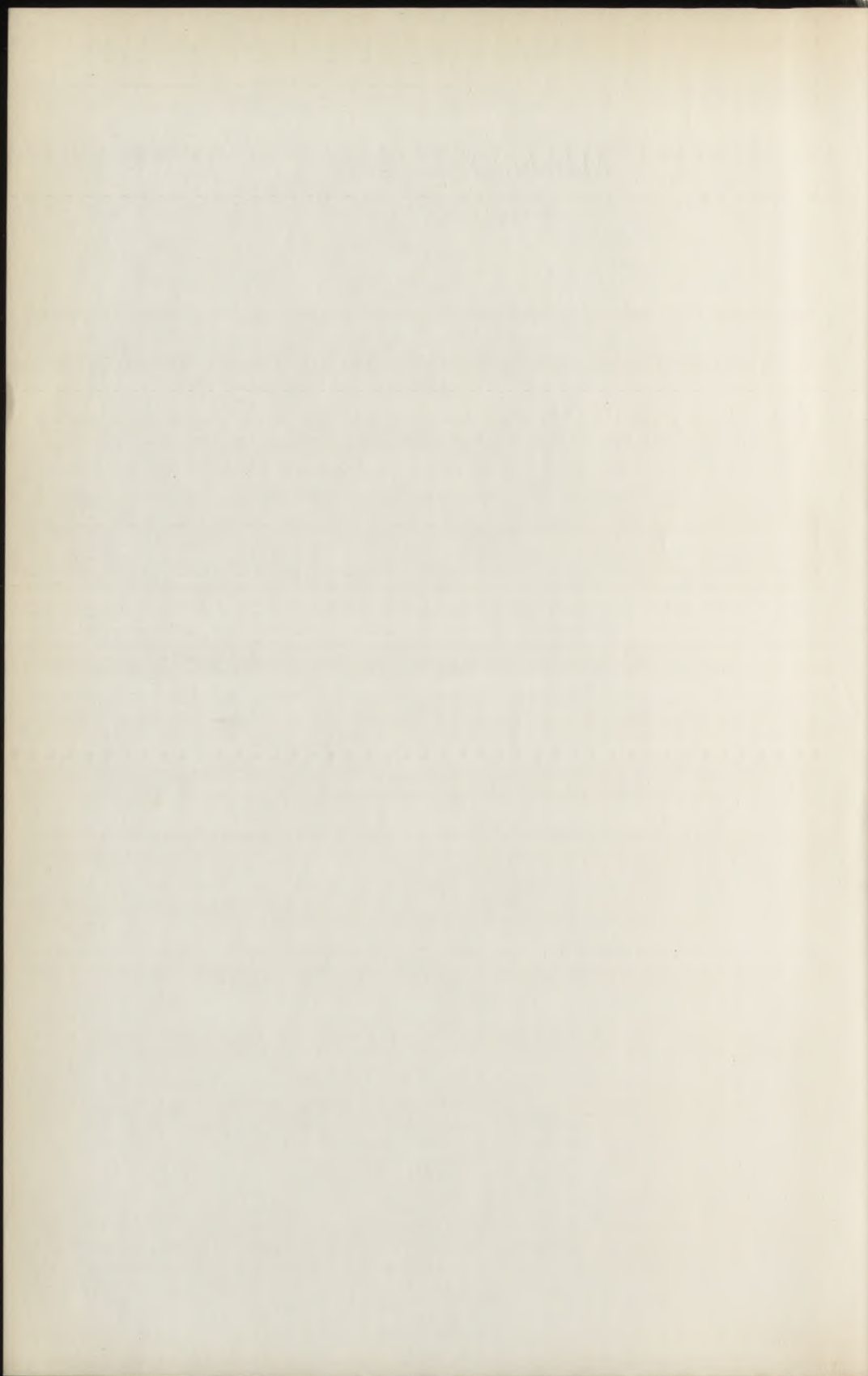
Idegen gond mélyíti most csúnyábbra.
Már majdnem mindegy. Nincs köztünk jelen,
Csak ami volt és lesz és egyre tart.
Fenyegető keleti kard
Fejünk fölött e szerelem.
Hideg és mégis misztikus ábra.

Csúnya vagy? Szép vagy? Magyarázhatatlan.
Hol így, hol úgy villant elém a perc.
Görbe vonal? Kihívó, szép szeszély?
Fondorlatok, Ezeregyéj...
Mindent elvesztesz, mindent visszanyersz.
Sötétség szikrázik hajadban.

Hajadban és az esti esőben,
Mely szálaival összefűz veled.
Az utca egyre sötétebb.
Árnyék a világ, de téged
Áruló, bűnös tűzjelek
Villantanak föl bennem és előtttem.

Márciustól márciusig

1944 • 1945

Peron

Az asztalon hivalkodik
A rózsaszínű tulipán.
Amikor nyílni kezdett,
Tegnapelőtt délután,
Még álltak egyre veszteg
A német csapatok Hegyeshalomnál
S mi nem is sejtettük. De most tudom már,
Hogy az a szombat este búcsú volt.
Ugy várok, mint peronon utazásra,
És kezemben elegáns útitáska
Tacitus új, kétnyelvű kiadása.
Tömeg tolong. Kaján rikkancs rikolt.

Rád gondolok

Rád gondolok most is, mikor
Szégyenhalált tapint az újjam,
Rád gondolok napnyugtakor,
Ha töprengek, hogy hol aludjam.

De jó, hogy nem vagy most közel,
Hogy életeddel újra másnak
Szolgálsz, hogy nem engem ölel
Karod s talán többé se látlak.

Ezért te vagy minden, ami
Veszendő és elérhetetlen,
Szemed vidám villámai
Lobbannak fel a rémületben.

Nem nézhetsz énrám, messze vagy,
De szemedtől vagyok ma bátrabb.
Milyen fekete a hajad,
És milyen büszke hosszú hátad!

Olyan fehér a homlokod,
Az arcod olyan gyöngé rózsá...
Sötétedik. Rád gondolok.
És mindegy már, hogy tudsz-e róla.

A félelem

A félelem előbb a gyomromat
Keríti be, aztán a térd alatt
Bújik be gyöngé ínaimba,
Alattomosan sündörög
Szívem fölött,
Egy percre mintha
Lebegő árnyék volna csak,
De visszatér és ottmarad,
Szárad ínyem, kezem meg izzad.
Asszonyra nézek, szégyelem,
Hogy megbénít a félelem:
Idegem, vérem belezsibbad.

Nem a halál

Tiberius kifinomult korát
Kivánom egyre vissza mostanában,
Az egyszerű és ártatlan halált,
A mérgeket s nyitott eret a kádban.

De végzetem modern mocsokba ránt
A gázkamrák s a klórmész korszakában —
Múzsám, segíts, hogy elmém undorát
Korom szemébe viszont kiokádjam.

Nem a halál, csupán az út oda
A gyávaság kegyetlen cinkosa:
Árnya szívemre száll, rabolni rangját.

Gépkocsi berreg. Beteg idegek.
Ha összefognak, mit készítenek
A német rendszer és honi bitangság?

Ancien régime

Neufeld úr még a telefont
Nyaggatja egyre. Nem bolond
Lemondani a százalékról.
Kés készül, forró víz zubog,
De kapingálnak a tyukok,
S a konok kakas kukorékol.

Mert ők baromfiak. Ezek
Tudják, mit várnak, vesztenek,
És hogy halált huhog a holnap.

De most még mind rejt és szerez
S cipők, szövetek, ékszerek
Titokzatosan vándorolnak.

Én sem cselekszem mást. Finom
Szivaromat még elszivom
És kékszürke fellegén át,
Míg gyávaságom engedi,
Igyekszem rímbe menteni
A percek kétes hozadékát.

És ők meg én — cudar dolog —
Most összefüggünk valahogy
Ugyanegy félelembe zártan.
A grófok és költők talán
Igy függtek össze hajdanán
A kibékítő Saint Lazare-ban.

S még eléri a németek,
Ha folytatják, hogy én no meg
A kövér Neufeld úr — ki hinné? —
Míg a halálra készülünk,
Mégiscsak együtt szépülünk
Groteszk és bús *ancien régime*-mé.

Budapest balladája

Egész alacsony szintre szálltak,
Hidak és házak közelébe
A bombázók. „Terrorizáltak”.
A város meglapult, szegényke.

Megtelt, majd kiürült az utca.
Az autók túszoikat kerestek.
Vasárnap vették birtokukba
A megalázott Budapestet.

Azóta hó lepi a Várat
S a várost is. Ruhát cserélve
A kikelet is bújosásnak
Adja fejét. Fut vissza, Délre.
A költő fél, hiába futna.
Hetykén rímel, de gyomra reszket.
Talán csak ő az, aki tudja,
Hogy megalázzák Budapestet.

Szegény vendéglők, kávéházak!
Zuhan a város csúf sötétbe.
A hódítók gót gajdja árad
S a bennszülöttek rettegése.
Nekik szolgál a Vár, a Posta
— Hipnotizőrnek rossz idegzet —
S egy gyors, gyakorlott kéz kifosztja
A megalázott Budapestet.

AJÁNLÁS

Lehetsz herceg vagy kommunista,
De szégyenünket már ne vesd meg.
Tekintétek szánva, ne szídvá
A megalázott Budapestet.

A gyűlölet

Tíz évig tartó székrekedés
Volt ez a gyűlölni nem-tudás.
Igazságszeretet, kételkedés?
Tán impotencia, semmi más.

Csak óvatosan buggyan előbb,
Majd felszabadult zuhatagja zuhan.
Mikor a bombázó-repülők
Búgtak, pimaszul, alacsonyan

A Duna fölött, hídaink fölött,
És pöffeszkedtek, fenyegettek,
A rémület alatt új gyönyörök
Csírája szivemben nyílni kezdett.

És bennem minden napkeleti bölcs
Ujjong: a Gyermekek megszületett!
A megváltó, keserű gyümölcs,
A gyönyörű gyűlölet.

Utcán vad öröm belém hasogat,
Mert mindegyiket gyűlölöm,
A drap autót, az ezüst sasokat
Szürkészöld köpenyükön,

És gyűlölöm egyenkint a beteg
Európa minden bacilusát,
Úgy tört rám ez a gyűlölet,
Mint új szerelem vagy új ifjúság.

Vagy maga a betegség? Hirtelen
Eszemre ébredek:
Csak megfertőzött szervezetem
Keres ellenmérgeket?

Április

Április. Furcsa tréfa járja:
Szívem fölött kanárisárga
Csillagot illik hordanom.
Igy rendelik azok a szittyák,
Akik a gótokat behívták
— Ó, ritka szittyá szorgalom!

De nem is ritka. Volt ilyenben
Részünk, mikor negyvenkilencben
Jártak a „muszkavezetők”
Erdély felé készítve sanda
Utát, akárcsak ez a banda
A német gépkocsik előtt.

Nézd az újat, olvasd a régit:
Miniszterektől a vicékig
Oly ismerős e csőcselék.
Préda kevésre jut, a többi
Lesi, lehet-e már röhögni.
Ezeknek cirkusz is elég.

De nincs mód bőrrömből kibújni,
Hiába nézem most az úri
És szolga nemzet rongy hadát.
Hisz undorít, de mit tagadjam,
Csak úgy, akár saját magamban
A kiirtandó rondaság.

S ha azt kívánom, bár kitörne
A pusztulás: saját bűnömre,
Mely öngyilkos, vad fényben ég.
Nem azokét, akik ma hordják:
Foltom alatt hordom az ország
Egész nagy, sárga szégyenét.

Független Magyarország

A független Magyarország
Órült fejek búboréka,
Mely a hömpölygő valóság
Színét beragyogja néha.

Harcok, hadak, határok . . .
Fellobban s egyszerre vége.
Jó, ha továbbbszivarog
Tíz-húsz bolond szívébe.

Tíz-húsz bolond szívébe,
Kik képbe, dalba zárják —
Megfesti százezrek vére
A szertefoszló párát.

Ugyanaz

L. L. tudj' Isten, mi fenét
Félt úgy az orosztól?
Azt mondja, az SS-be lép
S Németországba iszkol.

Én pedig várom, jön-e tatár,
Ki megment az SS-től,
S nem bánt, ha hull a bomba, bár
Az én Budapestem füstöl.

Kiki saját maga sorsát . . .
Tudom. Minden vita úntat.
Független Magyarország?
Röhögni, leköpni magunkat.

Kivétel

Reggel még, irodába jövet,
Szívem fölött égetett,
De megjelent egy új rendelet
S eloltotta ezt a sárga tüzet.

Igy lettem újra „kivétel”,
Kit e törvény nem szorít.
Felnőtt hát csontkezelével
Az, aki máskor is.

És megint csak megmentenek
Nem-vér-rokonaim:
Munkások és földművesek,
Simon András, Nagy Benjamin,
Ugróczi Katalin.

Ugyanaz

De nem bírom megszokni, sem
Hogy én nem viselem,
Sem pedig,
Hogy mások viselik.

Ölik az eleveneket.
Ráncigálják a holtakat.

Én úgy mondanék ámen-t,
Ha nem-földi rendelet
Állapítaná meg
Kivétel-voltomat.

Ne igazságot!

Ha igazság ítéli meg,
Nem irgalom, a bűnömet,
Jaj, hova lennék? —
Sokasodnak a bosszúállók:
Magyarországnak ne igazságot
Adj, de szerencsét.

Gyümölcsfák a bolondházban

Az angyalföldi bolondház szürke falán belül
Két gyümölcsfa virágzik: mandula meg cseresznye.
Az áprilisi, gyors virágzás így települ
Bolond lelkemre, amely csupa szürke rögeszme.

Aranyeső

Ezt az aranyesőt utoljára
Múlt tavasszal bámultam — vele:
Ráragyogott fekete hajára
Karcsú ágak szőke levele.

Alkonyat

A rügy a fán, a kökörcsin a fűben,
Jaj, most minden olyan valószerűtlen!
A Duna víze a Korzóiig árad.
Véres színe az alkonyi sugárnak
Baljós fényekben fürdetsi Budát.
A tereken gonosz kis szél fut át.
Borzong az akác ifjú levele.
Ez a tavasz halállal van tele.

Nagyszülők

Az íróasztalon Arany
Fényképe néz tanácstalan,
Ideges töprengéseimre.
Szabályosan kemény az inge.
„Biztos a nagypapája volt ő
Az úrnak” — ezt kérdezte rég
Egy tudatlan takarítónő,
S ma, mikor elmerítenék
Új lelkemet a régi vér
Örök s öröklött ősokába —
Mégértem, ez a kép mit ér,
És ma tudom csak igazán:
Ő volt valódi nagyapám,
És én vagyok dekadens unokája.

Szirom

Te halovány, ártatlan bujaság,
Illenek hozzád most az orgonák.
Idegeidet április cibálja.
Fantasztikus szirom hajad virága.

Mint a motolla

Mint a motolla, forog az ész,
Ideggel, aggyal, fogyaszt, emészt.
Beveszi, nem győzi.
Rothasztja, fertőzi
Ez az egész.

Pincében

Pincében hallgatom, ha odafönn az ágyúk
Apró pörgése vagy mély, lassú hangja szól,
Pincében altatom a vad kíváncsiságot,
Mely bennem fölfigyel a vastag kő alól.

E nagy hangversenyek bőséges ércfortisszimóját
Kapúalj rejtekén ha néha hallgatom,
Látom, a hang után tűnékeny tüzirózsák
A csillagok felé röpködnek szilajon.

A fényszórók ezüst tőre az égen átfut,
Felülről lefelé egy nagy virág lebeg
S tündöklük rémesen, és bömbölnek az ágyúk,
Mint felsült bestiák. De apró részletek

Ezek, s nem látni, csak tetőről vagy toronyból
Azt, ami összefügg: a gőgös, kék eget,
Az acél vonulást, amely ragyogva rombol,
A felcsapó tüzet, a hulló gépeket.

Fata... nolentem trabunt

Hat éven át tartotta magát
Ez a keverék világ,
Oka ha volt, látszatra hajolt,
De maradt a maradi gát.

Köröskörül hullottak a népek,
Pusztultak, ha küzdeni mertek,
Öngyilkos lázban égtek
Lengyelek, görögök, szerbek.

Sok nép szabadabb volt, mint mi, bizony,
De hirtelen hamarabb hátrált,
Mocsokba merült Bécs, Prága, Pozsony
Meg Bukarest, Szófia, Zágráb.

A háló százszor kivettetett,
De kisiklott mindig az ország.
Ha nem segített már a becsület,
Helytállt a csirkefogóság.

Hat év után a gát beszakadt,
Európa szennyvize árad,
Rombol jót-rosszat, tág utat
Úgy tör, de mégse magának.

Az fogja hajózni e szörnyü folyót,
Akit a sors kiszemelt magának.
Épít majd. Rombolnivalót
Sokat már úgyse találhat.

Utókor

Az utókor majd fintorog s utálja
E zürzavart, mert tud már élni szebben
És lesz majd újra aranyvalutája
Formákban, rendszerekben és hitekben.

Most minden örület felé kitarja
Korhadt kapút ez a kor, s hitetlen
Háborúja egy új hit torz nyitánya,
S lázban vacog és reszket a hidegben.

De annak, aki lényegét kutatja,
Kifordult belét végre megmutatja
A létezés. A vers üteme bennem,

Kint meg az ágyúk torka és eretnek
Gépek milliója megelégedettebb
Korok zsíros fülébe hörgi: nem! nem!

Ki mást se tud...

Torz tettek, ránk parancsolt forradalmak,
Vagy úri rend és pimasz pihenők...
S mért lennének különbek éppen ők,
Akik most várnak s bosszúról szavalnak?

Majd döntenek, de mindig más hatalmak,
És ölnek újra s rombolnak a rőt
Fényben és forrnak ferde agyvelők.
Ki mást se tud, csak az marad magyarnak.

De nem lehetek albán kecskepásztor,
Sem angol költő, se szláv, se zsidó.
Nem örököltem kincsemet apától,
De nem is nyúlhat hozzá hódító.

Költő vagyok, csak egy rögeszme köt meg.
Jobbágy se volt soha röghözkötöttebb.

Május

Rózsát, tulipánt, lila orgonát
Küldök neked olykor.
Rabtartó, pőre szobád
Szabad tavaszokra gondol.

*

Utcákon gyáván, csöndesen
Folyik orv hajtóvadászat.
Nem mozdulhatsz ki. Fűvön, fűvenyen
Nem nyúlhatik el most gyönyörű hátad.

*

Barnára se sülsz ezidén. Vad gyermeke nem te leszel
Az aszaló nyárnak.

Barnán, karcsu, erős testeddel a gyenge gyepen,
A dombokon úgyse járhatsz.

Nem lesz idén szilajon lobogó villám a szemed sem,
Sötétzöld, mint tavaly.
Többnyire most szelid és szomorú vagy. Én is öregszem,
De ez a fekete haj,

Ez a halvány-rózsaszín arc, ez a buja-fehér
Felhámja a testnek...
Nyárnál és ifjúságnál többet ér
Ez a tudós, titokzatos este.

Gyilkosok

De ha így van, ha a paráznaságról
Nem mondhatunk le semmi áron
S elhagyjuk sorra a megúnt
Szerelmeket — lássuk be végre:
Nincs okunk hipokrita gőgre:
Mi is csak gyilkosok vagyunk.

És nem maradhat el egyetlen
Ölelésünk se, bár kegyetlen
Vágyunktól sír az ég, zihál
A föld, de bárki belehalna,
Jár a szerelem szörnyű malma
S a finom örület szítál.

Jaj, mennyi kínzás, hány halálnem!
Párzásunk mindre cinkos ámen.
A Bűn gőzében fő agyunk.
Az ösztönök korbácsa kerget
Bennünket is. Álszent modernnek,
Mi is csak gyilkosok vagyunk.

1944 június 6

Zöld autó, zöld egyenruhában szőke tiszt,
S míg mellette vigan figyel vadászkutyája,
E város életét Párizs és Moszkva közt
A német szelíden, de láthatón utálja.

Fékez a gépkocsi. Piros fény. Tilos út.
A tiszt maga elé néz, vár és messzegondol.
Egy lelkes úriember látja, odafut.
Ragyogni kezd kopasz feje a buzgalomtól.

S töri a szót: „*Sie fahren nach Astoria?*”
A tiszthez görnyed, az felé se nézve, hümget.
Az úritök fején verejték-glória:
Most ő is segített nagy szövetségesünknek.

A jelzőlámpa már pirosból zöldre vált.
Az úr még hadonász hebegve és hadarva.
Barbár, de csöndes és zárt és civilizált
Szigorral néz a tiszt a hevülő magyarra.

S míg teuto-nordikus göggel a barna eb
Visszatekint, az úr még ott mered makogva.
Felhők mögül a nap már egyre melegebb
S tört, sárga fénye süt a sárga csillagokra.

S a fogcsikorgatás, a kín, a döghalál,
Szóval a huszadik Krisztus-utáni század
Vad szívverése egy pillanatig megáll.
Rikkancs fut. Nagy betűk. Hajnalban partra szálltak.

Júliusi jegyzetek

Kelletlenül süt az idei nyár,
Nem készül vidám szüretelésre.
Kávéházban ülök, zsebemben a nátri-cián.
Miért élek még, nem tudom én se.

*

Nem mondhatom, hogy sokszor gondolkodok rád.
Rossz szagú gőzzel ront a szédület.
Húgocskám, hogy vagy? Hol leng tarka szoknyád?
Üres terászon ülök. Nélküled.

*

A fényben a város, mint egy idióta,
Végzete elé szép fejét lehajtja.
Tombol a téboly benne tavasz óta,
És nézd, a tetvek hogy nyüzsögnek rajta.

*

Kövezeten kopog a hosszú, hűvös
Zápor a nyár közepén —
Fázva figyel rá csontjával a bűnös,
A föld is most eszmél, szegény,

Megérti, hogy a nap egyszer letűnhet,
S hogy sose lesz fiatalabb —
Mi volt ez veled? Örület vagy ünnep?
Mint majdan a föld alatt,

Úgy vagyok nélküled, elbújt napocskám:
Hozd vissza a nyarat —
Jaj lesz annak, aki szüretje múltán
Magára marad.

*

Mi az, amit találtál? Pár papírlap,
Melyekből az örület kicsap.
Te is bolond vagy. Három éve bírlak
S alig tudom, ki vagy.

*

Cherbourg, Siena, Minszk... a végzet
Három felől egy célba fut.
Azaz döcög. A bosszúval mit érek,
Ha meggyilkolták már Anyut?

*

Anyuska olyan kicsi volt
És csúnya is volt. Zokogott.
A rettegés meg pakkolás
Közben megcsúfult, lefogyott.
Gömbölyű, tréfás arca most
Megnyúlt s a csontokig apadt.
Könnyzacskó gyűlt és ferde ránc
Csillogó, szép szeme alatt.

*

Azóta sárgacsillagú
Házban lakik. Látom naponta.
Még nem akadok a kapú
Előtt kivont csendőrszuronyra.
Ha bejutok hozzá, osonva,
Nem sír, még néha mosolyog.
Még nem zárták be zárt vagonba
A németek, a magyarok.

*

Pecsét mögött zsúfolva állnak
Volt bútoraink a sötétben,
A perzsa szőnyegek, az ágyak,
Az ingaóra, mintha régen,
Még bong az üresölű csendbe,
Megreccsen a halfarkú lámpa,
S még érintetlen a kelengye,
Húgom damasztja, porcelánja.

*

Csak én maradtam az üres lakásban.
Ha járok, kongnak a termek. Csak én fürdök a kádban.
A kávéházban egyedül merengek,
A többiek vagy bújdosásba mentek
Vagy hurcolja őket a hadigép,
Igaz, hogy csak rabszolgaképp.
Aki szerencsésebb, az engem nem keres.
Nem rendezett a helyzetem, csupán kivételes.
Öt éve halt meg az, akit szerettem.
Most halni készülnek azok, akiktől eredtem.

De undoromat ők sem értenék.
Minden közösségnek csak szégyenét
Érzem. A szép összhang vijjogva vész el.
Az élet partján füstölök, félszeg és torz kivétel.

*

Képzeletem mindent megízlel, eszem mindent megért,
És rettegek a gyilkostól és rettegek a gyilkosért.

A Város

Két hétre sem utazom el idén
Pestről, melyet a korszellem s a nap
Gyötör. Köveiről a sárga fény
S a gyűlölet s a hőség visszacsap.
A Duna-balparton, ahol megállok,
Az alkonyatnak szívesen örülnék...
A város, elkényeztetett vadállat,
Hajszoltan és tanácstalan körülnéz.

És körülveszik a kutyák, a hajtók,
A csendőrcsákón kakastoll lebeg,
És szónokolnak az ideszalajtott
Párt-próféták, bugris-miniszterek,
S a zsandár és a tisztultabb vidék
Bekeríti a bűnös Babylont,
És gyűlöli a csontját, a szívét,
S ha belepusztul, az se neki gond.

Egyetlen atomja sem az övé,
Hát megszabja most, hogy éljen a Város —
Nélküle hordták egykor együvé
Zsidók és grófok, költők, proletárok.

S mint rengetegben úzött vad megül,
Az úzött Pesten úgy rejtőzöm én.
Cinikus, cinkos kövei közül
Két hétre sem utazom el idén.

A béke elé

Ha lesz még egyszer kedvünk énekelni,
Tudja fene, mi fog majd érdekelni.
Vagy folytatjuk talán a régi nótát:
A természetet, a szép idiótát,
Az örök fát, a tompa tengerit?
Vagy tán az általános emberit?
S majd örvendünk, hogy akik eddig öltek,
Most visszatérnek művelni a földet,
S a védtelenek gyilkosai holnap
Dolgoznak, andalognak, udvarolnak
S humánusan horkolnak, isznak, esznek,
A megmaradt zsidók megint szereznek,
És aki most aranyát ontaná,
Hogy engedd elbújni az ágy alá,
Holnap — mivel ő nem barbár — nem öl meg,
De tőle ugyan hatszor megdögölhetsz,
Mielőtt csak egy ezrelék haszonról
Lemondana? Bőség és béke tombol.
Szóval a század újra kivirul,
S talán tovább is szólhatsz magyarul,
Ha lesz, aki figyel rád és vizet
Nem zavarsz. Mint a tappok, birtizek,
Oly függetlenek lehetünk. A népi
Kultúrának jut még szerep a gépi
Alatt. S a holtakra ki nézne vissza?
Ezért leszek majd én is dadaista.

Rádió mellett

Nem utazom el. Hátha ezalatt
Történik éppen az, amire várok,
És nem látom a német tankokat,
Amint robajjal hagyják el a várost,

És nem hallok az érdes hangokat,
Ha fékeznek majd az őrjöngve gyártott
Gépek s a régi téboly leapad
S a percnyi csöndből új téboly szivárog.

És nem érdekel az emberen túli
Természet és nincs kedvem elvonulni
Erdők, mezők és jelképek közé.

A rádiót lesem most este-reggel
És nem tudok betelni új hirekkel
S az ördögé vagyok, az ördögé.

A technika

Bevallom, nem tudok előkelően
Lenézni, mint nemrég, a technikára,
S kívánom már az autókat előttem
S hogy tomboljon a zöld reklám cikázva

S hogy Budáról lámpák tejfénye bőven
Ragyogjon át az őszi éjszakába,
Benzinszagot a nyári, gyors esőben
S pókhálóselymet a finom bokára,

S szeretném, ha az evező pihen,
A hangraforgó hangját a vizen
S ha télen Greta Garbót újra látnám,

És tavasszal magános gyönyöröm
Az utcákon, a feltépett kövön
Szolgáltatni, amikor fő a kátrány.

A városok

Ki ne kívánná a reggeli fénynek
Egységét, mikor megnőnek az árnyak?
Az élet szebb, ha egyszerűbb, ha zártabb.
Csábítanak a primitív erények.

A városok megduzzadt kelevények
A vérszegény föld testén, de hazardabb
Bennük a lét, és én e szörny-hazákat
Szeretem, mert ma itt vibrál a lényeg.

A Balaton fölött, ha alkonyul,
A nap egy percre bíbor, lila, sárga.
Aztán a tó fekete habja csobban.

Igy tündöklük ma még a városokban
A lét kultúravégi tarkasága.
Egy perc... aztán az éjszakába hull.

Nyitott szemmel

Lehet, hogy én is majd meggyávulok
És érdekel megint a tiszta szépség
És hallgatom a hullámok verését
És fákat és virágot bámulok

És vonzanak a faunok, ámorok
És nem bírom a nyitott szem veszélyét —
Most szenvedem a látás szenvedélyét
S a lét förtelmének kitárulok

S a nyers valóságot, csalódva, csalva,
Nem szűri már metaforába, dalba
A párászemű, gyöngéd ifjuság,

De diadalt ülök a ronda lázon:
A pusztulás fölött táncolni látom
Értelmem örült nihilizmusát.

Icuska följelent

Arcának izma rejtve ráng
Bandzsítva és sandítva ránk
S felméri, amit meg nem érthet:
Elevenek vagy két kísértet?
Halottnak hitt már tegnap óta,
Mert átadott a Gestapónak
Mint fajgyalázót, kommunistát,
És meg is nyugtatták Icuskát,

Hogy összeverve heverünk,
S patkányok játszanak velünk.
Most itt vagyunk jóllakva, tisztán —
Gyűlölet gyöngyözik Icuskán.

Olyan ez, mint egy rémregényben...
De megnyugodna tán szegényke,
Csak zaklatott szívünkbe látna.
Ha börtönben és megalázva
Éheznénk, piszkos őrizetben,
Nem győzött volna teljesebben,
Mert így rondább bilincsbe köt
Kettőnket ez a ferde dög.
Ez a bilincs saját személye.
Nem nézhetünk csipás szemébe,
Melynek rossz nézése rabul tart,
Foglalkoztat, bosszúra bújtat.
Igy függünk most baljós szemétől,
Betelünk erjedő szeméttel,
S míg tűnődünk, hogy mitevők
Legyünk, elérjük szinte őt,
S már lénye bennünk terjed és
Fáj, mint elhanyagolt kelés.
Azt akarod, hogy ne legyen?
Várj, amig kifakad a genny.

Évforduló

Szabad vagyok, szabad. Fejemet
Lehajtom: hát mégis teveled
Múlt el ez a három nap meg éj.
Veled, habár elválasztva rácsok
Közt és mindkettőnkre őr vigyázott
S örök között súgtad át: Ne félj.

Nem is féltem. Tudtam, valahogy
Kivezetsz majd innen. Alakod
Betöltött. Még három nap előtt
Szöktem volna tőled. Már hiába.
Úgy gondoltam rád, mint Máriára
Régi rabok, spanyol szenvedők.

Nem volt könyvem, nem volt papirom.
Szótlan kellett ülni a padon
S padlón nyújtóztunk ki éjszaka.
S elgondoltam: éppen három éve
Ismerlek. Évfordulónkon ért e
Förtelmes börtön-romantika.

Ó, de téged giccses pózai
El nem csábítottak. Prózai
Voltál most is. Bőröd és ruhád
Kisímult a porszagú pokolban.
Én meg rémült ideggel doboltam
Sápadt szépségednek himnuszát.

Augusztusi jegyzetek

A korsó sör, a kutyahő
Aszaló, buta évszakában
Európa új kásája fő
A történelem fazekában.
Fásult vagyok és kritikátlan,
De agyam kárörvendve fürkész:
Amit tíz éve kiokádtam,
Azt melegíti föl e földrész?

*

Mi esne jól ma némelyeknek?
Menjünk neki a németeknek.
S mit ígérnek ezért cserébe?
Kesztyűs kézzel leszünk herélve.

*

Borzas a pitypang, reszket a pelyhe.
Arany szalon száll a szél vele.
Magyarország... ez az a veszett fejsze,
Amelynek nincs nyele.

*

Tombol a hőség, mégis véget ér
A háborúnál hamarabb.
Adagjukon felül töltöznek a kövér
Férgek, legyek, dögmadarak.

*

Nem tudja ezt orkán, se sakál, se majom:
Ez a veszett vezér, ez a démoni gép
Példázza emberi fajom
Szomorú lényegét.

*

Szaporodnak a hasztalan halottak.
Az ember csak cinikus, ásít.
A megfertőzött elme rothad
És únja a gigászit.

*

Ma öt hónapja jöttek Budapestre
A németek.
Nem is gondoltam volna akkor este,
Hogy ma még élhetek.

Élni mit ér nekem e sivatagban,
És milyen áron?
Az élet kincse csak használhatatlan
Gyémánt e Szaharákon.

Egyetlen hasznom van, amire várjak:
A förtelem,
És semmin se tudok mulatni már, csak
A szörnyeken.

Az, aki szeret engem, megijed,
Ha ijedt szemmel a szemébe nézek.
Szeretnék verset írni — nem ilyet,
Hanem kerek egészset.

Párizs

Óarany láng, francia konyak.
Ó, hogy illik Párizs ünnepéhez!
Igyunk hát, igyunk. Milyen nehéz ez,
Ez a terhelt, magyar alkonyat.

Kint a mély, nyugat felé tűnő fény —
Bent az öröm félszegen buzog.
Iszunk, mint idegen koldusok
Boldogabbak gazdag esküvőjén.

Bent rövidhullám, harang, zsolozsmák,
Szabadság, feltámadó csodák —
Kint a végzet és a kapkodás,
S nyögi már a jós szellő Kolozsvárt.

Varsó

Öt éve rom vagy most-gyulladva lángol —
Jaj, mi lett a varsói operából,
Ahol legelőször táncolt Eti?
S a Visztula mellett hősi halottak
Vagy Kelet s Nyugat közt élve maradtak,
Akik először tapsoltak neki?

Én nem láttam Párizst és ő se látta.
Párizs szabad, de nem lépheti lába
S nem nézheti okos szeme soha.
És Párizs ünnepén — miért tagadjam? —
Az elpusztult Varsóhoz több közöm van,
Mert ő szerette. S fáj, hogy ostoba

Végzet keríti be. De Budapesten,
Körülöttem is egyre kevesebben
Maradnak, akik látták még Etit.
A háború így segít az időnek,
Még bennem is. S akik most nagyranőnek,
Táncainak nyomát se kérdezik.

A diadal

Nyugaton és keleten vereség vereségre.
Délien is pusztulnak a szép seregek.
Elbukik, de a lényegesebb
Harctereken diadalmas a németek szörnyű vezére.
A győztesek agyában és szívében
Termékeny sírját maga ássa:
Már az egész világ hisz a vérben.
Örületére felelt a hívő, hülye horda —
És most következik a Rossz felhalmozása:
Az új korba a gyűlölet elszabadult zuhatagja sodorja
Östotemeknek vén igazát
A hús meg a vér igazát.

Szeptemberi jegyzetek

Tegnap még olyan meleg volt,
Hogy majdnem elolvadt a hold
A háztetők hegyén.
A párák közt, félig csoda,
Félig szétfolyó kocsonya,
Csak remegett szegény.

*

Lángolt a nyár és hirtelen
Ma szinte novemberre járt:
Vad szél, hideg ködök.
Nem láttam még ilyen határt
Az évszakok között—
Mi lesz velünk? Mi lesz velem?

*

Sor kerül a melegebb ruhákra
S már a télre gondolunk.
Sárcipő-korszak köszönt be. Hátha
Minden ellen, ami jön,
Volna dupla ballonunk,
Ha más nem, a közöny.

*

Az alkonyatból este lett.
Tudtam, hogy elvesztettelek.
A vörös levelek hegyén
Néhány esőcsepp reszketett.

*

Milyen fekete volt a hajad
Az ezüst eső fátyla alatt!
Mosolyogtunk, de elzokogták
A fák, hogy sose látjuk egymást.

*

A négy égtáj felől vadmérgű gőzt ont
S versenyt fut minden akarat:
Fejem fölött már a Baromfiközpont
Töreti, bontatja a falakat,
S a kőművesek hada közeleg,
Hogy elfoglalja ostromlott szobámat —
Én pedig lesek a hírekre: bárcsak
Jönne már a felmentő sereg.

S míg elvész vassal és vasnál erősebb
Delejezéssel szerzett hódítása,
Még ontatja a vért, bár sose győzhet,
Az akarat tajtékzó óriása.

Jaj, meddig bírja ez az akarat?
Most attól függ, a mienkből mi pusztul —
A Baromfiközpont is, ha marad
Ideje még, lakásomból kituszkol.

*

Magam körül, amerre fordulok,
Éles agyakban csupa ferde ok,
Mint amikor az őrült magyaráz,
Mielőtt fegyvert önmagára fog.

*

Barátaim, látjátok, mennyi érvvel
Bizonygatjuk, hogy pusztulnunk miért kell.
Sírunkon szégyen ül, röhög a bosszú,
És önvádunk örjögő árnya térdel.

*

Kérditek, mért tör — szégyenemre —
Egyre több próza énekembe?
Az értelmetlen zűrzavar
Rákényszerít az értelemre.

*

Esik. Hidegszik. Gyúlik az avar.
Piros az ősz, de idén meg se nézem.
Nem írok, nem is fordítok. Zavar
És úntat már beteg kételkedésem.
Ki ne utálná ezt a szót: magyar?
Vagy ki hisz az európai mesékben?
Forradalom, szabadság: szertefoszló
Szavak. Csak poshadok, mint egy bűdös tó.

*

Nemcsak a vidék avult el, hanem
Az egész állat- és növényvilág:
Minden, amit a természet terem,
Valami unalmas melódiát
Zümmög fülünkbe hosszan, esztelen.
Mit tudnak a katángok? csukni, nyitni.
Még a sakál se tudja azt, amit mi.

*

Barátaim, látjátok, súlypontja már a mélybe
Zuhintja ezt az inga-tájat,
De nem, hogy a mélyben majd megpihenne végre:
Átlendül, amerre újabb rögeszme támad.
Történelem-asszony de léha!
És mennyit ér a földrajzi szerencse —
Töredék-népek hordaléka
Ez az egész Duna-medence.
A bitangság, a lakáj-lapulás,
Ringyó-riszálás, hógöli gyász,
Gyom-termékenység, úri kihalás,
Nyugat s Kelet itt torz, groteszk hatás.
Fent Varsó jelzi a határt,
Odalent Macedónia meg a trák
Szenvedély, kerge vadság
Szelet vet egyre és vihart arat,
S mint a csibész rongyból gyúri a labdát,
A keleti szél vagy germán akarat
Mind egybegyúri s felhajítja olykor
A sárból, a porból,
Aztán lehull és szétesik a rongy.
Itt minden tenyészet bolond.

*

Haza?
Ha-ha! —
Ez volna a rím rá.
Hasztalan és buta kinná
Nyomorodik itt a rajongás.
Az őrült szégyen-ingát
A bölcsebbek megúnják
És szökni készülnek nyugat felé.
Nyugat felé, nyugat felé!
Csakhogy ez nem segít a költőn,
Mert őt ki értené,
Ha nem ezen a földön?
Miérthogy csak e vad és ismeretlen
Anyanyelv bolond fia érthet?
Milyen rögeszmés összeesküvésnek
Részese lettem?

*

Lódulj hát, inga, vékony
Fonálon tart a végzet.
A tehetetlenségi nyomatékon
Győz majd lendületed: a véglet.

Októberi jegyzetek

Az őrsemek közt, kint, az őszi ködben,
Az éjszakában mennyi árny suhant!
Bolond remény... reggelre visszadöbben:
Ez az egész? e néhány ágyúhang?

E ritka gépfegyverzaj? egy maroknyi
Úr-karaván a horda holt porában:
Magyarország... hozzá lehet-e szokni,
Hogy agyrém volt csak néhány koponyában?

*

Még nem tudom, ma hol alszom. Naponta újabb
Ötlet: ládába vagy cserépkályhába bújjak?
Orroperáció kellene vagy paróka?
Beágyaztak dohos dunyhákba, takarókba.
Mindig megrezzenek, ha reccsen némi hang,
Utcán, ha szembejön három nyilas suhanc.
Rendőr, csendőr, detektív és halálfejes
Ütődött bandita most mind engem keres.
Túl élesen ragyog az októberi nap
És éppen rám. Mi lesz, ha magállítanak?
És este hasztalan örülnék már a ködnek:
Mögötte óriás gépkocsik dübörögnek,
Fényszóró villan egy percig. Mi lesz, ha látják,
Vetülve a falon, óasszír orrom árnyát?

*

Nem duzzad a vérem szomorú tengere már, ha
Meglátom néha dombos térdedet,
De mély idegemben a félelem árja
Csitul, ha hozzád érhetek.

Ha most nem pusztulok el, azután vígan élni
Ahhoz futok megint — tudd meg! — aki
Az életemet nevetve megérti
S nevetve el is engedi.

De most egyedül ülök és idegen lakásban
S a sötétben rejtőzve remegek,
Hogy itt légy holnap és újra lássam
Arannyal párás szemedet.

*

Idén is majd együtt ülünk-e téli,
Teázó, fával fűtött esteken?
Jó szökni tőled, még jobb visszatérni
Hozzád. Nem érted? Ne légy esztelen,
Hiszen nekem még Isten is csak addig
Kell, míg szabadon enged és megért,
Míg érzem biztosan, hogy nem haragszik,
De elmosolyodik szökésemért.

Én vissza-visszatérni szeretek
Istenhez is. Te bűnössé teszel csak
S bocsánattal telíted szemedet,
Hogy jóságodban újra meglakoljak.
Nem mondhatok le semmiről. De meglásd,
Ha megmentesz, megint el fogsz ítélni.
A pusztulás előtt se vallhatok mást:
Megszökni jó, de még jobb visszatérni.

November

Három hét óta nem jártam az utcán.
Most is csak épp egy napra hagytam el
A sötétlő színekkel tarka könyvtárt.
Fekete ég volt, fekete november.
A városban jobbra fosztogattak,
Rendőrok, katonák és nyilasok,
Németek és magyarok. Szekerek,

Nagy teherautók, kézi talyigák
Vitték a szajrét föl a Várba és
Mindenfelé. Néha egy robbanásnak
Vagy ágyúszónak méne-tékel-ét
Hallhatta az elbarmult pesti nép,
De már hozzászokott s hülye közönnyel
Haladt a hevenyészett fahídon.
Először láttam a Dunába térdelt
Margit-hídat, a pesti pusztulásnak
Hasztalanul könnyörgő hírnökét.
Egy napra jöttem el rejtkehelyemről:
Csak épp egyszer akartam látni még
A Hold utcát, a Szabadság teret,
A kávéházakat, a Lánchídat. De
Erre se jutott már idő. Anyámat
Láttam. Alig bírt lépést tartani:
Sokakkal együtt hajtották. Tíz éves
Fiú ugrott ki hirtelen a sorból.
Szökni akart. Egy fegyveres suhanc
Utána lőtt. A fiú elbukott.
Hozzá ugrott az anyja is, de ő
Épp csak megsebesült. Egy nő a járdán
Így szólt fiához: „Nini, a zsidókat
Hajtják ott!” A gyerek bámult. A hajtók
Között kevés volt sváb. Sokan ízes
Vasi, alföldi vagy nógrádi nyelven
És győztes kedvvel nógatták a zsákmányt.
Nem mentek lassan. Mire én hajón
Budára értem, ott voltak batyukkal.
A sötétben, a zuhogó esőben
Anyám kicsiny alakja fekete
Ruhában és kifúlva tipegett
Újlak felé. Este a társaság
— Tán vigaszul? — arról beszélt, kiket
Kell majd akasztani. De én Anyut
Már szívesen képzeltem volna el
A sárban végignyúlva gyors golyótól.
S a délutáni nő tán nemsokára

Majd így szól gyermekéhez: „Nini, hajtják
A nyilasokat!” Elgondoltam azt is,
Lehet, hogy még tíz-husz évig elélek,
És hogy a magyarrá ítéltetés
Életfogytiglan tart. Éjfél után
Behallatszott a zuhogó eső,
És tudtam, hogy a téglagyár szabad
Udvarán épp ez az eső szakad
Anyámra is. Fűtöttek. Ittam-ettem.
Vörösbort, húst. Marika sírt helyettem.

Januári jegyzetek

Most este mindig ételekről
Beszélgetünk, szomjazva, étlen,
S kivilágított szép telekről
Ábrándozunk a vaksötétben.
Ülünk cigarettaparáznál,
Atlantisaink elmerültek,
S szemünk előtt vígan, paráznán
Lebegnek torták, kacsasültek.

*

Rakéta villan az éjben a hóra.
Halk ágyu a táj peremén.
A fehéret, a zöldet szikrázva beszórja
A rózsaszínű fény.

*

Kilenc hónapja szinte sohasem
Gondolok rád.
Most látom, tánc közben s kereveten
Hogy villogott bokád.

*

A szégyen pörzsöl engem, hogy utánad
Is van mit féltennem.
(Kint havas éjben a rózsaszín árnyak
Reszketnek, életem

Remeg az ágyuk torkolattüzén és
A pusztulás fölött,
Az ég alján baljóslatu égés,
Ott füstölög.)

Tünődöm s nem arra vagyok kíváncsi,
Mi lett veled.
Feszülő idegem nem győzi kívárni,
Mikor mehetek

Pest felé. (Kint most narancsszínű szikra
Pattog, nagy szomoru hold száll.)
Olyan nagyon szeretnék élni, mintha
Bennem te volnál.

*

Lesz-e még, hogy a hársfa virágzik,
S a tavasz zöld tánca a táj? —
A havon és fagyon át is
Rohadó tetemek szaga száll.

*

Te, akit majdnem elvesztettelek,
Mikor leszek megint együtt veled,
Egyedül egy szobában és a kályha
Túlfűtve tűzne be a félhomályba?
Délután lenne, tűnődő idő,
Az asztalon új, sárga terítő.
Én heverek, te karosszékbe ülsz le.
Szárított szőlő tompa fényű fűtje,
Dió, narancs. Szivarom vígan ég.
Nehéz vörösbor. Épp fordítanék,

Egy régi angol sorral bíbelődve,
Míg villany villan és a tea gőze
Mögött aranylóbb fényre gyúl szemed.
Mikor leszek megint együtt veled?

Februári jegyzetek

Hosszú utakat járok meg naponta
És egyszer sem találkozom veled.
Befújja a szél törött ablakomba,
Hogy nem lehet, hogy nem lehet.

*

Kályha még mindig nincs. A kezem átfagy,
Lávás agyamban terjed a hideg,
És megértem a szél konok szavát, hogy
Nincsen értelme semminek.

*

Felébredek a hosszú éjszakában:
Oly értelmetlen, hogy nem vagy velem.
Fázom, éhes vagyok s romantikátlan.
Nem csalom magam: nem a szerelem

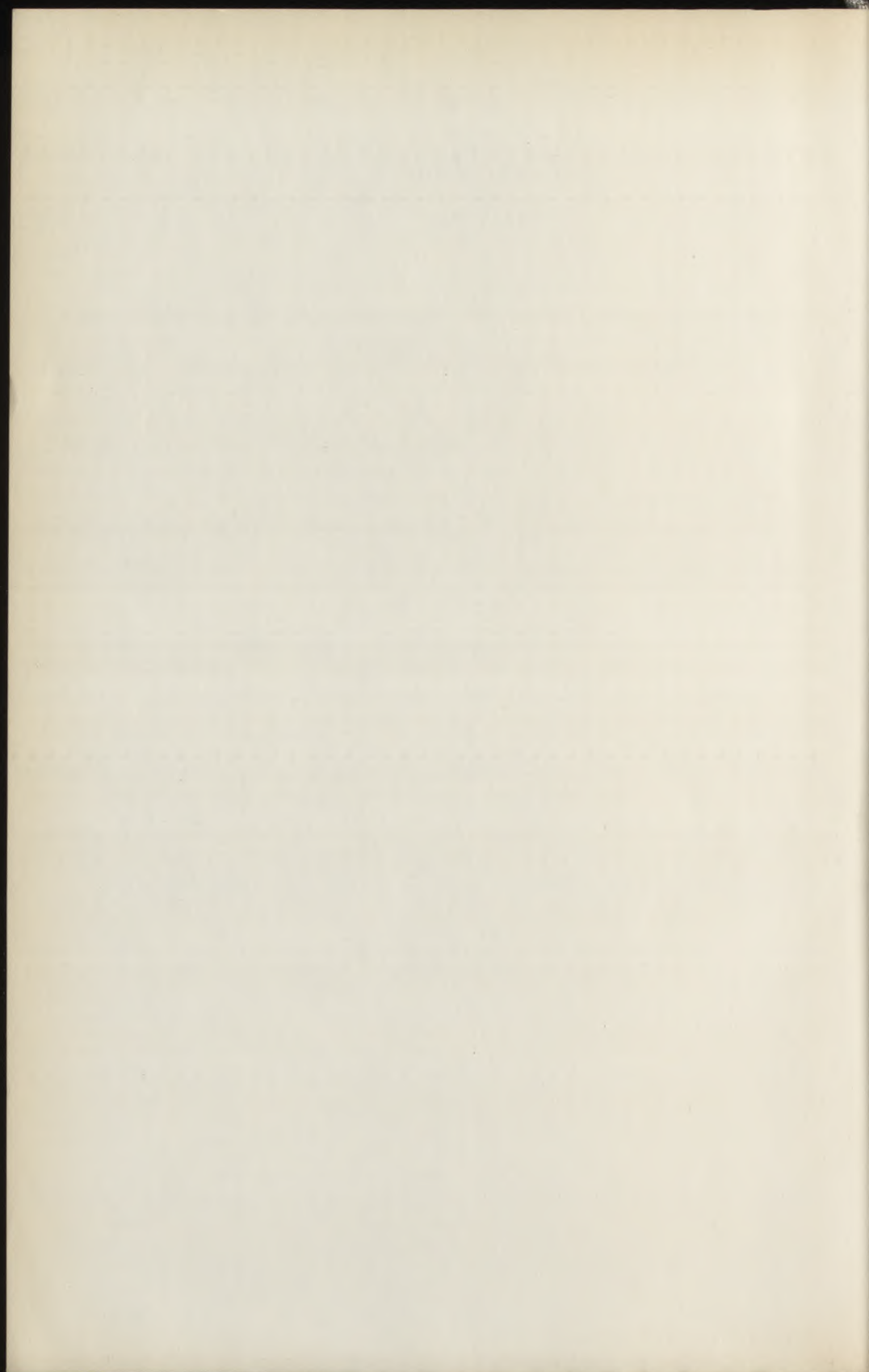
Hiányzik most, csak hogy veled lehessenek.
És szeretnék egy-két szót váltani
Veled, mielőtt holt agyamnak esnek
Mélyebb szívem hiéna álmai.

*

Pest felszabadult romjai.
Jaj, nem tudok ujjongani.

Kérdező idő

1945 · 1947

Kérdező idő

Nem emlékeznek tavalyi kínomra
A zöldarany, tavaszi levelek —
Lehet-e, hogy a rikkancs is kimondja,
Amit tavaly nekem se lehetett?
A régi, titkos, tiltott szavakat
Most lobogó meg hangszóró kiáltja —
A szabadult rab tompán tapogat
S tanácstalanul néz az új világba.

A kábult költő hunyorogva néz szét:
Jaj, mennyi régi szenvedés és mennyi új tabu!
És reszket és kitörni kész a részvét,
De meggyávul s gödrébe visszabú.
És érdesül az édesség s zokog a régi hang
S bent vergődik — odakint hogy fogadnák?
A vénülő és gyötrött húrú lant
Hiába próbálgatna már hosszannát.

A koranyár kint új életet érlel,
Bent forr az érett szesz, a régi ész —
Hogy érje be a lelkes töredékkel,
Akinek még a minden is kevés?
Mehet-e hát egy sorban veletek,
Ki lépést tartani sohasem értett?
Ki fájni és kérdezni született,
Zengje dalát a megelégedésnek?

De mégis ez az én korom. Tűnődni
S halottakat siratni nincs idő.
A fák alól is eltűnt rég az őszi
Avar, s az új szőlő duzzadva nő.
S a kérdezőtől választ követel
A lét. S a magány most ölelni gerjed
S a kérdező időnek így felel,
S ó századok és új csírák figyelnek:

„Nem reszket már a sorsom vak kezében,
Személytelen, szeszélyes akarat —
Az életem, a pusztá, rendezetlen,
A bonyolult, a bűnös, megmaradt.
Örüljek most a nemvárt folytatásnak,
Mely egyre kúszább s érthetlenebb?
Az életemnek nincs értelme más, csak
Hogy nem volt, nem lesz és egyetlenegy,

S hogy nincsen párja sem a Térítőkön,
Se tegnapelőtt, se holnapután —
Én nem a gőzölgő kis sejtet őrzöm,
Mely szaporodni s osztódni kíván.
Én nem azért rejtőztem csalva, szökve,
Hogy megmentsem a pára-életet,
De nem lettem az ember-kása csöppje
S nem bírtam el, hogy én ne *én* legyek.

No s megmaradt, és tartozom vele
A szabadító, vergődő időnek,
Hogy ott legyen majd életem jele
Az emberség új arcán, hogyha győznek
Azok, akik a mélységből epednek.
A múltnak és jövőnek tartozom.
Nem csaphatom be őket. Kevesebbet
Nem adhatok, csak minden birtokom.

Nem kis kincset halmoztak bennem össze
A tönkrement, tékozló századok —
A néha még értetlen örökösre
Aranyló lángjuk rajtam át ragyog.
Te arany áram, melynek nincs határa!
Jövőbe-múltba nyúló életem!
Formátlan korom új ábrázatába
Tömör valódat beleégetem.

Mik biggyesztett nullákkal növekednek,
Sok bárgyú szám engem nem érdekel,
Nekem a milliárd magányos *egy*nek
Gőgös-szegény testvérisége kell.
Te üldözött, örök testvériség, mely
Nagy tömeg éjszakákon villog át!
Te teremteni duzzadt, kényes éremly,
Te véd a milliárdnyi *egy* jogát!

Fogalmi téboly, reménytelen egység,
Monádokból lett, tág emberiség! —
A port, a piszkot, a romok szemetjét
Hirtelen, selymes zápor veri szét,
S megint derül s édes szagot Budáról
Nyáresti szél hoz, mintha azelőtt —
Tüdőm és elmém tágul és kitárul
S beszívja a csíráztató időt.

S a szabad szélre bennem is *igennel*
Felel a lágy, rejtelmes akarat,
Mely engem kedvem ellen élni rendel —
Mint ez a szél, szabad leszek, szabad.
Ha milliók lépése dobban is,
Nem tűröm el, hogy zárt rendbe tereljen,
Szabad leszek, ha kell, magamban is,
S szabad leszek, ha kell, majd magam ellen.

Ha agyam szövevénye megmaradt,
Nem lehetek új vallás ócska papja —
Nem táplálhat unalmas mocsarat
Az életem bolond bűvópatakja.
Segíts tovább, kíváncsi akarat!” —
S az Idő tágranyílt szemébe látok.
Vad tükrei felém villámlanak:
Új szépségek és örök pusztulások.

Éjfél után

Letettem a tollat. Richárd és Anna
Fejemben vívják szócsatájukat.
Éjfél. Lent, szemközt, egy fekete, sanda
Kutya a telehold felé ugat.
Az utcát vastag méz árasztja el,
A kapualjak, házak mind zenélnek,
S harmónikára pattogón felel
A szláv ütemü, katonás karének.

Le kellene feküdni. Nem hevül
Jól este, aki reggel rosszul ébred.
A dívány mélyén türelmetlenül
Villanyoltásra várnak már a férgek.
Lehet-e, hogy négy év előtt ilyenkor
Hancúroztunk a Zugligeten át?
Agyamban a töméntelen finom bor
Szépítette a dzsesszek dallamát,

Melyet most odalent egy kis cseléd
Hangosan dalol, katonák bolondja,
S a kaukázusiak csiszolt fülét
A régi sláger férczenéje rontja.
Köröskörül dalolva, incselegve
Szövődik kurta hadiszerelem,
Nincs is szüksége egyéb díszletekre:
Dunára, holdra, romra odalenn.

De engem egy ideges elme átvisz
Dúlt háztetőkön, lombos tereken,
A csonkarajzú holdvároson át is
Az egészet, a földit keresem,
A hídakat ép házsorok között,
Hol fényt pazarol a kétsornyi lámpa
— De hogy került közénk ez a tücsök,
Föl, negyedik emeleti szobánkba?

Tán szatyrodban, krumpliban keveredve,
S most elbújt s elveszetten ciripel —
Ó, Szentendrén a tücsökhangu este,
Hold, Duna, domb, nagy séta — mélabú.
A dombtetőre már két éve nem
Jutottam el. A város dzsungelében
Bújkáltatott tavaly a félelem,
Idén pedig a halvány holdra ébren

Igézve nézek. Mágusi sugárban
Szállnak alá sovány kísértetek:
Itt szítták űk, a régi éjszakában
Az éltető, kábító mérgeket,
A koffeint, alkoholt, nikotint,
S még mámorítóbb mérgeket kevertek.
Ha lesz megint borunk, majd ki koccint
Velünk, ki ízleli a ritka verset?

Értünk és általunk volt, ami eltűnt,
A város, az egyetlen egyveleg.
Kísértenek most, hogy együtt eszeljünk
Új művet, holtak és elevenek.
Igen, a város nappal tengve szenved,
Tompán tápáskodik, fúr-farag, ácsol —
Az éjszakában dől el, hogy milyen lesz
Halottak, élők *egy* akaratából.

Jaj, életem fele e csúf romokban
Maradt. A csupasz vázak őrzik-e?
Még minden sóhajomra visszadobban
A város túlérzelmes köszive.
A lenti utca holdasulva szépül
Éjfél után regényes rajzú csenddé.
Az új városba szenvedve beépül
Új életem, Kőműves Kelemenné.

Ne csak nyomdában szült, hiú kötetből
Zengjen szívem többszólamú zenéje,
Áradjon majd a lüktető kövekből
A tomboló villannyal teljes éjbe.
Tudod-e, hogyha este egymagad
Sétálsz eső után a réten át,
Mit hallasz, tücsökciripelést-e, vagy
Az illatozó, boldog rét dalát?

Alföld

Zörög a szekér, telehold van.
Akácfák szigete fekete foltban.
Ezüst tejben a kukorica ring.
Szilvafák közt tanya fehérlik.
Ölemben újság: a vezércikk,
Hogy mi a *nemzeti*, most megszabja megint.

Ezúttal nem nagyanyák, áttérések,
Hanem hagyomány, történelmi végzet
Szabályozzák a kategóriát.
Mit vallok, mit nem? mit hiszek még?
Fontolgatom, feladott leckét.
Zörög a szekér a síkságon át.

Mint ábrándozó, telivér lány,
A táj komolyan visszanéz rám
S agysejtjeimmal elvegyül.
Csak fűszer énnem Perzsia, Párizs —
Ez a hazám, ez a romantikus-reális,
Mely álmodik s nem lelkesül.

Nem választás a haza, rég nem,
Nem feladat, nem is érdem,
Itélet ez, életfogytiglanig.
Csillog a gőgös táj, tűnődve mint én —
A táj, a nők, a nyelv, nem lehet más tekintély,
Mely engem magyarul tanít.

Mi a magyar? Fitymáló holdba hágok.
Hazudjak hát dícsérő délibábot,
A büntelenség ígéreteit?
A költő agya is híg szeszt rajongva főzzön?
Nem így tanultam. Egy komoly elődöm
Se tette így.

Nem, nincs kedvem hazám kegyét keresni,
Nem is tudom már kívülről szeretni,
Vagyok, ami vagyok.
Én láttam, hogy lapult e nép,
És gyávaságát, mint a magamét,
Úgy vetem meg. De a nyárvégi csillagok

Nagy sűrűje szikrázva fent ég.
A nyegle gyilkolás, pipogya bectelenség
Lejtőjén lettem egy veled, hazám.
Nem léphetsz álszent óriások nyomába:
Cinikus léted örök ábra
A múlandóság tündöklő haván.

Úgy nézek az öreg, de holdsütötte tájra,
Mint önmagamba. Nincs szükségünk áltatásra.
Vagyunk, amik vagyunk.
A silány aratás után sebesre szántva
Álmodik új magokra szánva
Fekete, termő talajunk.

A tej, a hús, a bor...

A tej, a hús, a bor egy napra visszaopta
Keringésembe a vért és hiányodat.
Az ideg és az agy lassan leng izgalomba,
Ha lényed misztikus hulláma látogat.

S az újjászülető lét vad tengere tombol
Vad képzeletemen, mély árterületén.
Előbb csak hangodat hallom: mint telefonból,
Tartózkodón lebeg s szemérmesen felém.

Aztán a szenvedély halk árjával telik meg,
S mint arany méz pereg az édes értelem.
Aztán ruhák, cipők, foszlányai a hitnek,
A valóság. Tudom, mivel nem érthetem.

S cipőket, selymeket, szöveteket betöltve
Örök művébe kezd a hű emlékezet.
Az anyag mámora az égből száll a földre,
S a légbe villanyos ívet von szép kezéd.

S reménytelen tapad a bőrhöz és ruhához
Szemem s agyam, akár hat évvel ezelőtt.
Kinek meddő tüze kételkedésbe kárhoz,
Hiába várna már megoldást, pihenőt.

E tudat, e hiány, e láz épp az egészség:
Ha fáj, hogy nem vagy itt — e tartós szervi kór.
Hisz miből lett ez a találkozás, e szépség?
Egy ritka vacsora jobb falatjaiból.

A jóllakott homály eloszlik sejtjeimből,
S keserű koplálás józan vitája forr.
Remény és látomás! tudom, mi épített föl:
Az éj, a nikotin, a tej, a hús, a bor.

De akkor biztosan tudtam: nem én teremtlek.
Nagy vezetékek hozott, villanó gyorsvonat.
Miért az ösztövért ész tudná, mit jelenthet
A lét, s milyen erő kapcsolja sorsomat

S hová, s ki vagy és hol vagy magadra maradtan?
Atom vagy szövvény? lélek, göröngy, monád?
Mit tudom én, mit tudom én? Csak halhatatlan
Hangod lebeg felém, mint telefonon át.

Szeretnék én is

Szeretnék én is verset írni,
Amely mindenkit érdekel,
A fáradt népet arra bírni,
Hogy lelkesedve tűrje el,
Ha új lovagok nyergelik meg
Kiszolgált hátát — mondanám,
Amit a kor bölcsebb füleknek
Súg újdonsült uborkafán.

Hideg van. Hűlök. Kell a kályha,
S a szívnek, hogy megértenék,
De húz a hálátlan homályba
A tehetetlen nyomaték.
Idegen gondba bonyolódok,
Nem-kívánt mámor száll le rám,
S táncoltat törékeny hajókon
Egy érthetetlen óceán.

Szeretnék én is verset írni
Az örök csillagok alatt,
Amelyből nem tud égre sírni
A földi fekete salak.

De minden út gyanús sikátor,
S a végtelen olyan kevés,
És visszaránt a misztikától
A fintorgó kételkedés.

Idétlen göröngyökbe botló,
Idegenítő gondolat!
Már sem az égnek nem vagyok jó,
Már sem a föld be nem fogad.
Az agyam sötét, kúsza műhely,
Szikrázó csillag, árva rög.
A szívem bolond pörgettyű, mely
Az ég s a föld között pörög.

Nekem beszélhetsz

Nekem beszélhetsz, énnekem úgyse kell
Aszkéta üdvösséged.
Szép tőled, hogy míg fázol és éhezel,
Szemed az égre réved.

De én nem hallom a nagy zenét
Átázva, hideg teremben.
A szegényes kultúra-törmelék
Nem lelkesíthet engem.

Jaj, minden kell, a jövő meg a mult,
Mind gazdagon és egészen,
Mert semmiről, ami valaha volt,
Nem mondhatok le. Nem és nem!

Nem kell az üdvösség se, ha itt
Lent megrohad a testem.
Az égben is kell minden, amit
A földön megszereztem.

S ha a földi szín és értelem
Lím-lom Isten szemében:
Lélek ne legyek személytelen —
Legyek inkább féreg a mélyben!

Az érti Őt...

Nem érted Őt. Krisztus nem a Vezér, ki
Híveinek lemondást prédikál.
Az érti jobban Őt, aki megérti,
Hogy király volt, szegényen is király.

Ő Márta mellett Magdolnát dicséri
S minden új szívnek új utat kínál,
És el lehet úttalan úton érní,
S nem hiszi Tamás és üldözi Pál.

Kiki olyan mennyet kap, amilyet
Képzelní tud magának. A tied
Személytelen lesz, tág és oszthatatlan.

De én a végső titkot mostani
Értelmemmel fogom megérteni
S azt élem végig, amit abbahagytam.

Váci utca, Szilveszter, 1945

Tavasza a tél közepén, pocsolyák, feltárt belü romház.
Cinkos fellegen át titkon skárlátszinü pompát
Úz az emigráns nap. Szemközt romantika, várrom.
Másutt hosszú sor egy péküzlet előtt. Pocsolyákon
És sziveken delnők halinás, hiu lába tipor.
Kirakatokban francia pezsgő, samosi bor.
A *Savarinnél* gépkocsi áll, nagy Lancia, mélykék.
Bent szigorú gazdája ebédel. Újévi beszédét
Most fontolja meg: „Itt az idő, már szabni határt!
Juttassuk diadalra a tömegek akaratát!”
Költő néz be az ablakon át, tűnődik, eretnek.
Kint a pufók, idegen katonák ódöngve nevetnek —
Ők is sejtik már, hova hull, ha rohadt, a gyümölcs.
Inti a költőt vágyakozó gyomrában a görcs,
Hogy nyavalyák törik őt, mire újra chetne-ihatna:
Lesz még egyszer béke talán s buza, bor, de mihaszna?
Gyilkosok és örültek után a fekély vagy a rák
Készít *benne* elő új, barbár diktaturát.
Fordul minden bőség s dísz Szilveszter elé —
És ha e pompa csupán a basáké, síbereké?
Nézd meg hát a híres, tündöklő, tűnt korokat:
Jobb lehetett tán Napoleon vagy Xerxes alatt?
Lázadozó gyomrodban a görcs türelemre tanít:
Nézz csak szét s az egész a tiéd egy pillanatig.
Nézd, mert holnap már e basák s kupeczek kora,
mindez —
És magad is legenda leszel, ha visszatekintesz.

A békekötés elé

I

A tél átmeneti kegyelme olykor
Ha ránk csurgatja langyos aranyát,
Az ég, a föld, amely előregondol
A még-jövendő havon, fagyon át,
A téli alkonyat, ha barna köd száll,
A csatakosan csapdosó eső,
Amely az alvó, megfagyott rögöt már
Az új tavaszra készíti elő,

A szervezet, ha éhe-szomja reszket,
Az íny, a gyönyörökre epedő,
A didergő és meggyötört idegzet,
A gyöngé csont, a csenevész tüdő,
A szív, amely újjongani szeretne,
A hosszasan haldokló gyűlölet,
A pincéből tántorgó, vézna eszme,
Az értelem, az újjászületett,

Az anyák, akik gyermeket nevelnek
S kiket bűvöl a kisdéd tejszaga,
A fiú, aki először szerelmes
S szeretne udvarolni éjszaka,
A férfi, akit sürget már a munka
S ki elveszített éveket sirat,
A költő is, aki hiába únja,
Hogy honfibú zeng újjai alatt,

A ház, melynek sötét hiánya tátog,
A rom, mely értelmetlenül borong,
A parkokban elhanyagolt virágok,
A híd helyén a halott, ferde csonk,

A törött vagon, a vaspálya tépett
Síne, az árva rög mélyén a mag,
Az anyagot sóvárgó, fürge gépek,
A gépeket kívánó új anyag,

„A Kárpátoktól le az Aldunáig”
Népek hazája, mely békére várt,
Hol minden, ami él még s élni áhít,
A férfi, nő, a gondolat, a tárgy,
A föld, a víz, a lég, a láng az agyban,
Minden, ami a halált ízlelé —
Fordul megint, tudva vagy öntudatlan,
Párizs felé, Párizs felé!

2

Nem az a szittya vár új életére,
Ki sorsa elé díszmagyarban állt,
Egy-egy várért háromszor is cserélve
Országot, vallást, pártot és királyt:
Velünk együtt hozzátok az kiált,
Akit a röghöz vastörvény kötött,
S mindegy volt, német, magyar vagy török
Az, akinek szántott-vetett, kapált,

S míg tatár, kuruc, labanc *katonák*
Vonultak el a színpadon robogva,
Azt leste, mikor viszik új robotra,
És rejtegette megmaradt lovát,
S batyúval ballagott a havon át,
Ha a *hazáért* égni látta házát,
S rég elvesztette minden rokonát,
S ha magyarul szólt, gyakran megalázták,

S ki levetette testőrzubbonyát, hogy
Legyen a nyelv rögeszmés remetéje,
S az, aki tőle átvette az átkot,
A konok folytató, s korán kiégve,

A ráboruló éjben vette észre,
Hogy éneke magányos örület,
És gyanutlanul úgy keveredett
A nyelvbe, mint vad összeesküvésbe,

És az is, aki idegenbe hajtva,
Ki tudja, hol s milyen gödörbe tűnt,
Akinék kitagadott, lila ajka
Magyar verssel búcsúzott — életünk
Visszhangzik rá — ha félve csüggedünk,
Ő kételyünkre titkosan felelve
Jelen van, érzem, s másik nagy szerelme,
Párizs felé most így fordul velünk:

3

„A Kárpátoktól le az Aldunáig”
Milyen mohóság, hány néptörmelék!
Az szól hozzátok, aki többet áhít,
Akinék csip-csup konc-föld nem elég,
Kinek szeme a tengerekig ér, ki
Kamaszvillongások közül kilát
És únja már ezt a dunavidéki
Határhúzó tragikomédiát.

Oly mélybe hulltunk: vágyunk az egészre
Céloz. Többet kér, mint egy-egy falut:
Miországunknak örök alkatrésze
A délibáb s az éjféli tejút.
Éveket kérünk, melyek záporozzák
A tudatot, hogy miénk a világ:
Adjátok vissza nem csupán Kolozsvárt,
De Párizst, Londont, Rómát, Indiát,

A vérkeringést, amely minden eddig
Lekötött, zsibbadt országot bejár,
A bőséget, mely osztva csak növekszik,
Az áramkört, amelyben nincs határ,

S megsemmisíti a csatájavesztett
Tébolyt, mely nem felejtett s nem tanult,
A hódítást, mely fegyverkezve reszket,
A határokat zároló gyanút,

Az idült önkényt, mely torz mániáit
Tilalmakkal, drótokkal őrsené,
A konok birtoklást, mely gátat állít
A lágyan áradó jövő elé,
Az elfojtott bosszút, a béke mérgét,
A rombolást, az örök csábítót,
A gyilkolást, a szívek rejtett érvét,
Végső érvét, *ultima ratio*-t!

Utazás

Mikor a messzeséget megkívánom,
Mikor az eső arannyal átszőve szítál,
Ha villan a szűk mozivásznon
A délszaki táj:

Téged kívánlak meg, hozzád szaladnék,
Exotikus szivedet
Keresem, te sötétszínű vadnép,
Te pálmafa, tarka sziget.

Benned ölelem az elérhetetlen
Városokat, te gazdag egész-világ.
Az óceán ring zöldszínű, mély szemedben,
S a hajadban micsoda Indiák!

Versailles-t varázsol s játszani hív a hangod,
Perziát párol bőröd illata,
Őserdeidben a szám bámulva barangol,
Derekad mozgása arany Granada.

Tengert emel hullámsani tested,
A kéket, a Földközit,
Nagy szempilláidon Afrika reszket
És tüzes éjszakádba öltözik.

A barna Brazília trópusi bája
A búcsúnál arcodból visszaint —
Rejtelveidet értelmem imádja,
Te sziklatemplom, meglelt inkakincs.

Te vagy a hó is, amely hull a tájra,
S a trojka, mely csilingelőn szalad,
S a pusztta, mely a világra bocsátja
A hódító hadat.

A hódítás te vagy, én meg alattad
A hódolás, a gyötrelmes gyönyör,
És te vagy a préda, a dús, puha Bagdad,
És én az ozmán, mely kapudba tör.

Te vagy a tér, melyen tikkadva állom
A dzsungelháborút —
Függőhídakkal a sziklai tájon
Visz a hajmeresztő Burma-út.

Te Normandia, ahol partraszállok,
Azúrpart, hol pezsgőt iszom,
Velenec vagy, megbízhatóan álnok,
S rég-elsüllyedt Atlantisom.

Meddig kell még utazni érted,
Ó, Styx hétszer tekergő vize, te?
Tájaidon bolyongok, míg elérlek,
Te élet fája, holtak szigete!

Villám, fekete ló

Alkonyodott. Odafent a narancsszinű és lila felhők,
Idelent meg a barna határ.
Földszag. Esőtől zöld buzatáblák. Fekete úton
Zörgő kocsi. Jegenyenyár.

Már a tanyán két napja csak ettem s szüntelen ittam
S működött étel-ital:
Felszabadult agyam is, ahogy illik az emberi agyhoz,
Méltyóbb gondjaival

Játszott kénye szerint. Ballagtam a vihar elébe
Ázott-puha esti uton:
Képzelet és akarat, törvény s kegyelem, anyagelvű
Dialektika, Napoleon

Váltották egymást, amig illatot ontott a sárga
Akác, viruló, lila mák —
Ó, az a véres, váltakozó panoráma s a gennyes
Örök-egy hatalom, panamák!

Már a vihar meg az éj feketélt. Tapogatva siettem.
Illat, susogás. A titok
Pillanatilobogott csak élém. Csattanva a tájba
Zöld villám hasított

S rávillant az elszabadult, vad, fekete lóra:
Felszökött, éigig ért,
Mint borgőzös agyamból felhorkanva magasba
Ágaskodik annyi *miért*.

S nincs felelet, csak a villám fent a fekete égen,
Lent meg a zakatoló
Gyorsvonat és a méla tanyák és köztük az őrült
Fiatal, fekete ló.

Rózsadomb

Az a délután, az a délután...
A kései uszoda fénye...
Sötétedő Duna, mint most.
A hegyek zöld-lila hajlatán
Szeptemberi pára ringott.
Szél súgta víznek, hogy az ősz jön.
Egy-két csepp csillant barna bőrön.

Rőt alkonyi csönd...
Az az út, az út fel a dombra...
Kézemben a könyv,
Tettetni közönyt
A levegőbe tartom.
A villa kivillan a sarkon.
Elkészett, résnyi fény
A fekete rácson,
Teste ivén
Pizsama, zöld-puha bársony.
Erkélyen állt,
A várakozás mosolyát
Szemembe szórta onnan.
Ifjúkoromban.

Az erkély, az az erkély...
Sokáig kint maradtunk.
Alattunk
A város tengere áradt,
A hidak, a házak, a gyárok.
S az alkonyi fény letűntén
Kigyúlladt a lenti neonfény
S tarkázta a fekete estét
A sárga, zöld, piros, kék —
A Tőke is a maga módján
Imázott az esti órán,
Akár itt Budán valaha
A müezzin: „La illah il' Allah”.
Aztán megúnt, modern miséje
Eltűnt a történelmi éjbe.
Hát összehajolt szivünk
Hova tűnt?
Az az út, az az erkély?
Messzebb, mint Velence vagy Erdély.

Összefoglalás

Igen, ültem börtönben is
S bevettem harminc sevenált
S feküdtem öntudatlanul hörögve
A Rókusban öt napon át
S jártam hullák közt s fáztam eleget,
S alászakadt az emelet,
Melyen laktam, s akartak többször is
Erre meg arra hajtani —

De az fájt igazán, a hajdani,
A hajdani rettegések,
Amikor féltem, hogy a vonaton
Lenin-könyvvel tettenérnek,
S amikor még megbízhatatlanok
Voltunk csupán s leshettük napra-nap,
Nincs-e valami ok,
Amiért hirtelen lefogjanak —
Az volt az ifjúkor,
Mikor
Mint sűrű, vad bozót
Vett körül a nyomor,
S koromba mint a dzsungelba hatoltam —

Később kiismertem magam
Az indák bogaiban
És férfi lettem:
Ritkult az inda körülöttem,
De bennem, bennem sűrűdött s mire
Végsőt feszült a kor rossz idege,
Az enyém is, s egyszerre tört ki a
Kinti s a benti világ vihara.
És bombázók, hirtelen zuhanók
A templomok fölött, eszeveszett
Mocsárba-fúló lovasrohamok —
S az ifjúság Varsója elesett.
S bennem tombolt ez a bűn, ez az örület,
Bennem történt, hogy Párizs elveszett
S vele a hit, a szépségbe vetett,
S a táj, a világ egyszerre sötét lett,
Kihúnyt a világ kivilágítása,
Tejfények sűrűsége,
És egy természetellenes sugár,
Széles csóvájú pászta
A vak földre meg a csillagos égre
Olykor kapkodva kékklett
S kutatta, hogy a repülő rögeszme merre jár.

És mindez bennem, bennem! a börtönök,
A járványok, a gyáva gyilkolások,
A kín s a kínzás bennem működött,
Hajók süllyedtek és én voltam minden, a
Hullák, a hómezők, a sárga Afrika,
S bennem a bomba mély menedékeimbe vágott.
S a dörgés, robbanás, az összeütközés!
És nem a magas égbe,
Se mesés messzeségbe,
Csak rombolni repült fel az ész.
Énbennem pusztították a hídat, a gyárat, a házat,
Én voltam a tűz meg a rom,
Én, aki megalázott, s én, akit megaláztak,
Én voltam az én korom.
És én voltam a konokság,
És én voltam a gonoszság,
A kiégett város, a csatamező,
A tankokat emésztő mocsarak,
A tengereken átkelt akarat
S a téboly, a végig védekező.

És győztem és amit legyőztem,
Belém hatolt,
És háború előtti részem
Már néma volt,
S a szép magány is itthagzott magamra,
S már nem borogat lázat a halk tudás,
De utat tört a mohóság agyamba
S a handabandázó megalkuvás.
És erkölcstelen egyezségre lépett
Bennem, ami alantas és sekély,
S az aszténiás forradalom helyébe
Önteltség állt és piknikus kedély.
És énbennem csalatnak, akiket
Becsapni szokás volt, s mindig lehetett
S bennem hatnak a rég megúnt,
Fennkölt és aljas hitetések,
S a holnap, a holnap az örök csalétek,

Amellyel a tegnap horgán akadunk.
Európa én vagyok és sírhant itt a rög,
A cromagnoni ember s a görög
S a polgár is belém temetkezett,
S már az új övezet
Új háborúra készül konokon
A sírokon, a romokon,
S a bolond bűnök Bábele
Énbennem vár kéjjel a pusztulásra —

Joga van arra, hogy korát utálja,
Ki sejtjeiben egy vele!

Teréz körúti elégia

Zakatol a villamos odalent, motorok pöfögése
Riaszt fel néha még éjszaka is.
Nem szoktam meg a zajt még, nem úgy, mint valaha régen,
Mikor ez a forgalom nekem az élet
Természetes lélegzetvétele volt.
Hűvös, ezüst telehold
Októberi fénye süt az utcákra, ahol
Gyerekkorom lefolyt.

A gyerekkor és a kamaszkor, igen, szégyennek
Nincs helye itt:
Ez volt gyermekidőm környéke, a táj, ahová most
A sorsom visszatelepít.
Nem költői vidék, tudom, nem falusi udvar,
Nem Krisztina ez, se Vár.
Ó, ti sötét bérházak, csúf, szégyenteli gangok!
Igen, a fényre-sóvár
Gyermek bennetek élt és a ház kapuján ha kilépett —
Ó, Gyár utca, szagok,

Boltok előtt a libák, jércék, odabent a lapockák,
Fűszerek, nyersanyagok!
Nyersanyagok, mint este a lámpa alatt a kövér kéj,
Nyersanyag ez az egész.
Itt eszméltem e mellékutcák közt, az anyaghoz
Tapadt a révedezés.
Ez volt az a vidék, amely elvonttá finomulni
Sose hagyott,
Ez bontotta először elém s mindig ez idézte
A nyers Anyagot.

És a homályos utca után a Nagykörút,
Az tanította fényre, ütemre a kisfiút.
Reklámok, mulatók, híg slágerek és mozik:
Éreztem, hogy mind egy ütemhez tartozik,
Ahhoz a lázas, szinkópás ütemhez, amely
Értelmem s idegem dobogó ütemére felel.
Koldusok és katonák és parvenük, utcai nők —
Ezt az egészet akartam, az újkori, kúsza időt
Felcsillantani, azt, amitől már undorodom,
És átnyújtani fényben a kései újkorokon,
Fényben a forgatagot s a homályos, sűrű világot —
Ó, az a régi magány, mely megváltásra sovárgott!
Ó, az egyesülés, a beteljesülés, az a húsz év!
Mintha a lassú, szeszélyes Idő hullámain úsznék
Visszafelé... Mi maradt a kamaszkor forgatagából?
Tán az a kék, piros és zöld fény, mely a sarkon lángol.
Annyi vak év után már izzani kezd a neon
S élesztőt, mulatókat hirdet az Oktogonon...

Jaj, a sorsom vissza ide
Miért is kanyarít?
Mire való ostoba ellipszise?
Nem érthetem szándékait.
De ha éjszaka villamos zakatol,
Vagy felhangzik a motorpöfögés,
Kínézek és tudom, hogy valahol
Összefügg ez az egész.

Hogyan és miért és mit jelent —
Kérdezni is érdemes?
Tudom, hogy kint és idebent
Semmi se végleges,
A hold sem, amely romantikusan
Most mindent beragyog —
De hiszem, hogy ami van, az van
És lesz is valahogy.

A nagy hiány

A tél, a hosszú tél megint bevájta karmát
Agyamba és szívembe, —
Fényes pengéjét a fagy újra kifente
S az ablakokat szigorú csipkéi takarják.
Sápad a föld: lehelletével egyszerre belepte
A sztyeppe, a sztyeppe!

De a város mintha a nagy hiányt
Vágyná mindig, az óceánt,
A lány levegőt,
A sós szellőt,
S zöld, sárga, piros, kék fényeivel
Villog a ködön át,
Kikötőnek képzei este magát
És léha Levantét mímél.

Vides ut alta stet

Nézd, hópaplan alatt szunnyad a Rózsadomb,
Szikrát vet a csönd a befagyott Dunán,
S a Nagykörút jeges kövén most
Óvatosan cammognak az autók.

Menjünk fel hozzám, nálam a tűz lobog.
Van hús, sajt, kenyér, van feketém, teám.
Burgundi bordó csillogása . . .
Kapsz konyakot, whiskyt, Thaliarchus.

Szívunk szőke szivart s nem busulunk, hiszen
Nem várunk behívót. Tölts, Thaliarchus, tölts,
És jaj, ne légy kíváncsi, holnap
Robban-e bomba a dzsungelokban,

Sárga sivatag zöld peremén, sziklán,
S próbálgatnak-e már háborút új bandák,
Vár-e még pince, munkatábor,
S mely birodalmak gyarmatáért.

Holnappal ne törődj, úgyse törődik az
Soha veled. Kéklő éjszaka, február.
Hó hull megint. Hát ma talán már
Nincsenek is fiatal bolondok?

Bízd a holnapot, mint a szerelmet is,
Új agyak, új szívek gondjaira. Veséd
A halálnak lett műhelyévé
S felzakatol szerszáma fejedbe.

Holnappal ne törődj, bízd a világ forgó
Törvényeire. Bőjti szelet, tavaszt
Meghoznak idejében. Árvíz
Hirdeti és zápor zokogása

Vagy szelid olvadás és fakadó faág,
A tavaszt, — többé májusi éjszakán
Első szerelmeddel az utcán
Már sose sétálsz, forradalomról

Beszélve ketten hajnalig és csigás
Hajához nem nyúlsz, barna bogárszemét
Csillogni nem látod, se karját
Meztelenül ragyogni az éjből.

Téged vastagabb ködbe takar ma már
Minden új kikelet, — tölts hát, úgyse magad
Iszol: kortyolnak egyet-egyet,
Nézd, konyakos poharadból az árnyak.

Boldog Isten

Et vidit Deus quod esset bonum.
Genesis, 1.

A vágy nélküli Istenről, a dolgok
Kezdetén s végén, kár beszélgetek.
A szegények szándékát bíró boldog
Isten talán sohase létezett.

Vágy nélkül Isten sem teremt világot,
Hogy megnézzé és örüljön neki.
Legyetek hát mint mennyei atyátok,
Aki egy percre megpihenteti

Szemét és rögtön kétségbeesik
És vízözönt talál ki, hogy megértsük,
És úgy váltja meg teremtményeit,
Hogy a keresztfán kínhalált hal értük.

Boldogtalanok vagyunk, mert Vele
Nem egyesülhetünk. De tán az ablak
Kinyílik egyszer és Vele leszünk,
Vele leszünk még boldogtalanabbak.

Negyven felé

Negyven felé az ember visszanéz
S megdöbben ismeretlen csillogástól.
E töredékekből hogy lett egész?
A völgyeken, a hegyeken,
A víz tükrén a kegyelem
Búcsúzó bíbora lángol.

Te új homály, te nem a fiatalság
Termékeny, szálló gőze vagy!
A vándornak te elfödöd az arcát,
Veszélyes gázlók, lejtők, mocsarak
Várják, — süpped a lába, szíve reszket:
Bárhova visz az út, az élet egyre messzebb.

És indul, mert szereti végzetét,
S átöleli a süppedő sötét,
És dideregni kezd a lélek.
És visszanéz — nem látja viszont soha,
De bent már gerjed mosolya:
Szeretni azt, amiből kifelé megy.

Ó szeretet, te halk-erős sugárzás!
Óvatos léptei előtt
A mélyülő ködöt hasítva járd át,
Mutasd meg a jövőt,
Melyen már keze nem farag —
Ne szállja meg őt ellene a butító harag.

Azonosulni azzal, ami készül,
Segítsd, ne ijeszd:
Nem félni a szennytől, a késtől,
Mely a beteg világ
Csontjába bevág,
S szeretni azt, ami *lesz*.

S ha az ifjúság, az ifjúsága
Odavan, odavan, —
Az út végén majd szembejön vele
Álruhában, álarcosan:
Dobbanjon akkor vissza rá szive,
Bár rossz szeme idegenül csodálja.

S fiatal szive dobban egy percre megint
S öreg szeme új szemébe tekint
S már vissza se retten.
Pusztulva is velering, velering,
Mint a patak a tengerekben,
Ahogy a múlt az emberekben.

Óda az észhez

A párzás, gyilkolás, a néma ósanyagnak
Ős kapzsisága és a zsarnokszívű, vak
Rajongás, melyet a föld mélyén bujtogatnak,
A lét kezdete óta erjedő salak —
Nézzétek e világ-vén, korbácsos erőket:
Magára mind pihés ifjúságot erőltet
S bakugrást mímel és táncol, szökell, szalad.

Köztük halkan szól egy elfogódott, új hang,
S öregnek tetteti növendék szellemét.
A legifjabb erő, mely a világba villant,

Üveggel leplezi szép, csillogó szemét,
És álszakállt ragaszt és óvatosan lép még,
Szürke ruhát is ölt — a vadak összetépnék,
Ha tudnák, hogy milyen zsenge és gyenge még.

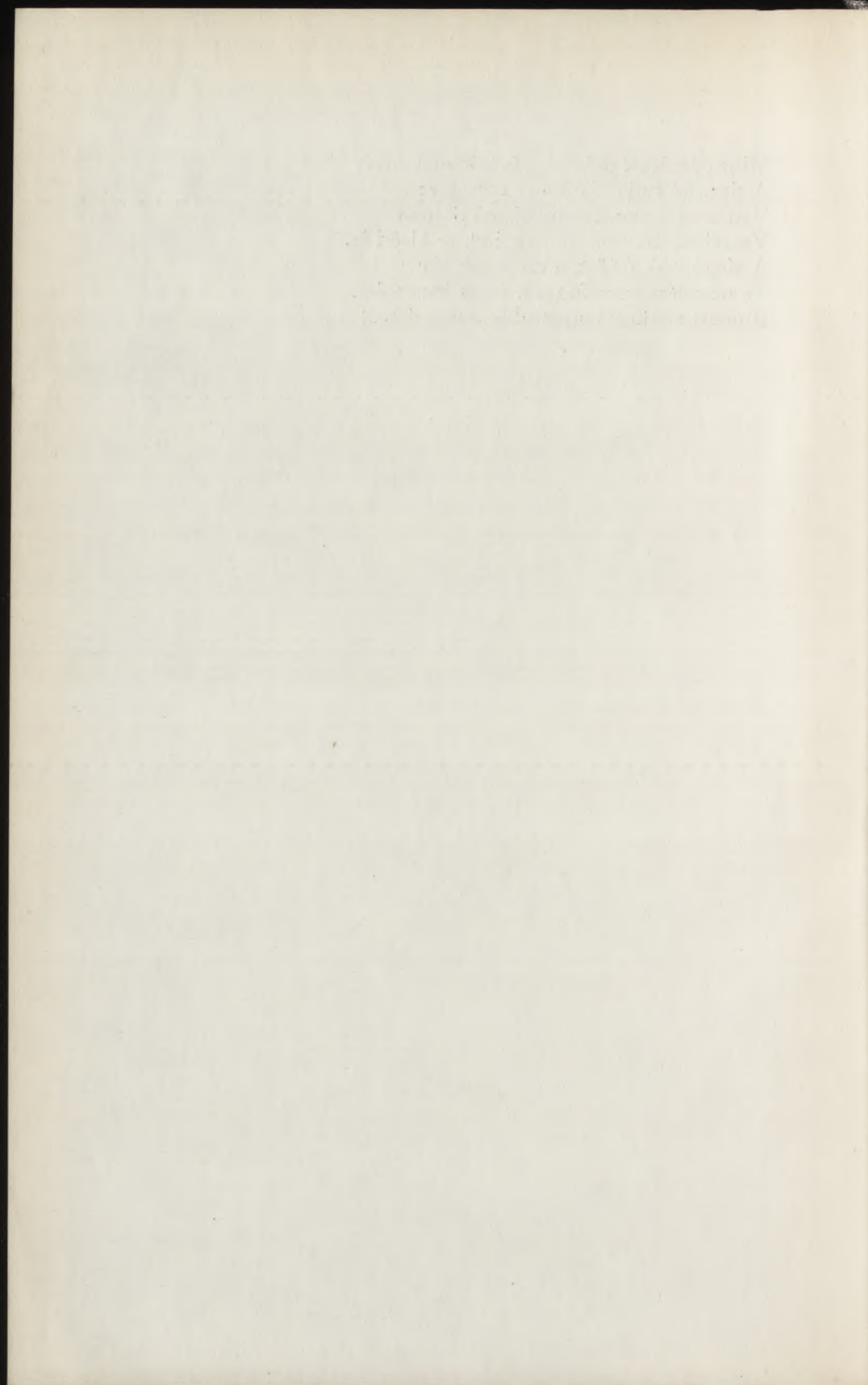
Ó ész, te ifjú ész, te ötszázezeréves,
Teérted nőttetett emlősökben az agy!
Most sejtjeinkbe marnak már az okok, érvek:
A lét konok-szelíd, nagy forradalma vagy.
Téged nem sejtetett a kő, sem az amőba,
Nélküled boldogult a tenyészet, amíg a
Pliocén földön át nem pusztított a fagy.

Katasztrófák után, természetvágta résen
Léptél be csöndesen. Vajúdva görcsözött
A hold, a víz, a föld. Kétlábra állt merészen
Az ember, pusztuló ősállatok között.
Azóta hallatik hangod s halk türelemmel
Nem hallgat el, amíg meghallgatásra nem lel.
S szükölnek torz hitek, megsértett ösztönök.

Te vagy a lét kamaszkori, kíváncsi láza,
A villám vagy, amely a mélységbe hasít,
A természet a te ollód nyomán csirázza
Legérthetlenebb, legszebb virágait.
Nem az, ami örök, nem az, ami múlandó,
Csak az, ami lehet, a megvalósulandó —
Tévelygő, szilaj ész, te vagy nekem a hit!

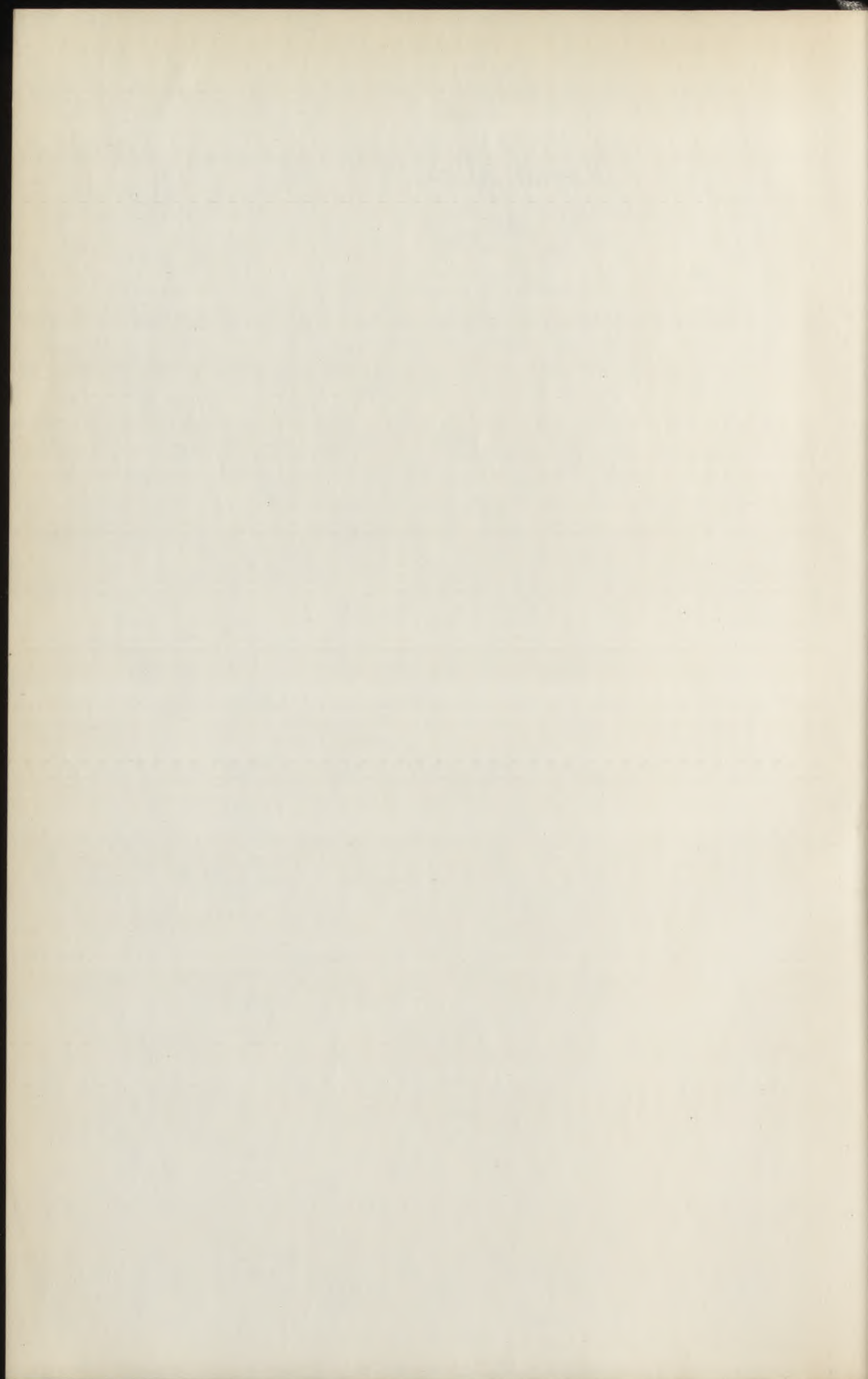
Téged dicsérlek a börtönben, háborúban,
Terád emlékezem tetvek közt, föld alatt,
Hasadt tudattal és mély szégyenbe borultan,
Dadogva, esztelen majd téged áldalak,
S mikor a szabadult lélek az ürbe táncol,
Téged kereslek a fényben, az éjszakán túl:
Isten sem kell nekem, ha nem teáltalad.

Mint párzások után a gyönyör mákonyát
A tisztuló tudat formáira cserélve:
Vad alvilágokon, nagy éjszakákon át
Veszélyes útamon ne hagyj el, te kísérj le.
A sírgödrök fölött, a csillagok alatt
Te nemvárt összefüggés, örült kapcsolat,
Emberi életünk legbátrabb szenvedélye!

Római pillanat

1947

Indulás előtt

Még három nap és három éjszaka
S vonaton ülünk, — ugye, Marika?
S ha negyedik napon kisüt a nap,
Az adriai szél hajadba kap.

*

Jaj, mennyi-mennyi hivatal
Főhivatása, hogy kidob!
De míg visszalökött a bal-
Kéz, segített a jobb.

*

Igen, elhinni is alig lehet,
Milyen rettegett szörny keze vezet,
S hogy Rómában is ő ringat a hátán:
Az állam, az újkori Leviátán.

*

„A hivatalnak packázásai”
Ezúttal nem tudtak kifogni rajtam.
De lehet-e valóra váltani
Azt, amit hajdan hiába akartam?

*

Az idő csak apad,
És dagad a dolog,
Tragédia, regény marasztal,
Kis kert, tornác, diófa, asztal,
Udvar, paraszti pad:
Szentendre, Kondoros.

Vonaton

Közel a határ, délután.
Szorongva, tompán, tétován
Ülök a vonaton.
Nemcsak a határ, nem a vám,
Az töprengtet el igazán,
Nem öregedtem-e nagyon.

Mert az is, aki megkívánt,
Mint kamasz, egy gyönyörű lányt,
De szegény és suta
Volt s így hiába epedett,
Csak húsz év múlva lehetett
Hölgyét megkapnia,

Az is szorong a nász előtt:
Érez-e hozzá új erőt?
Ezért ülök most csendesen.
S az, akivel együtt reméltünk
Rómába menni öregen,
Hol van — föld alá, ég fölé tűnt?
Nem jön velem.

A határon át

A határon át.
Szaporodnak a katonák.
Legtöbbje ifjú még,
Szereti fegyverét.
A sok egyenruhát hamar unom.
Nincs bor, gyümölcs, se víz az állomásokon.
Egész Szlavóniában szomjazom.

Komorabbak az emberek,
És lassabban járnak a vonatok,
Pedig jobb szénnel fűtenek.
Itt sokkal több, mint nálunk, a tehén.
Nézegetek, hasonlítok.
A határon túl nemcsak te meg én
Vagyunk már, hanem magyarok.

Harmincnyolc év

Harmincnyolc éve, hogy apám, anyám
Ezen az úton jöttek Dél felé.
Őket nem rettegtette még a vám,
A valutakérdés, az útlevél.

A Déli vasútig fiákeren
Kocsiztak ki egy szombat délután,
S vasárnap reggel már a tengeren
Egy nagy hajón ültek apám, anyám.

A mi vonatunk másfél napja már
Úton van, s még Velencét el nem értük,
De közben hány vizsgálat, hány határ,
S a korom és füst mellé mennyi mérget

Nyeltünk, és közben hány hatalmi zóna,
Fegyveres rendőr, finánc zaklatott!
Komiszabb szénnel fűtenek azóta,
És lassabban járnak a vonatok.

Harmincnyolc év... két emberöltő nézte,
Hogy Európát ízenkint rágja szét
A pusztulás. No, menjünk a fenébe,
Barátaim, minek a sok beszéd!

Sóhajok Hídja

A Sóhajok Hídja előtt itt áll a
Ferde, fehér, szakállas öregúr.
A Dózse-palotát emeli válla,
Köve hideg, nézése szigorú.

Mivé torzult e férfias ciráda
Utolsó lázas képeden, húgom?
A haldoklás hő sejtelve csírázta
A tört, meleg fényt látomásodon.

Egy ácsorgó kamasz piros trikója
Közepén, olthatatlan láng, lobog,
Sejtelmes kék s fehér közt panaszolja,
Hogy Velencét többé nem láthatod,

S hogy nem a szem új tekintete bontja
Képedet már, csak az emlékezés —
A Sóhajok Hídja előtt e pompa
Ezért túl sok nekem és túl kevés,

És az a visszfény, az a láz ma minden
Velencénél többet jelent nekem,
S mint te a képből ide, én meg innen
Utolsó képedre emlékezem.

Szent Márk

Esztelenül halmozza itt
Habos cikornyáit Velence.
Cukrozott márvány, arany, mozaik,
Csupa óriás zsuzsú.
De állj meg csak a homorú,
Táruló kupolák alatt:
Milyen hatalmas tereket
Teremtett itt az akarat,
Nő-cicoma mögött a férfi-rendszer.
S matematikus üregek
A formát gyönyörködve sokszorozzák,
Hogy Velencét,
A hódító, kalóz okosság
Diadalát
Kurtizán bujaságon át
Jelentsék.

Négy kőlovag

SZENT MÁRKUS-TEMPLOM

Milyen ostoba mozdulat,
Ahogyan egymást ölelik!
Elnézem piros arcukat,
Olyan ismerős mindegyik.

Csak összefogni! — erre vall
Merev-kemény mozdulatuk.
— És mienk lesz a diadal! —
Ezen ma már csak mulatok.

Nem mulatnék bezzeg, ha éppen
Uralmuk alatt kéne élnem.

Négy kései cézár meg imperátor
Ez a négy vörös kőfigura.
Összefutott a világ négy tájáról
A világ négy ura.

Az arcukon barbár erő ül,
De a mozdulatuk
Korabizánci:
Kenetteljes, hazug.

Hogy ez a négy itt kire bősül,
Arra ma senki sem kíváncsi.

Nagy dolog készül itt — ezt hirdeti
E póz. De mi volt ez a nagy dolog?
S ki tudja, kik ezek a kezdeti
És máris hanyatló diktátorok?

Tintoretto

Annyi szépítés, gyönyörködtetés,
A büszke, mégis édes színözön
Után, mely gazdagsággal úntat és
Amelyhez véglegesen nincs közöm —

Ezek a sötét, óriási vásznak!
— Előbb eltévedsz bennük, mint homályban —
Ó, ez a duzzadó, csodás halászat!
Ó, az angyal vastag-érzéki lába

A felhőnjárást alig bírja már.
Az angyalok — félsz, hogy mindjárt leesnek —
Itt kecstelen lebegnek. Proletár
Nehézkedéssel mozognak a testek.

Zsíros fény üli Józsefnek, az ácsnak,
Vállbagörnyedt, kopasz, kerek fejét,
S bársony mögül is mintha izzadásszag
Sötét hullámokban terjedne szét.

S ezen a gyarló, földi életen
Messze megszűrt fény borzongtatva száll át,
S földöntúli és tisztességtelen
Derengés permetezi misztikáját.

A földhözragadt, bús érzékiségnek
A fény itt szentségét köszönheti,
S a testet a misztikus fénykíséret
Még bűnösebbre elsötétíti.

Együtt és mindkettőn túl: *chiaroscuro*,
Festői egység, zene és halál.
Nagy dallam peng a mélyzengésű húron
S egyenesen a szívünkbe talál.

Lidó

Egy nagy Siófok belül a sziget.
Gyerekkoromban csak textilesek
Jáltak ide. Én legalább is így
Hallottam akkor. Nem voltam irígy
Arra, aki e hoteleket lakja:
Képzeletemben a világ salakja.

De most a szikrázó olasz napon
Ámulva nézek szét. No, nem nagyon
Csalódtam képzeletemben, holott
Azóta sok minden megváltozott.
Most magyar szót csak ritkán hallani
S kevesebb lett itt az európai.
De hogy milyen a tenger, sose mondták,
S hogy jólesik a kagylók és a spongyák,
Az ügynökök, tengerentúli tisztek,
Örök ringyók, szerencsés számüzöttek
És új világnak új kalmárai
Közt magamat kissé megmártani
S beúszni a szelíd hullámokig
S nézni, Marika hogy csodálkozik.
Sós szélről gyűrűzik bolond haja.
Kék víz, fehér nap. Ez az Adria.

Szent Márk tér

Berzsenyi, Arany, József Attila
Ezen a téren nem ültek soha.
Hát Zrínyi, Babits? Gondolom, alig
Időzhettek itt három-négy napig.
Négy esténél több nekem se jutott
E teraszokon inni vermutot,
S vad évek után, vad évek előtt
Szívni a lágy éjt, a lágy levegőt,
Mint szivacs, melyet a Lidón vetett
Elém a tenger, szívja a vizet.
Majd szikkadtan, halálos-szárazon
Erre a térre s éjre szomjazom.

Velence

Tudom, miért nem szereted Velencét:
Hiszen annyira hasonlít terád
Ez a méltósággal teljes bujaság,
Ez az izgató-ernyesztő képtelenség,

Ez a tetszelgő kirakati mutatvány,
Ez a kábulat, amelyben elveszek,
E hídacskák, álarcok, jelmezek,
Ez a patétikus játékoroslán,

Ez az éj, mely szétfoszlik a csillogástól,
Drágakő mellett a bazári dísz,
Ez az útvesztő, hol zsákutcába visz
Még nappal is sok szűk, gyanús sikátor,

És hirtelen a tenger és vígasság:
Szent Márk térséget tékozló tere,
S az apró kurtizán-csecsebecse
Mögött a bátor ész és férfiaság,

S a bizonytalan ringás csalárd sötétbe,
S a csatornán a hajnali köd és
Összeolvadó esti tükrözés
S a nap formát robbantó tündöklése,

Ez az álom, ez a multnál és jelennél
Hatalmasabb, sziget és laguna,
Mókázó gúny, halálos babona,
Méreg és balzsam, minthacsak te lennél,

S az a pezsdítés, már este, új erőre,
Mikor fáradtan, hosszú út után,
Az agy, a test csak aludni kíván,
De úgy táruul fel a város előtte,

Hogy kedvet kap látásra, ölelésre,
És azt hiszi, a könnyű préda boldog
Megadással a hódítóra csillog,
S hogy ő a préda, későn veszi észre,

S ez a feledés, maradni, még, örökké,
S nem ébredni fel mákonyos örömből,
S ez a mogorva vád, mely itt dörömböl:
Csak menekülni s vissza soha többé!

Ima a Szent Péter templomban

Te naponta megfeszített
Mi Urunk, aki még itt is jelen vagy,
E márvány-, arany-, hatalomdagályban,
Tégy értünk csodát, add meg minékünk,
Hogy a mi hitünk
Ne fúljon ilyen cikornyás kudarcba.
Ne engedd, hogy hiába
Higgyünk. A történelem önmagába
Visszaforduló, sötét,
Nevetséges csavarmenetét
Törd te szét,
Hogy a gondolat nagy lendületét
Meg ne akassza
Terpeszkedő beteltség,
Ostoba pompa
A nagy kupolát,
A tér komoly oszlopsorát,
Szentjeid küzdelmét, a tiszta
Mesterek szigorú tervét.
Nem irgalomra
Lesz szüksége a földnek.

A buta bestiát, a gőgöt öld meg
Bennünk, Uram,
Különben minden hasztalan.
Óvj meg minket a hatalomtól!

Katakombák

Szent Ágnes hamvait ma már ezüst
Koporsó őrzi s bronzszobor fölötte.
De akkor milyen szűk helyen feküdt
S milyen szegényes pince földje földte!

Ügyetlen rajzok, csontok, mélyedés,
Éppen hogy helye volt a feszületnek.
Ez a sivárság, ez volt az egész?
A legnagyobb dolgok mind így születnek.

És nemsokára Konstantin kora . . .
Később máglyák égtek, harangok zúgtak
S Bizánc aranyba dermedt fintora
Felelt az itt szétporladt vértanúknak.

Ölelni nyirkos pinceköveket,
Míg kint a hatalom viharja tombol —
S aki túlélte, maga öletett
És részt kapott az örök hatalomból.

Unt cirkusz! Vasszabály! El innen, el!
Ős vezetékek fut születő koromba.
Keserű, torz tapasztalást felel
Gyötört agyamnak minden katakomba.

Ez az út...

Ez az út, ez az út csupa búcsúzás,
Búcsúzunk, ég huga, tisztaság.
Velence, Róma... delelő
Ez a déli táj, ez az őszelő.
Latin táj, érett fény hevít.
Utam már innen a mélybe visz.
Emlék lesz Róma, Velence is.
Te voltál nekem a szerencse is.
Látom az este ormait,
Elzúllik tőlem a forma is.
Arany ősz... ólom lesz a tél.
Milyen szép, hogy ide eljöttél.
Alkonyi fény, sötét ciprus,
Minden oly fájó-klasszikus.
Őrizni hiába akarom.
Rómában is legszebb a rom.
Szökőkút, pínéák, pálmafák.
Búcsúzunk, ég huga, tisztaság.

Sixtusi kápolna

Gigász homály. Fent szűrődik be a nap.
Hátradőlt fejek, kitekert nyakak.
Fölöttem miféle szín lehet
És miféle alak?
Mi ez az örület?
Hogy ezt a mennyezetet,
Mely a megváltatlan világot jelenti,
Nem láthatja igazán soha senki?

Kinek festette? Istennek? Magának?
Elérhetetlenül a döbbenő világnak,
Mely csodálja s szívéből kiveti?
S mit is kezdjen vele?
Ez nem neki
Szól, nem az ő ügye.
A régesrég megvert titánok
Szégyene és dühe
Megint az égre támad.

S a Vatikán közepén!
Ez, ez keresztény?
Milyen zsidó!
És milyen görög-előtti pogány.
A boltozatot betölti
A megváltás-előtti
És soha meg nem váltható
Ótestamentumi nép.
Mennyi keserűség
És lehetetlent akaró erő
A próféták világot
Felismerő
Mozdulatán!
Jónás, a kiokádott,
Kiválasztott bolond,
Istent ítéli el.
Kiábrándultan borong
A pergament tekerő Ezékiel.
Csupa lemondó tudás
Dániel, Ézsajas, Jeremiás.
És mennyi pogány
Komolyság a Szibillák homlokán!

Itt csak elkárhozás van és ítélet.
Jaj, ez az Utolsó Ítélet!
S az elítéltek
Izmos és iszonytató
Hada s a középen

Milyen reménytelen bakó
A Fiúisten a fekete égen!
Senkit se hív magához.
Kétségbeesés
Ez a rendezés.
Maga a *Káosz*.

Frascati

Dombra fel számárfogat döcög.
Keskeny út két kőkorlát között.
Északi szemünk narancsra lát.
Kőfalakra hajló palmafák.
Tusculanum, tompa tücsökszó.
Ezt hallgatta este Cicero.
Sötét pincék szőke, hús bora.
Ezt hajtotta fel Casanova.
Hercegnők is vacsoráztak itt.
Kétszer is bombázták Frascatit,
Mikor itt tanyázott Kesselring.
Romvendéglő. Angol tánc kering.
Fent kecses Aldobrandini-villa.
Lent egy teherautó fénye villan
Róma felé. De az ének vissza-
Zeng a fák között: *Bandierra rossa!*

Három császárszobor

A Kapitólium terén
Marcus Aurelius szobor:
Ércfilozófus érclovon.
Lehet-e? Volt idő, mikor
A bölcsesség s a hatalom
Egyesült birodalmakat
Teremteni, megmenteni?
Vagy talán ez is csak a mi
Legendánk, kései vigasz,
Történelem... mit tudom én,
Ebből mi igaz, nem igaz,
S mit tud a regényes-makacs,
Javíthatatlan képzelet?

De ezt a letört kőfejet,
Konstantin kolosszus-fejét,
Ezt ismerem. A bölcsesség
Az illyr archból kimaradt,
S csak összefogó akarat,
Mely csal és öl és fenyeget,
Barbár, alattomos erő,
Az élteti e holt szemet,
S hozzá a megújult idő
Hatalmi eszköze, a hit,
A megtért és a térítő,
Mely megvakul és megvakít.
A császár egyik kőkeze
Is megmaradt s most látható,
Külön. A megnyúlt mutató-
Újj mintha éppen intene —
Talán a világnak javallt
Valami újat, eszmeit.
S mellette még egy lényeges

Kőtag: az óriási talp,
Mely tapos, és ha kell, kitart
S az eszmének érvényt szerez.

S a harmadik! Constantius penészes
Zöld vasfeje.

Itt nincs erő már, csak erőszak. Ős

Bizánc. Jaj, ez is milyen ismerős!

Modern Bizáncok mestere

E fej s meredve vallja az egészet:

A hazugságot, borzadályt,

Kenetteljes szemforgatást,

Képmutatássá vált hitet,

Eunuchokat, spicliket,

Zsinatot, máglyát, hitvitát,

Császári döntést, intrikát,

Gyáván gyilkos tekintetet,

Összeroppant gerinceket,

A jámbor ölni-buzdulást

S az észrevétlen pusztulást.

Forum Romanum

EZ VOLT AZ A MOCSÁR...

Ez volt az a mocsár, ahol egykor Romulus és Remus
Menedékre talált.

Ide bújtak és innen csaptak ki a Mars és Vénusz
Kedvelte haramiák.

Ide vonultak az élni és halni tudó, talányos

Etruszkok hódítani,

De tudásukat átadva elbuktak s ebből született a Város.

Idelátszanak ó falai.

Dallamos, izgalmas nagy lelkét haldokló Hellas
E rablókba lehelte ki.
De falnál erősebb volt már a római jog és a vallás,
A józan, a nyugati.

A szenátus boltja alatt a márványon kiabálva
Próbáltuk, hogyan hangzott a szó,
Amikor tógáját összefogva Catilinára
Mennydörgött Cicero.

Karthago és Kleopátra s utánuk kifosztva, leverten
Az egész Kelet
Ideöntötte mesés kincsét. És láttam a keskeny
Augustusi diadalivet.

Tágabb a Severusé s idelátszik tagbaszakadtan
Egy óriási ív, a Konstantiné,
Barbár díszeivel. És Róma hódítva, lassan
Romlott keletivé.

Augustus hiába akarta kemény szándékkal a végzet
Lendületét megállítani:
Legyőzik mindig az akaratot meg a bölcsességet
A történelem szabályai.

Áll még a dombon majdhogynem épen a Livia háza
S Augustus mértékére vall,
De Tiberius palotáját egyiptomivá csigázta
Zsarnok arányaival.

Császárok császárok után, paloták palotákra,
Követni alig tudom.
Márványpadlót, íveket, oszlopokat bejárva
Bolygok a Palatinuson.

S íveken, oszlopokon és ciprusokon, pineákon
Gyors tűzijáték-alkonyat.
Itt ülök egy hete s a romokon szikrázni látom
Eszményemet és sorsomat.

ÍVEK, OSZLOPOK...

Ti ívek, oszlopok, komoly kőfaragások,
Miféle pára száll ma is belőletek,
Hogy fényetekre és hanyatlásomra látok,
Ha a két ősi domb közé betérhetek,
Ti ívek, oszlopok, komoly kőfaragások.

Már hűvös és kemény formátok átderengett
A póre tanterem első latin szaván,
S megsejtetvén velem a szépségben a rendet,
A kamasz képzelet forró ködfátyolán
Már hűvös és kemény formátok átderengett.

Ó, az az ifjúság, tündöklő, büszke szégyen,
Mely minden zűrzavarba bátran belevág
S vígan merül alá a tapadó veszélyben
És vasfalként veri fejét a netovább.
Ó, az az ifjúság, tündöklő, büszke szégyen!

És a homály után a hirtelen kigyúlt fény,
Ti ívek, oszlopok, ti voltatok velem:
E dallamos szigor, e bűnnélküli törvény,
Kivétel és szabály és nedv és fegyelem
És a homály után a hirtelen kigyúlt fény.

A puha vágynak, a formátlan fájdalomnak,
Ti ívek, oszlopok, ti adtatok erőt,
S mikor a nyomorult esztendőök sárba nyomtak,
Szándékom és eszméletem fölébe nőtt
A puha vágynak, a formátlan fájdalomnak.

Ó, rend és képzelet, komoly latin kezesség,
Reményem romjai, ti ívek, oszlopok,
Egy hete köztetek várom az őszt, az estét,
Maradjatok velem, míg bomlok, pusztulok,
Ó, rend és képzelet, komoly latin kezesség.

Saturnus temploma, Caesar bazilikája,
Ti ívek, oszlopok, ti kirabolt falak,
Tömör formákat idegzetem kívájtja,
Most látlak meg, mikor már elárultalak,
Saturnus temploma, Caesar bazilikája.

Örök, kemény arány, édes-szigorú szépség,
Köszöntlek s búcsúzom, Flavia, Vesta-szűz!
Hitemet keselyű évek zabálva tépték,
Márvány tekinteted rámvillan s messze úz,
Örök, kemény arány, édes-szigorú szépség.

A SKÁRLÁT ASSZONY

Titus ívén hétkarú gyertyatartó,
Rab zsidók, diadalmenet:
Rómába még rabszíjra fűzve tartott
A hódító Kelet.

A Via Appián át egyre többen,
Bújdosva Péter, büszkélkedve Pál,
S bérházakban, elmékben, börtönökben
Terjedt a szent ragály.

Szemben a Mamertin börtöne, Péter
És Pál ott bent raboskodott,
S a szentek vére csúcsotokig ért fel,
Ti ívek, oszlopok.

Hány vajákos hagyta próféta-nyálát
Hús homlokodon!
Ó, márvány Róma, így lettél a skárlát
Asszony a fenevaden.

Egy hete már a vad fűvön kinyúlva
Köztetek, ívek, oszlopok,
Visszanézek a régire s az újra
S mindkettő én vagyok.

Én halok kínhalált s a vést tirátok
Én, én hozom, az izgatott Kelet,
Ti ívek, oszlopok, komoly kőfaragások —
És én védlek, amíg lehet.

S győz a pusztulás földöntúli érve
Enbennem is: a hit,
S elárullak ma is, mint másfélezer éve
Legjobb fiaid.

FLAVIA

Nem tudatok szembe-
Nézni a halálnak,
Ti ívek, oszlopok.
Én sem tudok.
És pusztulás csapott a rendre.
Fejükvesztetten állnak
A Vesta-templom szűzei.
Csak Flavia tudott megküzdeni
Idővel, vésszel,
S már sose vész el,
Amit romokból
Kikelve mond itt.
Szigorú-gyöngéd,

Arra hasonlít,
Akiért egykor
Vállaltam önként
Abroncs-fegyelmet.

Ó, gyönyörűség,
Tragikus hűség,
Ti visszasajgó,
S mindig kihajtó,
Hitet jelentő,
Törvényt teremtő
Első szerelmek!

SANTA MARIA ANTIQUA

A boltozatos augustusi könyvtár
Helyén a legrégebb keresztény oltár,
A rombadőlt Antik Szűz Mária.
A Vesta templom tere mellett épült
S itt áll csonkán is emlékeztetésül:
Mit kell minden Rómának várnia.

Falain együtt éltek s tönkrementek
Keleti szentek és nyugati szentek,
Zuhogó esők s háborúk alatt,
De felizzik egy-egy csupasz falon még
És lángol elmosódva is a szentkép:
Élet és eszme, szín és áhítat.

Egymás mellett állnak, ledőlve már rég,
És Vesta templomát és Máriáét
Kövek helyett a századok födik.
Minden tovább él, csak valami másban.
Az örök Isten is a változásban,
A forradalmakban gyönyörködik.

Évezredek egymásba bogozódnak —
Az örök egynek, örök változóznak,
Dicsőség neked, Róma dzsungele!
Mi se rekedjünk meg a szűk időben —
A változás, a változás időtlen.
Hatalmas ár, vessük magunk bele.

Évezredes sorsunkba belelátok,
Ti ívek, oszlopok, kőfaragások,
S elárullak, hogy megmenthesselek.
A dombon végső szikrát vet az alkony
S a száraz fűvön végigdőlve hallom,
Hogy fordul halkan nyugat és kelet.

Római rablás

Nyugatot, keletet, elevent, holtat
Durván vagy szeliden kiraboltak
A latinok.
Piramisok
És obeliszkek
Költöztek, szöktek
A Földközi-tengeren át.
Idementette kincse javát
Nyíltan vagy titkon
Hellas, Egyiptom.

S az istenek vesztén
Vidult a keresztény.
Rómát, a régít,
Még élve félig,
Földbe temették
S rabolt a kegyesség.
Láttad-e, mondd,

A Pantheont?
Teteje vaksin pislogat:
A bronzlapokat
Elvitte a pápa
Szent Péter templomába.

A Piazza Navona
Egy régi aréna
Ellipszisére:
Igy épült Róma
A régi helyére,
Hitet cserélve.

Obelisk tetején,
Traianus oszlopán
Kisajátító angyalok.
Milyen heterogén!
De ami pogány,
Már korán
Így kaphatott
Keresztény polgárjogot.

Augustus oltára
Ma vajon hol várja
A kíváncsi utast?
Megmaradt.
No igen,
Az Ara Coeliben,
Krisztus oltára alatt.
Tetején arany
Mécses és angyal és bárány.
Stilustalan.
De ha ennek árán
Adhattak gazdagabb, tágabb
Rómát a világnak?

Barátaim,
Nekünk is mi marad más?
Felel a rím:
Csak ez a római rablás.
Mint a régi és régebbi rómaiak,
Raboljunk mi is, maiak.
Tiszta a munka
Javukra, javunkra.
Nyitva Európa sírja,
Az marja, aki bírja.
Az élőké lesz a haszna,
Bitang, aki elmulasztja.
Előtted
A példa:
A prédálóból préda.
Hát tedd, ahogy tanultad,
És rabold ki a multat
A jövőnek.

Banco di Santo Spirito

Szentlélek bankja — ez aztán beszéd!
Kétszáz éve folytatja üzletét.
Most Olaszország városaiban
Számos előkelő fiókja van,
De maga a szépnévű anyabank
Rómában működik és sose pang.
Háttér: Vatikán, nagyhatalmi mult,
Nodehát *spiritus flat ubi vult*,
S honnan a fegyverek kiszoríták,
A kamat és részvénymajoritás

Tán visszaszerzi. S mit szól Az, aki
Egykor kötéllel ostorozta ki
A pénzváltókat? Tudjuk, *tempora*
Mutantur. Ez a Szent Hozam kora.

Nicolaus Cusanus sírja

„*Coincidentia oppositorum* . . .”

Cusanus

Ellentétek keresztezési pontja
Ez az egész világ, a végtelen sok
— Lényeiben, és mégis oszthatatlan
Egység. Az Isten is, az abszolút nagy,
Ki mindent átfog és az abszolút
Parány, melyet a legkisebb dolog
Magába foglal. S minden lény, egyed,
Ellentétek keresztezési pontja:
Az ember kis világa — *parvus mundus* —
Melyben találkozt ad újra s újra
A halhatatlanságnak a halál,
A léleknek a test — s e kis világ
Tud is a rengeteg találkozásról.
S ellentétek keresztezési pontja
Vagy magad is, aki ezt megtaláltad,
Te, Cusanus, bíboros és eretnek,
Istenkereső világfi, utolsó
Skolasztikus és első forradalmár,
A vallás és a tudomány, a dogmák
És misztikák nagy összebékítője,
Ki őrizted a régit és az újat
Fellobbantottad. Hogy került el
A máglyahalált, a kiátkozást?
Hogy tudtál élni Róma gyanujában?

Most itt vagy Rómában, a *San Pietro*
In Vincoli-ban, márványlap mögött.
Félezer éve fekszel itt, Cusanus,
S a márványlapon át erőd merész
Sugara megtalálja új meg új
Ellentétek keresztezési pontját.

Római beszélgetés

— Hol jobb az élet? — tudakolta Schwartz
Siegfried. — Hogy érted ezt és mit akarsz
Tudni? — Hol könnyebb megélni? — Kinek?
Itt még túl kevés embert ismerek
Ahhoz, hogy tudjam. — Node, látod, itt
Akármiből élsz, nem avatkozik
Bele az állam. Teljesen szabad
A verseny, és mindenki vesz-elad
Kedve szerint. A kínálat, kereslet
Szerint az árak emelkednek, esnek
Szemed előtt. Egy percre nézz csak itt szét,
Hány olasz kínálgatja árúcikkét.
Látod, árúk s árusok ezrei. . .
— Igen, kétmillió munkanélküli-
Ből telik. De — faggattam a fiút —
Hogy él az, aki csak dolgozni tud?
— Hát az. . . talán napi munkája mellett
Esténként üz szabadkereskedelmet.
— No jó, de mit csinál az, aki semmi-
Képpen nem tud itt sem eladni-venni?
— Hát az forduljon fel, mit bánom én!
És a szabadság, az smafu, öcsém?

Római pillanat

Milyen buta, milyen kiállhatatlan
A Fórum fölött ez a pöfögés!
Kis idő még s millió szilánkra pattan
Ez a szörny-tákolmány, ez az egész

Antik modernség, e zsúfolt, e kerge,
E hordalék-civilizáció,
A Vatikánvár barokk-buja kertje
Végében a rádióleadó,

A Kapitólium tere alatt a
Neonfények, a kirakati láng,
Mikor a tengert meglátjuk: *thalatta*,
S a bárókban a bugi-vugi tánc.

Amerikai autó fénye villan
Este Scipio villája előtt —
Mi mindent őrzünk szívünkben, agyunkban,
Hány Atlantist, eleven temetőt,

Szent Terézt és Kommunista Kiáltványt,
Horatiust, Bartókot, Tiziánt,
Entrópiát, egyiptomi királylányt
És végső menedékül a ciánt.

Emésztési zavara a világnak,
Villog fölé már a sebészi kés.
A népek nagytakarításra várnak
S hogy jöjjön a szent egyszerűsítés.

Ti dekadens, halálos ellentétek,
Már megszámlálva minden napotok,
Ameddig élek, ti is addig éltek,
Addig vagytok, ameddig én vagyok.

Világok közt, világok fordulóján,
Hogy most lehetek, milyen nagyszerű,
Mikor veszély és pusztulás zuhog rám,
Most, most, mikor semmi sem egyszerű!

Elhallgatás, börtön, háború, szégyen?
Megéri ez a pillanat,
És hogy e részeg perceket megértem,
Rómában, a Göncöl-szekér alatt.

Aquapendentei elégia

Aquapendente? Jól hallottam? Úgy
Nevezik azt a kis toszkán falut,
Ahol — reggel volt, kilenc óra tájt —
Az autóbuszunk először megállt?
Csüggedten, álmosan szálltam ki, még
Visszafájt a sötétkék, holdas ég
Alján a kis narancsszín virradat,
A Palatinus bukó nap alatt,
Hogy hét nap még, s szabadságom lejár,
Hogy Rómából el kellett jönni már.
Nem reggeliztem, feketét sem ittam.
Rossz előérzet áradt tagjaimba.
De hirtelen az ősz lehellete,
A nap, a szél, egy csésze fekete
Felvidített. Köröskörül a házak,
Mint boltíves parasztkastélyok álltak,
Emeletesen, komor, szürke kőből,
Bukkantak ki a tájból és időből.
Közeli dombok teraszos sorát
Tömött vesszőkkel fődte a borág,
Távolabb, kopár hegyen egymaga,
Előkelően állt egy pínca,

S visszanéztem: az út, amerre jöttünk,
Ciprusok között kanyargott mögöttünk.
Elöttem egy íves kőhídon át
Paraszt vezette szürke szamarát,
Kezében bot, a felesége meg
A szamáron, féloldalt átvetett
Lábbal, fekete kendőben, ruhában,
Egykedvűen ült Giotto modorában.
A kocsmában két öregember antik
Mozdulattal kortyolta a chiantit.
S elgondoltam: ha itt élnék, talán
El tudnám felejteni, hogy hazám
Is van — ha van — és munkám és egyéb,
Ha szívhatnám mély kábítószerét
A déli bornak, tájnak, levegőnek.
S elborzadtam, hogy mennyivel erősebb
Nálam az a sok szenteltjogú kényszer,
Mely hazavonszol mágneses eréllyel:
Hány követelmény, durva unszolás,
Bűn és nyomában lelkifurdalás.
Mi vár otthon? Szerelem és robot.
S az út észak felé kanyarodott.

Kesselring

Nemcsak Budával, Budapesttel
Nem törődtek:
Itt áll előttem
A Ponte Vecchio. A teteje
Hiányzik. Ezt is semmibe
Vették. Nem könnyen eshetett el.

Szétlőtték mindkét
Hidfőjénél a partot:
Védtek Firenzét.
Sokáig tartott.

És Frascati és Tivoli,
S a Villa d'Este kútjai!
Vizét ma már csak fele szökteti.
És Firenze és Bologna között
Hegyen-völgyön rom és üszök,
S templomok, falvak, gyárak, városok
Csonkjaiból pusztulás párolog.

Ez is mikor történhetett?
Negyvennégy vége felé,
Amikor vonultak a németek
A pusztulás elé,
Hullákon át
És lángon át,
Az örületbe
Belevetve,
Ami útjukba akadt,
Budát és Bolognát
S a toszkán falvakat.

És e téboly vesztes
Tábornoka merre van?
Kesselring.
Talán a végtelen keresztek
Közt fehérlik a sírja?
Nem, hanem él még s biztosan
Szokás szerint
A memoárjait írja.

Terra di Siena

Igen, ez a vörösesbarna föld.
Az olajfák levele szürke-zöld.
Véggy hozzá még házakat, égetett
Téglát, apró felhőket, kék eget.
Vad, sárga homok, sötétzöld fenyők,
Piroscipős, feketehajú nők.
A dombtetőn, mint óriási zebra,
A csíkos székesegyház néz a napra.
Fehér abrosz, a táj sötét bora
És Siena gyönyörű tébolya.

Siena

Siena, Siena! A mély középkor
Komor szeszéllyel építette rendjét,
És keveretlen él e férfi-téboly,
E gótikus, kemény kőképtelenség.

Ravasz rendjünkkel három görbe dombon
Át tekeregnek szűk zegzugai,
És legfelül a tigris-csíkú templom
Áll, mintha most készülne ugrani.

Ugye, a dombokon sötétben félnél,
A boltívek alatt, ha nem lennék veled?
Látod, ez volt a középkori éjféli,
A lélekben ez a sejtelmes rémület.

És reggel és a templom-tigrisen
S a tornyokon kigyúl a teli fény. Fény!
Valami nagy és szikrázó *igen*
Pattant ki itt az idők szűzi mélyén.

S a homályos Palazzo Publico
Falán két vár között csillogva nyargal
A középkor. És páncélban a ló
S a lovag inge pikkely, orra karvaly.

S ahol a három sienai domb
Egymásba fut, ott mint rőtfényű kagyló
Belseje, mélyül lefelé bolond
Építkezéssel a főtér, a Campo.

S mint kagylóból a nagy tengermorajt
Hallhatja néha sóvárgó füled,
Nekünk e kagyló-térből zúg ki majd
A guelf téboly, ghibellin örület.

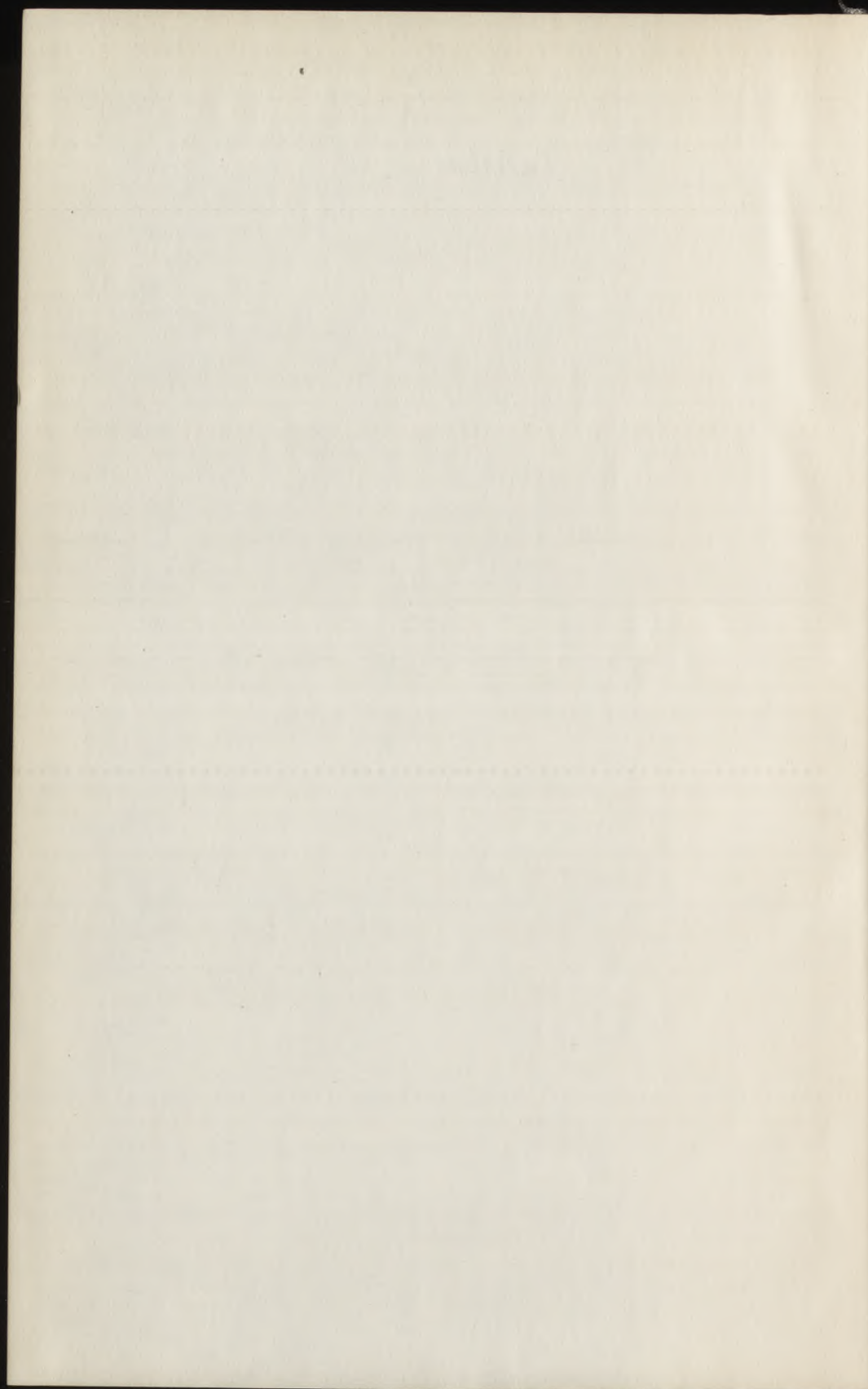
Ha otthon leszünk, ne sóhajts: „Hová szállt?”
A mi nyarunk múlása sem múlandó.
Mint kagyló mélye holt tenger zúgását,
Őrzi szerelmünk búcsúját a Campo.

Búcsú a tengertől

Október közepe volt, este volt.
A gyorsvonat fölfelé zakatolt.
Az ablakon egyszerre melegebb
Levegő szállt be. Pálmalevelek
S babérfák — amint futó ablakok
Fényszórója egy percre kicsapott

Sötétségükre — csöndesen jelezték,
Hogy mögöttük fűszerezi az estét
A Dél, a tenger, s rajtuk fújja át
Símogató, fájdító búcsúját.
A fák, a cserjék sora megszakadt
S kéklőn, sötéten lent a hegy alatt
Az Adria puhán, váratlanul
A messzeségbe, éjszakába nyúlt.
Kihajoltunk. Izgatottan kerested
A mélyben Miramarét, fent Triestet,
Mindazt, amin a fény idejövet
Szemetbűvölő szikrákat vetett,
A tenger mellett kígyózó utat,
Fehér villákat, pálmás kapukat.
De csak meleg sötét volt odalenn,
A tenger volt, kéken, sejtelmesen.
Hullám csobbant vagy csak a képzelet?
Még azt se mondhattuk: „Isten veled!”
Hirtelen csattogó kanyarulat:
Magasabb fák közt futott a vonat.
A tenger eltűnt, és emlékszel-e,
Hogy csapott be a Karszt hideg szele?
Az ablakot felhúztuk, kimeredtél.
Emlékszel? pálmák, sósszagú, meleg szél.

Tartalom

Sorrendi mutató

Mit akar ez az egy ember? (1963) 5

Őszi rombolás (1930–1932)

Egy erős férfihoz	9
Őszi pompa	9
Unokaöcsémhez	11
Aranyos ősz	12
Felhőtánc	13
Mint a róka	14
A tél	15
Levelek egy halott barátomhoz	16
Kérdezed, barátom	16
Gyakorta látogatsz...	18
A költő	22
Mint a kalóz	23
Férfikor	25
Magamra maradtam	26
Elégia	28
Dicséret	30
Levél egy berlini barátomhoz	31
Tanúság	35
Verseim megjelenésére	39

Levél a szabadságról (1933–1935)

Évfordulóra	45
A szívnek rejtekén	46
Egy kislány emléke	47
A boldogságról	47
Távolból	50
Egy hölgyhöz	51
Egy festőhöz	53

Egy fölényeskedőhöz	54
Egy költőhöz	56
Szerelmes filológia	58
Ablaknál	59
Nappalok és éjszakák	60
Íróasztalom	61
Egy államférfi	62
Egy úrilányhoz	62
Egy tudományos elméhez	63
Egy műélvezőhöz	63
Mozihiradó	64
Ősz elé	65
Vasárnap	67
Egy telem Bécsben	69
A Háború és béke	71
Téli délután	73
Alkonyat	74
Álmatlan éj	75
Áprilisi reggel	78
Nyár	80
Levél a szabadságról	82

Menekülő mûzsa (1935-1938)

Hajnal	89
Egy nap története	90
Távozók után	93
Ifjúság	95
Laxenburgi emlék	97
Nyári ének	98
Hold utca	100
Burjánzó kert	101
Istenek	101
Őszi ének	103
Ének a magányról	105
Nátha	106
A gyűlölködő	106

Alpesi emlék	107
Őszi éj	107
Egy ifjú költőhöz	108
Amor fati	110
Elégia a moziról	113
Tavaszi délelőtt	116
Este — hajnal	118
Szeptemberi vallomás	123
Menekülő múzsa	125
Téli ének	127
Kikeleti óda	128
Szomjúság	130
Berzsenyi emlékének	132
Levél Weöres Sándorhoz	134
Óda a hegytetőn	138
Ebéd után	140
Régi esték után	140
Keselyű idő	141

Kettős örvény (1939–1944)

Ringott a világ 1939	147
Budapesti körkép 1939	148
Régimódi dal 1939	153
Állatkerti közjáték 1939	154
A Béke-téri Krisztus 1939	155
Amor redivivus 1939	158
Húsvéti ének a testről 1940	160
Te akartad? 1940	162
Szentendrei elégia 1940	163
Minden jelben 1940	164
Hideg nyár 1940	165
Szomorú hódító 1940	165
Zöld láng 1940	166
Így hódítasz 1940	167
Gyertyaszentelői elégia 1941	168

Utóhang 1941	170
Jákob panaszaiból 1941	172
Nincs híd 1941	174
Harminc után 1941	176
Hirtelen nyár 1941	177
Gyerekek 1941	178
Eszmék és fegyverek 1941	180
Október 1941	181
Vérszínű most a világ 1941	182
Kérdezed, barátám 1941	183
Angyalföldi elégia 1941	184
Önelemzés 1942	187
Ének a félelemről 1942	189
Kezed 1942	190
Fanyar szonettek 1942	191
A buja fény...	191
Kovács	191
Pogányokat választott...	192
A nyár műhelye 1942	193
Elkészt nyár 1942	194
A boa etetése 1942	195
Rám nézel 1943	197
Arany hálóban 1943	197
Májusi gázel 1943	198
Boldog híradás 1943	198
Kettős fogat	198
A mánor tengeréből	199
A mánorból született	200
A haragvóhoz 1943	200
Szívtelen búcsúztató 1943	201
Őszi stancák 1943	202
Egyenlőség 1943	204
Monádok 1943	207
A törvény 1944	209
Tizenöt év 1944	211
Füstön át 1944	213
Márciusi eső 1944	214

Márciustól márciusig (1944-1945)

Peron	219
Rád gondolok	219
A félelem	220
Nem a halál	221
Ancien régime	221
Budapest balladája	222
A gyűlölet	224
Április	225
Független Magyarország	226
Ugyanaz	226
Kivétel	227
Ugyanaz	227
Ne igazságot!	228
Gyümölcsfák a bolondházban	228
Aranyeső	228
Alkonyat	229
Nagyszülők	229
Szirom	230
Mint a motolla	230
Pincében	230
Fata... nolentem trahunt	231
Utókor	232
Ki mást se tud...	233
Május	233
Gyilkosok	234
1944 június 6	235
Júliusi jegyzetek	236
A Város	239
A béke elé	240
Rádió mellett	241
A technika	241
A városok	242
Nyitott szemmel	243
Icuska följelent	243
Évforduló	244
Augusztusi jegyzetek	245

Párizs	247
Varsó	248
A diadal	249
Szeptemberi jegyzetek	249
Októberi jegyzetek	253
November	255
Januári jegyzetek	257
Februári jegyzetek	259

Kérdező idő (1945–1947)

Kérdező idő 1945	263
Éjfél után 1945	266
Alföld 1945	268
A tej, a hús, a bor... 1945	270
Szeretnék én is 1945	271
Nekem beszélhetsz 1945	272
Az érti Őt... 1945	273
Váci utca, Szilveszter, 1945	274
A békekötés elé 1946	275
Utazás 1946	278
Villám, fekete ló 1946	280
Rózsadomb 1946	281
Összefoglalás 1946	282
Teréz körüti elégia 1946	285
A nagy hiány 1946	287
Vides ut alta stet 1947	288
Boldog Isten 1947	289
Negyven felé 1947	290
Óda az Észhez 1947	291

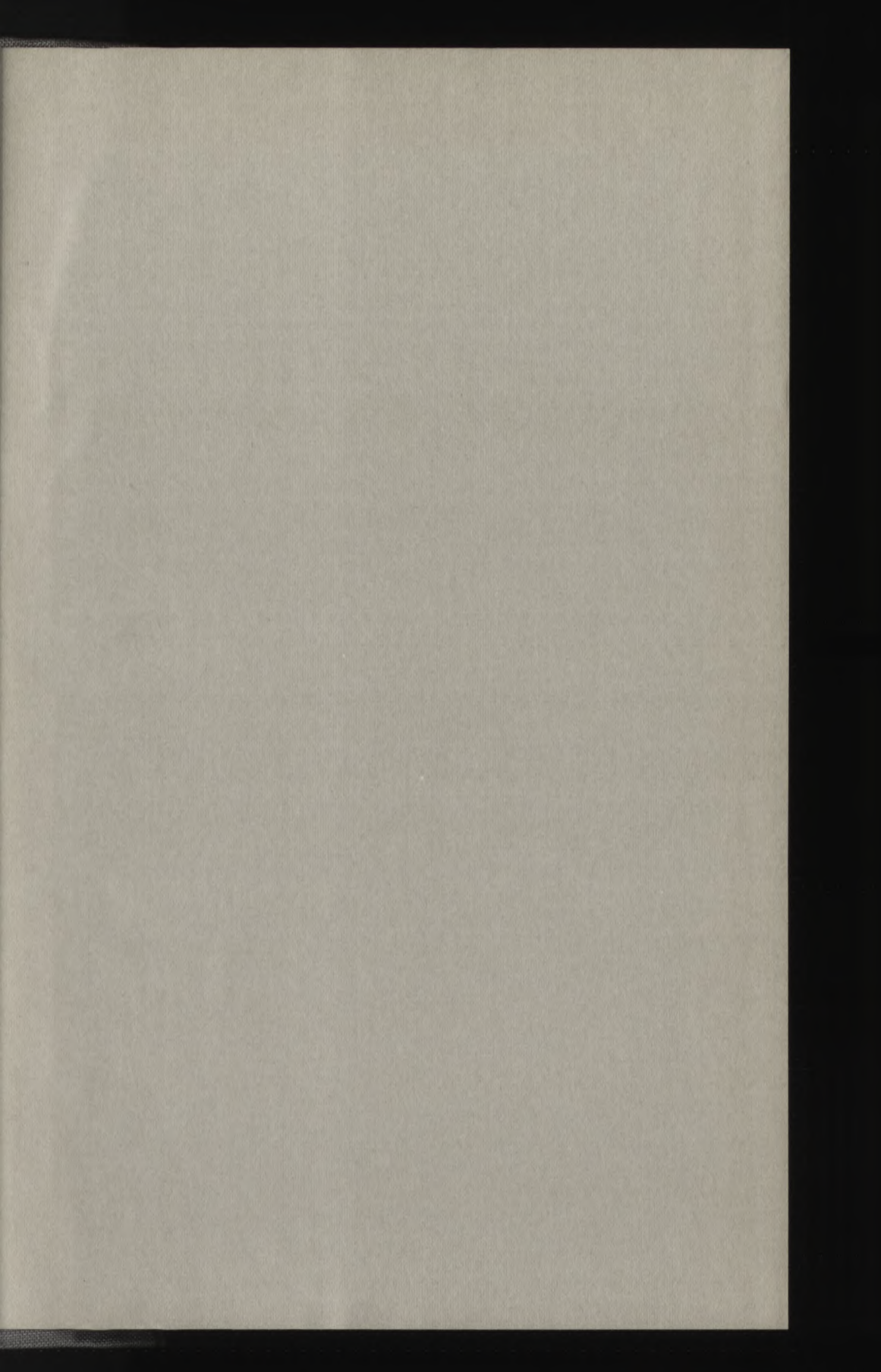

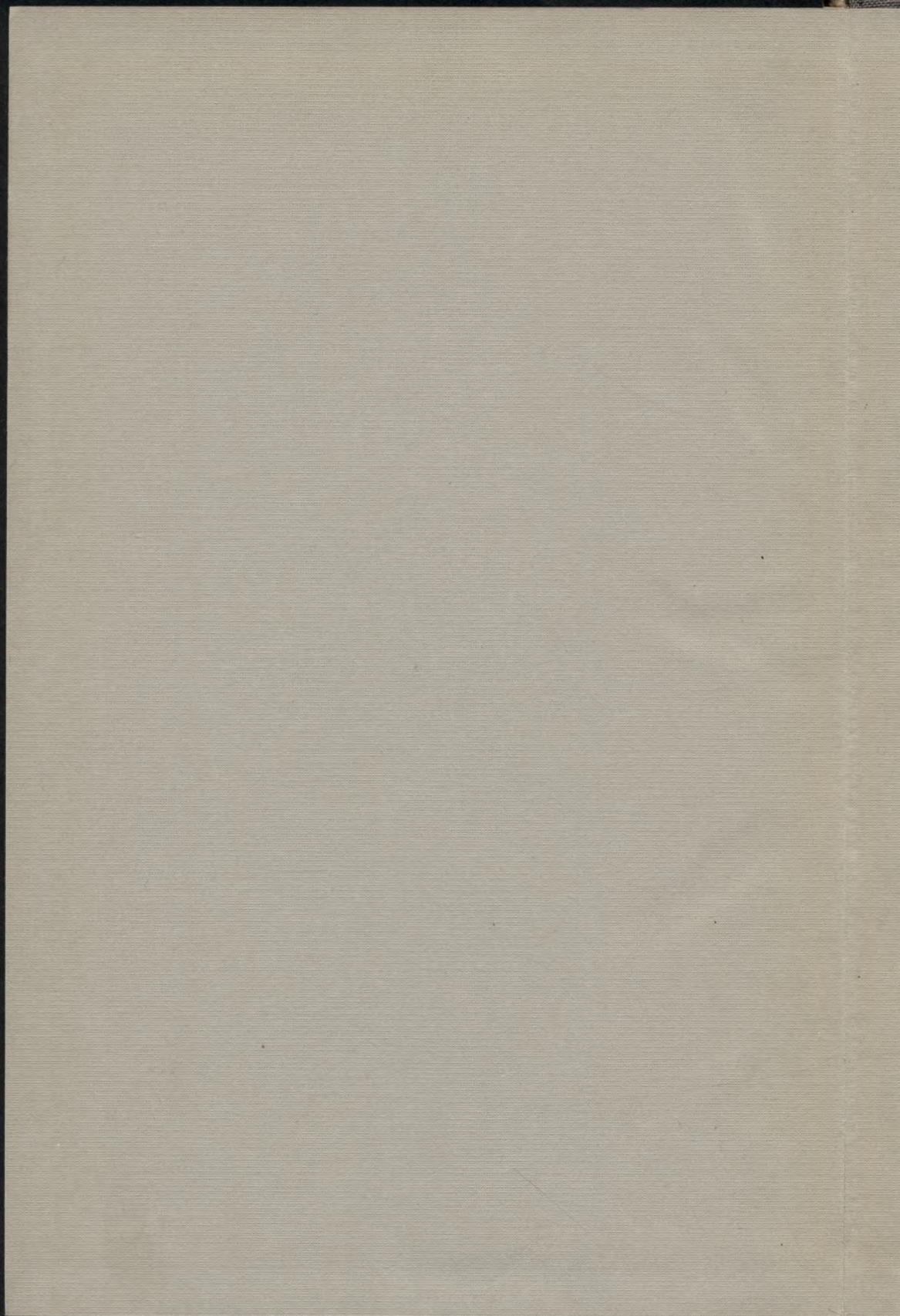
Római pillanat (1947)

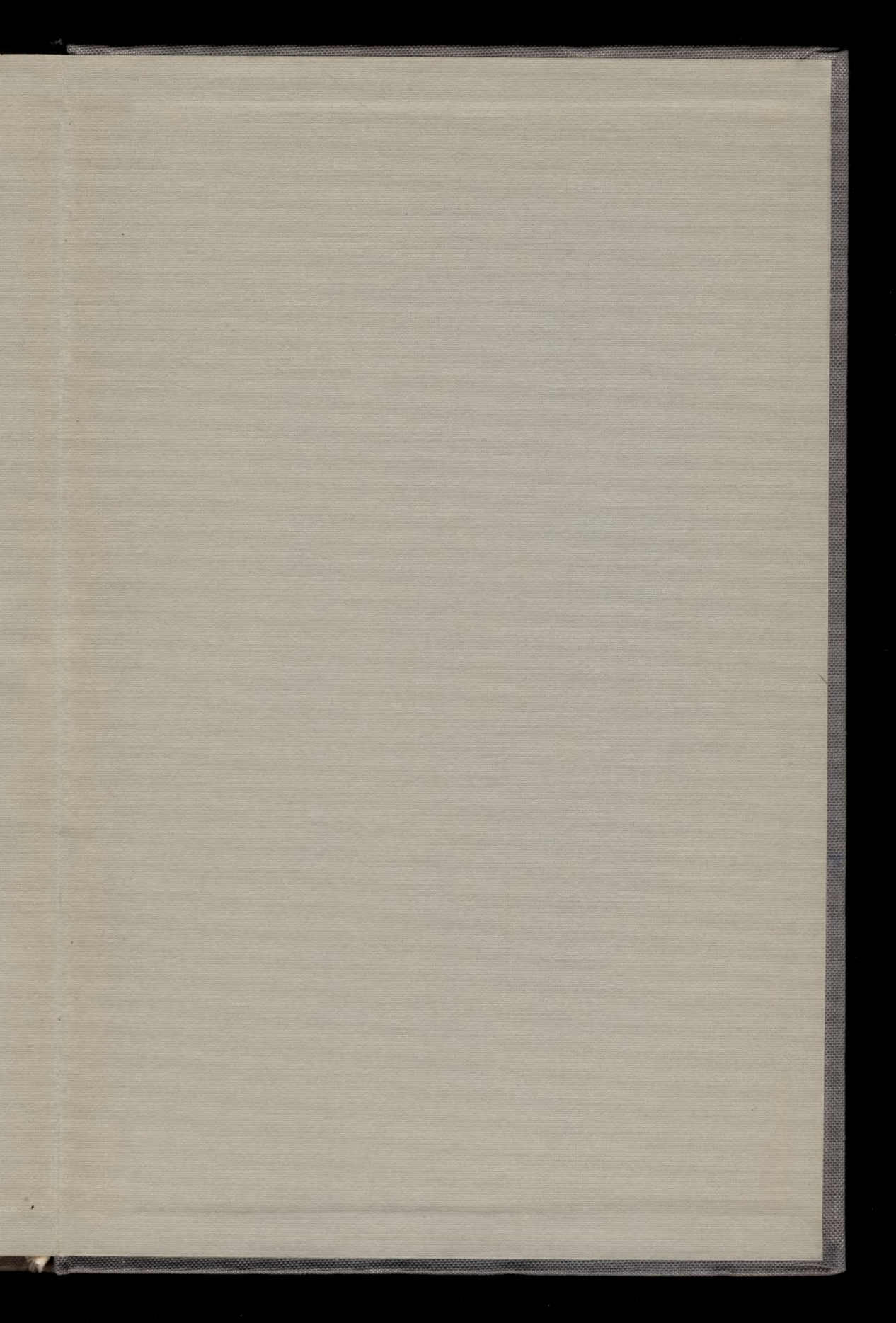
Indulás előtt	297
Vonaton	298
A határon át	298
Harmincnyolc év	299
Sóhajok Hídja	300
Szent Márk	301
Négy kőlovag	301
Tintoretto	302
Lidó	303
Szent Márk tér	304
Velence	305
Ima a Szent Péter templomban	306
Katakombák	307
Ez az út...	308
Sixtusi kápolna	308
Frascati	310
Három császárszobor	311
Forum Romanum	312
Ez volt az a mocsár...	312
Ívek, oszlopok...	314
A skárlát asszony	315
Flavia	316
Santa Maria Antiqua	317
Római rablás	318
Banco di Santo Spirito	320
Nicolaus Cusanus sírja	321
Római beszélgetés	322
Római pillanat	323
Aquapendentei elégia	324
Kesselring	325
Terra di Siena	327
Siena	327
Búcsú a tengertől	328

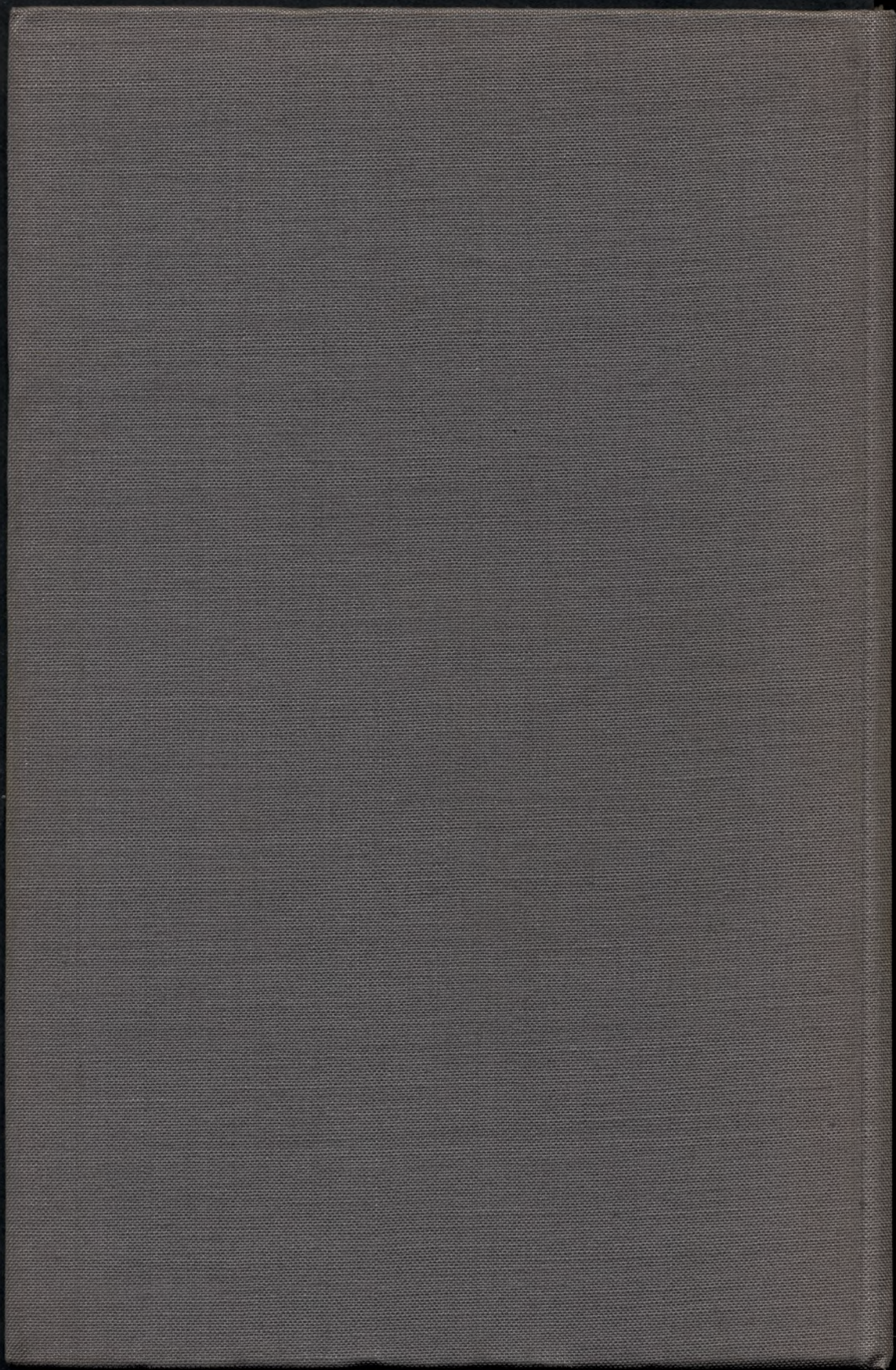
Felelős kiadó a Szépirodalmi Könyvkiadó igazgatója. Felelős szerkesztő Réz Pál. Műszaki vezető Jánosa István. Műszaki szerkesztő Pólya Lajosné. A borító-, kötésterv és tipográfia Szántó Tibor munkája. Megjelent 1970-ben, 5050 példányban, 25,5 (A/5) ív terjedelemben, 1 db műmelléklettel. MSz 5601—59 és 5602—55.

Sz 1289—1—7071

VAS ISTVÁN • MITTAKAR BZ AZ EGY EMBER?

58